T.C.
GEBZE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

KUZGUNCUK MARKO PAŞA KÖŞKÜ'NÜN RESTORASYON PROJESİ

KADİR BİLGİNER

YÜKSEK LİSANS TEZİ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

GEBZE
2022

T.C.
GEBZE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

KUZGUNCUK MARKO PAŞA KÖŞKÜ'NÜN RESTORASYON PROJESİ

KADİR BİLGİNER

YÜKSEK LİSANS TEZİ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

DANIŞMANI
PROF. DR. ELİF ÖZLEM ORAL AYDIN

GEBZE
2022

T.R.

GEBZE TECHNICAL UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES

RESTORATION PROJECT OF KUZGUNCUK MARKO PASHA MANSION

KADİR BİLGİNER

A THESIS SUBMITTED FOR THE DEGREE OF

MASTER OF SCIENCE

DEPARTMENT OF ARCHITECTURE

THESIS SUPERVISOR

PROF. DR. ELİF ÖZLEM ORAL AYDIN

GEBZE

2022

GEBZE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	**YÜKSEK LİSANS JÜRİ ONAY FORMU**

GTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 07/02/2022 tarih ve 2022/8 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından 16/05/2022 tarihinde tez savunma sınavı yapılan Kadir BİLGİNER'in tez çalışması Mimarlık Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

JÜRİ

ÜYE
(TEZ DANIŞMANI) : Prof. Dr. Elif Özlem Oral AYDIN

ÜYE : Dr. Öğr. Üyesi Uzay YERGÜN

ÜYE : Dr. Öğr. Üyesi Mine TOPÇUBAŞI

ONAY

Gebze Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun
...../...../…… tarih ve ……/…..... sayılı kararı.

İMZA/MÜHÜR

ÖZET

1865 yılında Üsküdar'ın Kuzguncuk Mahallesi'nde inşa edilen Marko Paşa Köşkü önemli bir 19. Yy yapısıdır. Sultan Abdülaziz tarafından döneminin Hekimbaşı olan Marko Paşa için yaptırılmıştır. İlk işlevi konut olan yapı 1934 yılından itibaren eğitim yapısı olarak kullanılmaktadır. Yapının okul olarak kullanılmaya başlamasından sonra yapılan niteliksiz onarımlar yapının özgün mimarisine zarar vermiştir. Yapı, 19. Yüzyıl'da Osmanlı sivil mimarlığıyla ilgili taşıdığı izler nedeniyle özgün bir yapıdır. Gelecek nesillere aktarılabilmesi amacıyla tez konusu olarak seçilmiştir. Yapının güncel durumunun tespiti amacıyla yapının rölöve ve mimari belgelemesi hazırlanmıştır. Yapının yapım tekniği ve malzeme özellikleri, yapıda zaman içinde meydana gelen bozulmalar ve farklı dönemlerde yapılan ekler, analitik rölöve ve analizlerle irdelenmiştir. Devamında yapıyla ilgili yazılı ve görsel kaynaklar incelenip yapıya ve bulunduğu bölgeye ait tarihsel araştırma yapılmıştır. Yapıdan gelen mevcut izler, literatür araştırmaları ve benzer dönem yapıları incelenerek yapının özgün durumuna yönelik restitüsyon önerisi hazırlanmıştır. Restitüsyon esaslı restorasyon projesi, yapının özgün dönemine ve eğitim işlevine yönelik korunmasını sağlayacak müdahaleleri içermektedir. Yapı uzun yıllar eğitim yapısı olarak kullanılması sebebiyle bir konuttan ziyade akıllarda okul yapısı olarak yer almaktadır. Bu sebeple yapının restorasyonunda okul işlevinin devam ettirilmesinin kent hafızasının sürekliliği açısından faydalı olacağı düşünülmüştür. Çalışmanın 19. Yüzyıldaki Osmanlı sivil mimarisini yansıtan yapılarla ilgili literatüre katkı sağlaması ve Marko Paşa Köşkü'nün gelecek nesillere aktarılması konusunda yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kuzguncuk, Marko Paşa Köşkü, Mimari Belgeleme, Restitüsyon, Restorasyon, Koruma.

SUMMARY

Marko Pasha Mansion, built in Kuzguncuk District of Üsküdar in 1865, is an important 19th century structure. It was built by Abdulaziz for the Chief Doctor of his time, Marko Pasha. The building's first function was a residence and has been used as an education building since 1934. Begining with that period inappropriate repairs have been damaged the building's originality. The building which was chosen for study as a thesis is a unique sample due to the traces it bears on Ottoman civil architecture in the 19th century. Survey and architectural documentation was prepared to determine the current state of the building. The construction technique, material properties, the deterioration in the building over time and the additions made in different periods have been examined. Thereafter, the written and visual sources related to the building were examined. A historical research about the building and its region was carried out. Existing traces from the building, academic research and similar period structures were examined. A restitution proposal was prepared for the original state of the building. The restitution based restoration project, includes interventions that will ensure the preservation of the building's original period and educational function. It's decided that maintaining the school function in the restoration of the building would be beneficial for the continuity of the urban memory. It's thought that the study will contribute to the literature about the buildings reflecting the Ottoman civil architecture in the 19th century and will guide the transfer of Marko Pasha Mansion to future generations.

Keywords: Kuzguncuk, Marko Pasha Mansion, Architectural Documentation, Restitution, Restoration, Preservation.

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim boyunca bilgi ve birikimlerini benimle paylaşan ve yardımlarını esirgemeyen danışman hocam Prof. Dr. Elif Özlem Oral Aydın'a,

Tez çalışması sürecinde tıkandığım yerlerde desteklerini esirgemeyen Yüksek Mimar Özgür Turan ve Yüksek Mimar Uğur Yüzereroğlu'na,

Yüksek lisans eğitimim boyunca yanımda olup, beni motive eden sevgili eşim Handan Bilginer'e teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	v
SUMMARY	vi
TEŞEKKÜR	vii
İÇİNDEKİLER	viii
SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ	x
ŞEKİLLER DİZİNİ	xi
1. GİRİŞ	1
1.1. Amaç	2
1.2. Kapsam ve Yöntem	2
2. KUZGUNCUK YERLEŞKESİ	4
2.1. Konumu	4
2.2. Tarihçesi	6
2.3. Yerleşimin Kentsel Dokusu ve Mimari Özellikleri	15
3. KUZGUNCUK MARKO PAŞA KÖŞKÜ	29
3.1. Konumu	29
3.2. Tarihsel Süreci	30
3.3 Mimari Özellikleri	35
3.3.1. Planlama Anlayışı	36
3.3.2. Cephe Özellikleri	113
3.3.3. Yapım Tekniği	127
3.3.4. Malzeme Özellikleri	133
3.4. Bozulmalar ve Nedenleri	140
3.4.1. Hatalı Müdahaleler	141
3.4.2. Doğal Etkenler	150
4. RESTİTÜSYON	159
4.1. Geç Dönem Osmanlı Sivil Yapılarına Dayalı Analojik Araştırma	159
4.2. Restitüsyon Çalışması	174
4.2.1. Planlar	187
4.2.2. Cepheler	197
5. RESTORASYON	203

5.1. Restorasyon Önerisi 203
5.1.1. Planlama Düzenindeki Öneriler 205
5.1.2. Cephe Düzenine Yönelik Öneriler 213
5.2. Müdahale Kararları 221
5.2.1. Niteliksiz Eklerin Kaldırılması 221
5.2.2. Temizleme 222
5.2.3. Onarım 223
5.2.4. Yeniden Yapım 224
5.2.5. Yeni Ekler 224
6. SONUÇ VE ÖNERİLER 226

KAYNAKLAR 229
ÖZGEÇMİŞ 232
EKLER 233
Diğer Ekler (CD) 238

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Simgeler ve Kısaltmalar		**Açıklamalar**
cm	:	Santimetre
HGK	:	Harita Genel Komutanlığı
İBB	:	İstanbul Büyükşehir Belediyesi
m	:	Metre
m^2	:	Metrekare
No.lu	:	Numaralı

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No:		Sayfa
2.1:	Kuzguncuk ve çevresini gösteren uydu görüntüsü.	4
2.2:	Kuzguncuk hava fotoğrafı (2017).	5
2.3:	Kuzguncuk hava fotoğrafı (2017).	5
2.4:	Kuzguncuk Kauffer haritası (1786).	7
2.5:	Kuzguncuk Moltke haritası (1852).	8
2.6:	Kuzguncuk Ottoman haritası (1909).	9
2.7:	Kuzguncuk – Alman Mavileri (1913-1914).	10
2.8:	Kuzguncuk – Necip Bey haritası (1914-1918).	10
2.9:	Kuzguncuk – Necip Bey haritası (1914-1918) detayı.	11
2.10:	Kuzguncuk – Pervititch haritaları anahtar pafta (1930).	12
2.11:	Pervititch sigorta haritası 1930.	13
2.12:	Kuzguncuk – Pervititch haritaları 83 no.lu pafta (1932).	15
2.13:	Üryanizade Camii 1946 yılı fotoğrafı.	16
2.14:	Üryanizade Camii fotoğrafı.	17
2.15:	Ayios Panteleymon Rum Ortodoks Kilisesi.	18
2.16:	Bet Yaakov Sinagoğu giriş kapısı.	19
2.17:	Bet Nissim Sinagoğu girişi.	19
2.18:	Surp Krikor Lusavoriç Kilisesi.	20
2.19:	Kuzguncuk Küçük (Batak) Hamamı.	21
2.20:	İcadiye Dağ Hamamı planı.	21
2.21:	İcadiye Dağ Hamamı görünüşü.	22
2.22:	Fethi Ahmet Paşa Yalısı.	23
2.23:	İcadiye Caddesi örnek yapı plan şeması.	24
2.24:	Yenigün Sokak örnek yapı plan şeması.	24
2.25:	Yenigün Ssokak örnek yapı plan şeması.	25
2.26:	Perihan Abla Sokağı - örnek yapı plan şeması.	25
2.27:	Simitçi Tahir Sokak- örnek yapı plan şeması.	25
2.28:	İcadiye caddesi'nden simitçi tahir sokağı'na bakış.	26
2.29:	Kuzguncuk – benzer tipolojiye sahip sıra ev örnekleri.	26
2.30:	Perihan Abla Sokağı.	27
2.31:	İcadiye Caddesi'nden Bereketli Sokağı'na bakış.	27

2.32: Kuzguncuk'taki tescilli parselleri ve yapıların işlevlerini gösteren plan. 28
2.33: Kuzguncuk'taki tescilli parselleri ve yapıların işlevlerini gösteren plan. 28
3.1: Marko Paşa Köşkü ve çevresini gösteren hava fotoğrafı. 29
3.2: Marko Paşa Köşkü rölöve vaziyet planı. 30
3.3: Marko Pitsipios'un olgunluk dönemi portresi. 31
3.4: Marko Paşa Köşkü'nün 2019 tarihli hava fotoğrafı. 32
3.5: Pervititch sigorta haritasından detay, 1930. 33
3.6: Marko Paşa Köşkü, 1907. 33
3.7: Denizden Marko Paşa Köşkü, 1950 sonrası. 34
3.8: Marko Paşa Köşkü'nün sahilden görünüşü. 34
3.9: Marko Paşa Köşkü rölöve vaziyet planı. 35
3.10: Marko Paşa Köşkü bodrum kat planı. 37
3.11: B01 no.lu merdiven holü genel görünüm. 38
3.12: B01 no.lu merdiven holü ıslak hacimlere bakış. 38
3.13: B01 no.lu merdiven holü. 39
3.14: B02 no.lu hol genel görünüş. 40
3.15: B02 no.lu hol tavan kısmı bağdadi sıva. 40
3.16: B03 no.lu kazan dairesi. 41
3.17: B04 no.lu oda. 42
3.18: B02 no.lu hol. 42
3.19: B05 no.lu salon genel bakış. 43
3.20: B05 no.lu salon -kuzey yönü duvarı. 43
3.21: B06 no.lu oda – genel bakış. 44
3.22: B08 no.lu deponun tonozlu tavanı. 45
3.23: B09 no.lu deponun volta döşeme tavanı. 45
3.24: Marko paşa köşkü zemin kat planı. 46
3.25: Mermer kurna. 47
3.26: Z01 no.lu giriş salonu. 48
3.27: Z01 no.lu giriş salonu mermer kaide. 48
3.28: Z01 no.lu giriş salonu tavan kaplaması. 49
3.29: Z01 no.lu giriş salonu tavan kaplaması. 50
3.30: Z02 no.lu sınıf batı yönü duvarı. 51
3.31: Z02 no.lu sınıf. 51
3.32: Z02 no.lu sınıf doğu yönü duvarı. 52

3.33: Z02 no.lu sınıf tavanı. 52
3.34: Z03 no.lu merdiven holü. 53
3.35: Z03 no.lu merdiven holü tavanı. 54
3.36: Z04 no.lu sınıf genel görünüş. 55
3.37: Z04 no.lu sınıf – tavan. 56
3.38: Z04 no.lu sınıf tavanı. 56
3.39: Z04 no.lu sınıf – kuzey yönü duvarı. 57
3.40: Z04 no.lu sınıf – batı yönü duvarı. 57
3.41: Z04 no.lu sınıf – doğu yönü duvarı. 58
3.42: Z05 no.lu sınıf – kuzey yönüne bakış. 59
3.43: Z05 no.lu sınıf – doğu yönüne bakış. 59
3.44: Z05 no.lu sınıfın batı yönüne bakış. 60
3.45: Z05 no.lu sınıfın tavanı. 60
3. 46 Z07 no.lu hol – doğu yönüne bakan duvarı. 61
3.47: Z07 no.lu hol- tavan. 62
3.48: Z07 no.lu hol – kuzey yönü duvarı. 62
3.49: Z06 no.lu sınıf – kuzey yönü duvarı. 63
3.50: Z06 sınıf – doğu yönü duvarı. 64
3.51: Z06 no.lu sınıf – batı yönü duvarı. 64
3.52: Z06 no.lu sınıfın tavanı. 65
3.53: Z13 no.lu hol. 66
3.54: Z13 no.lu hol. 66
3.55: Z11 no.lu hol. 67
3.56: Z11 no.lu hol. 67
3.57: Z14 no.lu yemekhane. 68
3.58: Z14 no.lu yemekhane. 68
3.59: 1. kat merdiveni ve girişi. 70
3.60: Marko Paşa Köşkü 1. kat planı. 70
3.61: 101 no.lu giriş salonu. 71
3.62: 101 no.lu giriş salonu ahşap döşemede aşınma. 71
3.63: 101 no.lu giriş salonu tavan kaplaması. 72
3.64: 101 no.lu giriş salonu şömine ve Atatürk büstü. 72
3.65: 101 no.lu giriş salonu doğu yönüne bakış. 73
3.66: 102 no.lu sınıf batı yönüne bakış. 74

3.67: 102 no.lu sınıf batı yönüne bakış. 74
3.68: 102 no.lu sınıf güney yönüne bakış. 75
3.69: 102 no.lu sınıf kuzey yönüne bakış. 75
3.70: 103 no.lu hol güney yönü. 76
3.71: 103 no.lu hol kuzey yönü. 76
3.72: 103 no.lu hol ahşap kaplama. 77
3.73: 103 no.lu hol tavan. 77
3.74: 104 no.lu sınıf tavanı. 78
3.75: 104 no.lu no.lu sınıf tavan detayı. 79
3.76: 104 no.lu sınıf kuzey yönüne bakış. 79
3.77: 104 no.lu sınıf batı yönüne bakış. 80
3.78: 104 no.lu sınıf doğu yönüne bakış. 80
3.79: 104 no.lu sınıf güney yönüne bakış. 81
3.80: 105 no.lu öğretmenler odası güney yönüne bakış. 82
3.81: 105 no.lu öğretmenler odası. 82
3.82: 105 no.lu öğretmenler odası. 83
3.83: 105 no.lu öğretmenler odası kuzey yönüne bakış. 83
3.84: 105 no.lu öğretmenler odası doğu yönüne bakış. 84
3.85: 105 no.lu öğretmenler odası batı yönüne bakış. 84
3.86: 106 no.lu müdür odası tavanı. 85
3.87: 106 no.lu müdür odası tavanı. 86
3.88: 106 no.lu müdür odası kuzey yönüne bakış. 87
3.89: 106 no.lu müdür odası doğu yönüne bakış. 87
3.90: 106 no.lu müdür odası batı yönüne bakış. 88
3.91: Sekreter odası tavan. 89
3.92: Sekreter odası tavan detay. 89
3.93: Sekreter odası doğu yönüne bakış. 90
3.94: Sekreter odası kuzey yönüne bakış. 90
3.95: 107 no.lu hol kuzey yönü. 91
3.96: 107 no.lu hol güney yönü. 90
3.97: 107 no.lu hol doğu yönü. 92
3.98: 107 no.lu hol tavan. 92
3.99: 108 no.lu müdür yardımcı odası batı yönüne bakış. 93
3.100: 108 no.lu müdür yardımcı odası doğu yönüne bakış. 94

3.101: 108 no.lu müdür yardımcı odası tavan. 94
3.102: 109 no.lu mutfak doğu yönüne bakış. 95
3.103: 109 no.lu mutfak güney yönüne bakış. 95
3.104: 109 no.lu mutfak tavanı. 96
3.105: 110 no.lu tuvaletler. 96
3.106: 110 no.lu tuvaletler. 97
3.107: 110 no.lu tuvaletler tavan. 97
3.108: 113 no.lu depo. 98
3.109: 113 no.lu depo. 97
3.110: Marko Paşa Köşkü çatı katı planı. 99
3.111: 201 no.lu hol. 100
3.112: 201 no.lu hol. 100
3.113: 201 no.lu hol – gergi demirleri. 101
3.114: 201 no.lu hol. 101
3.115: 202 no.lu sınıf kuzey yönüne bakış. 102
3.116: 202 no.lu sınıf batı yönüne bakış. 102
3.117: 203 no.lu sınıf. 103
3.118: 203 no.lu sınıf. 103
3.119: 204 no.lu kütüphane kuzey yönüne bakış. 104
3.120: 204 no.lu kütüphane doğu yönüne bakış. 104
3.121: 204 no.lu kütüphane güney yönüne bakış. 105
3.122: 205 no.lu rehberlik. 105
3.123: 205 no.lu rehberlik. 106
3.124: 206 no.lu sınıf. 107
3.125: 206 no.lu sınıf. 107
3.126: 207 no.lu sınıf güney yönüne bakış. 108
3.127: 207 no.lu sınıf. 108
3.128: 208 no.lu sınıf güney yönüne bakış. 109
3.129: 208 no.lu sınıf batı yönüne bakış. 109
3.130: Çatı planı. 110
3.131: Çatı kesiti. 111
3.132: Çatı ahşap konstrüksiyon. 111
3.133: Çatı fotoğrafı (drone çekimi). 112
3.134: Çatı fotoğrafı (drone çekimi). 112

3.135: Çatı fotoğrafı (drone çekimi). 113
3.136: Vaziyet planı. 114
3.137: Güney cephesi. 116
3.138: Güney cephesi -çift kollu merdiven. 117
3.139: Güney cephesi. 117
3.140: Güney cephesi. 118
3.141: Kuzey cephesi. 120
3.142: Kuzey cephesi. 120
3.143: Kuzey cephesi. 121
3.144: Kuzey cephesi. 121
3.145: Doğu cephesi. 123
3.146: Doğu cephesi. 123
3.147: Doğu cephesi. 124
3.148: Batı cephesi. 125
3.149: Batı cephesi. 126
3.150: Batı cephesi. 126
3.151: Batı cephesi. 127
3.152: Rölöve A'-A' kesiti duvar kalınlıkları ve duvar-döşeme ilişkisi. 128
3.153: B06, B07, B08, B09, B10 no.lu mahallerin tavan planı ve ortofotosu. 129
3.154: 1. kat tavan planı. 130
3.155: 1. kat tavan planı. 131
3.156: Metal I profillerle yapılan güçlendirmeler. 132
3.157: Metal I profillerle yapılan güçlendirmeler. 132
3.158: Zemin kat mermer kaplama. 133
3.159: Mermer şömine görünüşü ve rölöve çizimi. 134
3.160: Şömine süslemeleri. 134
3.161: 106 no.lu oda kapısı rölöve detay çizimi. 135
3.162: Müdür odası kapısı. 136
3.163: 109 no.lu mutfakta bulunan ahşap dolap rölöve detay çizimi. 136
3.164: 101 giriş salonu ahşap pencere rölöve detay çizimi. 137
3.165: Ahşap pencere örnekleri. 137
3.166: 2. kat pencere korkulukları. 138
3.167: Zemin kat pencere korkuluk. 138
3.168: Balık sırtı döşeme kaplaması. 139

3.169: Alçı süslemeli tavan detayı. 140
3.170: Marko Paşa Köşkü 1906-1907 yılı. 142
3.171: Doğu cephesi kapatılmış pencereler. 142
3.172: B06 no.lu oda kapatılmış pencerenin içeriden görünüşü. 143
3.173: Doğu cephesi kapatılmış pencere. 143
3.174: B05 no.lu oda kapatılmış pencerenin içeriden görünüşü 144
3.175: B03 no.lu kazan dairesi. 144
3.176: Kazan dairesinden dışarı çıkan muhdes baca. 145
3.177: Doğu cephesindeki düzensiz yağmur iniş boruları. 145
3.178: Cephedeki düzensiz yağmur iniş boruları. 146
3.179: Cephedeki muhdes kablo kanalları ve tesisatlar. 146
3.180: Z01 no.lu sofa mahalinin içindeki kantin. 147
3.181: Doğramalara yapılan hatalı boya uygulamaları. 148
3.182: Ahşap pervaz üzerinde hatalı boya uygulaması. 148
3.183: 2. katta bulunan lambiri kaplamalar. 149
3.184: 205 no.lu rehberlik odası. 149
3.185: Ahşap kaj. 150
3.186: Merdiven kovası niteliksiz onarım. 151
3.187: B02 no.lu hol bağdadi sıvalarda hasarlar. 152
3.188: Bodrum kat zeminlerinde oluşan kararmalar. 152
3.189: Bodrum kat B07 no.lu mahal tavanı. 153
3.190: Zemin kat Z01 giriş zemini. 153
3.191: Zemin kat Z0 no.lu 1 giriş zemini. 154
3.192: Zemin kat tavan kaplamaları. 154
3.193: Zemin kat tavan kaplamaları. 155
3.194: Zemin kat Z02 no.lu sınıf kapısı. 155
3.195: 1. kat 106 no.lu mahal zemini. 156
3.196: Ahşap kaplamada malzeme kayıpları. 157
3.197: Ahşap pencerede niteliksiz onarım. 157
3.198: Mermer kurnadaki bozulmalar. 158
3.199: Cephe yüzeylerinde kararma. 158
4.1: Anadolu Kavağı Marko Paşa Köşkü-ön cephe ve kubbe. 160
4.2: Anadolu Kavağı ve Marko Paşa Köşkü (1914-1920). 160
4.3: Anadolu Kavağı Marko Paşa Köşkü – kat planları. 161

4.4: Beykoz ve Kuzguncuk Marko Paşa Köşkleri hava fotoğrafı karşılaştırması. 162
4.5: Doğu cephesi. 164
4.6: Tavan süsleme örneği. 164
4.7: Mahmut Muhtar Paşa Köşkü-kat planları. 164
4.8: Marko ve Mahmut Muhtar Paşa Köşkleri 2.kat plan karşılaştırması. 165
4.9: Recaizade Yalısı deniz cephesi. 166
4.10: Recaizade Yalısı kat planları. 166
4.11: Marko paşa köşkü doğu cephesi 1905-1915 yılı. 167
4.12: Hekimbaşı Kasrı. 168
4.13: Hekimbaşı Kasrı zemin kat planı. 168
4.14: Hekimbaşı Kasrı kuzey cephesi. 169
4.15: Zincirlikuyu Yusuf İzzeddin Efendi Harem Köşkü – güney cephesi. 170
4.16: Zincirlikuyu Yusuf İzzeddin Efendi Harem Köşkü – planları. 170
4.17: Levent Kasrı. 171
4.18: Levent Kasrı zemin kat planı. 172
4.19: Süvari Köşkü. 173
4.20: Süvari Köşkü planları. 173
4.21: Necip Bey haritalarında yapının konumu (1914-1918). 175
4.22: Alman Mavileri haritaları (1914-1918). 175
4.23: Pervititch sigorta haritaları (1930). 176
4.24: Hava fotoğrafı 1942 yılı. 177
4.25: Hava fotoğrafı 1946 yılı. 177
4.26: Boğazdan Kuzguncuk'a bakış 1906-1907 yılı. 178
4.27: Marko Paşa Köşkü 1906-1907 yılı. 178
4.28: Beylerbeyi sırtlarından boğaza bakış 1905-1915 yılı. 179
4.29: Marko Paşa Köşkü doğu cephesi 1905-1915 yılı. 179
4.30: Beylerbeyi sırtlarından boğaza bakış. 180
4.31: Marko Paşa Köşkü doğu cephesi bahçe girişi. 180
4.32: 1950 yılına ait hava fotoğrafı. 181
4.33: 1954 yılına ait hava fotoğrafı. 181
4.34: 1950 yılına ait uçaktan çekilmiş fotoğraf. 182
4.35: 1950 yılı marko paşa köşkü. 182
4.36: 1950 yılı sonrası boğazdan çekilmiş fotoğraf. 183
4.37: 1950 yılı sonrası boğazdan çekilmiş fotoğraf. 183

4.38: 1950 yılı sonrası boğazdan çekilmiş fotoğraf. 184
4.39: Hava fotoğrafı. 184
4.40: Hava fotoğrafının detayı. 185
4.41: Özel idare kayıtları. 186
4.42: Restitüsyon bodrum kat planı. 188
4.43: Z02 no.lu oda eklenen duvarın rölöve izleri. 189
4.44: Zemin kat girişindeki kurna. 190
4.45: Zemin kat girişindeki kurna. 190
4.46: Restitüsyon zemin kat planı. 191
4.47: 102 no.lu oda eklenen duvar aksında tespit edilen kiriş. 192
4.48: 109 no.lu oda eklenen duvar aksında tespit edilen kiriş. 193
4.49: Restitüsyon - 1. kat planı. 194
4.50: Ön cephe çatı katındaki özgün pencereler. 195
4.51: Eski fotoğrafta pencere düzenleri. 195
4.52: Eski fotoğrafta pencere düzenleri. 196
4.53: Restitüsyon - çatı katı planı. 196
4.54: Çatı planı. 197
4.55: Ön cephe. 198
4.56: Marko paşa köşkü 1906-1907 yılı. 199
4.57: Marko paşa köşkü doğu cephesi 1905-1915 yılı. 200
4.58: Sağ yan cephe. 200
4.59: Arka cephe. 201
4.60: Sol yan cephe. 202
5.1: Restorasyon müdahale lejantı. 204
5.2: Restorasyon projesi- bodrum kat planı. 206
5.3: Restorasyon projesi – zemin kat planı. 208
5.4: Restorasyon projesi – birinci kat planı. 211
5.5: Restorasyon projesi – çatı katı planı. 212
5.6: Restorasyon projesi – çatı planı. 213
5.7: Restorasyon projesi – güney cephesi. 215
5.8: Restorasyon projesi – 102 no.lu sınıf pencere detay çizimi. 215
5.9: Restorasyon projesi – doğu cephesi. 216
5.10: Restorasyon projesi – ahşap cumba. 217
5.11: Restorasyon projesi – kuzey cephesi. 218

5.12: Restorasyon projesi – ahşap balkon. 218
5.13: Restorasyon projesi – batı cephesi. 219
5.14: Restorasyon projesi – 103 no.lu merdiven holü – ahşap pencere detayı. 220
5.15: Restorasyon projesi – çatı katı pencere detayı. 220
5.16: Restorasyon projesi – ÇK09 no.lu depo – ahşap pencere detayı. 221
A1.1: M.E.B. İlköğretim planlama komisyonu bina ve arsa fişi – fiş (b). 223
B1.1: İstanbul 6 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu kararı. 234
C1.1: Musakkafat vergisi tahrir varakası. 235
C1.2: Musakkafat vergisi tahrir varakası. 236
C1.3: Musakkafat vergisi tahrir varakası. 237

1. GİRİŞ

Asıl adı Marko Pitsipios olan Marko Paşa 1824 yılında Yunanistan'ın Siros Adası'nda doğdu. İlk ve orta öğrenimini aynı yerde tamamladı. Daha sonra, ailesi ile İstanbul'a yerleşti. İstanbul'da Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane'yi (Askeri Tıbbiye) bitirdi. Mezun olduğu yıl, cerrahi kliniği şefliğine atandı. Kısa sürede iyi bir hekim olarak ün kazanarak Mirlivalığa (tuğgeneral) yükseltilen ilk hekim oldu [Anaç, 2019][1].

1861 yılında tahta geçen Sultan Abdülaziz Marko Paşa'yı hekimbaşı yaptı. 1865 yılında da Marko Paşa için Kuzguncuk'taki köşkü yaptırdı [Anaç, 2019]. 1888 yılında Marko Paşa'nın vefatından sonra Köşk mülkiyeti birçok defa el değiştirmiş son olarak 1927 yılında T.C. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından satın alınıp ilkokul olarak kullanılmaya başlanmıştır. Günümüzde ise yapının mülkiyeti İstanbul İl Özel İdaresi'ne aittir [Ek-A].

Köşk ilkokul olarak kullanılmaya başladıktan sonra çeşitli müdahaleler görmüştür. Müdahalelerin en önemlisi çatı katının duvarlarının yükseltilerek normal kata dönüştürülmesidir. Bunun dışındaki başlıca müdahaleler; odalar arası geçişlerin iptal edilerek sınıfların oluşturulması, yapının yeni işlev gereği kat döşemelerini güçlendirmek amacıyla döşeme altlarına yerleştirilen metal I profiller ve ıslak hacimlerin eklenmesi olarak sıralanabilir.

Kuzguncuk Marko Paşa Köşkü, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 08.01.1971 yılında aldığı kararla tescillenmiştir. İstanbul 6 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından 17.05.2017 tarihinde koruma grubu I. olarak belirlenmiştir [Ek-B].

[1] Mirliva, Farsça mīr "bey, egemen kişi" ile Arapça liva sözcükleriyle oluşturulmuş mīr-i liva teriminden gelir. Miralay ile ferik arasında kalan ve paşalığın en alt kademesi olan subay rütbesi, tuğgeneral, livayı ifade eden mirliva terimi yerine Dil Devrimi döneminde tuğgeneral benimsenmiştir (Doğan, 2020).

1.1. Amaç

İstanbul'un 19. Yüzyıl sivil mimarisinin değerli örneklerinden olan Marko Paşa Köşkü'nün tez konusu olarak seçilmesindeki amaç, tarihi ve mimari birer belge olarak geleceğe aktarılabilmesi için gerekli onarım ve yenileme çalışmalarını belirlemektir.

1.2. Kapsam ve Yöntem

Tez; İstanbul Boğaziçi'nde tarihi Kuzguncuk semtinde yer alan Marko Paşa Köşkü'nün konumu, tarihçesi ve mimari özelliklerini inceleyerek, tez kapsamında hazırlanan belgeleme ve restitüsyon çalışmalarına dayanan restorasyon projesinin hazırlanmasını ve müdahale kararlarının belirlenmesini kapsamaktadır.

Belgeleme sırasında plan ölçümleri için 5 m ve 20 m'lik çelik metreler, kesit ve cepheler için nivo, mira, jalon ve çekül, lazer metre ve lazer scanner kullanılmıştır. Her mekânda yeterli sayıda düz ve çapraz ölçü alınmıştır. Pencere, kapı, niş, merdiven, mekânlarda yer alan gömme dolap, tezgahların yerleri belirlenmiştir. Yapının plan, cephe, strüktür, yapım tekniği, malzeme ve bezeme özellikleri ayrıntılı bir şekilde incelenmiş, bu incelemeler yapının mevcut durumunun tespiti için yapılan fotoğrafik belgeler ve çizimlerle desteklenmiştir. Tespit edilen ek ve hasarlar, malzeme bilgileri 1/100 ölçekli rölöveler üzerinde lejantlarla belirtilmiştir.

Yapının belgeleme çalışmaları 2018 yılı nisan ayında yerinde yürütülen ölçüm ve fotoğrafik tespitlere dayanarak hazırlanmıştır. 2021 yılında yapı kontrol amaçlı tekrar fotoğraflanmıştır. Yapının özgün durumuna ait restitüsyon çalışması yapıdaki izlerden, yazılı ve görsel belgelerden yararlanılarak oluşturulmuştur. Restorasyon önerisinde yapının okul işlevi devam ettirilip, yapıdaki mevcut bozulmaların çözümüne yönelik müdahale kararları belirlenmiştir.

Restitüsyon için yapının mevcut izlerinden, yapıyla ilgili yazılı ve görsel belgelerden ve benzer dönem yapılarından yararlanılmıştır. Yapının dönem analizi ile ilgili tespitler 1/100 ölçekli rölövelerinde lejantlarla belirtilmiştir. Yapının restorasyonu için gereken müdahale türlerinin saptanmasında benimsenen temel ilke; yapının özgünlüğü, kitlesel ve mekânsal bütünlüğünü başka bir deyişle mimari değerlerini korumaktır. Yapının mülk sahibi olan İl Özel İdaresi tarafından Milli Eğitim Bakanlığı'na tahsis edilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı yapının eğitim işlevini

sürdürmesini istemektedir. Restorasyon projesinin hazırlanmasında bu öneriye bağlı kalınmış, koruma ilkelerinden taviz verilmemiştir. Yapı uzun yıllar eğitim yapısı olarak kullanılması sebebiyle bir konuttan ziyade akıllarda okul yapısı olarak yer almaktadır. Bu sebeple yapının restorasyonunda okul işlevinin devam ettirilmesi kent hafızasının sürekliliği açısından faydalı olacağı düşünülmüştür. Ayrıca tarihi yapıları koruma bilincinin ilkokul çağındaki çocuklara eğitim aldıkları tarihi yapı üzerinden anlatılması, bu bilincin ilkokul çağından temelinin atılmasına fayda sağlayabilir.

Yapının eğitim yapısı olarak kullanılmasını öneren restorasyon projesi kapsamında yapıda yapılması gereken temizleme, sağlamlaştırma, bütünleme ve yenileme gibi yapılacak müdahale kararları belirlenerek, bu kararların nasıl uygulanacağı konusunda öneriler sunulmuştur.

Tez İstanbul'da çok önemli bir 19. Yüzyıl sivil mimari örneği yapının belgelenerek, geliştirilen restorasyon projesi ile gelecek nesillere aktarılması konusunda kültürel ve mimari koruma alanına çok önemli bir katkı koymaktadır.

2. KUZGUNCUK YERLEŞKESİ

2.1. Konumu

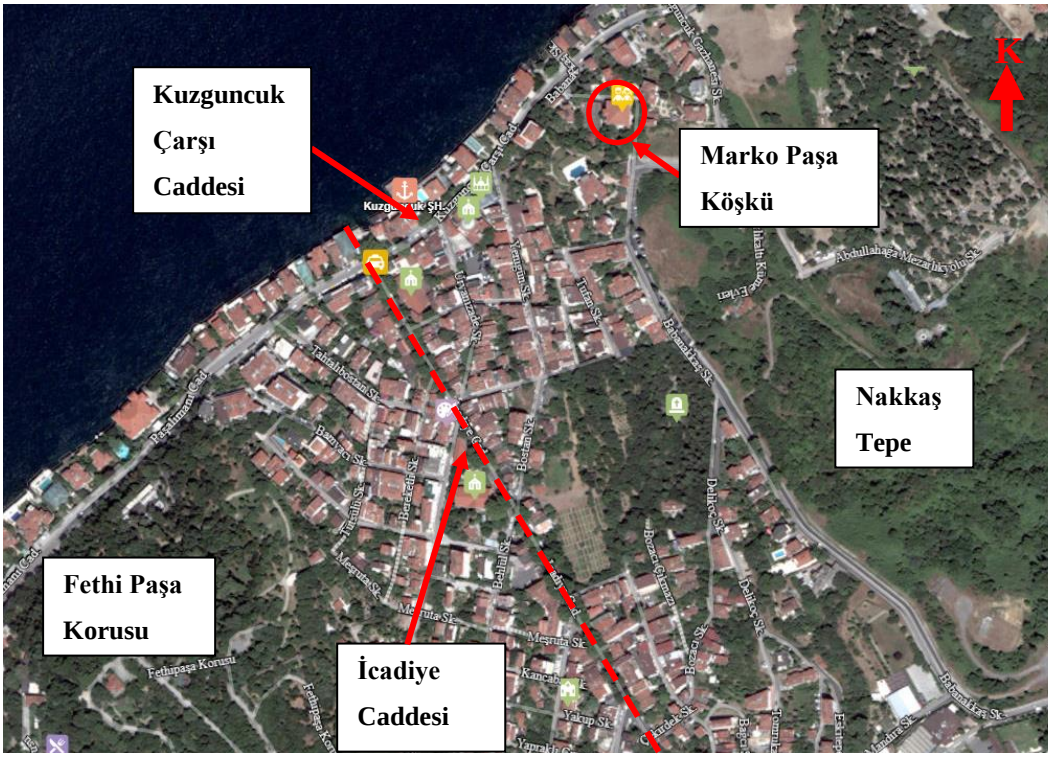
Kuzguncuk Mahallesi, Boğaziçi'nin Anadolu kıyısında, Üsküdar, Paşalimanı ile Beylerbeyi arasında yer almaktadır. Mahalle, Boğaziçi'ne doğru kuzeybatı-güneydoğu aksında uzanan doğal vadi etrafında gelişmiştir (Şekil 2.1) [İBB, 2017].

Şekil 2.1: Kuzguncuk ve çevresini gösteren uydu görüntüsü.

Kuzguncuk semti hem sosyo-kültürel hem de mekânsal doku özellikleri bakımından İstanbul'un geleneksel Boğaziçi köylerinin özelliklerini büyük ölçüde korumayı sürdürmektedir. Semt günümüz (2021) İstanbul'unun Altunizade ve Bağlarbaşı gibi merkezi yerleşimlerin yanı sıra eğitim, sağlık, ticaret ve servis alanlarına da ulaşım bakımından yakınlığı nedeniyle ikamet için tercih edilmektedir. Semtin güneybatı yönünde Fethi Paşa Korusu, doğu yönünde ise Nakkaştepe bulunmaktadır. Semtte İskele Meydanı çevresi ile İcadiye Caddesi'nde günlük ticaret

ve servis ihtiyaçlarını sağlayan ticari alanlar bulunmaktadır. Bu alanların dışında kalan yerler genel olarak konut alanlarıdır (Şekil 2.2, Şekil 2.3), [İBB, 2017][2].

Şekil 2.2: Kuzguncuk hava fotoğrafı (2017).

Şekil 2.3: Kuzguncuk hava fotoğrafı (2017).

[2] Kaynak belirtilmeyen şekil ve resimler tez yazarına aittir.

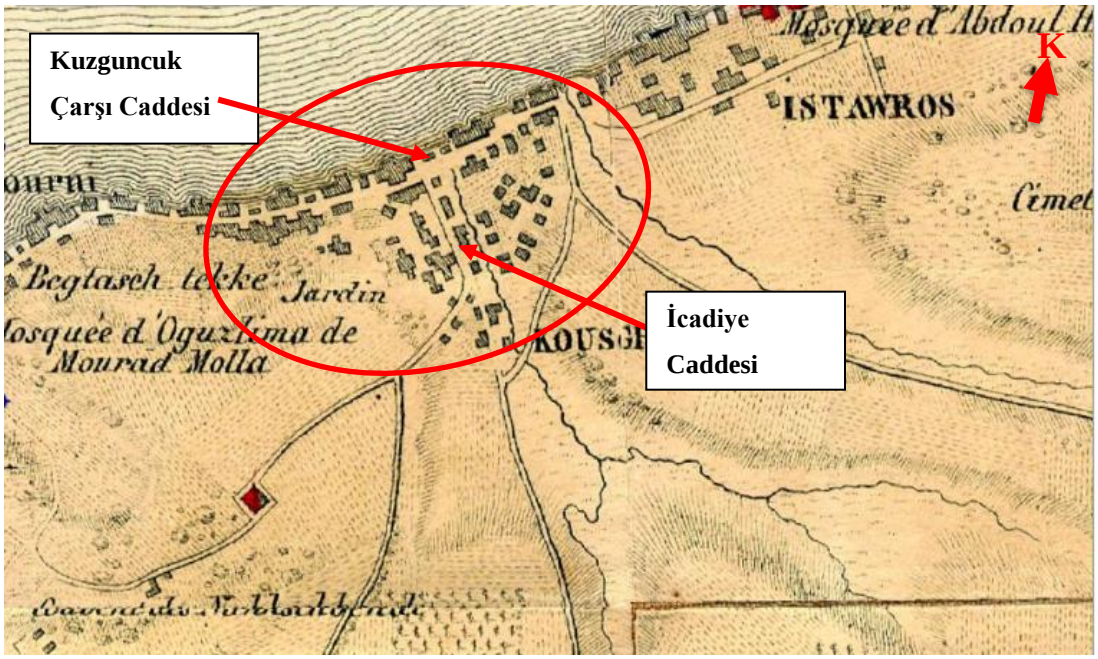
2.2. Tarihçesi

Kuzguncuk'un eski adı “Altın Kiremit” anlamına gelen “Hrisokeramos”dur. Bu adı 6. yüzyılda II. İustinos tarafından yaptırılmış olan, çatısı altın yaldızlı kiremitlerle kaplı bir kiliseden geldiği bilinmektedir [Banoğlu, 2007]. Kuzguncuk adının kökeniyle ilgili diğer bir görüş, semtin adının “Kosinitza” olduğu ve yanlış telaffuzlar sonucunda bozularak “Kuzguncuk” şekline dönüştüğüdür [Banoğlu, 2007]. Evliya Çelebi'ye göre ise Fatih Sultan Mehmed zamanında buraya yerleşmiş olan “Kuzgun Baba” adlı bir veliden gelmektedir [Çelebi, 2003].

Kuzguncuk, İstanbul’un Asya kesimindeki ilk Musevi yerleşmesidir. Musevilerin buraya geliş tarihleri bilinmemekle birlikte, 17. yüzyıl kaynaklarında Kuzguncuk'un bir Musevi köyü olarak anıldığı bilinmektedir [Ebcim, 2009]. Kuzguncuk'un Avrupa Musevileri tarafından “Kutsal topraklara varmadan önceki son durak” olarak kabul edildiği ve herhangi bir nedenle vaat edilmiş topraklara gidemeyenlerin hiç değilse Kuzguncuk'a yerleşip orada ölmeyi ve gömülmeyi vasiyet ettikleri bilinmektedir. Bu nedenle de 17. yüzyıldan itibaren yerleşimde Musevi mezarlığı bulunmaktadır. Bu tarihlerde Kuzguncuk'ta Museviler dışında Rumların da yerleştikleri bilinmektedir [Ebcim, 2009]. Ermeniler ise, buraya 18. Yüzyıldan itibaren yerleşmeye başlarlar ve 19. yüzyılda Kuzguncuk’ta oldukça büyük bir grup oluşturmaktadırlar [Aydın, 2020].

18. yy’da Ermeniler kuzguncukta bir basmahane açmışlardır. Yeni icat edilen nakışlı basmaları dokuyan imalathanelerin Kayserili Sarkis Kalfa'ya ait olduğu, bu yüzden yeni tür basmaya “Sarkis Kalfa basması” denildiği bilinmektedir [Akın, 1994]. 19. yüzyılın başlarında da söz konusu basmahanenin Üsküdar'a nakledildiği kaynaklarda yer almaktadır [Akın, 1994].

Kuzguncuk’u gösteren 1786 tarihli Kauffer haritasında, kıyı şeridinde Kuzguncuk Çarşı Caddesi ve vadinin içine doğru ilerleyen İcadiye caddesinde yapılaşmanın başladığı gözlenebilmektedir. (Şekil 2.4), [Hammer, 1786].

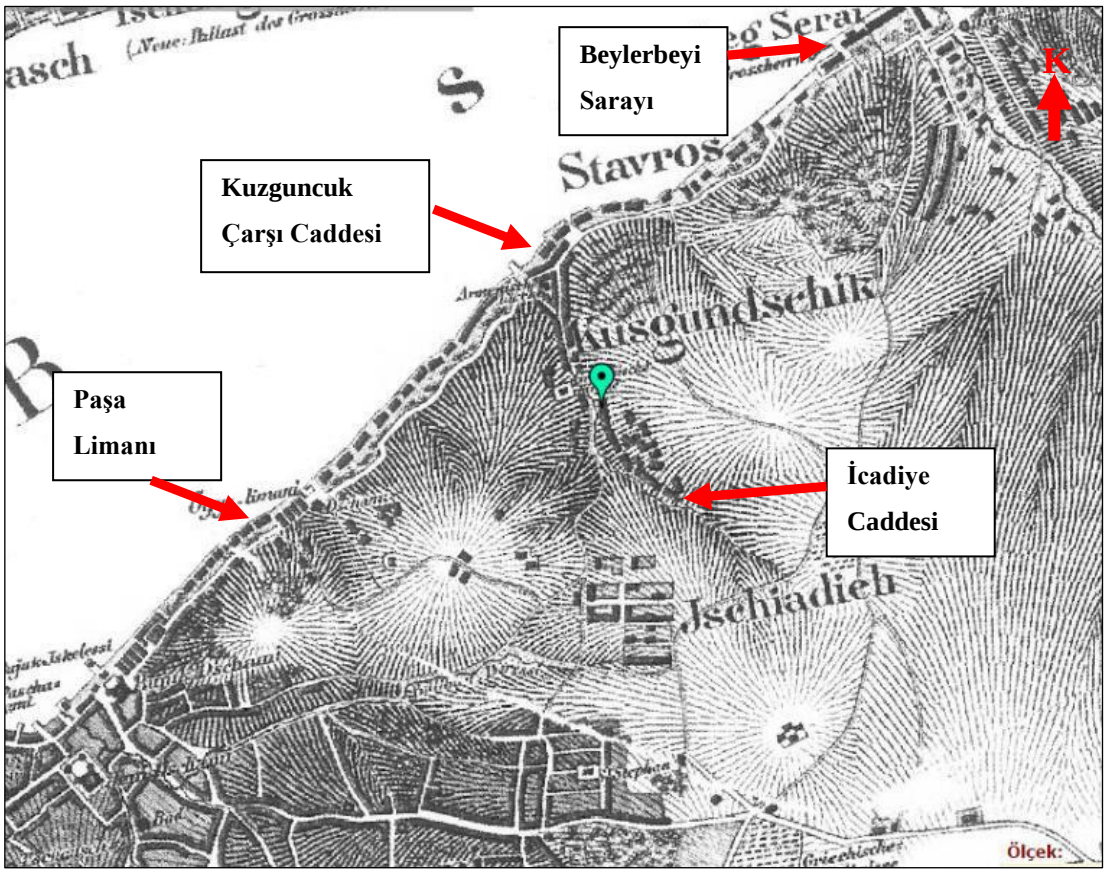
Şekil 2.4: Kuzguncuk Kauffer haritası (1786).

Osmanlı Devleti'nde Batı tarzı planlama ilkeleriyle oluşturulmuş 1839 yılında yayınlanan ilk yönetmelik, 1848 yılında hazırlanan ilk Ebniye Nizamnamesi gibi düzenlemelerle yerleşimdeki inşaat faaliyetleri kontrol altına alınmıştır [Özcan, 2006]. 1852 tarihli Moltke haritasında da Kuzguncuk'un iç kesimlerinde İcadiye sırtlarına doğru yapı adaları oluşturulduğu görülebilmektedir. Ayrıca haritada Paşalimanı ve Beylerbeyi Sarayı gibi önemli yerler belirtilmiştir (Şekil 2.5), [Moltke, 1839].

19. yy'daki imar düzenlemeleri 1863 Turuk ve Ebniye Nizamnamesi, 1863 Rıhtımlar Nizamnamesi, 1882 Ebniye Nizamnamesi ile devam etmiştir. 1863'teki Turuk ve Ebniye Nizamnamesi, öncekiler gibi yalnızca İstanbul'da değil, diğer kentlerde ve büyük kasabalarda da uygulandığı bilinmektedir [Özcan, 2006].

İstanbul'da ızgara planı şeklinde düzenlemeler ilk olarak 1856'da, sokakların genişletilmesi ise 1866'da başlamıştır. Tüm bu yönetmelik ve nizamnamelerin ortak noktası, kent mekanında yaşanan zorluk ve ihtiyaçlara yönelik çözüm arayışları sonucu ortaya çıkmış olmalarıdır. Düzenlemelerin yürütülmesine dair kurumsallaşma çalışmaları da yapılmış ve 1854'te Şehremaneti, 1856'da İntizam-ı Şehir Komisyonu kurulmuştur [Özcan, 2006].

Ebniye Nizamnameleri ile belirlenen kâgir yapılaşma zorunluluğu Üsküdar'da yeni gelişen semtler olan, Bağlarbaşı, İcadiye, Kuzguncuk gibi bölgelerde ve merkezde çarşı bölgesindeki dükkanlarda uygulanmıştır [Aydın, 2020].

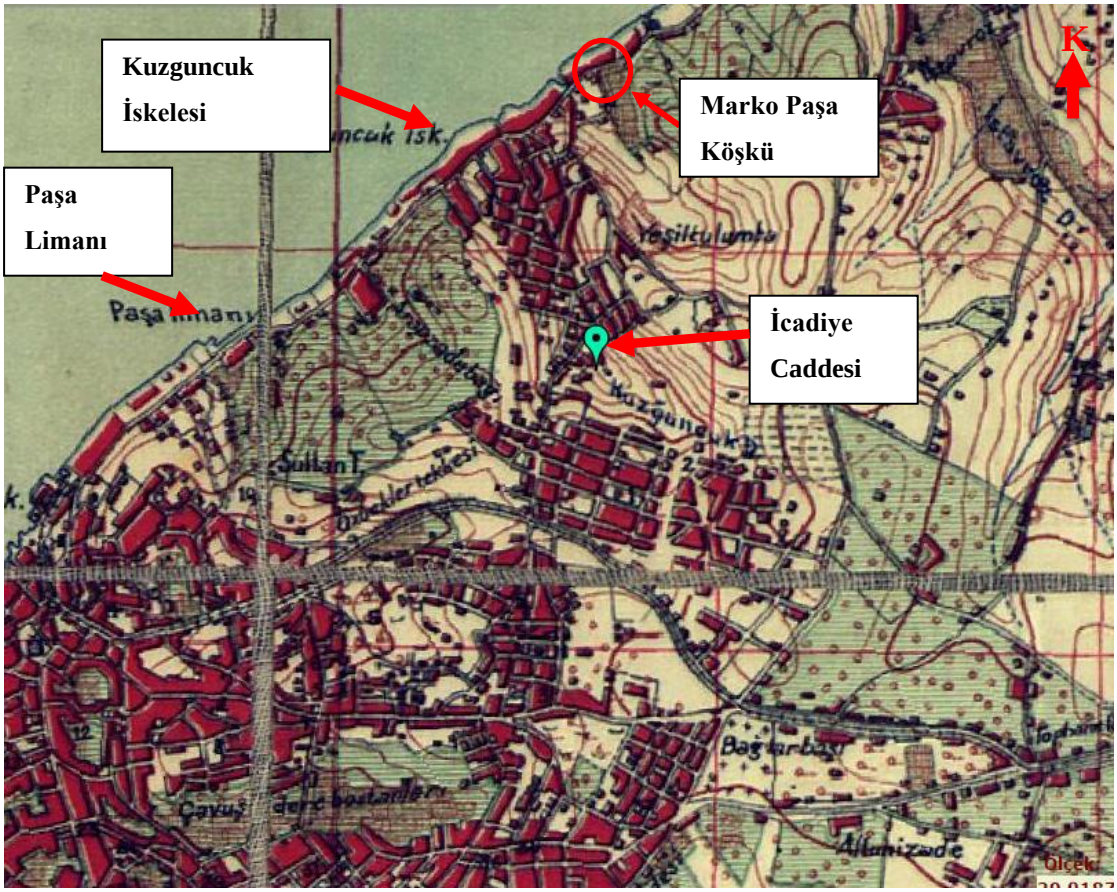

Şekil 2.5: Kuzguncuk Moltke haritası (1852).

Kuzguncuk'ta günümüze ulaşmış yapıların birçoğunun yapımı 19. yy'a ait Osmanlı döneminden kalan ızgara plan sistemiyle oluşturulmuş yapılardır. 1909 tarihli Ottoman Haritasında oluşturulan ızgara plan şeması görülmektedir (Şekil 2.6) [Saraçoğlu, 2017]. 19. yy. öncesi İstanbul'da yangınların çok sık görülen bir durum olduğu bilinmekte ve yerleşimdeki ahşap evlerin de 1865-66 yıllarında çıkan yangınlarla büyük zararlar görmüş ve yok olmuştur. Eski Kuzguncuk sakini Mimar Cengiz Bektaş'ın Kuzguncuk kitabında "*1872 yılı Kuzguncuk yangınında 500 ev ve dükkan yanmış ve daha sonra belediye tarafından çarşısı düzenlenmiştir''* ifadesi yer almaktadır [Bektaş, 2011].

Daha çok gayrimüslim ağırlıklı bir yerleşme niteliği taşıyan Kuzguncuk, Müslüman Osmanlıların rağbet ettiği bir semt olmamıştır. Buna karşın hemen bitişiğindeki Öküzlimanı (Paşalimanı) kesimi, camii, çeşmesi, kayık iskelesi ve bahçeleriyle yalnız Türkler tarafından iskân edilmiştir. Yörenin adının, Rumeli yakasından getirilen öküzlerin Anadolu'ya götürülmek üzere Beşiktaş'tan kayıklarla buraya nakledilmesinden kaynaklandığı sanılmaktadır. Serasker Hüseyin Avni Paşa

öküz limanına kendi yalısını yaptırdıktan sonra limanın ismi Paşalimanı olarak değişmiştir [Şehsuvaroğlu, 1951].

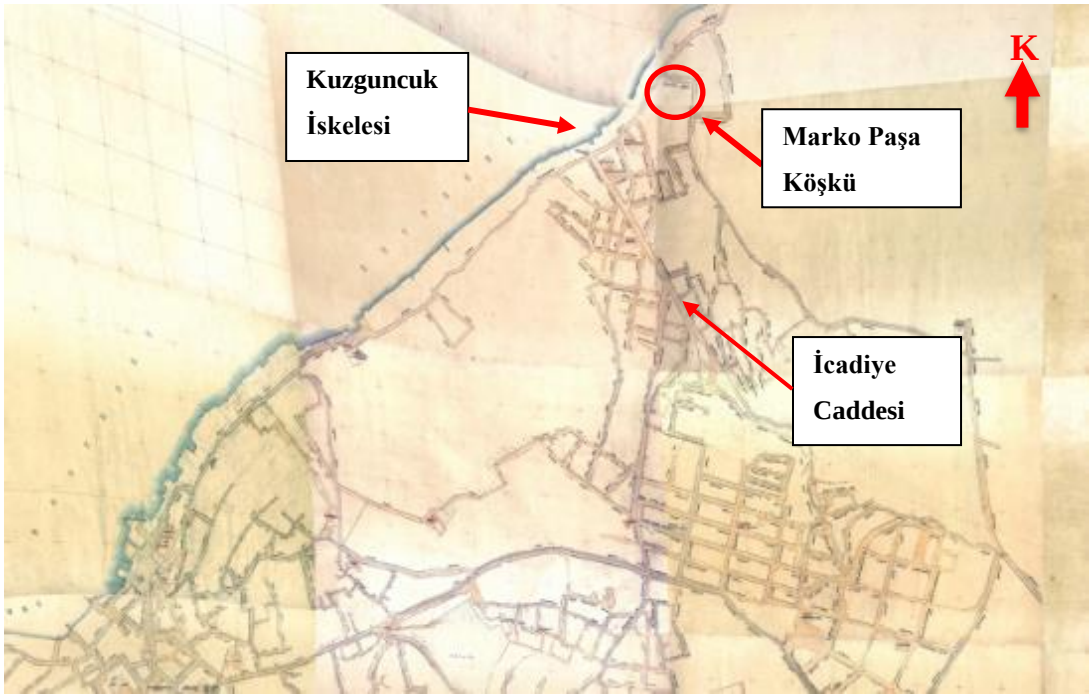

Şekil 2.6: Kuzguncuk Ottoman haritası (1909).

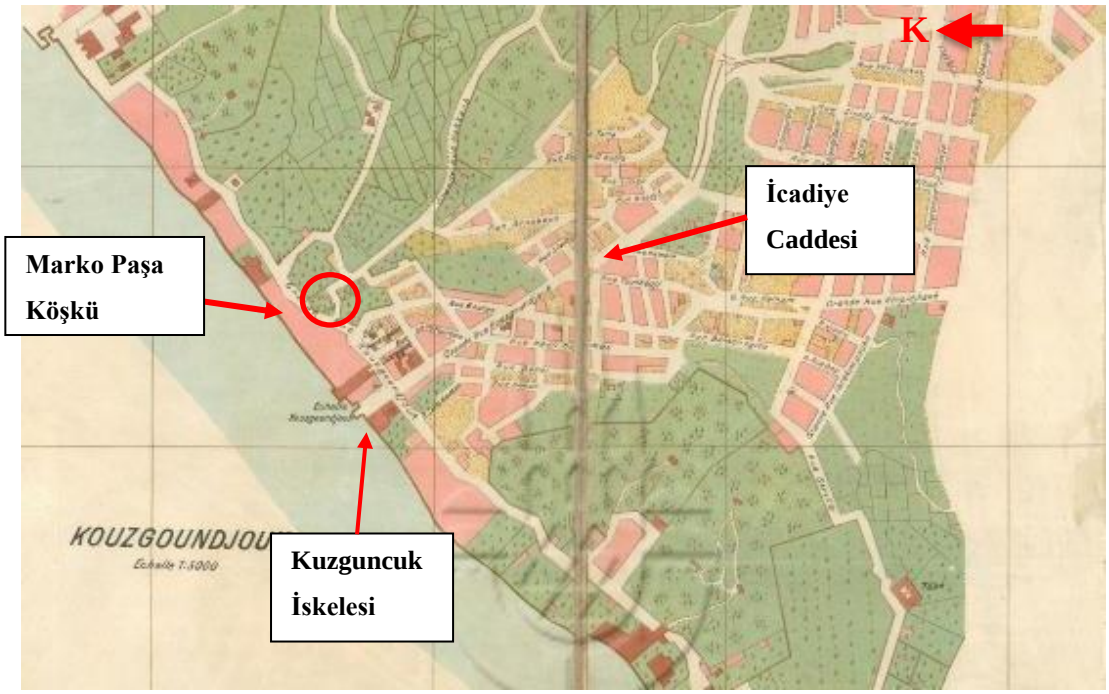
Kuzguncuk'un 18. yy'dan itibaren eski haritaları incelendiğinde ilk yerleşimler kıyı şeridinde daha yoğum olduğu görülmektedir. 19. yy'dan itibaren nüfus artışları ve göçlerle birlikte yerleşimin Nakkaştepe ve Fethi Paşa Korusu arasında kalan vadiye doğru yöneldiği 19. Yy. ve 20. Yy.'ın ilk yarısında hazırlanan haritalarda görülmektedir (Şekil 2.7-2.11). Kuzguncuk'un geçmiş dönem demografik yapısına bakıldığında, 1914 yılında semtte, 70 Müslüman, 250 Rum, 1.600 Ermeni ve 400 Yahudi olmak üzere 2320 hane bulunduğu görülmüştür [Akın, 1994]. Ayrıca aynı tarihte semtte 1 cami, 2 sinagog ve 3 kilise bulunmaktadır [Bektaş, 2011].

Semtin 19. Yy'lın ilk çeğreğindeki kentsel gelişimine bakıldığında, 1913-1914 yılları arasında hazırlanan Alman Mavileri ve 1914-1918 yılları arasında hazırlanan Necip Bey haritalarında, semtin İcadiye Caddesi aksında iki yönlü geliştiği görülmektedir (Şekil 2.7), [İBB Atatürk Kitaplığı]. Necip Bey haritalarında alandaki önemli kamu yapıları kırmızı renkle işaretlenerek belirtilmiştir. Haritada ismi de

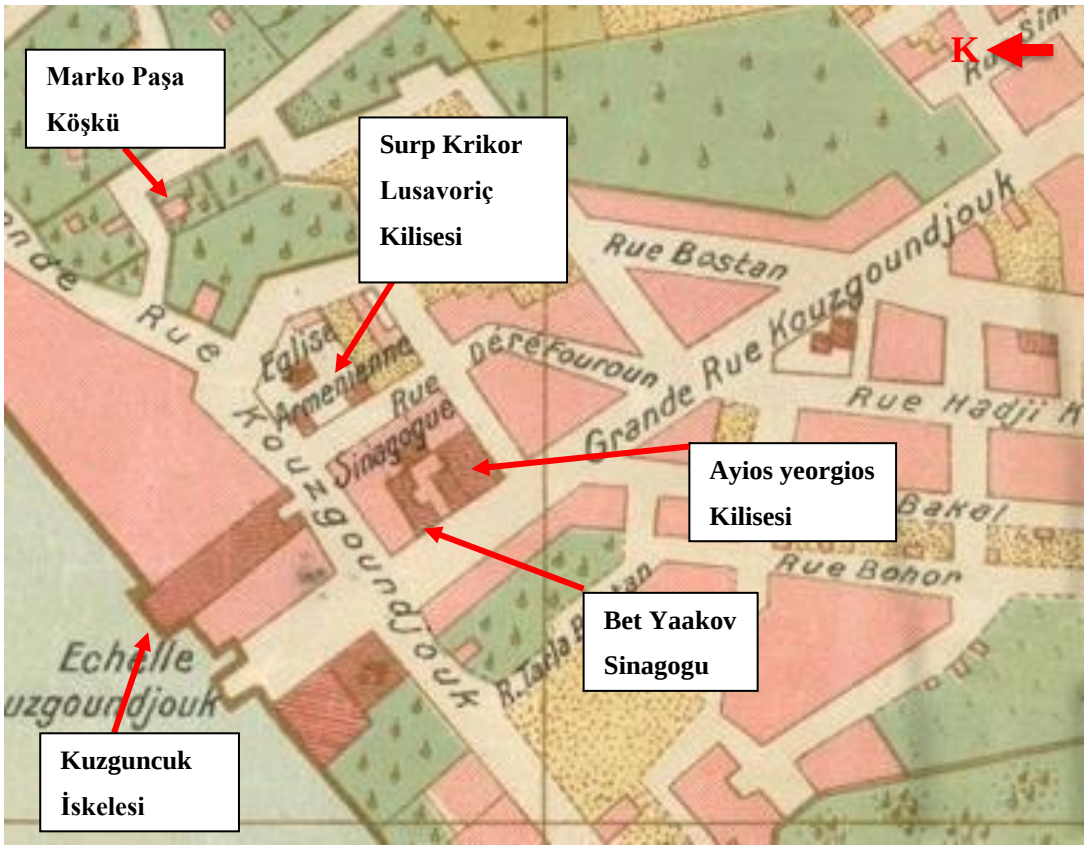
yazılarak özellikle belirtilen yapılar Ermeni Kilisesi, Sinagog, Kuzguncuk İskelesi'dir (Şekil 2.8, 2.9), [İBB Atatürk Kitaplığı].

Şekil 2.7: Kuzguncuk – Alman Mavileri (1913-1914).

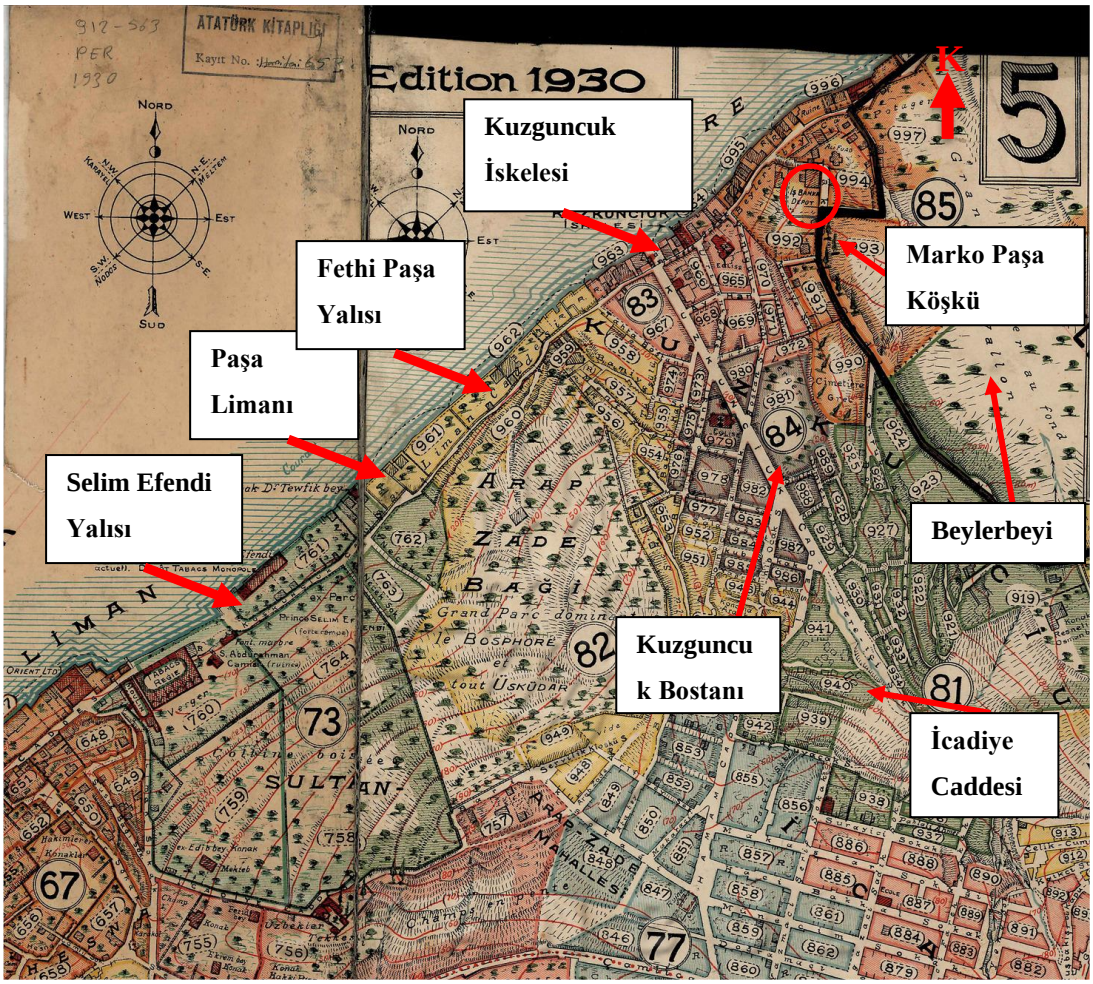
Şekil 2.8: Kuzguncuk – Necip Bey haritası (1914-1918).

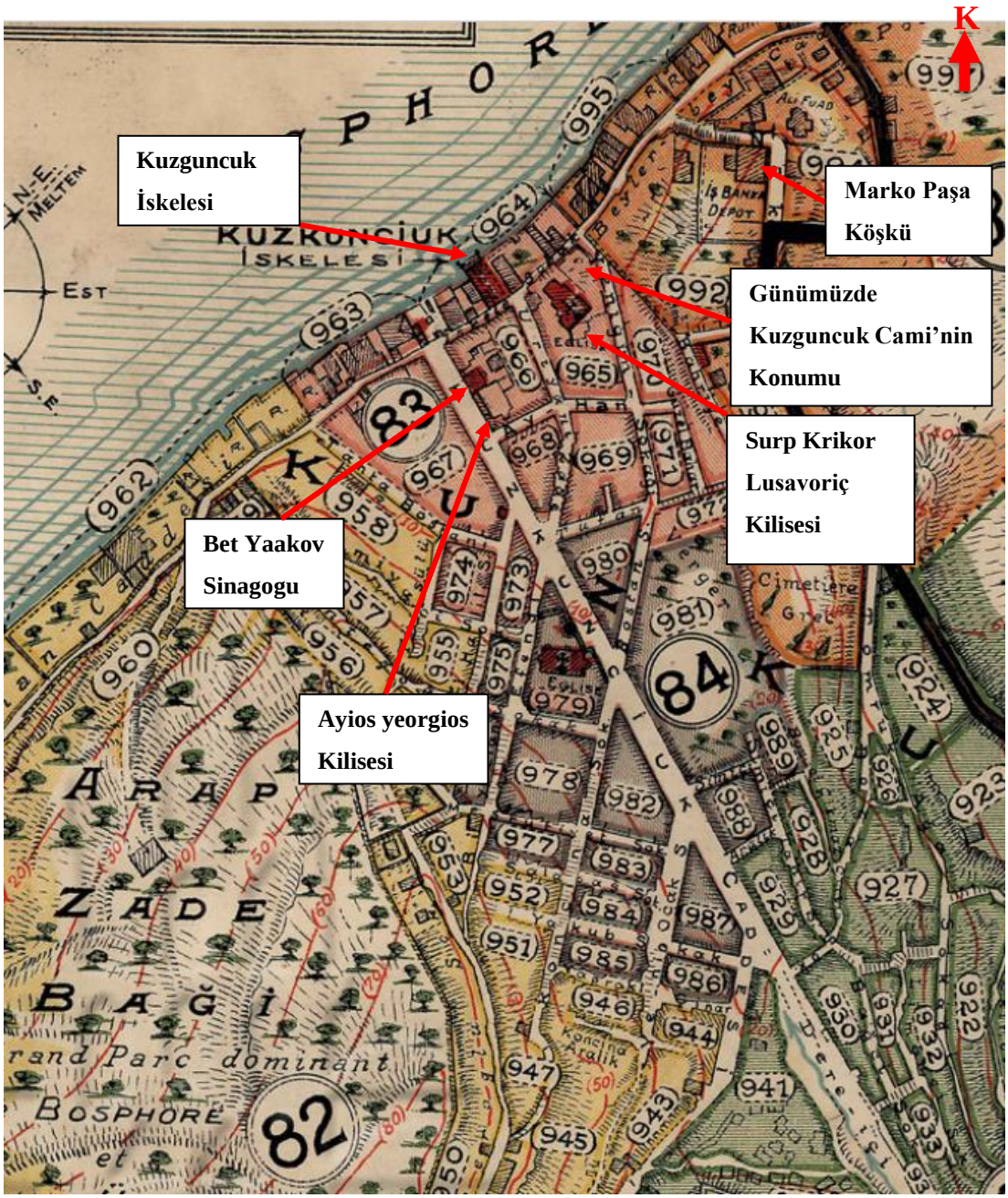
Şekil 2.9: Kuzguncuk – Necip Bey haritası (1914-1918) Detayı.

Yerleşimde 1922 yılı itibariyle yaklaşık 1000 hane, 6 kahvehane, 3 terzi, 2 fırın, 2 kasap, 3 marangoz, 5 manav, 1 mobilyacı, 1 balıkçı, 2 ayakkabıcı, 1 ilkokul (Marko Paşa Köşkü), 1 postane, 1 camii, 1 Ermeni kilisesi, 2 rum kilisesi ve 2 havra yer almaktadır. 1992 yılında Kuzguncuk nüfusu 4000 kadardır [Bektaş, 2011].

Pervititch Sigorta haritaları, 1922-1945 yılları arasında hazırlanmıştır. Pervititch Sigorta haritalarında Kuzguncuk'la ilgili hazırlanan anahtar pafta 1930 (Şekil 2.10) [İBB Atatürk Kitaplığı], daha detaylı olan 83 numaralı pafta da 1932 tarihi yazmaktadır. 1/4000 ölçekli Anahtar planda gördüğümüz 80,81,82,83,84 ve 85 numaralı paftalar Kuzguncuk'u kapsayan paftalardır fakat sadece Kuzguncuk'un merkezini gösteren 83 no.lu paftanın 1/500 ölçek haline ulaşılabilmiştir (Şekil 2.11), [Pervititch, 2000].

Şekil 2.10: Kuzguncuk – Pervititch Haritaları anahtar pafta (1930).

Şekil 2.11: Pervititch sigorta haritası 1930.

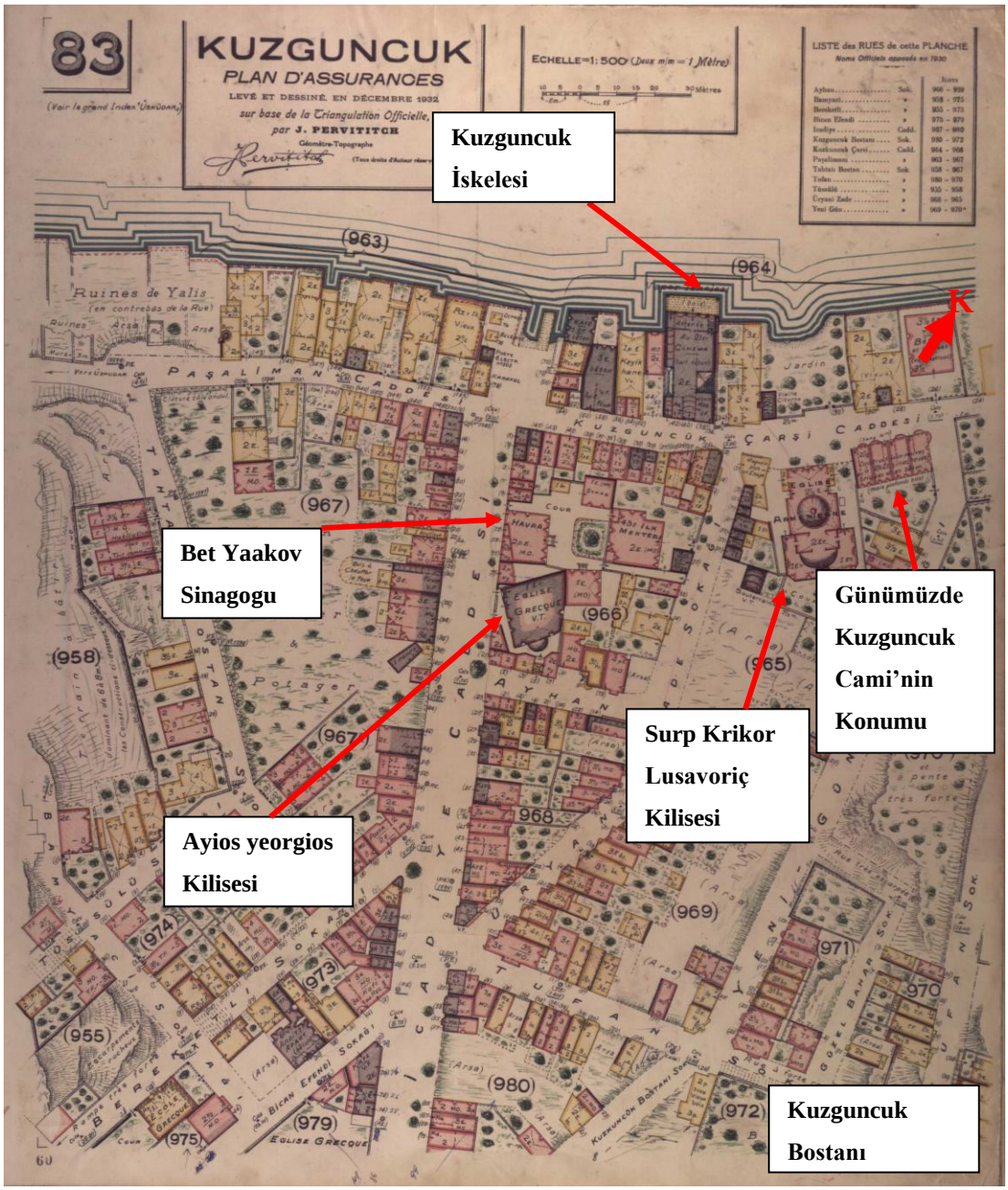
1/4000 ölçekli Anahtar planda gördüğümüz 83 no.lu paftanın 1/500 ölçekli halinden; yolları ve yol kotlarını, alandaki yapıların malzeme özelliklerini, kat sayılarını, kapı numaralarını ve yapıların işlevlerini tespit edilebilmektedir. Harita lejantında sarı renkli taramayla gösterilen binaların ahşap, kırmızı renkle taranan yapıların kâgir olduğu belirtilmektedir. Kuzguncuk iskelesinin olduğu binanın üzerinde aynı zamanda ‘’Cinema’’ yazılmıştır. O dönemde bir kısmının sinema olarak kullanılmış olma ihtimali bulunmaktadır. Günümüzde Kuzguncuk caminin olduğu alanda bitişik nizamlı kâgir yapılar görülmektedir. Deniz tarafından İcadiye Caddesine

doğru gidildiğinde sırasıyla havra ve kilise yapıları haritada görülmektedir. Haritadaki 972 numaralı ada Kuzguncuk Bostanıdır (Şekil 2.12), [İBB Atatürk Kitaplığı].

Kuzguncuk Bostanı, Kuzguncukluların deyimiyle İlya'nın bostanı, özellikle son dönemlerdeki yapılaşma girişimlerinden dolayı, semt sakinlerinin büyük bir ilgiyle korudukları bir bostan olma özelliğini sürdürmektedir [Aktaş, 2011]. Mahalle sakinleri için bostan, bir kültürel miras olarak, günümüzde salt yeşil alandan daha öte bir şey, "hoşgörüye dayalı, etnik çeşitlilik içeren eski güzel günlerin bir simgesi" ve "Kuzguncuk'un anılarının deposu haline gelmiştir". Bu bağlamda, bostanı koruma hareketi, bostanın yeşil alan olarak korunması isteğinin yanında, mahallenin eski kültürünü yaşatma isteğinden de kaynaklanmaktadır [Mills, 2014]. Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 14 Aralık 1974 tarih, 8172 sayılı Kararı ile Doğal Sit Alanı olarak ilan edilmiş olan bu bostan, İstanbul İli, Üsküdar İlçesi, I no.lu tapu sicil kaydında 113 Pafta, 545 ada, 29 parselde yer almaktadır ve mülkiyeti Vakıflar İdaresi'ne kayıtlıdır [Web 1, 2022].

Kuzguncuk'a ait 1/500 ölçekli paftalar İcadiye Caddesi çevresindeki kısıtlı bir alanı kapsasa da alandaki anıtsal yapıların büyük bir bölümünü göstermektedir.

Kuzguncuk'a ait veriler incelendiğinde özgün mimari kimliğinin günümüze ulaştığı söylenebilir. Fakat özellikle 20. Yy'ın 2. yarısında; yapı endüstrisindeki gelişmeler, 1. Boğaz köprüsünün yapılması sonrası semtin ulaşım anlamında daha merkezi bir hal alması sebebiyle yeşil alanların imara açılması gibi etmenler bölgenin mimari ve demografik yapısında değişime sebebiyet vermiştir.

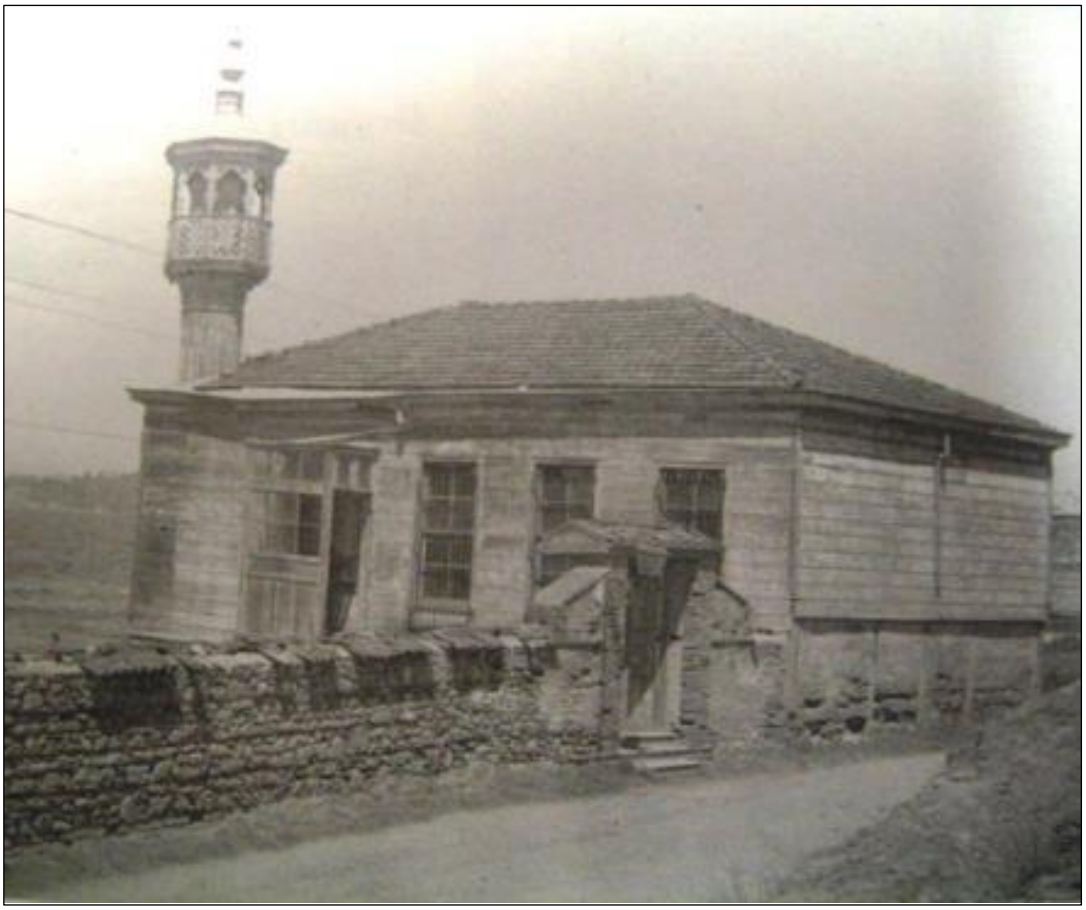
Şekil 2.12: Kuzguncuk – Pervititch haritaları 83 no.lu pafta (1932).

2.3. Yerleşimin Kentsel Dokusu ve Mimari Özellikleri

Kuzguncuk'un güneybatı yönünde Fethi Paşa Korusu'nun bulunduğu tepe, kuzeydoğu yönündeyse Nakkaş Tepe olması sebebiyle, yerleşim bu iki tepe arasındaki vadide ve sahil şeridinde gelişmiştir.

Kuzguncuk'un gayrimüslim ağırlıklı bir semt olması nedeniyle burada, 19. Yüzyılın sonlarına tarihlenen Üryanizade Mescidi ile 1952 tarihli Yeni Cami olmak

üzere, yalnız iki cami bulunmaktadır. Üryanizade Mescidi, Sultan II. Abdülhamid'in Şeyhülislamlarından Üryanizade Ömer Efendi tarafından yaptırılmıştır. Şerefesi saçaklı minaresi, İstanbul'daki ahşap minarelerin dikkate değer örneklerinden biridir (Şekil 2.13), [Web 2, 2022]. Cami Kuzguncuk'un kuzeydoğu yönünde Nakkaştepe'nin sahil tarafında köy içi yerleşiminden uzak bir noktada yer almaktadır. Dikdörtgen planlı ahşap caminin; minberi ve vaaz kürsüsü ahşaptır. Ahşap minaresi tek şerefeli olan caminin, 2013 yılında başlayan restorasyon çalışması 2017 yılında bitmiştir (Şekil 2.14), [Web 2, 2022].

Şekil 2.13: Üryanizade Camii 1946 yılı fotoğrafı.

Şekil 2.14: Üryanizade Camii fotoğrafı.

Kuzguncuk’ta iki Rum, bir Ermeni kilisesi ve iki sinagog içermektedir. Bunlar Ayios Panteleymon ve Ayios Yeorgios isimli rum ortodoks kiliseleri, Surp Krikor Lusavoriç Ermeni Kilisesi, Bet Yaakov ve Bet Nissim Sinagoglarıdır (Şekil 2.32, 2.33).

Ayios Panteleymon Kilisesi 1861'de yanmış, 1896'da yeniden yapılmıştır. Kilisenin çan kulesi ise 1911 tarihlidir (Şekil 2.15), [Patacı ve Laflı, 2012]. Kilise İcadiye caddesi üzerinde Kuzguncuk Bostanı’nın karşısında konumlanmaktadır. Konum olarak Kuzguncuk’un merkezinde konumlandığı söylenebilir.

Şekil 2.15: Ayios Panteleymon Rum Ortodoks Kilisesi.

Ayios Yeorgios Kilisesi ise bir Bizans kilisesi üzerine Ayios Panteleymon anısına yapılmıştır ve İcadiye Caddesi'nin girişinde yer almaktadır. Kilise, Surp Krikor Lusavoriç Kilisesi'nin güneydoğusunda yer almaktadır ve iki kilise arasında kuzey-güney yönünde Üryanizade Sokak uzanmaktadır. Yapının güney cephesindeki altı satırdan oluşan mermer Yunanca bir yazıtta kilisenin 1821 yılında tümüyle yenilendiği ifade edilmektedir. Yapı, 1951 ve 1995 yıllarında ise onarım görmüştür. Duvarları kaba yonu taştan oluşan Ayios Yeorgios Kilisesi'nin ölçüleri 19.60 x 12.80 m'dir. Bazilikal planlı kilisenin üç adet nefi, doğu kenarında bir apsisi ve batı kenarında bir narteksi bulunmaktadır [Patacı ve Laflı, 2012].

Ayios Yeorgios Kilisesi'nin yanında yer alan Kal de Abaşo (Aşağı Sinagog) adıyla da anılan Bet Yaakov Sinagoğu 1878 tarihlidir (Şekil 2.16). Virane ya da Kal de Abaşov (Yukarı Sinagog) adıyla anılan Bet Nissim Sinagoğu bazı kaynaklarda yapım yılı 1840 olarak görülürken İbrahim Hakkı Konyalı sinagogun inşa tarihini 1884 olarak belirtmektedir [Web 4, 2021]. Yapı konum olarak Kuzguncuk'un iç kesimlerinde Tenekeci Musa ve Yakup Sokağı'nın birleştiği noktada yer almaktadır. Güney ve batı cephelerinde yüksek avlu duvarlarının uzandığı kâgir sinagoğun avlusuna Yakup Sokak'tan girilmekle beraber pencereleri Tenekeci Musa Sokağına açılır. Tek katlı görünümünde olan sinagog esasında iki katlıdır (Şekil 2.17).

Şekil 2.16: Bet Yaakov Sinagoğu giriş kapısı.

Şekil 2.17: Bet Nissim Sinagoğu girişi.

Kuzguncuk İskelesi yakınında yer alan Surp Krikor Lusavoriç Kilisesi 1835 tarihli ahşap kilisenin harap olması üzerine l861'de yaptırılmıştır. Kuzguncuk Camii'nin hemen bitişiğinde yer alan kilise, 1967, 2003 ve 2004 yıllarında onarım görmüştür. Kuzguncuk'taki Aziz Panteleimon Kilisesi'nde olduğu gibi alçak bir duvar ile caddeden ayrılan kilise, Ermeni kiliselerinde sıkça görülen Yunan haçı planındadır. Yine Ermeni kiliselerinin çoğunluğunda olduğu gibi tek nefe sahiptir; batı kenarında bir narteksi ve doğu kenarında bir apsisi vardır. Yapının üzerine merkezi, basık kasnaklı ve penceresiz bir kubbe yapılmıştır. Sade bir dış görünüme sahip olmasına rağmen üzerinin dıştan bir kubbeyle örtülü oluşu, Surp Krikor Lusavoriç Kilisesi'ni İstanbul'daki diğer Ermeni kiliselerinden ayırmaktadır (Şekil 2.17), [Patacı ve Laflı, 2012].

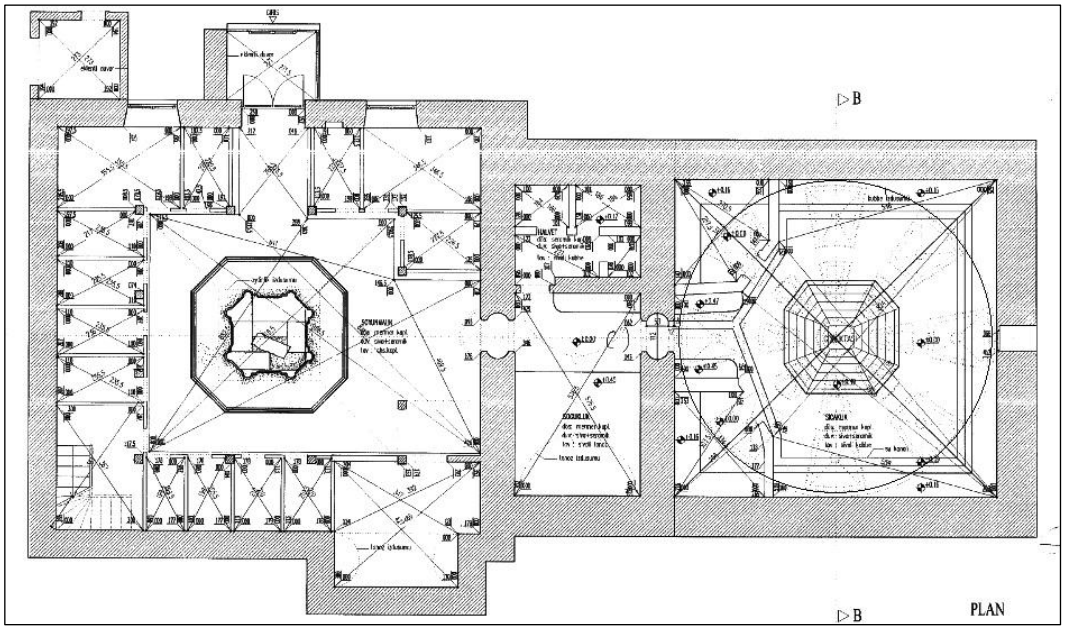
Şekil 2.18: Surp Krikor Lusavoriç Kilisesi.

Bu anıtsal yapılar dışında, Kuzguncuk'ta Küçük Hamam ve Dağ Hamamı adlı iki hamam bulunmaktadır. Hamamlar konut dokusunun merkezinde yer almaktadır. Küçük Hamam'ın diğer ismi Batak Hamam'dır. ''Batak'' isminin sadece Musevilerin girip yıkandığı havuz anlamındaki ''yahudi batağı'' tabirinden gelmiş olabileceği düşünülmektedir. İnşa tarihi tam olarak bilinmemekle birlikte 1900'lerde yapıldığı tahmin edilen yapı metruk durumdadır (Şekil 2.19), [Baçaru, 2017].

Şekil 2.19: Kuzguncuk Küçük (Batak) Hamam.

Dağ Hamamı, İcadiye Hamam Sokak ve Çifteçınar Sokağı'nın kesiştiği noktada bulunmaktadır. 1854 yılında Arif Hikmet Bey tarafından Medine'deki kütüphanesine gelir sağlaması için tek hamam tipinde yaptırılmıştır. 1905 ve 1970 yıllarında kapsamlı onarımlar geçiren hamamın son restorasyonu 2018 yılında tamamlanmıştır (Şekil 2.20-2.21), [Baçaru, 2017].

Şekil 2.20: İcadiye Dağ Hamamı planı

Şekil 2.21: İcadiye Dağ Hamamı görünüşü.

Kuzguncuk-Paşalimanı arasında 1812 tarihli İsmet Bey Çeşmesi ve Kuzguncuk çekek alanındaki1831 tarihli İskele Çeşmesi semtin tarihi eserleri arasındadır [Ertuğrul, 2006].

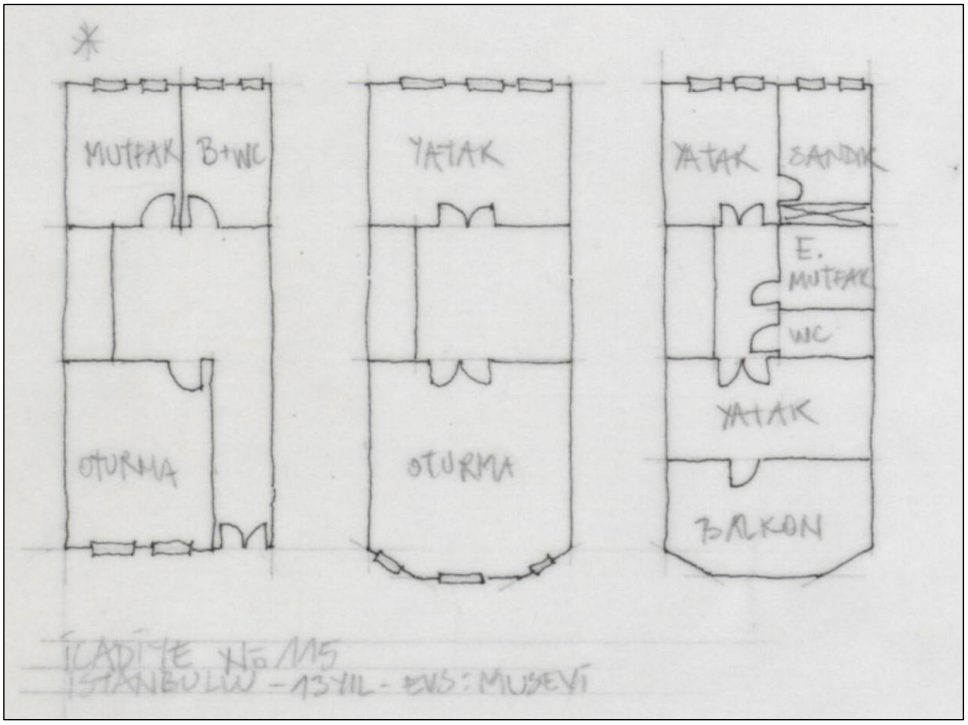
Kuzguncuk sahilinde yer alan yalılardan günümüze kalan görkemli örnek, Fethi Ahmed Pasa Yalısı'dır. Harem ve selamlık olmak üzere iki ayrı kısımdan oluşan yalının ardında çam, çınar, köknar ağaçlarının çoğunlukta olduğu büyük bir koru bulunmaktadır. Günümüze yalnız selamlık bölümü kalan yalının korusu, halka açılması ve içinde yapı yapılmaması koşuluyla belediyeye bırakılmıştır (Şekil 2.22), [Çalıkoğlu M.].

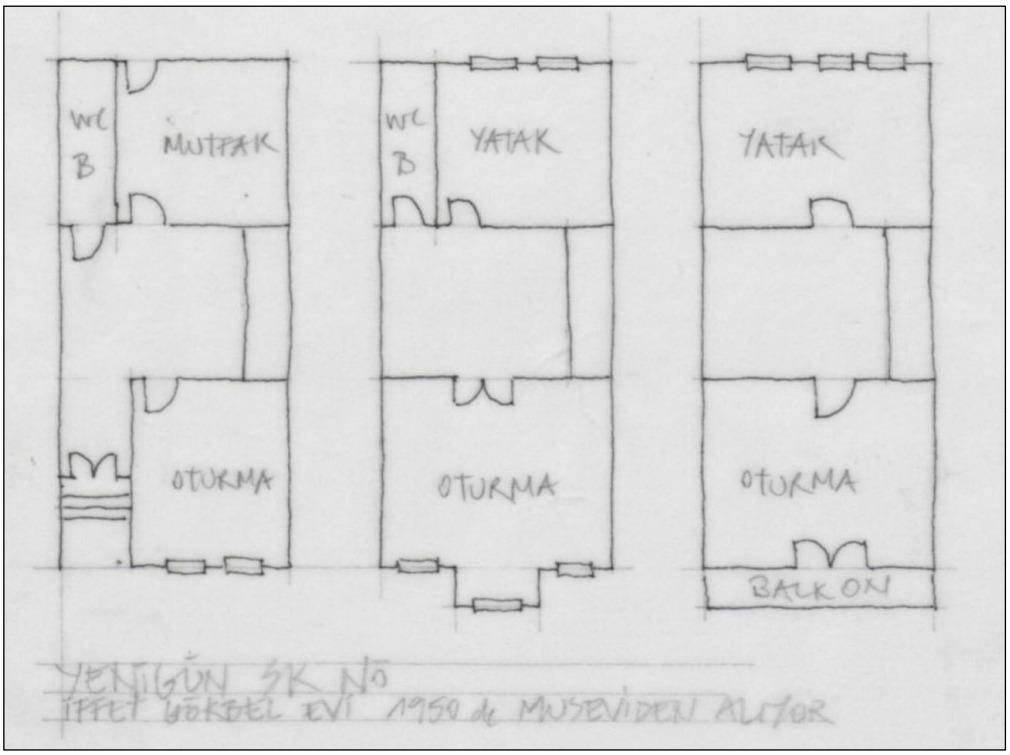
Şekil 2.22: Fethi Ahmet Paşa Yalısı.

Kuzguncuk'un köy içi dokusunu, bugüne dek geçirdiği yangınlardan kalabilen ve 19. yüzyılın ikinci yarısıyla 20. yüzyılın başına tarihlenen sıra evler, tek evler, köşkler ve son dönem apartmanları oluşturmaktadır. 1864 yangını sonrası yapılan ve semtin özgün dokusunu oluşturan, dar parselasyon üzerinde yükselen sıra evler, iki ile dört kat arasında değişmektedir. Bu yapılar ya tümüyle kagir ya da kagir zemin kat üzerinde yükselen ahşap üst katlardan oluşmaktadır. Konutlar genellikle bulundukları parselin sokak tarafına konumlandırılmış ve bahçeleri arka cephelerine bakmaktadır.

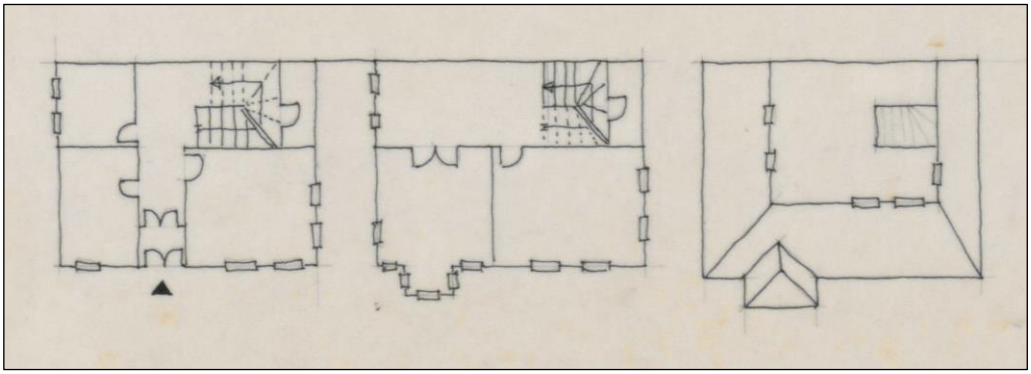
Kuzguncuk'taki geleneksel konutlar, komşu yapıların manzarasını kapatmayacak şekilde, eğimli topografyaya uygun kademeler halinde konumlandırılmıştır. Yapılar genellikle dikdörtgene yakın plan şemasına sahiptir. Bazı örneklerde parselin biçim ve yönlenişine göre serbest planlı çözümler de bulunmaktadır. Alandaki konutların plan şemaları incelendiğinde, genellikle orta aksta konumlandırılan merdiven ve sofa kısımlarından diğer yaşam alanlarına geçiş yapılmaktadır. Plan şemasında oturma odaları sokak tarafında konumlanırken yatak odaları ve ıslak hacimler arka cephe yönünde konumlandırılmıştır. Yapılara girişler dar cepheli örneklerde yapının sağından ya da solundan yapılırken, kareye yakın planlı daha geniş cepheli örneklerde yapıya orta akstan giriş yapılmaktadır (Şekil 2.23-2.27), [Bektaş, Kuzguncuk Evleri, Rölöveler].

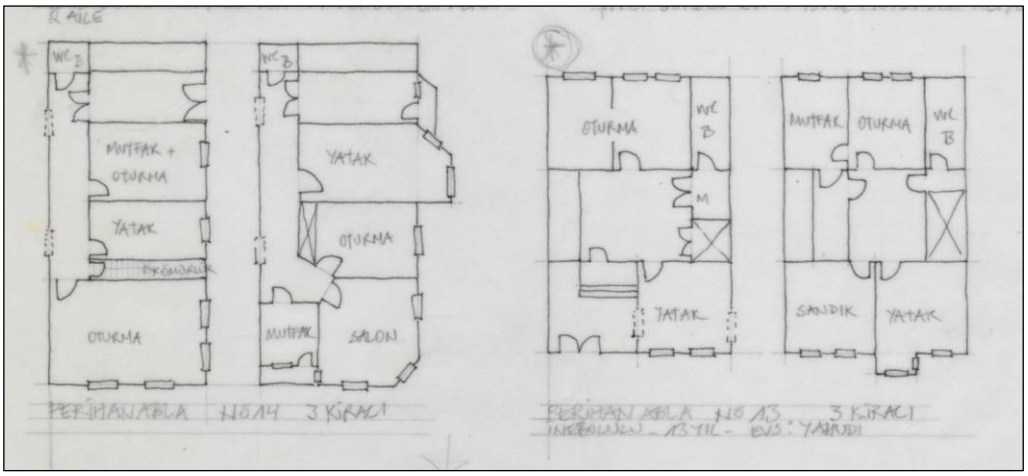
Şekil 2.23: İcadiye Caddesi örnek yapı plan şeması.

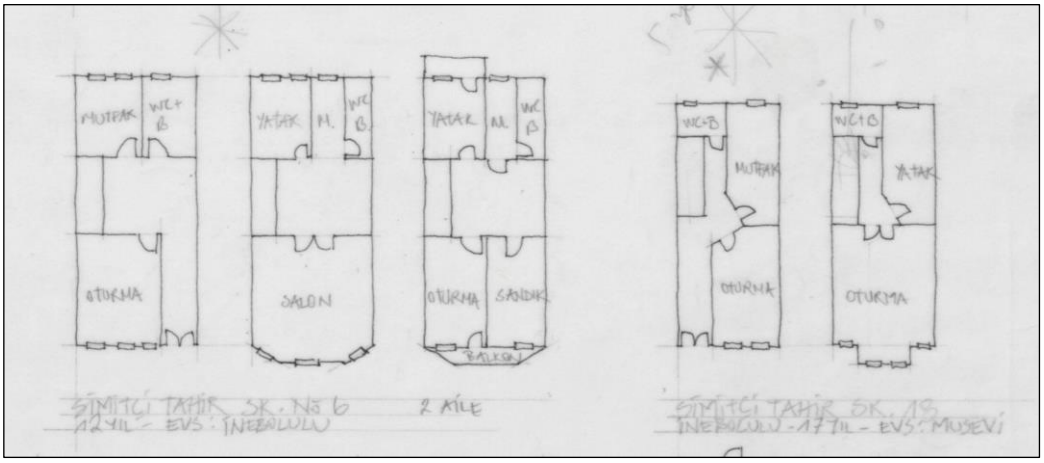
Şekil 2.24: Yenigün Sokak örnek yapı plan şeması.

Şekil 2.25: Yenigün Sokak örnek yapı plan şeması.

Şekil 2.26: Perihan Abla Sokağı - örnek yapı plan şeması.

Şekil 2.27: Simitçi Tahir Sokak- örnek yapı plan şeması.

Alandaki geleneksel konutların cephelerinde bulunan cumbalar, çıkmalar, balkonlar ve cephelerde tercih edilen renkler dinamik bir görüntü sağlamıştır. Cephelerdeki doluluk-boşluk düzeni cumba ve çıkma hizalarıyla uyumludur. Sık aralıklarla yerleştirilen pencerelerle gün ışığından faydalanılmaya çalışılmıştır (Şekil

2.28-2.31). Cumba ve çıkmalara destek sağlaması amacı ile payandalar kullanılmıştır. Bazı örneklerde çatı saçaklarını destekleyen ahşap füruşlar bulunmaktadır.

Şekil 2.28: İcadiye Caddesi'nden Simitçi Tahir Sokağı'na bakış.

Şekil 2.29: Kuzguncuk – benzer tipolojiye sahip sıra ev örnekleri.

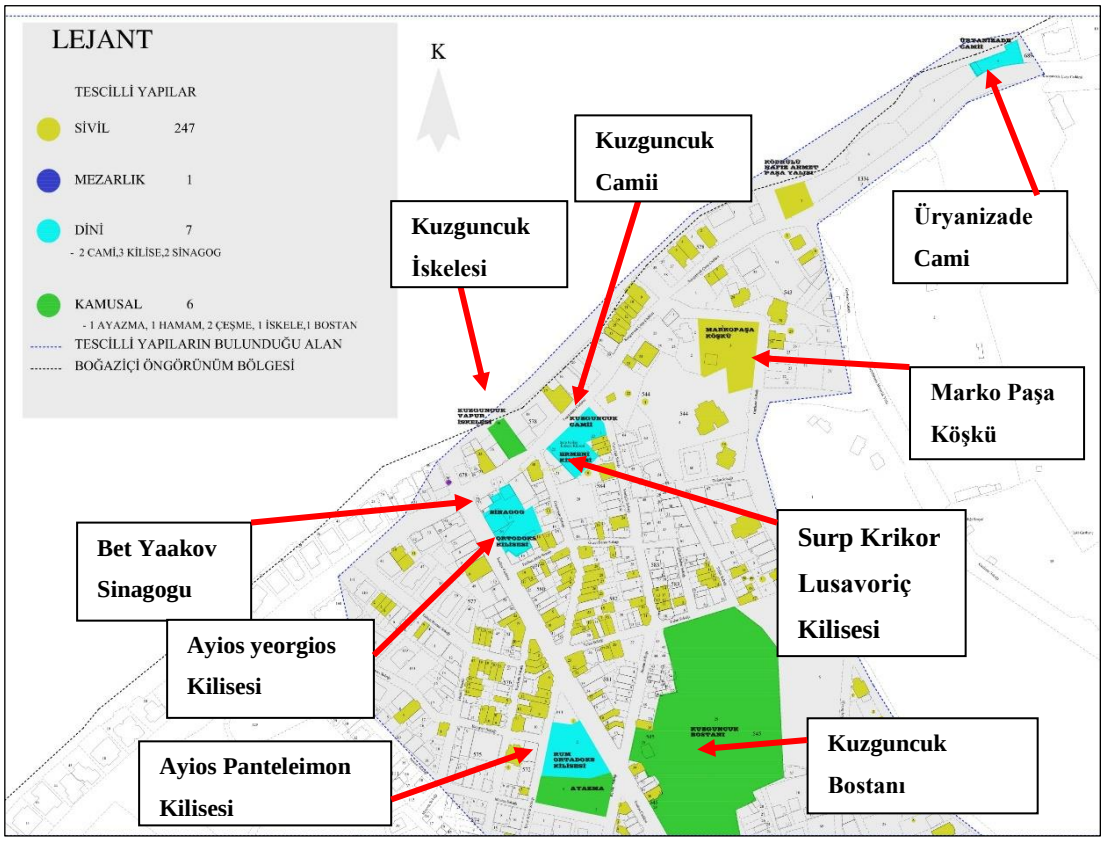
Şekil 2.30: Perihan Abla Sokağı.

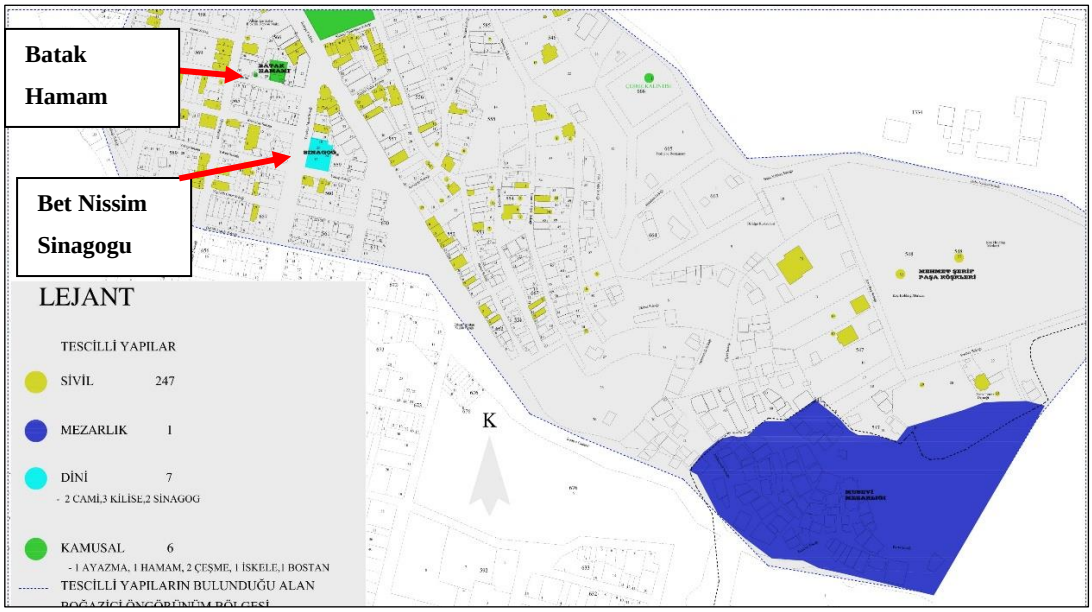
Şekil 2.31: İcadiye Caddesinden Bereketli Sokağı'na bakış.

İstanbul 6 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü'nün kayıtlarına göre; Kuzguncuk mahallesi sınırları içerisinde 261 adet tescilli parsel bulunmaktadır. Bu parsellerin 246'sı sivil mimarlık örneklerini içermektedir. Günümüzde eğitim yapısı olarak kullanılan tek tescilli yapı Marko Paşa Köşkü'dür. Kuzguncuk'un iç kısmında bulunan bir Musevi mezarlığı vardır. Alanda tescilli 7 dini

yapı bulunmaktadır. Bunların 2'si cami, 3'ü kilise diğer 2'si ise sinagogtur. (Şekil 2.32-2.33).

Şekil 2.32: Kuzguncuk'taki tescilli parselleri ve yapıların işlevlerini gösteren plan – kuzey yönü.

Şekil 2.33: Kuzguncuk'taki tescilli parselleri ve yapıların işlevlerini gösteren plan-güney yönü.

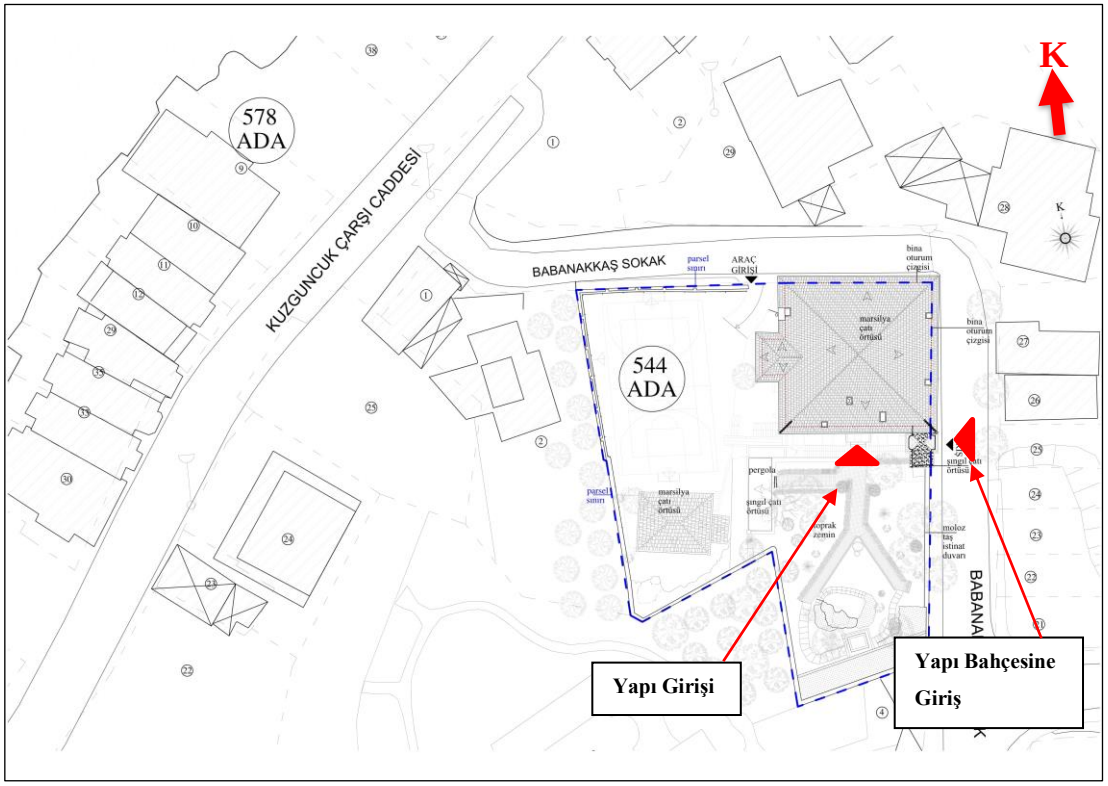
3. KUZGUNCUK MARKO PAŞA KÖŞKÜ

3.1. Konumu

Yapı, İstanbul ili, Üsküdar ilçesi, Kuzguncuk Mahallesi, Babanakkaş Sokak'ta 544 ada 3 numaralı parselde yer almaktadır. Yapı Babanakkaş Sokağı'nın dirsek yaptığı köşede, denize yaklaşık 30 metre mesafede ve deniz seviyesinden yaklaşık 10 metre yüksekte konumlanmaktadır. Yapının kuzey ve doğu cepheleri Babanakkaş Sokağına, güney ve batı cepheleriyle kendi bahçesine bakmaktadır. Dikdörtgen plan şemasına sahip olan yapıya ulaşmak için doğu cephesindeki bahçe kapısından geçilir ve yapının ana girişlerinin bulunduğu güney cephesine ulaşılır. Yapıya güney cephesinde hem zemin kattan hem de 1. Kattan giriş yapılabilmektedir. 1. Kattaki girişe 17 basamaklı mermer kaplı merdivenle ulaşılır. Bu ana girişlerin dışında bodrum kata kuzey ve batı yönlerine bakan kapılardan giriş yapılabilmektedir. (Şekil 3.1-3.2), [İBB, 2017].

Şekil 3.1: Marko Paşa Köşkü ve çevresini gösteren hava fotoğrafı.

Şekil 3.2: Marko Paşa Köşkü rölöve vaziyet planı.

3.2. Tarihsel Süreci

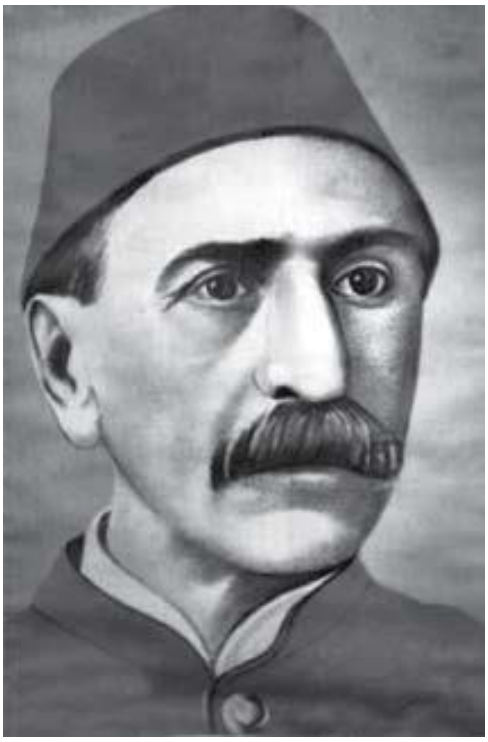
Asıl adı Marko Pitsipios olan Marko Paşa 1824 yılında Yunanistan'ın Siros Adası'nda doğdu. İlk ve orta öğrenimini aynı yerde tamamladı. Daha sonra, ailesi ile birlikte İstanbul'a yerleşti. İstanbul'da Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane'yi (Askeri Tıbbiye) bitirdi. Mezun olduğu yıl, cerrahi kliniği şefliğine atandı. Kısa sürede iyi bir hekim olarak ün kazanarak Mirlivalığa (tuğgeneral) yükseltilen ilk hekim oldu [Anaç, 2019].

1861 yılında tahta geçen Sultan Abdülaziz Marko Paşa'yı hekimbaşı yaptı. 1871'de Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane Nazırlığına atandı. 1878'de, Sultan II. Abdülhamid döneminde Meclis-i Ayan üyeliğine getirildi. Kırımlı Aziz Bey'le birlikte Hilâl-i Ahmer Cemiyeti'nin (Türkiye Kızılay Derneği) kurulmasında katkıda bulundu. Derneğin adı 1935'de "Türkiye Kızılay Cemiyeti", 1947 yılında da "Türkiye Kızılay Derneği" olarak değiştirildi [Web 6, 2022].

Marko Paşa çok sabırlı bir hekimdi. Hastalarını uzun uzun sabırla dinler, dertlerine tıbbi yönden yardımcı olmakla birlikte, onlara manevi huzur ve rahatlık vermeye de özen gösterirdi [Anaç, 2019].

Marko Paşa'nın bu ünü halk arasında iyice yayıldı ve zamanla, yakınmayı dinleyecek kimsenin olmadığını vurgulamak için söylenen "anlat derdini Marko Paşa'ya" deyimi ortaya çıktı. Ancak halkın şikayetlerinin çoğunun ağır ve hantal bürokrasi yüzünden sonuçsuz kalması, Marko Paşa'nın imajını da "dert dinler, ama derde deva olmaz" şekline büründürmüştür. Marko Paşa ayrıca dert dinlerken, konuları kaydırması, lafı yuvarlayıp başka yönlere çevirmesi ile de ünlüydü. Ayan Meclisi'nde görevli iken halkın şikayetlerini o dinlemiştir [Anaç, 2019].

Marko Paşa 2 kasım 1888'de 64 yaşında hayata veda etmiş ve Kuzguncuk'a defnedilmiştir [Anaç, 2019]. Marko Paşa'nın torunu olan Despina Anaç'ın kitabında Marko Paşa'nın olgunluk dönemini gösteren bir portresi de yer almaktadır (Şekil 3.3) [Anaç, 2019].

Şekil 3.3: Marko Pitsipios'un olgunluk dönemi portresi.

Çalışma konu olan konak 1865 yılında Sultan Abdülaziz tarafından, Marko Paşa için yaptırılmıştır. Üsküdar'ın Kuzguncuk Mahallesi'nde Baba Nakkaş Sokağı'nda yer almaktadır (Şekil 3.4), [Web 5, 2019]. Bina bodrum, zemin ve 2 normal kattan oluşmaktadır.

Paşanın ölümünden sonra konak, Müşir Mehmed Ali Paşa'nın kızı Adeviye Hanım'ın ikinci eşi, Kutü'l-Amara Mutasarrıfı Selami Bey tarafından 1000 altın liraya

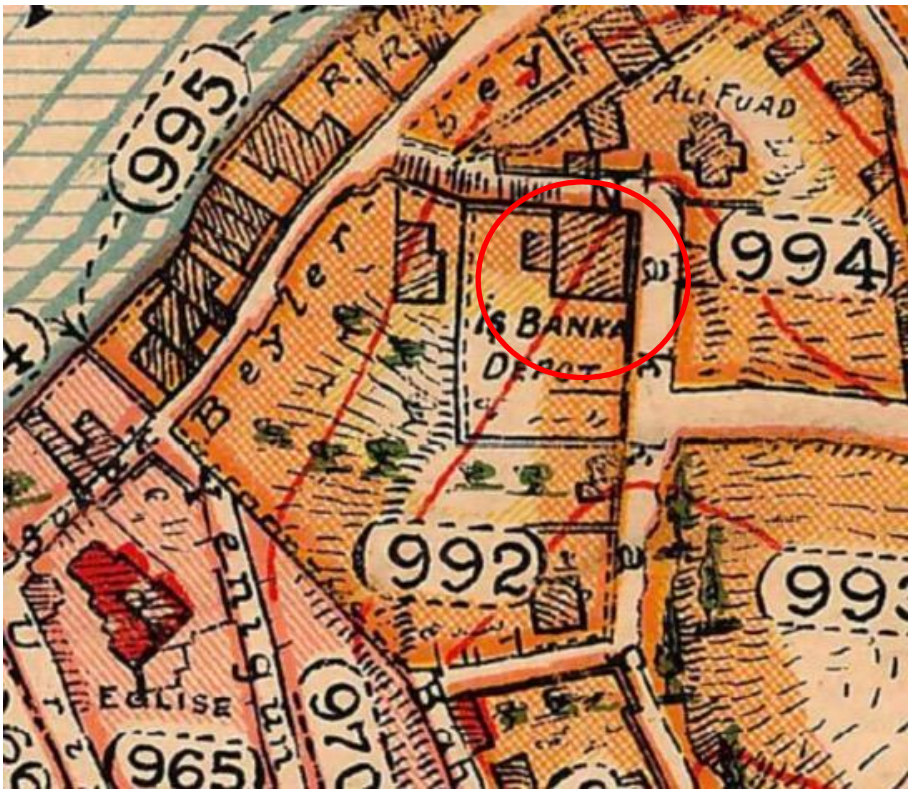
satın alınmıştır. Ardından Konya Valisi Derviş Ali Kemali Paşa'nın oğlu, son Harbiye Nazırı Süleyman Şefik Paşa adına satın alınmıştır [Web 7, 2022].

Cumhuriyet devrinde Köşk 1930 tarihli Pervititch Sigorta Haritasında, İş Bankasının deposu olarak gösterilmiştir (Şekil 3.5), [Pervititch, 2000]. Arşiv belgelerine göre yapı 1934 yılında T.C. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından satın alınmış ve okula dönüştürülmüştür [Ek-A]. Marko Paşa Konağı günümüzde de Kuzguncuk ilkokulu olarak kullanılmaktadır ve yapının mülkiyeti İstanbul İl Özel İdaresi'ne aittir.

Yapının eski fotoğrafları kronolojik olarak incelendiğinde çatı formundaki değişikliğin 1940'ların sonunda yapıldığı anlaşılmaktadır. Bu müdahale sırasında çatı katı da değiştirilmiştir. 1907 tarihli erken dönem fotoğraflarında dört yönde üçgen alınlıkla sınırlanan çatı katı kırma çatı ile örtülüdür. 20. yy. ilk yarısındaki müdahaleden sonra çatı katı kalkan duvarlar bütünlenerek kırma çatı ile sonlandırılmış ve kullanım alanı genişletilmiştir. Bu dönüşüm sırasında çatı katı yeni pencereler eklenerek 2. kat niteliği kazanmıştır (Şekil 3.6), [Genim, 2012], (Şekil 3.7), [Üsküdar Belediyesi Arşivi], (Şekil 3.8), [Çalıkoğlu M.E.].

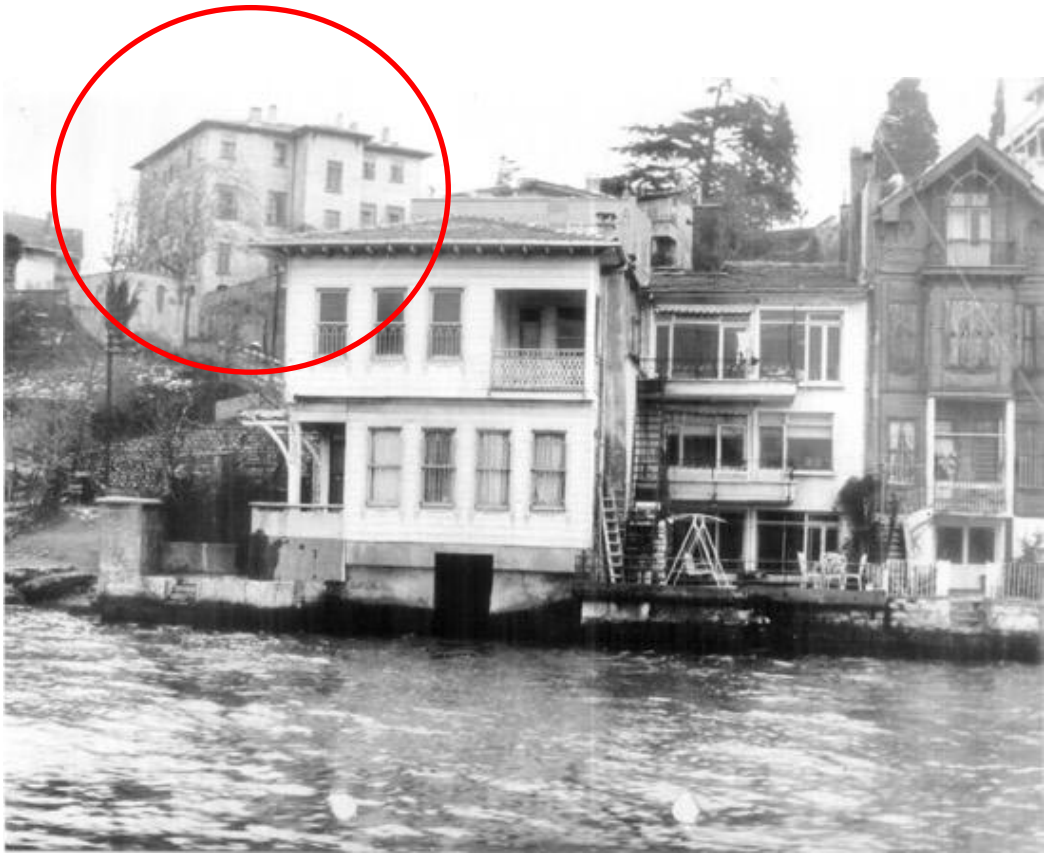
Şekil 3.4: Marko Paşa Köşkü'nün 2019 tarihli hava fotoğrafı.

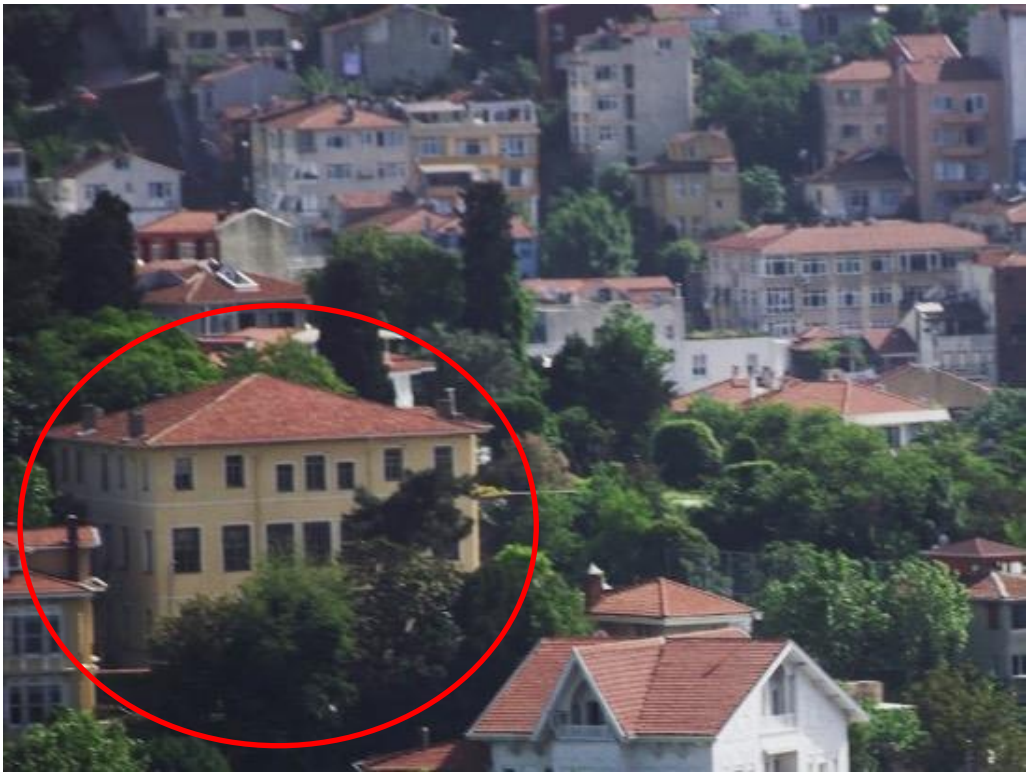
Şekil 3.5: Pervititch Sigorta haritasından detay, 1930.

Şekil 3.6: Marko Paşa Köşkü, 1907.

Şekil 3.7: Denizden Marko Paşa Köşkü, 1950 Sonrası.

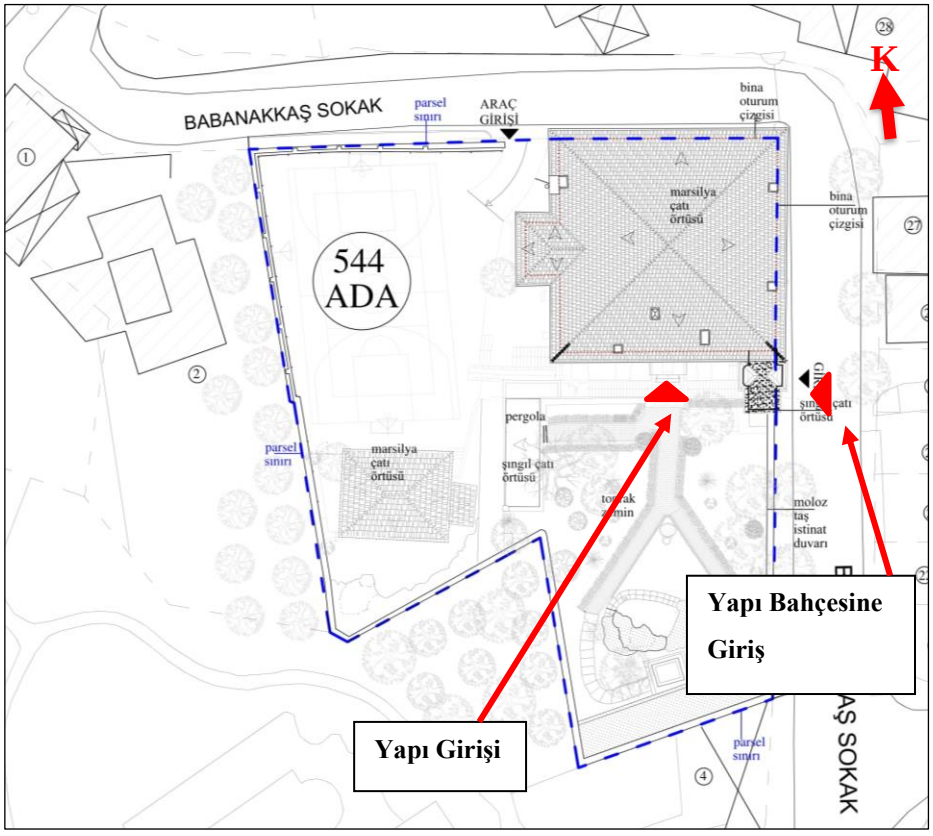

Şekil 3.8: Marko Paşa Köşkü'nün sahilden görünüşü.

3.3 Mimari Özellikleri

Bu bölümde yapının, planlama anlayışı, cephe özellikleri, yapım tekniği ve malzeme özellikleri mimari analizler doğrultusunda detaylı olarak betimlenmiştir.

Yapı Babanakkaş Sokağı'nın dirsek yaptığı köşede, denize yaklaşık 30 metre mesafede ve deniz seviyesinden yaklaşık 10 metre yüksekte konumlanmaktadır. Yapının kuzey ve doğu cepheleri Babanakkaş Sokağına, güney ve batı cepheleriyle kendi bahçesine bakmaktadır. Dikdörtgen plan şemasına sahip olan yapıya ulaşmak için doğu cephesindeki bahçe kapısından geçilir ve yapının ana girişlerinin bulunduğu güney cephesine ulaşılır. Yapının güney cephesine paralel konumlandırılmış, 1. Kat giriş sahanlığına ve yapının güney yönündeki bahçe kotuna çıkışı sağlayan mermer basamaklı çift kollu bir merdiven yer almaktadır. Merdivenin doğu yönündeki kolu 17 rıhtlı, batı yönündeki kolu 20 rıhtlıdır. İki kolun birleştiği sahanlığın kuzey yönünde 3 basamakla ulaşılan 1. Kat giriş sahanlığı bulunmaktadır. Güney cephesindeki girişlerin dışında bodrum kata kuzey ve batı yönlerine bakan kapılardan giriş yapılabilmektedir (Şekil 3.9).

Şekil 3.9: Marko Paşa Köşkü rölöve vaziyet planı.

3.3.1. Planlama Anlayışı

Yapı bodrum, zemin, birinci ve ikinci katlardan oluşmaktadır. 18.9 x 18.7 m ölçülerinde kareye yakın bir plan şemasına sahiptir. Genel olarak yapının güney cephesine bakan 6 x 10 m ölçülerinde sofalardan kattaki odalara ulaşılmaktadır. Yapının zemin katına güney cephesinden giriş yapıldığında yaklaşık olarak 60 m^2 alana sahip sofa kısmına ulaşılır. Sofa kat planın merkezinde yer almaktadır. Sofanın batı tarafında bulunan merdiven ile yapının bütün katları arasında sirkülasyon sağlanmaktadır. Sofanın doğu, kuzey ve batı yönlerinden kattaki odalara geçiş sağlanmaktadır. Ayrıca yan yana olan odalar arasında geçişi mümkün kılan ahşap kapılar yer almaktadır.

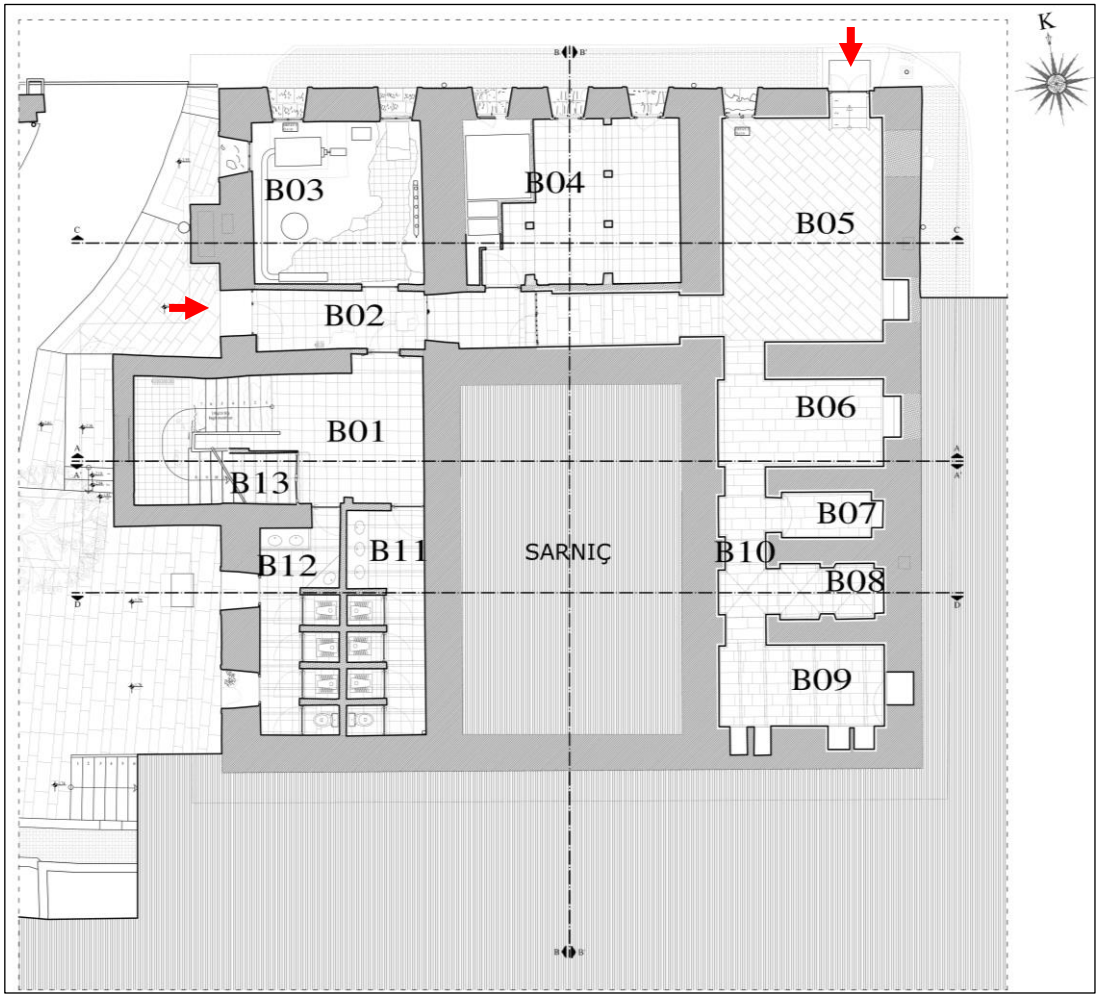
Yapının bodrum katında kazan dairesi ve ıslak hacimler ve depolar bulunmaktadır. Ayrıca zemin kat sofasının altına denk gelen girişi olmayan kısmın bodrum katta sarnıç olarak kullanıldığı düşünülmektedir. Yapının zemin ve birinci katları plan şeması olarak benzerlik göstermektedir.

Yapıda süsleme ve detayların en yoğun olduğu kat 1.kattır. Neredeyse her oda da farklı bir tavan süslemesi bulunmaktadır ve sofa kısmında bir mermer şömine bulunmaktadır. Yapının 1907 yılına ait fotoğrafında 1.katta ahşap balkon ve cumbası olduğu görülmektedir fakat bu yapı öğeleri günümüze ulaşamamıştır.

Yapının okul olarak kullanılmaya başladıktan sonra, çatı katı tadilat yapılarak tam kat haline getirilmiştir. Bu katın sofa kısmı, merdiven holüyle birleşik, diğer katların aksine doğu-batı yönünde uzanan dikdörtgen plana sahiptir. Bu kattaki 7 odaya sofadan ulaşılmaktadır. Yapının kırma çatısı Marsilya tipi kiremit kaplıdır ve çatının genel anlamda onarım gördüğü gözlemlenmiştir.

- Bodrum Kat Planı

Yapı güney-kuzey doğrultusunda %16 eğimli bir alana oturmaktadır. Bu sebeple bodrum katın güney cephesi büyük oranda toprak kotu altında kalırken kuzey cephesi toprak seviyesinin üstünde kalmaktadır. Yan cephelerde ise kuzey yönüne doğru bodrum kat açığa çıkmaktadır. Yapının beden duvarları ve bölücü duvarları yığma tekniğinde yapılmıştır malzemesi harman tuğlası ve taştır. Yapının bodrum katına yapı içindeki ana merdivenden ulaşılmasının yanı sıra kuzey ve batı cephelerinde bulunan kapılardan da ulaşılabilmektedir (Şekil 3.10).

Şekil 3.10: Marko Paşa Köşkü bodrum kat planı.

Bodrum kata ana merdivenden inildiğinde 4.15 x 3.55 m ölçülerinde B01 no.lu Merdiven Holü'ne ulaşılır, holün mahal yüksekliği 2.60 metredir (Şekil 3.11). Mahalin kuzey yönündeki duvarında B02 Mahaline geçişi sağlayan 90 cm genişliğinde pvc doğrama kapı bulunmaktadır. Güney duvarında ise B11 ve B12 no.lu tuvalet mahallerine geçişi sağlayan 80 cm genişliğinde 2 adet pvc kapı bulunmaktadır (Şekil 3.12). Mahalin doğu yönündeki duvarı günümüzde kapalı olan sarnıç kısmına bakmaktadır. Merdiven holünün zemini muhdes seramik kaplı, duvarları ve tavanı sıvalı ve boyalıdır. Mahalde bulunan merdiven kovasının duvarlarında boya izleri ve kuzey yönündeki duvarında düşük seviyede düşeyden şaşma gözlemlenmiştir. Bu durumun yarattığı basit kılcal çatlaklar niteliksiz onarımlarla giderilmeye çalışılmıştır.

Şekil 3.11: B01 no.lu Merdiven holü genel görünüm.

Şekil 3.12: B01 no.lu Merdiven holü ıslak hacimlere bakış.

B01 no.lu Merdiven holü'nden merdiven altındaki B13 no.lu depo kısmına, B11-B12 no.lu Kadın-erkek tuvaletlerine ve B02 no.lu Hol mekanına geçişi sağlayan kapılar bulunmaktadır.

Bodrum katta merdiven altı kapatılarak B13 no.lu Depo kısmı oluşturulmuştur (Şekil 3.13). Mahal yaklaşık 1.40 x 2.70 m ölçülerindedir. Mekân merdiven altında

yer aldığı için tavan yüksekliği 2.40 metreden 1.10 metreye kadar azalmaktadır. Mahalin zemini seramik kaplı duvarları sıvalı ve boyalıdır. Bu mahal yapının özgün halinde bulunmayıp sonradan pvc bölücülerle oluşturulmuştur.

Şekil 3.13: B01 no.lu Merdiven Holü.

B11-B12 no.lu Kadın-erkek tuvaletlerine muhdes pvc kapılarla giriş yapılır. Özgün halinde 4.50 x 5.65 m ölçülerinde olan mahal muhdes tuğla duvarla bölünerek öğrenci tuvaleti haline getirilmiştir. Tuvaletlerin zemini ve duvarları seramik kaplıdır. Tavan volta döşemedir, üzeri sıvalı ve boyalıdır. Batı tarafında 2 adet özgün kemerli niş içerisinde muhdes pvc pencere bulunmaktadır.

B01 no.lu Merdiven holü'nden muhdes pvc bir kapıyla B02 no.lu Hol kısmına geçiş yapılır (Şekil 3.14). Mahal yaklaşık 12.70 x 1.50 m ölçülerindedir ve yüksekliği 2.65 metredir. B02 no.lu Hol kısmının batı yönünde bahçe kısmına geçişi sağlayan muhdes metal bir kapı bulunmaktadır. Mahalin zemini muhdes seramik kaplı, duvarları sıvalı, tavanı bağdadi sıvalıdır (Şekil 3.15). Zemindeki muhdes seramiklerde yer yer malzeme kayıpları ve çimento onarımları bulunmaktadır. Mahalin duvarlarında sıva ve boya dökülmeleri bulunmaktadır. Bağdadi sıvalı olan tavan kısmındaki sıva dökülmelerinden bağdadi çıtaları görülmektedir.

Şekil 3.14: B02 no.lu Hol genel görünüş.

Şekil 3.15: B02 no.lu Hol tavan kısmı bağdadi sıva.

B02 no.lu Hol kısmından metal bir kapıyla B03 no.lu Kazan Dairesine geçiş yapılır. 4.40 x 4.60 m ölçülerindeki mekanın yüksekliği 2.55 metredir. Kazan dairesinin zemini karo mozaik kaplıdır sonradan yapılan çimento harcı karo mozaiğin bir kısmını kapatmıştır. Duvarları ve tavanı sıvalı ve boyalıdır. Duvarda sıva dökülmeleri ve aşınmalar bulunmaktadır. Ayrıca kazandan çıkan borunun diğer odalara dağılması için duvar delinmiş ve deforme edilmiştir (Şekil 3.16). Mahalde 2 tanesi kuzey cephesine biri batı cephesine bakan 3 adet özgün ahşap pencere bulunmaktadır. Pencereler vasistas şeklinde açılmaktadır.

Şekil 3.16: B03 no.lu Kazan Dairesi.

B02 no.lu Hol kısmından muhdes pvc kapıyla B04 no.lu Oda kısmına giriş yapılır. 4.00 x 4.50 m ölçülerindeki mahalin iç yüksekliği 2.65 metredir. Odanın içi ahşap panellerle bölünerek küçük bir makine dairesi oluşturulmuştur. Ayrıca odanın içinde 20 x 20 cm boyutlarında, duvar kağıdıyla kaplanmış ahşap dikmeler yer almaktadır. Dikmeler arasında kirişler bulunmaktadır (Şekil 3.17). Kiriş altı yüksekliği 2.47 m'dir. Mahalin zemini seramik kaplıdır, duvarları ve tavanı sıvalı ve boyalıdır. Mahalin kuzey yönünde 3 adet pencere bulunmaktadır. Pencerelerin 1'i ahşap diğer 2'si pvc doğramadır ve muhdestir.

B02 no.lu Hol kısmında B04 no.lu Oda mahalinin kapısının 40 cm doğusunda parmaklıklı muhdes bir metal kapı bulunmaktadır. Bu metal kapıdan itibaren B02 no.lu Hol mahalinin zemini muhdes mermer kaplamalıdır. Hol kısmının bu kısımdaki duvarları taştır ve üzerine alçıpan kaplama yapılmıştır. Tavanı bağdadi sıvalıdır ve sonradan alçıpan asma tavan yapılmıştır (Şekil 3.18).

Şekil 3.17: B04 no.lu Oda.

Şekil 3.18: B02 no.lu Hol.

B02 no.lu hol kısmının doğu yönünde B05 no.lu Salon mahali bulunmaktadır. 4.35 x 4.80 m ölçülerindeki B05 no.lu Salon mahalinin yüksekliği 2.50 m'dir. Mahalin zemini muhdes mermer kaplamalıdır. Salon kısmının duvarları harman tuğlası ve taştır. Duvarların önüne muhdes alçıpan kaplama yapılmıştır. Tavan kısmı bağdadi sıvalıdır, sonradan alçıpan asma tavan yapılmıştır. Salonun kuzey tarafında muhdes ahşap bir kapı ve muhdes ahşap bir pencere bulunmaktadır. Kapıdan 3 basamakla sokak kotuna çıkılır. Doğu yönündeki duvarda ise kapatılmış pencereler bulunmaktadır. Pencerelerin yeri doğu cephesinden tespit edilebilmektedir (Şekil 3.19, 3.20).

Şekil 3.19: B05 no.lu Salon genel bakış.

Şekil 3.20: B05 no.lu Salon -kuzey yönü duvarı.

B05 no.lu Salon mekanından kemerli bir geçişle B10 no.lu hol mahaline geçilir. Mahalin boyutları 1.10 x 4.90 m'dir. Bu koridor üzerinde B06, B07, B08, B09 no.lu oda mahalleri bulunmaktadır. Bu odaların hepsinin zemini muhdes mermer kaplamalı, duvarları taş üzeri alçıpan kaplamalıdır. 3.20 x 2.40 m boyutlarındaki B06 no.lu Oda mahalinin tavanı harman tuğlası üzeri alçıpan kaplamalıdır. 2.90 x 1.25 m boyutlarındaki B07, B08 no.lu depo mahallerinin tavanları tuğla tonozludur, 4.50 x 2.20 m boyutlarındaki B09 no.lu depo mahalinin tavanı ise volta döşemedir. B07 no.lu mahalinin beşik tonozu 6 x 23 cm ölçülerinde harman tuğlalarıyla doğu batı yönünde dizilerek oluşturulmuştur (Şekil 3.21). B08 no.lu mahalinde bulunan çapraz tonoz 11 x 23 cm ölçülerinde harman tuğlalarıyla diyagonal dizilerek oluşturulmuştur (Şekil 3.22). B09 no.lu mahalinin volta döşemesi, kuzey-güney yönünde 60 cm aralıklarla atılan metal I profillerin arasına dizilen tuğlalarla oluşturulmuştur (Şekil 3.23). B09 no.lu mahalinin güney duvarında 4 adet niş bulunmaktadır, doğu yönündeki duvarda ise 1 niş bulunmaktadır.

Şekil 3.21: B06 no.lu Oda – genel bakış.

Şekil 3.22: B08 no.lu deponun tonozlu tavanı.

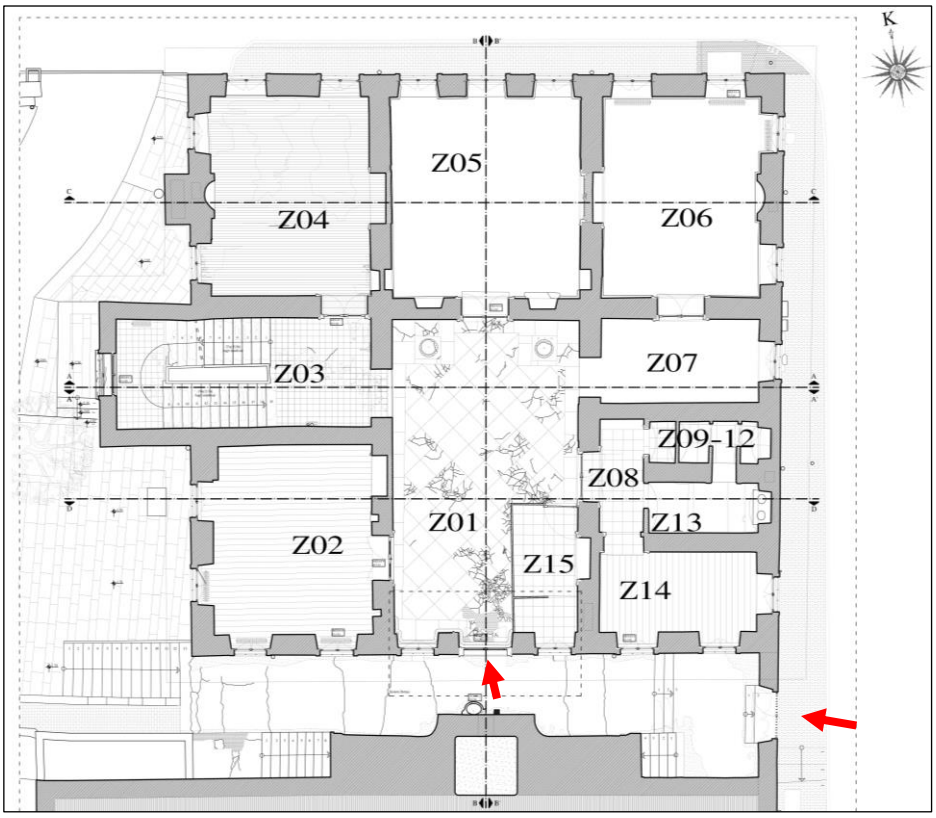
Şekil 3.23: B09 no.lu deponun volta döşeme tavanı.

Bodrum katta zemin kat sofa kısmına denk gelen bölüme bodrum kattan ulaşılamamaktadır. Yapıya ait 1933 tarihli müsakkafat vergisi tahrir varakasından bu mahalin sarnıç olduğu anlaşılmıştır [Ek-C]. Bodrum kattaki B02 Hol mahalinin bir kısmı ve B05 no.lu salon, B06,B07,B08,B09 no.lu oda ve B10 no.lu hol mahallerindeki zemin, duvar kaplamaları ve aydınlatmalar yakın bir zamanda yenilenmiştir.

• Zemin Kat Planı

Yapının zemin katına güney cephesinden metal bir kapıyla giriş yapılmaktadır. İçeri girildiğinde Z01 no.lu Giriş Salonu mahaline ulaşılır (Şekil 3.24). Kattaki diğer mahallere bu mekândan ulaşılmaktadır. Mahali çevreleyen mekanlar saat yönünde sırasıyla; Z02 no.lu Sınıf, Z03 no.lu Merdiven Holü, Z04 no.lu Sınıf, Z05 no.lu Sınıf, Z06 no.lu Sınıf, Z07 no.lu Hol, Z08 no.lu Hol, Z14 no.lu Yemekhane mahalleridir. Ayrıca Z01 no.lu Giriş salonunun içinde muhdes pvc elemanlarla Z15 no.lu Kantin mahali oluşturulmuştur.

Zemin kat giriş kapısının güney yönünde 1. Kat girişine çıkışı sağlayan merdivenin altında 2.00 x 2.00 m ölçülerinde 1 sarnıç bulunmaktadır. Sarnıcın kuzey duvarı üstünde zemin kat giriş kapısı yönüne bakan 1 mermer kurna ve 1 mermer kurna ayağı bulunmaktadır. Yaklaşık olarak 77 x 42 cm ölçülerine sahip kurnanın yüksekliği 65 cm'dir. Zaman içerisinde bahçe zemine yapılan müdahaleler sebebiyle kurnanın ayağı bir miktar zemin altında kalmıştır (Şekil 3.25).

Şekil 3.24: Marko Paşa Köşkü zemin kat planı.

Şekil 3.25: Mermer kurna.

Z01 no.lu Giriş salonunu yaklaşık olarak 6.00 x 10.00 m ölçülerinde dikdörtgen şeklindedir ve kiriş üstü iç yüksekliği 4.16 m'dir (Şekil 3.26). Mahalin zemini mermer kaplamadır. 40 x 70 cm ölçülerinde mermer kaplamalar mahalin dış kontürüne dik açıyla yerleştirilerek zeminde bir çerçeve oluşturulup, çerçevenin iç kısmına 70 x 70 cm ölçülerinde kare mermer kaplamalar 45 derece açıyla yerleştirilmiştir (Şekil 3.27). Mermer kaplamalarda kılcal çatlaklar bulunmaktadır ve giriş kısmında çimento onarımları bulunmaktadır.

Şekil 3.26: Z01 no.lu Giriş Salonu.

Şekil 3.27: Z01 no.lu Giriş Salonu mermer kaide.

Mahalin kuzey yönündeki duvarında bulunan Z05 no.lu Sınıf mahalinin ahşap kapısının iki tarafında 60 cm çapında mermer kaideler bulunmaktadır (Şekil 3.27). Kaidelerin özgün işlevi bilinmemekle birlikte aynı aksta bodrum katta bulunan sarnıç

kısmıyla bir ilişkisi olabileceği düşünülmüştür. Mahalin duvarları sıvalı ve boyalıdır. Yapı ilkokul olarak kullanıldığı için duvarları dönem dönem niteliksiz boyalarla boyanmıştır bu durum duvarların özgün görünümünün günümüze ulaşmasına engel olmuştur. Giriş salonunun batı duvarında Z02 no.lu Sınıf mahalinin kapısı ve Z03 no.lu Merdiven holüne geçişi sağlayan geçiş boşluğu bulunmaktadır. Mahalin doğu yönündeki duvarında Z08 no.lu Hol mahalinin kapısı ve Z07 no.lu Hol mahaline geçişi sağlayan açıklık bulunmaktadır. Mahalin güney yönündeki duvarda muhdes metal giriş kapısı ve 2 tarafında özgün ahşap pencereler bulunmaktadır.

Mahalin tavanı ahşap kaplamalıdır. Mahalin dikdörtgen tavanı birbirine dik 14 x 22 cm ölçülerinde ahşap kirişlerle, kısa yönde 3'e uzun yönde 9'a bölünmüştür. Doğu batı yönündeki kirişlerin altına sonradan eklenen 6 x 18 cm ölçülerinde metal kirişlerle döşeme güçlendirilmiştir (Şekil 3.28). Tavan kaplamaları kısa doğrultuda yaklaşık 26 cm genişliğindedir ve boyalıdır. Kaplama derzlerinde küçük açıklıklar ve parça kopmaları gözlemlenmiştir.

Şekil 3.28: Z01 no.lu Giriş Salonu tavan kaplaması.

Z01 no.lu Giriş salonundan pvc bir kapıyla Z15 no.lu muhdes kantin mahaline giriş yapılır. 2.15 x 4.15 m ölçülerindeki kantin kısmının zemini seramik kaplama duvar kısımları sıvalı boyalıdır (Şekil 3.29). Tavanı kontraplakla kaplanmıştır ve mahalin yüksekliği 3.00 m'dir.

Şekil 3.29: Z01 no.lu Giriş Salonu tavan kaplaması.

Z01 no.lu Giriş salonundan çift kanatlı ahşap bir kapıyla 5.00 x 6.10 m ölçülerine sahip Z02 no.lu sınıfa geçilir. Yüksekliği 3.50 m olan mahalin zemini muhdes laminat kaplıdır. Duvarları sıvalı ve boyalıdır. Mahalin batı ve güney yönündeki duvarlarında ikişer adet özgün ahşap pencere bulunmaktadır (Şekil 3.30). Ayrıca kuzey yönündeki duvarıyla batı yönündeki duvarın birleştiği köşede metal kenetler bulunmaktadır, kenetler duvarla aynı renkte boyanmıştır. Mahalin doğu yönündeki duvarında 1.80 x 2.90 m ölçülerinde çift kanatlı ahşap kapı bulunmaktadır (Şekil 3.31). Kapının iki tarafında 22 x 22 cm ölçülerinde girintiler bulunmaktadır. Ayrıca kapının kuzey kanadında 50 x 130 cm ölçülerinde niş bulunmaktadır (Şekil 3.32). Niş yere kadar devam etmektedir ve dış konturünde ahşap pervaz dönmektedir bu sebeple özgün halinde kapı olup sonradan nişe çevrilmiş olma ihtimali bulunmaktadır. Mahalin tavan kısmı muhdes ahşap kaplamalıdır ve kaplamalar doğu batı yönünde uygulanmıştır. Tavan yüzeyinde muhdes eklentiler ve çatlaklar bulunmaktadır (Şekil 3.32).

Şekil 3.30: Z02 no.lu Sınıf batı yönü duvarı.

Şekil 3.31: Z02 no.lu Sınıf.

Şekil 3.32: Z02 no.lu Sınıf doğu yönü duvarı.

Şekil 3.33: Z02 no.lu Sınıf tavanı.

Z03 no.lu Merdiven Holüne 1.60 m eninde doğramasız bir boşluktan geçiş yapılmaktadır (Şekil 3.32). Hol 3.20 x 3.50 m ölçülerinde ve kiriş üstünden 4.00 m yüksekliğe sahiptir. Merdiven holünden dökme mozaik merdivenle bodrum kata ve 1.

Kata ulaşılabilmektedir. Ayrıca Z04 no.lu no.lu sınıfın kapısı da merdiven holüne açılmaktadır.

Merdiven holünün zemini karo mozaik kaplamalıdır ve üzerinde aşınmalar tespit edilmiştir. Mahalin duvarları sıvalı ve boyalıdır, duvar yüzeyine niteliksiz onarımlar yapılmıştır. Mahalin tavanı ahşap kaplamalıdır. Tavanda bulunan 2 kirişle tavan 3'e bölünüp 1.00 x 1.50 m ölçülerinde tavan kasetleri oluşturulmuştur. Kirişlerin kasetlere bakan iç yüzeyinde profilli ahşap silme dönmektedir. Kirişlere çoğu mekânda yapılan güçlendirme yapılmamıştır (Şekil 3.33).

Şekil 3.34: Z03 no.lu Merdiven Holü.

Şekil 3.35: Z03 Merdiven Holü tavanı.

Z04 no.lu Sınıf kısmına çift kanatlı ahşap bir kapıyla giriş yapılmaktadır (Şekil 3.36). 5.10 x 6.40 m boyutlarındaki mekânın zemini ahşap kaplamalıdır, kaplama yüzeylerinde aşınmalar gözlemlenmiştir. Duvarlar sıvalı ve boyalıdır. İç yüksekliği kiriş üstünden 4.10 m olan mahalin tavanı ahşap kaplamalıdır ve 14 x 22 cm ölçülerinde ahşap kirişlerle bölünerek, 1.20 x 1.60 m ölçülerinde tavan kasetleri elde edilmiştir. Tavan kasetlerinin iç kısmında kahverengi boyalı ahşap tavan pervazları dönmektedir. Tavan kasetlerinin orta kısımları düz ahşap kaplamalı ve beyaz boyalıdır. Doğu batı yönündeki ahşap kirişlerin 3 tanesinin altında 6 x 18 cm ölçülerinde metal I profillerle güçlendirme yapılmıştır (Şekil 3.37-3.38).

Şekil 3.36: Z04 no.lu Sınıf genel görünüş.

Mahalin kuzey yönündeki duvarında 2 tane 1.26 x 2.27 m ölçülerinde kemerli özgün ahşap pencere bulunmaktadır (Şekil 3.39), batı yönündeki duvarda 2 tane özgün ahşap pencere ve pencerelerin ortasında iç bükey bir niş bulunmaktadır. Nişle aynı aksta bir baca bulunması sebebiyle ocak nişi olabileceği düşünülmüştür (Şekil 3.40). Mahalin doğu yönündeki duvarının ortasında bulunan nişin etrafında ahşap pervaz bulunmaktadır, bu nişin iki oda arasındaki kapı olduğu ve sonradan kapatılıp niş yapıldığı düşünülmektedir (Şekil 3.41). Mahaldeki kalorifer radyatörleri muhdes ahşap kaj içine alınmıştır.

Şekil 3.37: Z04 no.lu Sınıf – tavan.

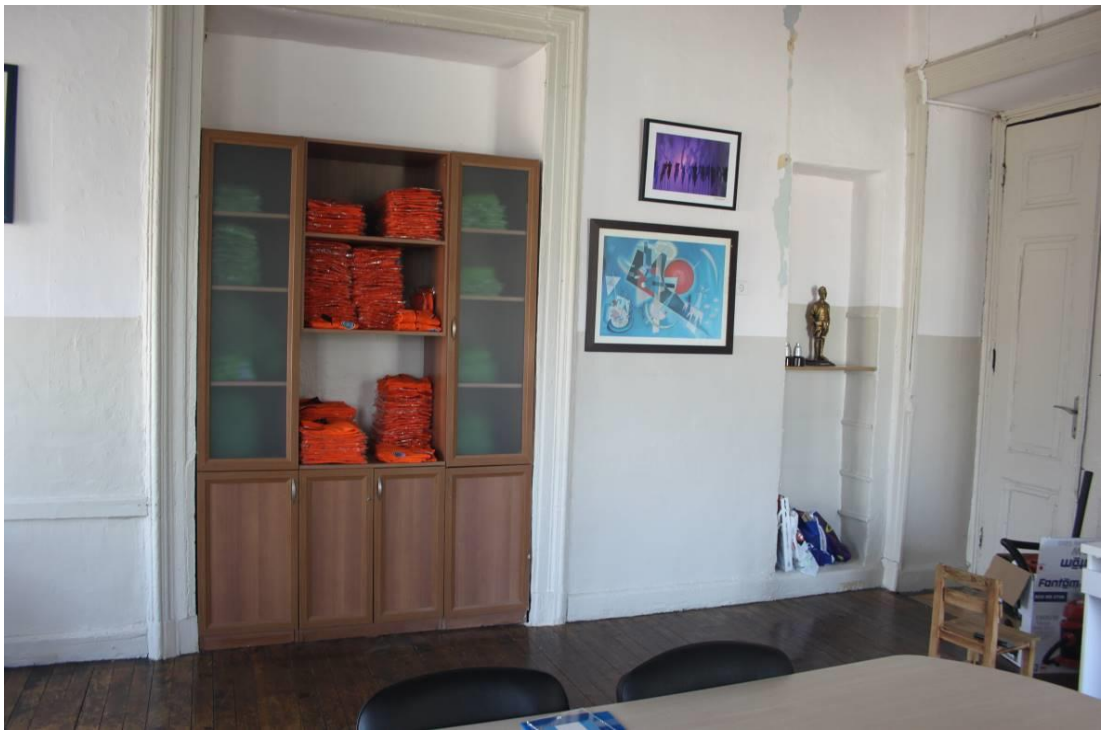
Şekil 3.38: Z04 no.lu Sınıf tavanı.

Şekil 3.39: Z04 no.lu Sınıf – kuzey yönü duvarı.

Şekil 3.40: Z04 no.lu Sınıf – batı yönü duvarı.

Şekil 3.41: Z04 no.lu Sınıf – doğu yönü duvarı.

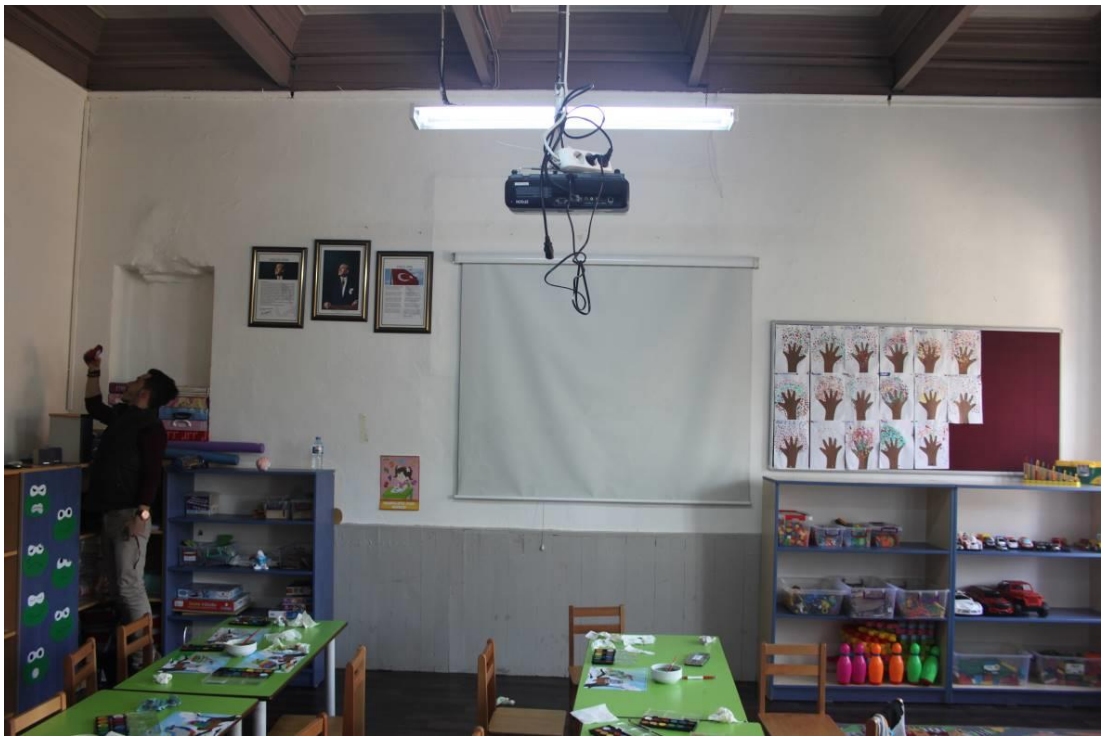
Z01 no.lu giriş salonundan çift kanatlı ahşap bir kapıyla 6.20 x 6.50 m boyutlarında Z05 no.lu sınıfa geçiş yapılır. Mahalin kuzey yönündeki duvarında 3 adet özgün ahşap pencere bulunmaktadır (Şekil 3.42). Pencerenin dış kısmında metal parmaklıklar bulunmaktadır. Mahalin batı ve doğu duvarlarının ortasında 1.60 m genişliğinde kapılar bulunmaktadır, fakat günümüzde bu kapılar duvarla kapatılarak kullanım dışı bırakılmıştır (Şekil 3.43-3.44). Mahalin zemini pvc kaplanmıştır. Pvc kaplamanın altında ahşap kaplama bulunmaktadır. Mahalin duvarları sıvalı ve boyalıdır. Mahal duvarlarında yaklaşık 90 cm yüksekliğinde ahşap kaplama bulunmaktadır. Yüksekliği kiriş üstünden 4.00 m olan mahalin tavanı ahşap kaplamalıdır ve 14 x 22 cm ölçülerinde ahşap kirişlerle bölünerek 1.10 x 1.90 ölçülerinde tavan kasetleri elde edilmiştir. Tavan kasetlerinin iç kısmında ahşap tavan pervazları dönmektedir. Tavan kirişlerinin altına konan 6 x 18 cm ölçülerinde metal kirişlerle döşeme güçlendirilmiştir. Tavan yüzeyleri boyalıdır küçük boya çatlakları bulunmaktadır (Şekil 3.45).

Şekil 3.42: Z05 no.lu Sınıf – kuzey yönüne bakış.

Şekil 3.43: Z05 no.lu Sınıf – doğu yönüne bakış.

Şekil 3.44: Z05 no.lu Sınıfın batı yönüne bakış.

Şekil 3.45: Z05 no.lu Sınıfın tavanı.

Z07 no.lu hol mahaline yaklaşık 1.30 m genişliğinde bir açıklıkla geçiş yapılır (Şekil 3.46). Açıklıkta doğrama yoktur. 2.70 x 5.10 m ölçülerindeki mahalin zemini muhdes pvc kaplama malzemesiyle kaplanmıştır. Pvc kaplamanın altında ahşap

kaplama bulunmaktadır. Mahalin duvarları sıvalı ve boyalıdır. Kiriş üstünden 4.00 m yüksekliğe sahip mahalin tavanı ahşap kaplamalıdır ve kirişlerle bölünerek 90 x 1.20 m ölçülerinde tavan kasetleri elde edilmiştir. Tavan kasetlerinin iç kısmında ahşap tavan pervazları dönmektedir. Bu mahalde tavan kirişleri altına güçlendirme yapılmamıştır (Şekil 3.47).

Tavan yüzeyleri boyalıdır küçük boya çatlakları bulunmaktadır. Mahalin kuzey yönündeki duvarında Z06 no.lu mahaline geçişi sağlayan 1.83 x 3.07 m ölçülerinde özgün çift kanatlı tablalı ahşap kapı bulunmaktadır (Şekil 3.48). Doğu yönündeki duvarında 1.25 x 2.27 m ölçülerinde kemerli niş içerisinde özgün ahşap bir pencere bulunmaktadır (Şekil 3.46).

Şekil 3. 46: Z07 no.lu Hol – doğu yönüne bakan duvarı.

Şekil 3.47: Z07 no.lu Hol- tavan.

Şekil 3.48: Z07 no.lu Hol – Kuzey yönü duvarı.

Z07 no.lu hol mahalinin kuzey duvarındaki iki kanatlı tablalı ahşap bir kapıyla Z06 no.lu sınıf kısmına geçiş yapılmaktadır. 5.10 x 6.50 m boyutlarındaki sınıf mahalinin zemini pvc kaplamalıdır. Pvc kaplamanın altında ahşap kaplama bulunmaktadır. Mahalin duvarları sıvalı ve boyalıdır. Mahalin kuzey yönündeki duvarında kemerli niş içinde 2 adet 1.25 x 2.27 m ölçülerinde özgün ahşap pencere bulunmaktadır (Şekil 3.49). Pencere önlerinde metal radyatörler bulunmaktadır. Mahalin doğu yönündeki duvarında kemerli niş içinde 2 adet 1.25 x 2.27 m ölçülerinde özgün ahşap pencere ve ortasında 105 cm genişliğinde kavisli bir niş bulunmaktadır. Çatıda aynı aksta baca olması sebebiyle ocak nişi olabileceği düşünülmüştür (Şekil 3.50). Batı yönündeki duvarında ise kapatılmış bir kapı boşluğu bulunmaktadır (Şekil 3.51). Mahalin yüksekliği kiriş üstünden 4.10 m ve tavanı ahşap kaplamalıdır. Tavan 14 x 22 cm ölçülerindeki ahşap kirişlerle bölünerek 1.15 x 1.55 m ölçülerinde kaset tavan elde edilmiştir. Tavan kasetlerinin iç kısmında profilli ahşap tavan pervazları dönmektedir. Doğu batı yönündeki ahşap kirişlerin altına konan 6 x 18 cm ölçülerindeki metal kirişlerle döşeme güçlendirilmiştir. Tavan yüzeyleri boyalıdır küçük boya çatlakları bulunmaktadır (Şekil 3.52).

Şekil 3.49: Z06 no.lu Sınıf – kuzey yönü duvarı.

Şekil 3.50: Z06 no.lu Sınıf – doğu yönü duvarı.

Şekil 3.51: Z06 no.lu Sınıf – batı yönü duvarı.

Şekil 3.52: Z06 no.lu Sınıfın tavanı.

1.40 x 3.60 m boyutlarındaki Z08 no.lu hol kısmına iki kanatlı tablalı ahşap bir kapıyla giriş yapılır. Mahalden Z09 no.lu depo, Z13 no.lu Hol ve Z14 no.lu Yemekhane mahallerine geçiş yapılabilmektedir. Mahalin zemini 33 x 33 cm boyutlarında seramik kaplı, duvarları sıvalı ve boyalıdır. Yüksekliği 3.65 m olan tavan kontraplak kaplıdır ve güçlendirme amaçlı uygulanan 6 x 18 cm ölçülerindeki metal kirişler bu tavanda da görünmektedir.

Z09 no.lu Depo kısmı 84 x 131 cm boyutlarındadır. Zemini seramik kaplı duvarları ve tavanı sıvalı ve boyalıdır.

3.55 x 1.60 m boyutlarındaki Z13 no.lu Hol mahalinin zemini mermer kaplı, duvarları ise yarısına kadar bitkisel motifli çini kaplı üst kısmı sıvalı ve boyalıdır. (Şekil 3.53-3.54). Yüksekliği 3.40 m olan mahalin tavanı beşik tonozdur, sıvalı ve boyalıdır. Mahalin doğu yönündeki duvarında 2 adet lavabo ve üzerinde vasistas şeklinde açılır muhdes pvc bir pencere bulunmaktadır.

Z13 no.lu Hol mahalinin kuzey yönü duvarındaki 78 cm genişliğinde doğramasız bir açıklıktan geçilerek 0.81 x 1.34 m ölçülerindeki Z11 no.lu Hol mahaline ulaşılır. Holün doğu ve batı yönünde 0.98 x 1.34 m ölçülerindeki Z11 ve Z12 no.lu tuvalet mahalleri yer almaktadır. Z11 no.lu Hol Z10 ve Z12 no.lu Tuvalet

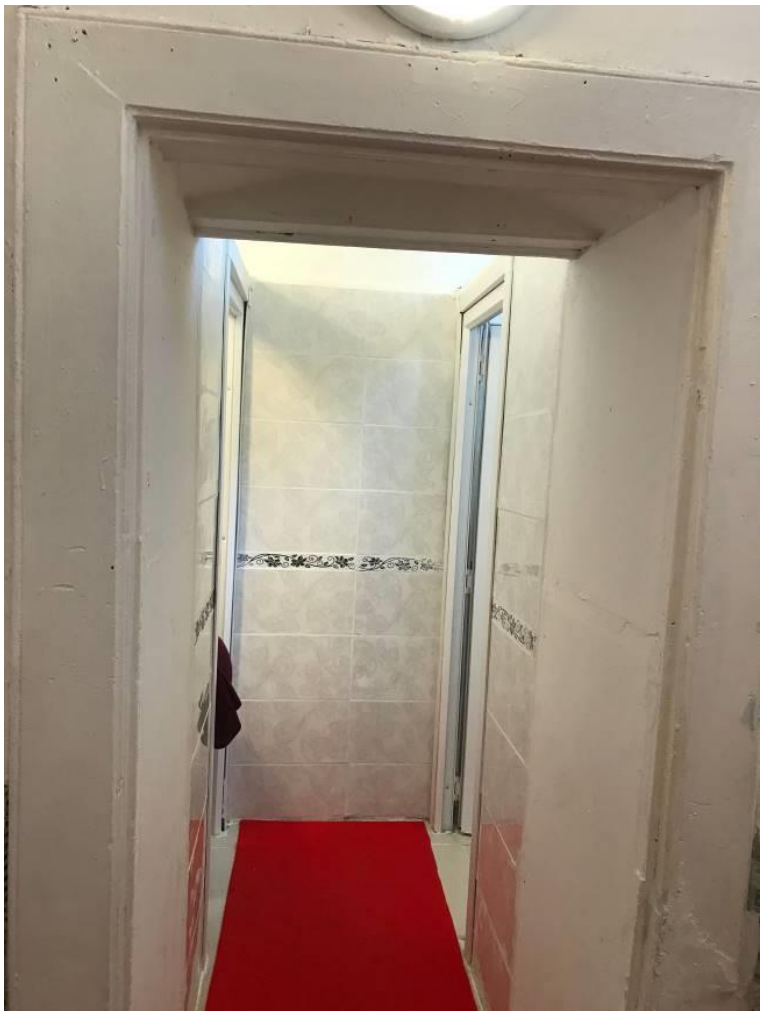
mahallerinin zemini muhdes seramik kaplı, duvarları ve tavanları sıvalı ve boyalıdır (Şekil 3.55-3.56).

Şekil 3.53: Z13 no.lu Hol.

Şekil 3.54: Z13 no.lu Hol.

Şekil 3.55: Z11 no.lu Hol.

Şekil 3.56: Z11 no.lu Hol.

5.05 x 2.55 m boyutlarındaki Z14 no.lu Yemekhane mahalinin zemini laminat parke kaplıdır ve yüzeyinde aşınmalar gözlemlenmektedir. Duvarları sıvalı ve boyalı tavanı ise kontraplak kaplanmıştır. Mahalin güney yönündeki duvarında 2 adet doğu yönündeki duvarında 1 adet özgün ahşap pencere bulunmaktadır (Şekil 3.57-3.58).

Şekil 3.57: Z14 no.lu Yemekhane.

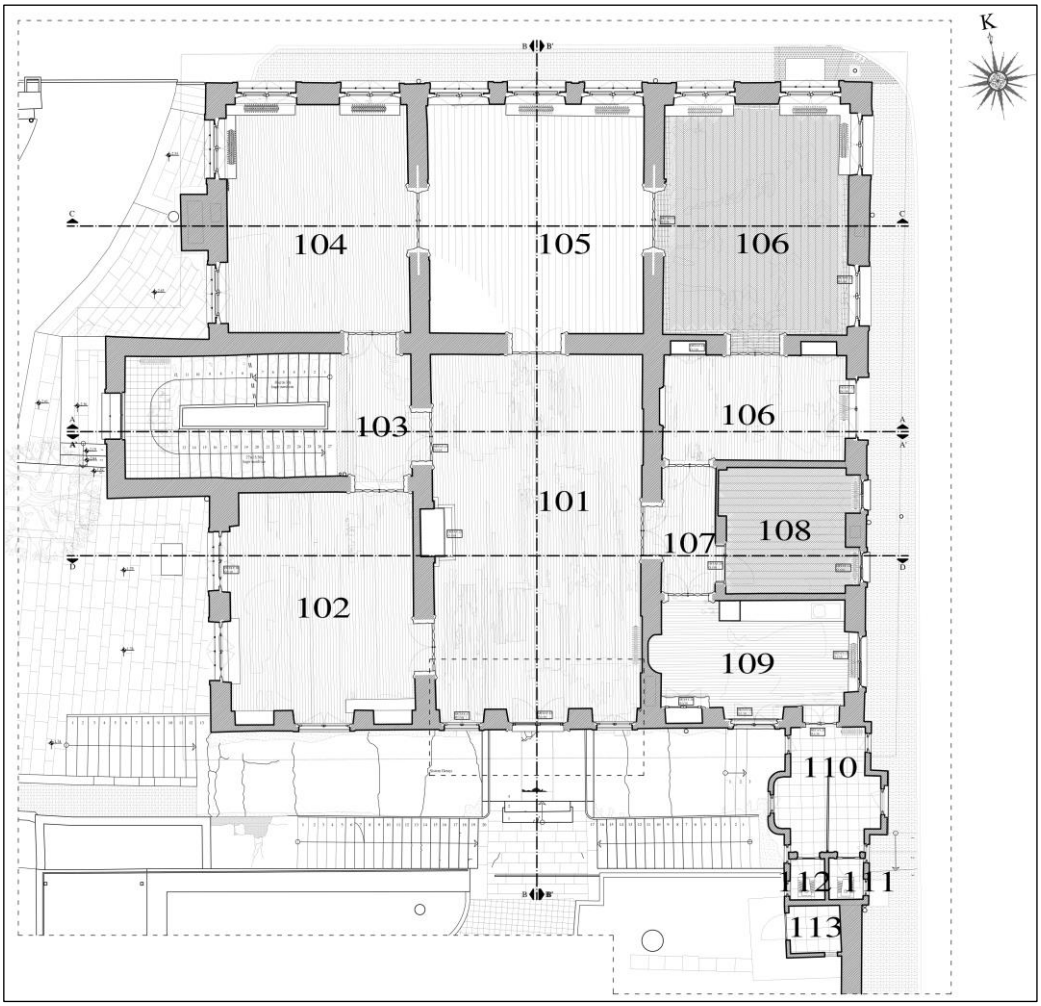
Şekil 3.58: Z14 no.lu Yemekhane.

- 1. Kat Planı

Yapının birinci katına dış ve iç merdivenlerle 2 ayrı yerden ulaşmak mümkündür. Yapının güney yönünde bulunan 2 kollu 17 rıhtlı mermer basamaklı merdivenle güney yönündeki bahçe kotu seviyesindeki ara sahanlığa ulaşılır. Ara sahanlığın kuzey yönündeki mermer kaplı 3 basamaklı merdivenle 1. kat giriş sahanlığına ulaşılır. Ayrıca ara sahanlığın altında bir sarnıç bulunmaktadır (Şekil 3.59). 1.72 x 3.57 m boyutlarında çift kanatlı metal ana giriş kapısıyla 101 no.lu giriş salonu mahaline ulaşılır. Birinci kattaki diğer mahallere giriş salonundan ulaşılmaktadır (Şekil 3.60). 6.10 x 10.30 m boyutlarındaki salonun zemini ahşap kaplamalıdır ve yüzeyinde aşınmalar gözlemlenmektedir (Şekil 3.61, 3.62). Duvarları boyalı ve sıvalıdır. Yüksekliği kiriş üstünden 4.83 m olan mahalin tavanı ahşap kaplamalıdır ve kirişlerle bölünerek 1.05 x 1.90 m ölçülerinde tavan kasetleri elde edilmiştir. Tavan kirişlerle doğu batı yönünde 3'e kuzey güney yönünde ise 9'a bölünerek 27 adet kaset tavan oluşturulmuştur. Kaset tavanın iç kısmında ahşap tavan pervazları dönmektedir. Tavan kirişlerinin altına doğu batı yönünde eklenen, 6 x 18 cm ölçülerinde metal kirişlerle döşeme güçlendirilmiştir. Tavanda oluşturulan kasetlerin içine yumurta frizli alçı kabartmalar ile çerçeve yapılmıştır. Kasetlerin merkezi yine alçı kabartmalı bitkisel motifli kıvrımlardan oluşan kompozisyonlar ile bezenmiştir ve aradaki yüzey krem renkli muşamba ile kaplanmıştır (Şekil 3.63). Tavan yüzeylerinde küçük boya çatlakları bulunmaktadır. Mahalin kuzey yönündeki duvarında öğretmenler odasına girişi sağlayan 2 kanatlı özgün ahşap kapı bulunmaktadır. Batı yönündeki duvarının ortasında mermer kaplamalı ve süslemeli bir şömine bulunmaktadır(Şekil 3.64). Şöminenin 2 tarafında bulunan kapıların birisi 102 no.lu sınıf mahaline açılmaktadır diğeri ise 103 no.lu Merdiven holüne açılır. Güney yönündeki duvarında 2 tane özgün ahşap pencere bulunmaktadır. Pencereler kemerli niş içindedir ve 2 pencerenin arasında muhdes metal bir kapı bulunmaktadır. Mahalin doğu yönündeki duvarında bulunan özgün ahşap kapıyla 107 no.lu hol mahaline geçişi sağlamaktadır (Şekil 3.65).

Şekil 3.59: 1. kat merdiveni ve girişi.

Şekil 3.60: Marko Paşa Köşkü 1. kat planı.

Şekil 3.61: 101 no.lu Giriş Salonu.

Şekil 3.62: 101 no.lu Giriş Salonu ahşap döşemede aşınma.

Şekil 3.63: 101 no.lu giriş salonu tavan kaplaması.

Şekil 3.64: 101 no.lu giriş salonu şömine ve Atatürk büstü.

Şekil 3.65: 101 no.lu giriş salonu doğu yönüne bakış.

102 no.lu sınıf mahaline merdiven holünden 2 kanatlı özgün ahşap bir kapıyla giriş yapılır. 5.05 x 6.32 m boyutlarındaki mahalin zemini ahşap kaplamalıdır ve yüzeylerinde aşınmalar gözlenmiştir. Kiriş üstünden 4.74 m yüksekliğe sahip mahalin duvarları boyalı ve sıvalıdır. Mahalin tavanı doğu batı yönünde uzanan bir ana kirişle ikiye bölünmüş sonrasında ara kirişlerle iki kısımda 6 parçaya bölünmüştür. Oluşan kaset tavanlar yaklaşık 1.35 x 1.65 m boyutlarındadır. Kaset tavanların iç kısmında ahşap tavan pervazları dönmektedir. Tavan kirişlerinin altına eklenen 6 x 18 cm ölçülerindeki metal kirişlerle döşeme güçlendirilmiştir (Şekil 3.66). Tavan yüzeyleri boyalıdır küçük boya çatlakları bulunmaktadır. Mahalin batı yönündeki duvarında 2, güney yönündeki duvarında 1 özgün ahşap pencere bulunmaktadır. Güney yönündeki pencerenin 2 tarafında nişler bulunmaktadır (Şekil 3.67, 3.68, 3.69).

Şekil 3.66:102 no.lu sınıf batı yönüne bakış.

Şekil 3.67:102 no.lu sınıf batı yönüne bakış.

Şekil 3.68: 102 no.lu sınıf güney yönüne bakış.

Şekil 3.69: 102 no.lu sınıf kuzey yönüne bakış.

103 no.lu merdiven holü ana merdivenin birinci katta bulunan holüdür. 2.35 x 3.55 m boyutlarındaki mahalin batı yönünde merdiven, kuzey yönünde 104 no.lu Sınıf, doğu yönünde 101 no.lu Giriş Salonu ve güney yönünde 102 no.lu Sınıf mahalleri yer

almaktadır (Şekil 3.70, 3.71). Merdiven holünde kat yüksekliği kiriş üstünden 4.78 metredir. Kagir merdivenin basamaklarında aşınmalar gözlemlenmektedir. Merdiven basamaklarının bittiği noktadan itibaren döşeme kısmı ahşap kaplamalıdır ve yüzeyinde aşınmalar gözlemlenmiştir (Şekil 3.72). Mahalin duvarları sıvalı ve boyalıdır. Tavan kısmı doğu batı yönünde kirişlerle 3'e bölünerek yaklaşık 1.05 x 1.50 m ölçülerinde 3 kaset tavan elde edilmiştir. Tavan yüzeyinde boyalarda yüzeysel çatlaklar oluşmuştur (Şekil 3.73).

Şekil 3.70: 103 no.lu Hol güney yönü.

Şekil 3.71: 103 no.lu Hol kuzey yönü.

Şekil 3.72: 103 no.lu Hol ahşap kaplama.

Şekil 3.73: 103 no.lu Hol tavan.

103 no.lu merdiven holünden 2 kanatlı özgün ahşap bir kapıyla 104 no.lu sınıfa geçilir. 5.20 x 6.60 m boyutlarındaki sınıfın zemini ahşap kaplamalıdır ve aşınmalar gözlemlenmektedir. Mahalin duvarları sıvalı ve boyalıdır. Kiriş üstünden 4.76 m

yüksekliğe sahip mahalin tavanı ahşap kaplamalıdır ve kirişlerle bölünerek 95 x 125 cm ölçülerinde tavan kasetleri elde edilmiştir. Kaset tavanların iç kısmında ahşap tavan pervazları dönmektedir (Şekil 3.74). Tavandaki kasetlerde iç içe alçı kabartma tekniğinde iki sıra yumurta frizi bulunmaktadır. Kaset tavanların merkezi yine alçı kabartmalı fiyonk ve bitkisel motifli kıvrımlardan oluşan kompozisyonlar ile bezenmiştir (Şekil 3.75). Tavan kirişlerinin altına doğu batı yönünde eklenen 6 x 18 cm ölçülerindeki metal kirişlerle döşeme güçlendirilmiştir.

Mahalin kuzey yönündeki duvarında 2 tane özgün ahşap pencere bulunmaktadır, batı yönündeki duvarda 2 tane özgün ahşap pencere bulunmaktadır. Mahalin doğu yönündeki duvarının ortasında 2 kanatlı özgün ahşap bir kapı bulunmaktadır. Mahaldeki kalorifer radyatörleri ahşap kaj içine alınmıştır (Şekil 3.76, 3.77, 3.78, 3.79).

Şekil 3.74: 104 no.lu sınıf tavanı.

Şekil 3.75: 104 no.lu sınıf tavan detayı.

Şekil 3.76: 104 Sınıf kuzey yönüne bakış.

Şekil 3.77: 104 no.lu Sınıf batı yönüne bakış.

Şekil 3.78: 104 no.lu Sınıf doğu yönüne bakış.

Şekil 3.79: 104 no.lu Sınıf güney yönüne bakış.

101 no.lu giriş salonundan çift kanatlı özgün ahşap bir kapıyla 105 no.lu öğretmenler odasına geçiş yapılır (Şekil 3.80). 6.20 x 6.60 m boyutlarındaki mahalin zemini muhdes laminat parke kaplanmıştır. Mahalin duvarları sıvalı ve boyalıdır. Yüksekliği kiriş üstünden 4.80 m olan mahalin tavanı ahşap kaplamalıdır. Ahşap kirişlerle iki yönde de 5'e bölünüp 1.10 x 1.15 m ölçülerinde 25 adet tavan kaseti oluşturulmuştur (Şekil 3.81). Kaset tavanların iç kısmında ahşap tavan pervazları dönmektedir. Tavan kirişlerinin altına eklenen 6 x 18 cm ölçülerindeki metal kirişlerle döşeme güçlendirilmiştir. Tavan yüzeyleri boyalıdır küçük boya çatlakları bulunmaktadır (Şekil 3.82). Mahalin kuzey yönündeki duvarında 3 adet özgün ahşap pencere bulunmaktadır (Şekil 3.83). Pencerenin dış kısmında metal doğramalı ve camlı ikinci bir pencere bulunmaktadır. Mahalin batı, doğu duvarlarının ortasında 1.60 m genişliğinde kapılar bulunmaktadır, fakat günümüzde bu kapılar kilitli tutularak odalar arası geçişler kullanılmamaktadır (Şekil 3.84, 3.85).

Şekil 3.80: 105 no.lu Öğretmenler Odası güney yönüne bakış.

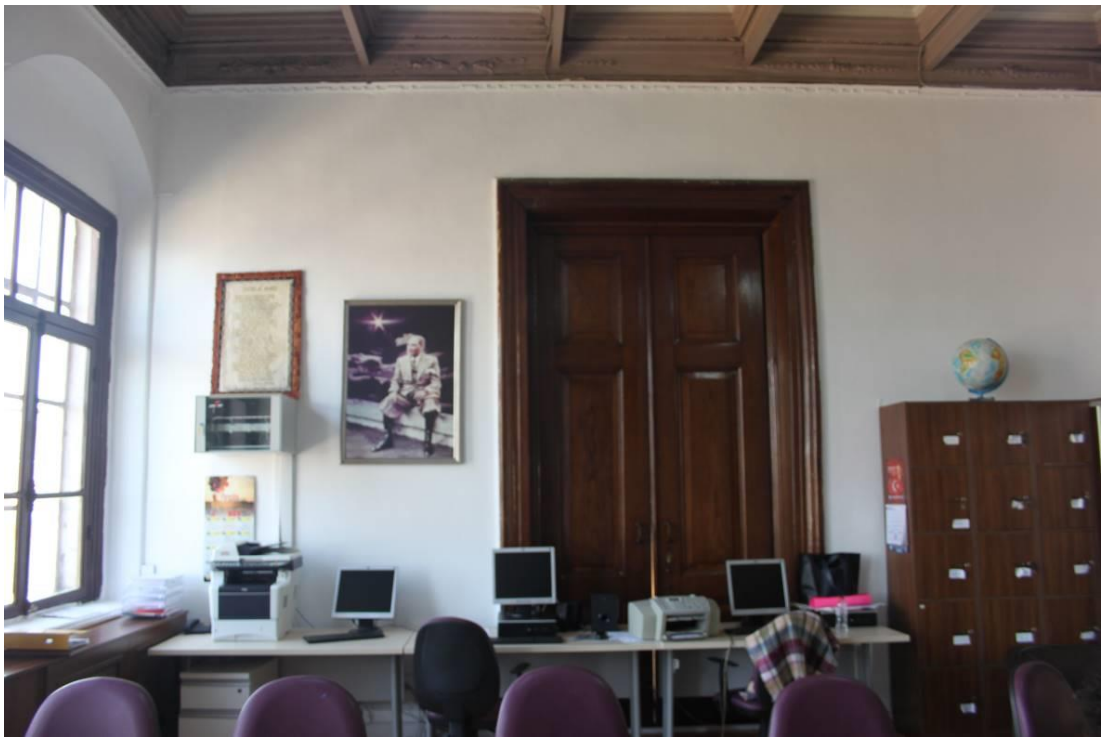
Şekil 3.81: 105 no.lu Öğretmenler Odası.

Şekil 3.82: 105 no.lu Öğretmenler Odası.

Şekil 3.83: 105 no.lu Öğretmenler Odası kuzey yönüne bakış.

Şekil 3.84: 105 no.lu Öğretmenler Odası doğu yönüne bakış.

Şekil 3.85: 105 no.lu Öğretmenler Odası batı yönüne bakış.

106 no.lu Müdür Odasına 2 kanatlı özgün ahşap bir kapıyla geçiş yapılmaktadır. 5.30 x 6.60 m boyutlarındaki mahalin zemini balık sırtı düzeninde ahşap kaplamalıdır. Ahşap kaplama yüzeyinde aşınmalar görülmektedir. Mahalin duvarları sıvalı ve

boyalıdır. Yüksekliği kiriş üstünden 4.84 m olan mahalin tavanı ahşap kaplamalıdır. Ahşap kirişlerle iki yönde de 5'e bölünüp 95 x 120 cm ölçülerinde 25 adet tavan kaseti oluşturulmuştur. Kaset tavanların iç kısmında ahşap tavan pervazları dönmektedir. Tavan kirişlerinin altına eklenen 6 x 18 cm ölçülerindeki metal kirişlerle döşeme güçlendirilmiştir (Şekil 3.86).

Tavandaki kasetlerde iç içe alçı kabartma teknikli iki yumurta frizi ve bu frizlerin arasındaki düz ahşap silmeler ile çerçeve içine alınmıştır. Bu friz ve silmelerin üzeri kahverengiye boyanmıştır. Aradaki yüzey yeşil renkli muşamba ile kaplanmıştır. Kaset tavanların merkezi yine alçı kabartmalı iki farklı kompozisyon ile tezyin edilmiştir. Birincisi alçı kabartma teknikli bitkisel motifli kıvrımlardan oluşan kompozisyonlar ile bezenmiştir. Kabartmanın yüzeyi yine kahverengiye boyanmıştır İkinci yüzeyde alçı kabartma teknikli bitkisel motifli kıvrımlardan oluşan kompozisyonlar ile bezenmiştir. Ancak birincisinden farklı olarak buradaki bitkisel kompozisyon daha yayvan olup yan sınırlara kadar açılmaktadır. Kabartmanın yüzeyi yine kahverengiye boyanmıştır (Şekil 3.87).

Şekil 3.86: 106 no.lu müdür odası tavanı.

Şekil 3.87: 106 no.lu müdür odası tavanı.

Mahalin kuzey yönündeki duvarında 2 adet 1.76 x 2.57 m ölçülerinde özgün ahşap pencere bulunmaktadır. Pencere önlerinde metal radyatörler bulunmaktadır (Şekil 3.88). Mahalin doğu yönündeki duvarında 2 adet özgün ahşap pencere bulunmaktadır (Şekil 3.89). Batı yönündeki duvarında ise kapatılmış öğretmenler odasına açılan bir kapı bulunmaktadır (Şekil 3.90).

Şekil 3.88: 106 no.lu Müdür Odası kuzey yönüne bakış.

Şekil 3.89: 106 no.lu Müdür Odası doğu yönüne bakış.

Şekil 3.90: 106 no.lu Müdür Odası batı yönüne bakış.

Müdür odasının güney yönündeki 2 kanatlı özgün ahşap kapısından sekreter odasına geçiş yapılır. 5.30 x 3.05 m boyutlarındaki sekreter odasının zemini ahşap kaplamalıdır ve üzerinde aşınmalar gözlemlenmektedir. Mahalin duvarları sıvalı ve boyalıdır. Mahalin iç yüksekliği kiriş üstünden 4.80 metredir. Tavanı ahşap kaplamalıdır ve ahşap kirişlerle 2 yönde de 3'e bölünüp 90 x 165 cm ölçülerinde 9 adet tavan kaseti oluşturulmuştur (Şekil 3.91). Kaset tavanların iç kısmında ahşap tavan pervazları dönmektedir (Şekil 3.92). Tavan kirişlerinin altına eklenen 6 x 18 cm ölçülerindeki metal kirişlerle döşeme güçlendirilmiştir. Mahalin doğu cephesine bakan 1 tane özgün ahşap penceresi bulunmaktadır (Şekil 3.93). Müdür odasına bakan duvarında ise kapının 2 yanında nişler ve bu nişleri kapatan ahşap kapaklar bulunmaktadır. Nişlerin etrafı ve iç kısımları bezemelerle süslenmiştir (Şekil 3.94).

Şekil 3.91: Sekreter odası tavan.

Şekil 3.92: Sekreter odası tavan detay.

Şekil 3.93: Sekreter odası doğu yönüne bakış.

Şekil 3.94: Sekreter odası kuzey yönüne bakış.

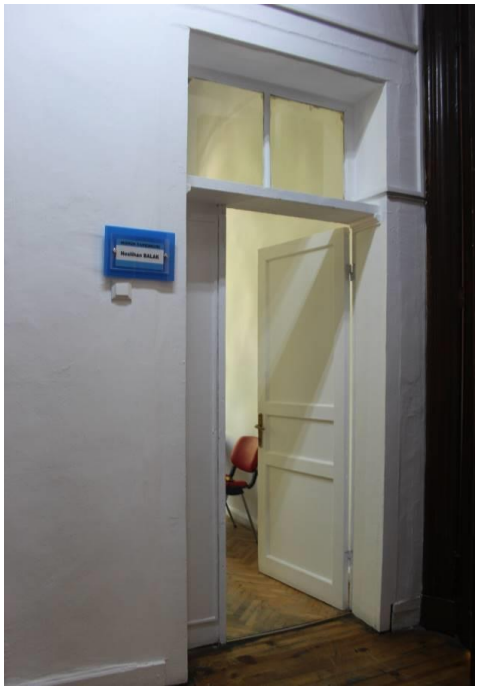
107 no.lu Hol mahaline 101 no.lu giriş salonundan 2 kanatlı özgün ahşap kapıyla giriş yapılır. 1.60 x 3.60 m boyutlarındaki mahalin zemini ahşap kaplamalıdır ve yüzeyinde aşınmalar görülmektedir. Duvar yüzeyleri sıvalı ve boyalıdır (Şekil 3.95, 3.96, 3.97). İç yüksekliği kiriş üstünden 4.74 m olan mahalin tavanı doğu batı yönünde atılan kirişlerle 1.10 x 1.30 m ölçülerinde 3'e bölünüp kaset tavanlar oluşturulmuştur. Tavan yüzeyleri boyalıdır, boyalı yüzeylerinde kılcal çatlaklar görülmektedir (Şekil 3.98).

Şekil 3.95: 107 no.lu Hol kuzey yönü.

Şekil 3.96: 107 no.lu Hol güney yönü.

Şekil 3.97: 107 no.lu Hol doğu yönü.

Şekil 3.98: 107 no.lu Hol tavan.

107 no.lu Hol mahalinden 108 no.lu Müdür yardımcısı odasına geçiş yapılır (Şekil 3.99). 3.45 x 3.04 m boyutlarındaki mahalin zemini balık sırtı biçiminde ahşap

kaplamalıdır. Mahalin duvarları sıvalı ve boyalıdır. İç yüksekliği kiriş üstünden 4.80 m olan mahalin tavanı doğu batı yönünde atılan kirişlerle 4 parçaya bölünerek 80 x 325 cm ölçülerinde tavann kasetleri elde edilmiştir. Kaset tavanların iç kısmında ahşap tavan pervazları dönmektedir. Tavan yüzeyleri boyalıdır, boyalı yüzeylerinde kılcal çatlaklar gözlemlenmiştir (Şekil 3.101). Mahalin doğu cephesine bakan 2 tane ahşap penceresi bulunmaktadır (Şekil 3.100).

Şekil 3.99: 108 no.lu Müdür Yardımcı Odası batı yönüne bakış.

Şekil 3.100: 108 no.lu Müdür Yardımcı Odası doğu yönüne bakış.

Şekil 3.101: 108 no.lu Müdür Yardımcı Odası tavan.

107 Hol mahalinden 109 Mutfak mahaline 2 kanatlı özgün ahşap bir kapıyla giriş yapılır. 5.30 x 3.10 m boyutlarındaki mahalin zemini ahşap kaplamalıdır ve aşınmalar gözlemlenmiştir. Duvarları sıvalı ve boyalıdır. Tavan kısmı ahşap

kaplamalıdır ve 2 yönde de ahşap kirişlerle 3'e bölünüp 95 x 1.65 m ölçülerinde 9 adet tavan kaseti elde edilmiştir. Kaset tavanların iç kısmında ahşap tavan pervazları dönmektedir. Tavan yüzeyleri boyalıdır, yoğun boya çatlakları bulunmaktadır ve tavandaki ahşap süslemelerde malzeme kayıpları gözlemlenmiştir (Şekil 3.104). Mahalin doğu cephesine bakan 1 özgün ahşap penceresi bulunmaktadır (Şekil 3.102). Mahalin güney yönündeki duvarında ahşap 1 dolap, 1 pencere ve öğretmen tuvaletlerinin bulunduğu mahale açılan muhdes ahşap 1 kapı bulunmaktadır (Şekil 3.103).

Şekil 3.102: 109 no.lu Mutfak doğu yönüne bakış.

Şekil 3.103: 109 no.lu Mutfak güney yönüne bakış.

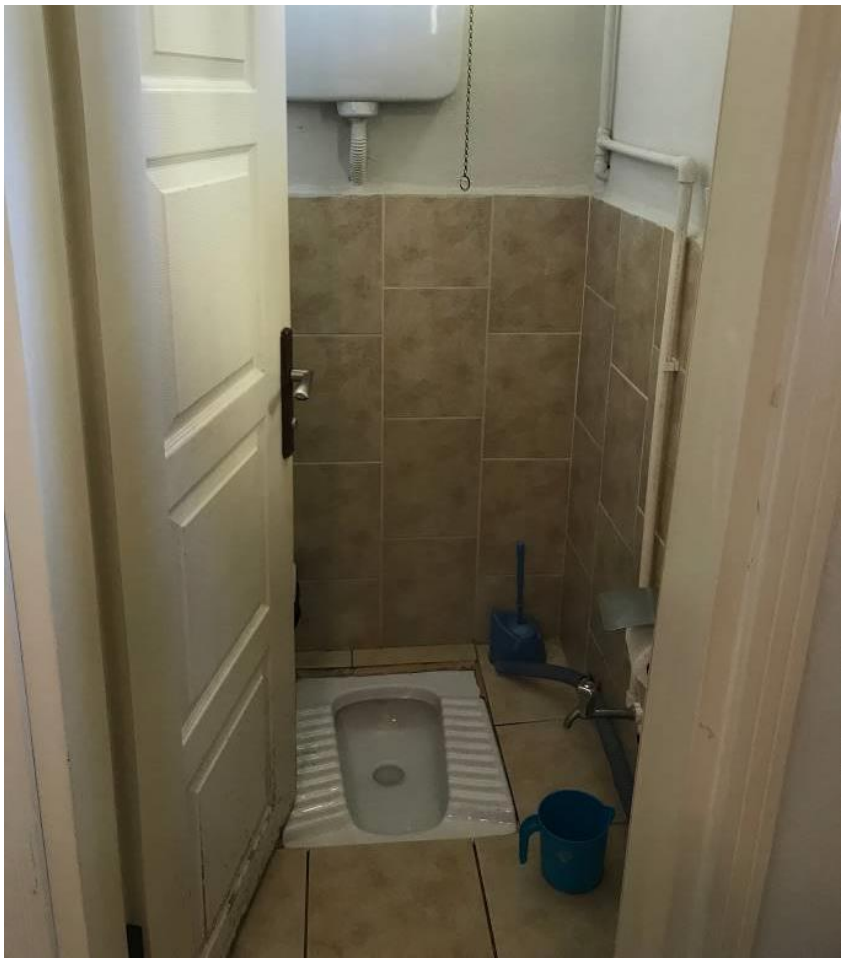

Şekil 3.104: 109 no.lu mutfak tavanı.

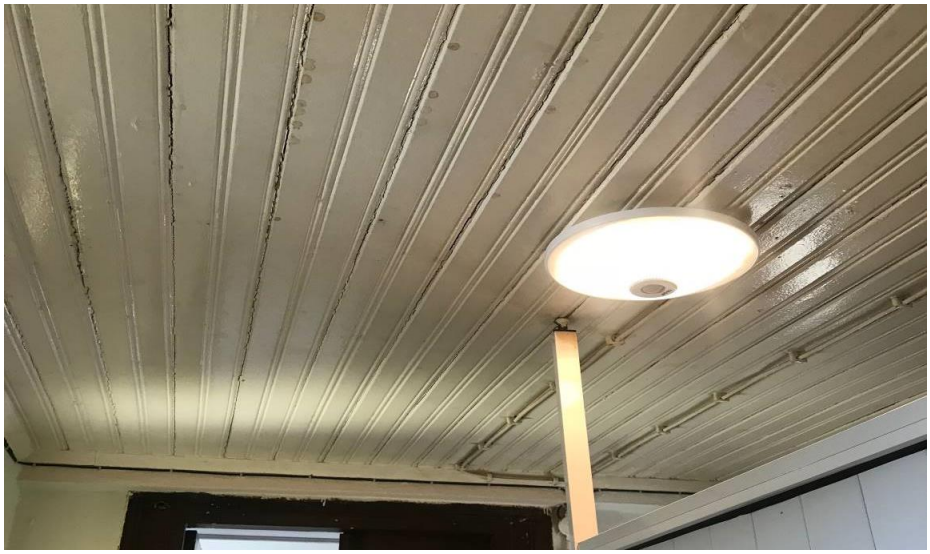
109 no.lu Mutfak mahalinden 110 no.lu öğretmen tuvaletleri mahaline geçiş yapılır. 2.15 x 3.65 m boyutlarındaki mahalde 1.00 x 1.20 m ölçülerinde 1 erkek, 1 kadın olmak üzere 2 tuvalet kabini bulunmaktadır (Şekil 3.105, 3.106). İç yüksekliği 2.50 m olan mahal, bahçe giriş kapısının üstünde konumlanan bölümdür. Mahal, yapının 1907 yılına ait fotoğrafında da görünmesi sebebiyle özgün olduğu düşünülmüştür. Mahalin zemini seramik kaplı, duvarları sıvalı ve boyalı tavan kısmı ise ahşap kaplamalıdır (Şekil 3.107). Mahalde doğu ve batı cephelerine bakan karşılıklı 4'er adet ahşap pencere bulunmaktadır.

Şekil 3.105: 110 no.lu Tuvaletler.

Şekil 3.106: 110 no.lu Tuvaletler.

Şekil 3.107: 110 no.lu Tuvaletler tavan.

Tuvaletlerin arka kısmında bahçeden ulaşılan 1.48 x 1.38 m boyutlarındaki 113 no.lu muhdes depo mahaline bahçeden ulaşılmaktadır (Şekil 3.108). Mahalin zemini ve duvarları muhdes seramik kaplı, tavanı ise sıvalıdır (Şekil 3.109).

Şekil 3.108: 113 no.lu Depo.

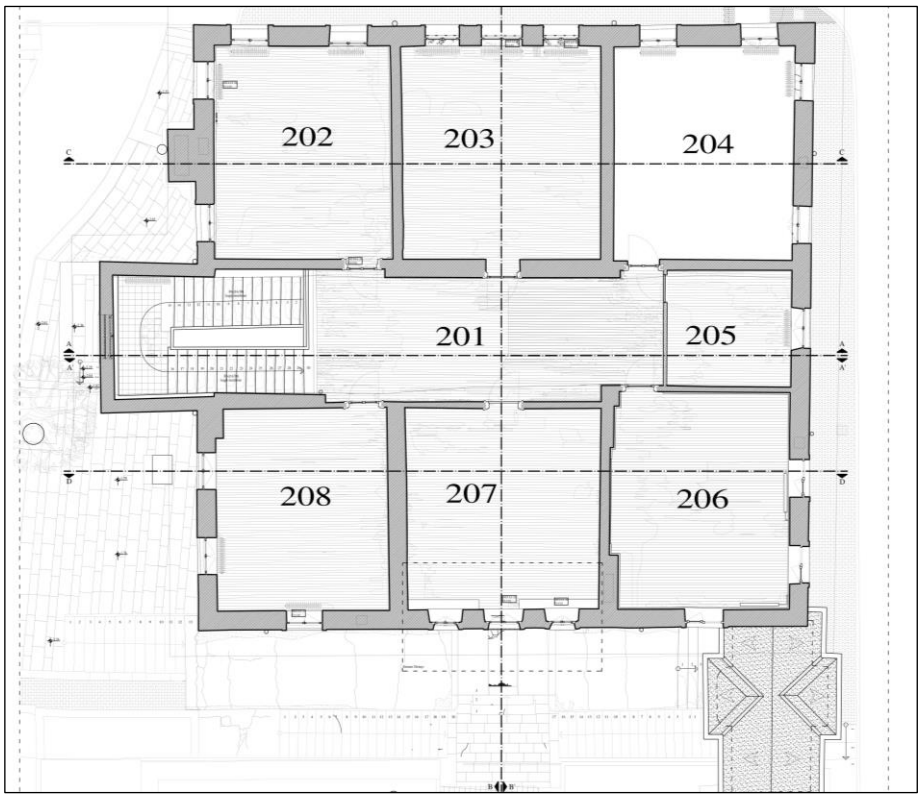

Şekil 3.109: 113 no.lu Depo.

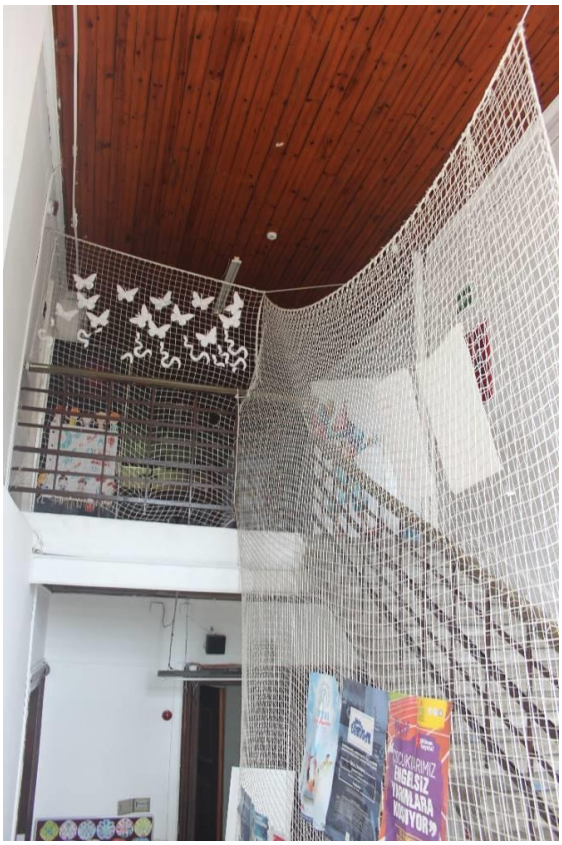
• 2. Kat Planı

Yapının 1.kat ana merdiveninden, yapı eğitim işleviyle kullanılmaya başlandığı dönemde oluşturulan 2. Kata ulaşılır. Merdiven holü kattaki 201 no.lu ana hole çıkmaktadır. Merdiven kovası yapının batı yönünde yer almaktadır ve merdiven çift kollu, ara sahanlıklıdır. Yapının son katı olan ikinci katta toplam 7 oda bulunmaktadır ve bu odalara salondan ulaşılmaktadır (Şekil 3.110). İkinci kat özgün çatı katının kısmen yıkılarak duvarları yükseltilerek oluşturulmuştur. Bu sebeple muhdes duvarlar, kaplamalar ve doğramalar tespit edilmiştir.

201 no.lu Salon mahalinin zemini ahşap kaplamalıdır ve kaplama yüzeyinde aşınmalar gözlemlenmektedir (Şekil 3.111, 3.112). 11.16 x 3.90 m boyutlarındaki mahalin duvarları sıvalı ve boyalıdır, tavanı ise ahşap kaplamalıdır (Şekil 3.113). Muhdes tavandaki sehim sebebiyle mahalin iç yüksekliği mahalin batısında 3.10 m, doğusunda ise 3.18 m'dir. Mahalin tavan kotuna yakın yükseklikten geçen metal gergi demirleri görünmektedir (Şekil 3.114). Yapının çatısına da mahalin tavanında bulunan çatı çıkış kapağıyla ulaşılır. Yapı, ahşap kırma çatısı marsilya tipi kiremitle kaplanmıştır.

Şekil 3.110: Marko Paşa Köşkü çatı katı planı.

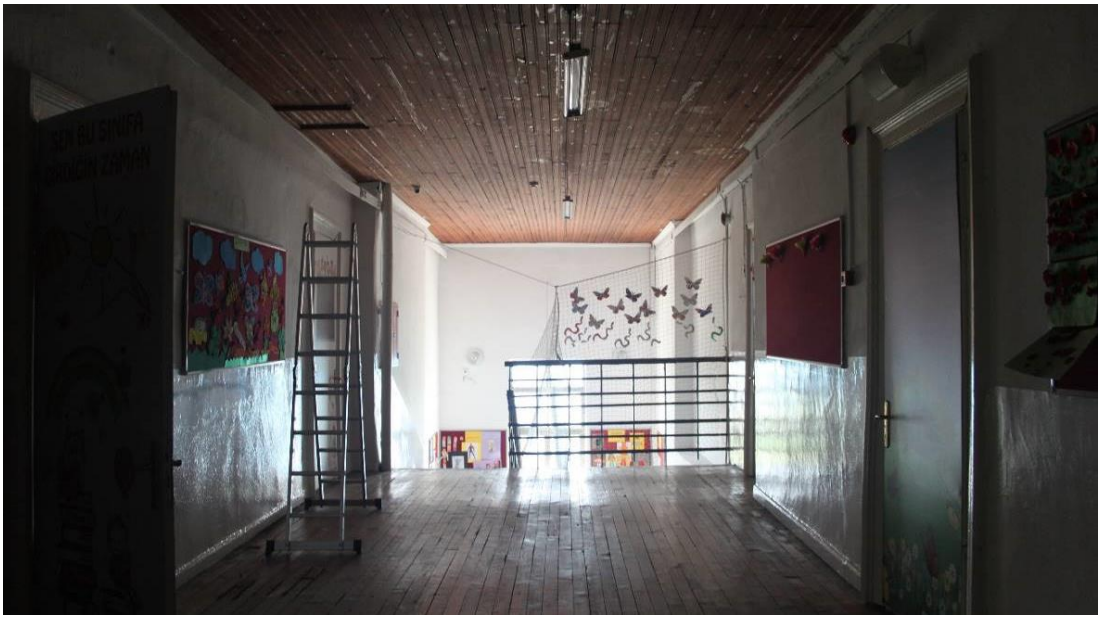
Şekil 3.111: 201 no.lu Hol.

Şekil 3.112: 201 no.lu Hol.

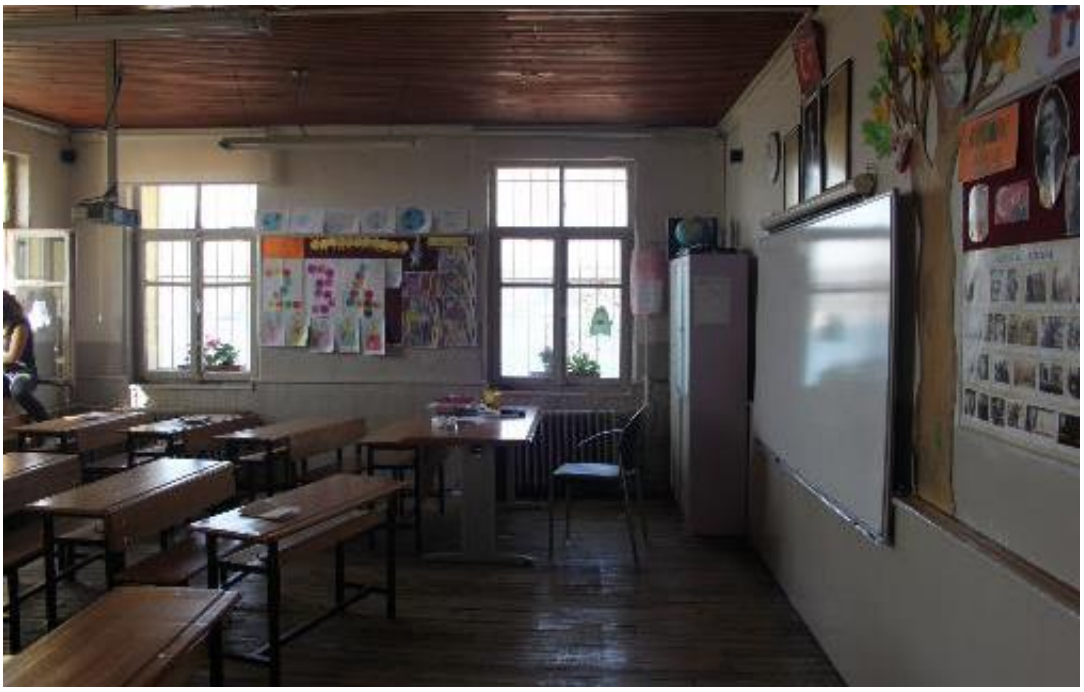

Şekil 3.113: 201 no.lu Hol – Gergi Demirleri.

Şekil 3.114: 201 no.lu Hol.

201 no.lu Salon mahalinden muhdes ahşap bir kapıyla 202 no.lu Sınıf mahaline geçiş yapılır. 5.45 x 6.60 m boyutlarındaki mahalin zemini ahşap kaplıdır ve zeminde aşınmalar görülmektedir. Mahal duvarları sıvalı ve boyalıdır. İç yüksekliği 2.89 m olan mahalin tavanı ahşap kaplamalıdır ve ahşap pervazlıdır. Sınıf duvarlarında 85 cm yüksekliğinde ahşap kaplama bulunmaktadır. Mahalin 2'si kuzey, 2'si batı cephesine bakan toplam 4 adet muhdes ahşap penceresi bulunmaktadır (Şekil 3.115, 3.116).

Şekil 3.115: 202 no.lu Sınıf kuzey yönüne bakış.

Şekil 3.116: 202 no.lu Sınıf batı yönüne bakış.

6.20 x 6.60 m boyutlarındaki 203 no.lu Sınıf mahalinin zemini ahşap kaplamalıdır ve yüzeyinde bozulmalar gözlemlenmiştir. Mahal duvarları sıvalı ve boyalıdır. İç yüksekliği 3.14 m olan mahalin tavanı ahşap kaplamalıdır ve tavanda aydınlatmalar bulunmaktadır. Mahalin Kuzey cephesine bakan 3 tane özgün ahşap

penceresi bulunmaktadır (Şekil 3.117). Pencereler boşluğu kemerlidir ve ortadaki pencere diğer pencerelere göre daha uzundur.

Şekil 3.117: 203 no.lu Sınıf.

Şekil 3.118: 203 no.lu Sınıf.

5.64 x 6.68 m boyutlarındaki 204 no.lu mahal kütüphane olarak kullanılmaktadır. Mahale muhdes ahşap bir kapıyla giriş yapılır. Mahalin zeminindeki

mevcut ahşap kaplama üzerine pvc kaplama yapılmıştır. İç yüksekliği 2.86 m olan mahalin duvarları sıvalı ve boyalı, tavanı ahşap kaplamalıdır. Mahalde 2'si kuzey , 2'si doğu cephesine bakan toplam 4 tane muhdes ahşap pencere bulunmaktadır (Şekil 3.119, 3.120, 3.120).

Şekil 3.119: 204 no.lu Kütüphane kuzey yönüne bakış.

Şekil 3.120: 204 no.lu Kütüphane doğu yönüne bakış.

Şekil 3.121: 204 no.lu Kütüphane güney yönüne bakış.

Salon kısmından muhdes ahşap bir duvarla bölünerek oluşturulan 205 no.lu Rehberlik odasına muhdes ahşap bir kapıyla giriş yapılır. 3.88 x 3.63 m boyutlarındaki mahalin zemini ahşap kaplamalıdır ve aşınmalar görülmektedir. İç yüksekliği 3.18 m olan mahalin duvarları sıvalı ve boyalı, tavanı ahşap kaplamalıdır (Şekil 3.122). Mahalin Doğu cephesine bakan 1 tane muhdes ahşap penceresi bulunmaktadır (Şekil 3.123).

Şekil 3.122: 205 no.lu Rehberlik.

Şekil 3.123: 205 no.lu Rehberlik.

206 no.lu Sınıf mahaline muhdes ahşap bir kapıyla giriş yapılır. 4.12 x 6.74 m boyutlarındaki mahalin zemini ahşap kaplamalıdır ve aşınmalar gözlenmiştir. İç yüksekliği 2.85 m olan mahalin duvarları sıvalı ve boyalıdır. Duvarlarında 85 cm yüksekliğinde ahşap kaplama bulunmaktadır. Tavanı ahşap kaplamalıdır (Şekil 3.124). Mahalde 2'si doğu, 1'i güney cephesine bakan toplam 3 muhdes ahşap pencere bulunmaktadır (Şekil 3.125). Mahalin batı yönündeki duvarında baca çıkıntısı görünmektedir.

Şekil 3.124: 206 no.lu Sınıf.

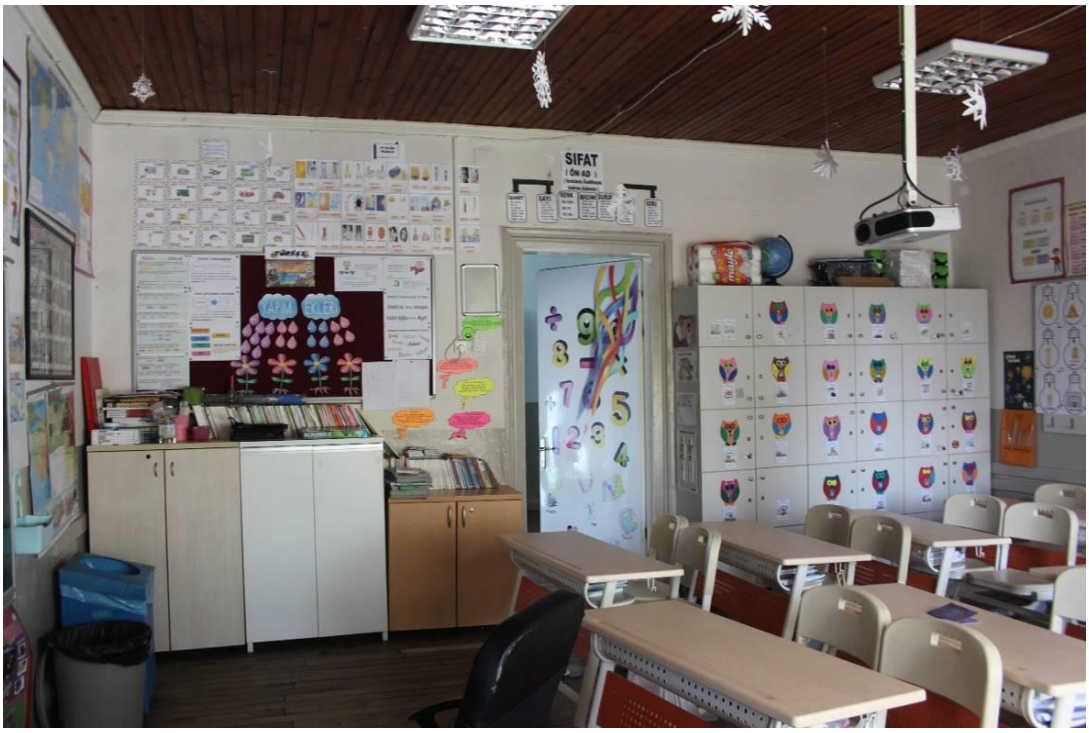
Şekil 3.125: 206 no.lu Sınıf.

207 no.lu Sınıf mahali kuzey yönünde simetriğinde bulunan 203 no.lu sınıfla benzerlikler göstermektedir. 6.10 x 6.23 m boyutlarındaki mahalin zemini ahşap kaplamalıdır ve yer yer aşınan kısımları bulunmaktadır. İç yüksekliği 3.17 m olan mahalin duvarları sıvalı ve boyalıdır (Şekil 3.127). Tavanı ahşap kaplamalıdır ve aydınlatma elemanları monte edilmiştir. Mahalin güney cepheye bakan 3 tane özgün

ahşap penceresi bulunmaktadır. Pencereler kemerlidir ve ortadaki pencere diğerlerine göre daha uzundur (Şekil 3.126).

Şekil 3.126: 207 no.lu Sınıf güney yönüne bakış.

Şekil 3.127: 207 no.lu Sınıf.

208 no.lu Sınıf mahaline muhdes ahşap bir kapıyla giriş yapılır. 5.10 x 6.30 m boyutlarındaki mahalin zemini ahşap kaplıdır diğer mahallere göre kaplamadaki aşınma daha azdır, bazı ahşaplarda açılma görülmüştür. İç yüksekliği 2.96 m olan mahalin duvarları sıvalı ve boyalı, tavanı ahşap kaplamalıdır. Mahalde 2'si batı, 1'i güney cephesine bakan toplam 3 tane muhdes ahşap pencere bulunmaktadır (Şekil 3.128, 3.129).

Şekil 3.128: 208 no.lu Sınıf güney yönüne bakış.

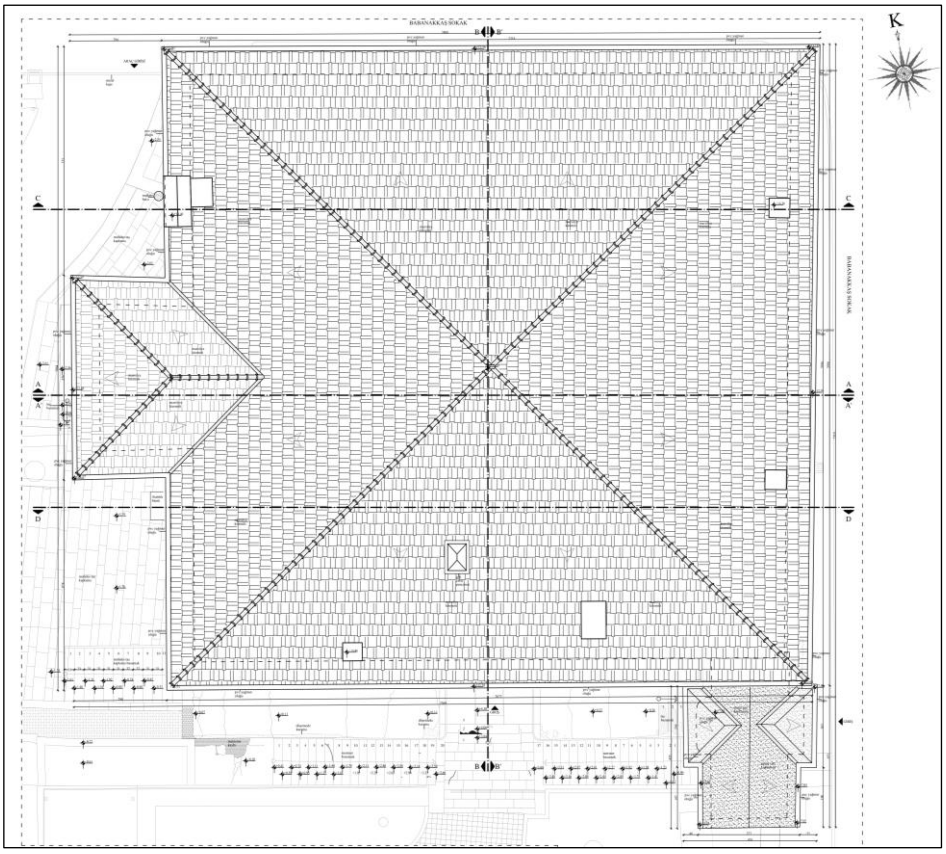

Şekil 3.129: 208 no.lu Sınıf batı yönüne bakış.

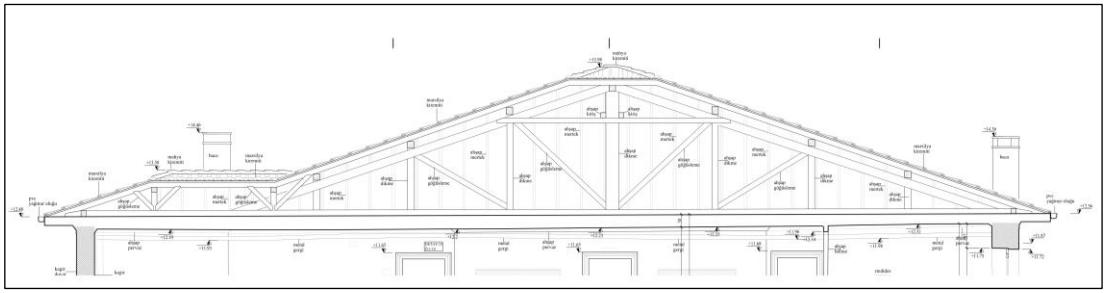
• Çatı Planı

Yapının çatısı ahşap konstrüksiyonlu kırma çatıdır (Şekil 3.130). 21.10 x 21.60 m ölçülerindeki kareye yakın formlu çatıya %33 eğim verilmiştir. Merdiven kovası plan konturünde dışarıya doğru çıkıntılı olduğu için çatı kısmında da ana çatıya kırma çatı olarak eklemlenmiştir (Şekil 3.130, 3.133, 3.135). 3.00 x 6.50 m ölçülerindeki merdiven kovasının çatısı da %33 eğime sahiptir. Çatı konstrüksiyonu doğu batı yönünde yerleştirilen çatı makasları ve makasların üstüne yerleştirilen 5 x 15 cm ölçülerinde ahşap merteklerden oluşmaktadır (Şekil 3.131). Çatının merkezine yerleştirilen makasın orta aksındaki dikmesi 30 x 30 cm ölçülerindedir (Şekil 3.132). Merteklerin üstünde 2 cm kalınlığında kiremit altı kaplaması bulunmaktadır. Çatı marsilya tipi kiremit ile sonlanmaktadır.

Yapı çatısı sonradan yenilendiği için günümüzde durumu stabil görünmektedir. Çatıdaki marsilya kiremitlerinde kayda değer hasarlar bulunmamaktadır. Zemin kat ve 1. Katta Çatıda bulunan bacalarla aynı aksta nişler bulunmaktadır. Bacalar sebebiyle katlardaki nişlerin ocak olduğu düşünülmüştür (Şekil 3.133, 3.134).

Şekil 3.130: Çatı planı.

Şekil 3.131: Çatı kesiti.

Şekil 3.132: Çatı ahşap konstrüksiyon.

Şekil 3.133: Çatı fotoğrafı (drone çekimi).

Şekil 3.134: Çatı fotoğrafı (drone çekimi).

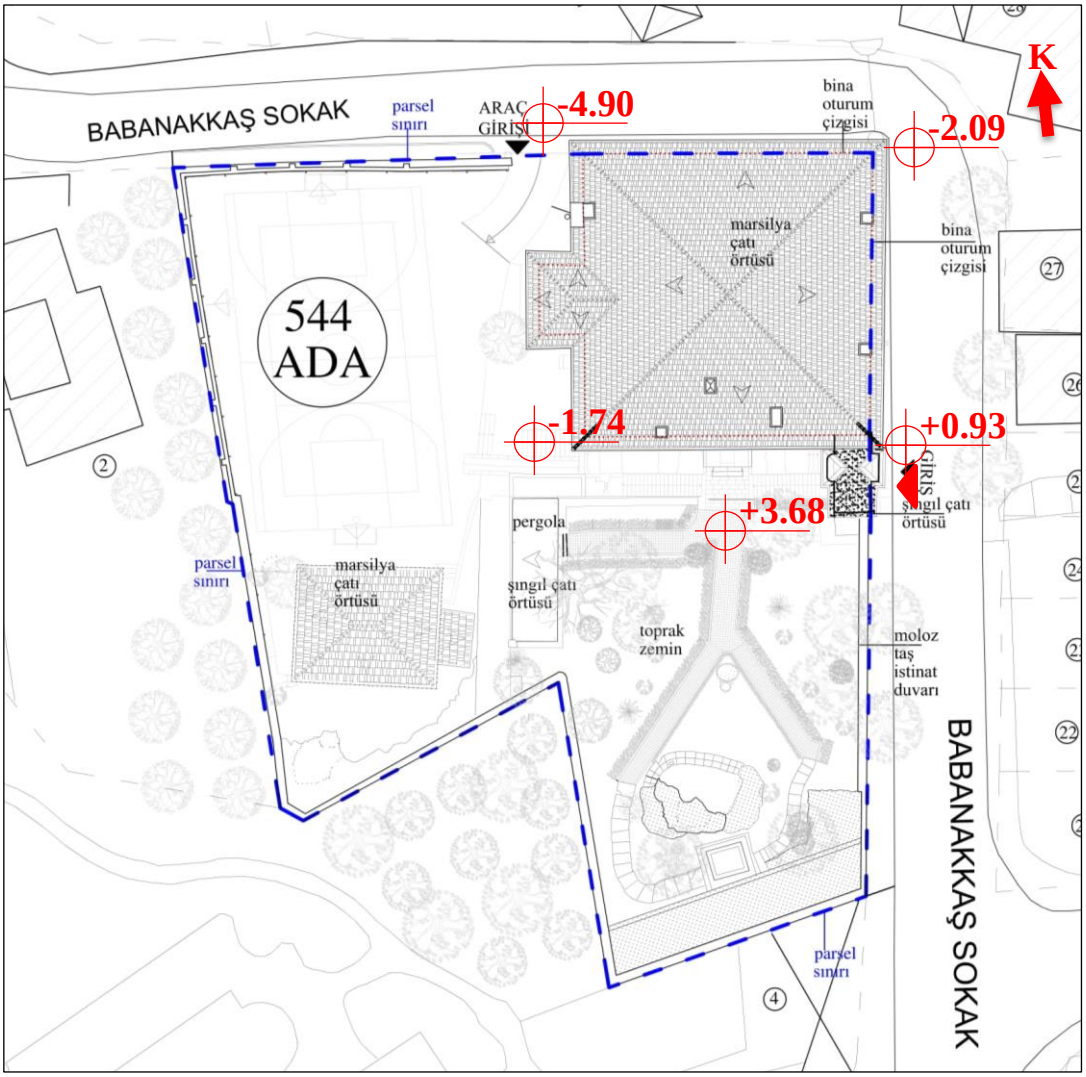
Şekil 3.135: Çatı fotoğrafı (drone çekimi).

3.3.2. Cephe Özellikleri

İlk işlevi konut olan Marko Paşa köşkü okul olarak kullanılmaya başladığı süreçte gördüğü müdahaleler sebebiyle özgün cephe görünümü tam anlamıyla günümüze ulaşamamıştır. Özgün çatı katına yapılan müdahaleyle çatı formu ve pencere düzeni değişmiştir, cephede var olduğu eski fotoğraflardan tespit edilen cumba ve balkonlar günümüze ulaşamamıştır.

Yapının kuzey, güney, doğu ve batı olmak üzere 4 cephesi bulunmaktadır. Yapı Babanakkaş Sokağı'nın dirsek yaptığı köşede konumlandığı için kuzey ve doğu cepheleri Babanakkaş Sokağı'na bakmaktadır. Güney ve batı cepheleri ise yapının kendi bahçesine bakmaktadır. Yapının bulunduğu parseldeki doğal zemin eğimi sebebiyle güney cephesinde toprak kotu altında kalan bodrum kat kuzey cephesinde açığa çıkmaktadır. Doğu ve batı cephelerinde güneyden kuzeye doğru, kuzey cephesinde ise doğudan batıya zemin kotu düşmektedir (Şekil 3.136). Yapı bahçesine yaya olarak giriş doğu cephesinden, araçla giriş kuzey cephesinden sağlanmaktadır. Yapı bahçesine girildikten sonra yapıya ana giriş güney cephesindedir.

Yapı cephelerinde niteliksiz yalıtım, sıva ve boya uygulamaları bulunmaktadır. Katlar arasına çimento bazlı harç kullanılarak kat silmesi yapılmıştır. Çatı katı duvarlarını yükselterek sonradan tam kat haline getirilen 2. Katta muhdes pencereler bulunmaktadır. Bodrum kat seviyesinde özgün pencere boşluklarının içine muhdes pvc pencereler uygulanmıştır. Doğu ve batı cephelerinde 2. Kat seviyesinde, merdiven kovasının kuzey ve güney duvarlarından geçen metal gergiler görülmektedir. Gergilerin güçlendirme amacıyla eklendiği düşünülmüştür. Cephe genelinde muhdes kablo ve borular yer almaktadır.

Şekil 3.136: Vaziyet planı.

• Güney (Ön) Cephesi

Güney cephe, yapıya zemin ve birinci katta girişin sağlandığı ana cephedir. Bahçe kotunun yüksek olması sebebiyle bu cephede bodrum kat tamamen toprak altında kalmaktadır. Doluluk boşluk düzeni açısından cephe simetriktir (Şekil 3.137). Cephenin batı köşesinden saçak altına olan mesafe 12.23 m, doğu köşesinden saçak altına olan mesafe 11.66 metredir.

Yapının güney cephesinin zemin kat seviyesinde 1.25 x 2.35 m ölçülerinde 6 tane çift kanatlı özgün ahşap pencere ve cephenin orta aksında 1.70 x 3.25 m ölçülerinde çift kanatlı muhdes demir kapı bulunmaktadır. Açıklığı özgün olan kapının pervazı ahşap, kapı kanatları muhdestir. Pencerelerde muhdes demir parmaklıklar bulunmaktadır. Cephede katları birbirinden ayıran 16 cm'lik çimento bazlı sıva ile oluşturulan kat silmesi bulunmaktadır. Zemin katla 1. Kat arasındaki silme cephenin yarısına kadar devam edip 1.kat giriş sahanlığında kesilmiştir. 1. Kat silmesinin zeminden yüksekliği 3.50 m, 1.Kat ve 2.kat silmeleri arasındaki yükseklik 5.08 m, 2. Kat silmesinden çatı saçağına kadarsa 3.27 metredir.

Bahçeden kagir merdivenle 1. Kat sahanlığına ulaşılır. Çift kollu, basamakları mermer kaplı merdiven aynı zamanda yapının güney tarafında kalan +3.70 kotundaki bahçe kısmına da erişimi sağlar (Şekil 3.138). Cephede 1.kat seviyesinde 4 adet çift kanatlı özgün ahşap pencere bulunmaktadır. Cephenin en solunda olan pencere 1.69 x 3.52 m, kapının iki yanında konumlanan pencereler 1.26 x 3.52 m, cephenin en sağında konumlanan pencere ise 1.69 x 2.45 m ölçülerindedir. Pencerelerin dışında muhdes metal korkuluklar bulunmaktadır. Genel olarak ahşap pencerelerde boya dökülmeler gözlemlenmiştir. Cephenin orta aksında olan 1.72 x 3.57 m ölçülerindeki 1. Kat giriş kapısının dış pervazı özgün ahşap, kanatları ve kasası muhdes metal doğramadır. 1. Kat seviyesinde cephenin doğusunda konumlanan, günümüzde 110 no.lu Öğretmenler tuvaleti olarak kullanılan mahal, güney tarafındaki bahçeye doğru uzadığı için güney cephe rölöve çiziminde kesit şeklinde gösterilmiştir. Mahalin özgün kullanımında yapıya giriş çıkışları kontrol amaçlı güvenlik sebebiyle veya güney bahçesine direk ulaşımı sağlama amaçlı yapılmış olabileceği düşünülmüştür (Şekil 3.139).

Cephenin 2. Kat seviyesinde toplam 5 pencere bulunmaktadır. Cephenin orta aksında olan kemerli 3 ahşap pencerenin 1907 tarihli fotoğrafına dayanarak özgün olduğu düşünülmektedir (Şekil 3.140). Ortadaki pencere 1.52 x 2.52 m, iki yanındaki pencereler ise 1.09 x 1.92 m ölçülerindedir. Cephenin en sağındaki muhdes ahşap pencere 1.20 x 1.85 m ölçülerinde, en solundaki muhdes ahşap pencere 1.12 x 1.88 m

ölçülerindedir. Bu iki pencerenin çatının yükseltilmesi sonrasında büyütüldüğü düşünülmektedir. Yağmur iniş borularında sehimler ve hasarlar görülmüştür. Bu borular ayrıca cephenin köşelerinden inmediği için bazı noktalarda pencerelere denk gelmiştir. Cephe geneli sıvalı ve boyalıdır. Yer yer niteliksiz onarımlar ve sıva çatlakları gözlemlenmiştir.

Şekil 3.137: Güney cephesi.

Şekil 3.138: Güney cephesi -çift kollu merdiven.

Şekil 3.139: Güney cephesi.

Şekil 3.140: Güney cephesi.

- Kuzey (Arka) Cephesi

Yapının Babanakkaş sokağına bakan cephesidir. Cephede doğudan batıya doğru eğim vardır. Cephenin doğu köşesinden saçak altına olan mesafe 14.84 m, batı köşesinden saçak altına olan mesafe 17.27 metredir. Cephe doluluk boşluk düzeni açısından simetriktir. Cephede katları birbirinden ayıran 16 cm'lik çimento bazlı sıva ile oluşturulan kat silmesi bulunmaktadır. Zemin katla 1. Kat arasındaki silme cephenin yarısına kadar devam edip 1.kat giriş sahanlığında kesilmiştir. Zemin kat silmesinin yüksekliği sokak eğiminden dolayı 2.10 metreden 4.60 metreye kadar yükselmektedir. Zemin kat ile 1. Kat silmesinin arasındaki mesafe 3.50 m, 1.Kat ve 2.kat silmeleri arasındaki yükseklik 5.18 m, 2. Kat silmesinden çatı saçağına kadarsa 3.18 metredir (Şekil 3.141).

Cephenin bodrum kat seviyesinin sol köşesinde, B05 Salon mahalinin 1.11 x 1.90 m ölçülerinde muhdes ahşap kapısı bulunmaktadır. Kapının devamında 1.10 x 1.80 m ölçülerindeki özgün kemerli nişlerin içerisinde 4 adet muhdes pencere bulunmaktadır, muhdes pencerelerin 2'si pvc, diğer 2'si ise ahşaptır. Pencerelerin boşlukları özgün doğramaları muhdestir (Şekil 3.140). Cephenin sağ tarafında kemerli niş içerisinde 2 adet özgün ahşap tepe penceresi bulunmaktadır.

Cephenin bodrum kat seviyesinin devamında yapı bahçesine araçların ve öğrencilerin toplu girişini sağlayan metal kayar kapı bulunmaktadır. Yapının bahçe duvarlarında da bitkilenmeler, sıva dökülmeleri ve sıva çatlakları görülmektedir.

Kuzey cephesinin zemin kat seviyesinde 1.25 x 2.27 m ölçülerinde 7 adet çift kanatlı ahşap pencere bulunmaktadır ve pencerelerin dışında demir parmaklıklar vardır (Şekil 3.141). En baştaki 2 pencerenin üst kısmında vasistas şeklinde açılan kanatlar olması sebebiyle korkuluk pencere boşluğunun tamamını kapatırken, diğerlerinde pencere kanadı kadardır.

Kuzey cephesinin 1. Kat seviyesinde 1.25 x 2.27 m ölçülerinde 7 adet. Çift kanatlı ahşap pencere bulunmaktadır. Pencerelerin dış kısmında metal doğramalı ve camlı ikinci bir pencere kısmı bulunmaktadır (Şekil 3.142, 3.144).

Kuzey cephesinin 2. Kat seviyesinde de 7 adet çift kanatlı ahşap pencere bulunmaktadır. Bunlardan cephenin sağ ve sol baştan 2'şer tanesinin ölçüleri 1.15 x 1.85 metredir. Özgün çatı katı müdahale gördüğü için bu pencerelerin muhdes olduğu düşünülmektedir. Orta akstaki 3 pencereden ortada olan 1.27 x 2.00 ölçülerinde diğer 2 pencereninse ölçüleri 1.10 x 1.54 metredir. Yapı cephesindeki pvc yağmur iniş borularında hasarlar görülmektedir. Ayrıca cephe yüzeyinde muhdes kablolar bulunmaktadır.

Cephe yüzeyi genel olarak sıvalı ve boyalıdır. Yaklaşık olarak kat döşemeleri hizasından geçen çimento bazlı sıva ile oluşturulan kat silmelerinde kararmalar gözlemlenmiştir.

Şekil 3.141: Kuzey cephesi.

Şekil 3.142: Kuzey cephesi.

Şekil 3.143: Kuzey cephesi.

Şekil 3.144: Kuzey cephesi.

• Doğu (Sağ Yan) Cephesi

Yapının Babanakkaş Sokağı'ndan bahçeye giriş kapısının bulunduğu cephesidir. Sokak zemininde %16 eğim olması sebebiyle cephenin güney yönünde tamamen toprak altında kalan bodrum kat cephenin kuzeyine doğru kısmen açıktadır.

Cephede katları birbirinden ayıran 16 cm'lik çimento bazlı sıva ile oluşturulan kat silmesi bulunmaktadır. Zemin katla bodrum kat arasındaki silme eğimden dolayı cephenin ortasından başlamıştır. Bu silmenin 3.50 m üstünde 1. Kat silmesi 5.20 m üstünde ise 2. Kat silmesi bulunmaktadır. 2. Kat silmesinden çatı saçağına kadar olan mesafe ise 3.10 metredir (Şekil 3.145). Sıva ile oluşturulan kat silmelerinde kararmalar gözlenmiştir.

Cephenin kuzeye doğru zeminle birleştiği kısımda bodrum kat mahallerine denk gelen kapatılmış pencerelerin izleri tespit edilmiştir. Zaman içerisinde sokak kotunun yükselmesi sebebiyle kot altında kalan pencereler kapatılarak dışardan sıvanmıştır.

Cephenin zemin kat seviyesinde 1.50 x 2.30 m ölçülerindeki metal bahçe kapısı ve 6 tane ahşap pencere bulunmaktadır. Pencerelerden 4 tanesi 1.25 x 2.30 m ölçülerinde diğer 2 tanesi ise 1.00 x 0.70 m ölçülerinde tuvalet pencereleridir. Pencerelerin dışında çember motifli demir korkuluk bulunmaktadır.

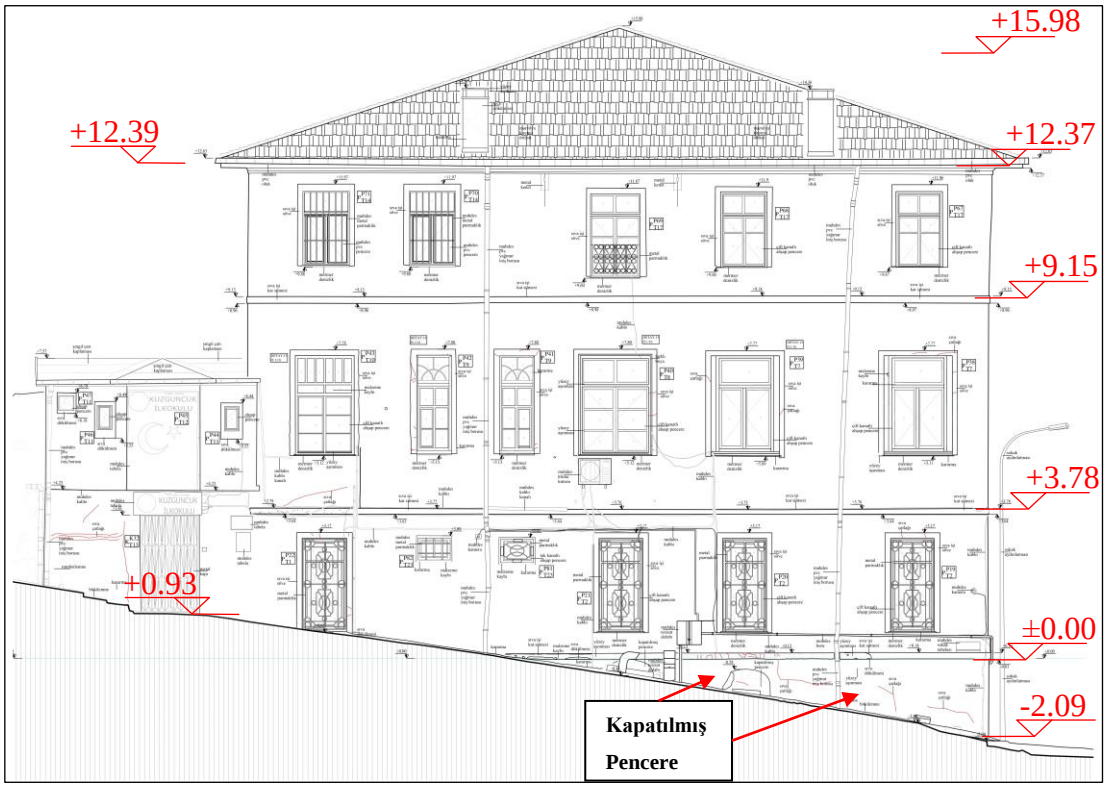
Cephenin 1. Kat seviyesinde, bahçe kapısının üstünde, 1. Kattan ulaşılan 110 no.lu Öğretmenler tuvaletinin cephesi görülmektedir. Mahalin özgün kullanımında yapıya giriş çıkışları kontrol amaçlı güvenlik sebebiyle veya güney yönündeki bahçesine direkt ulaşımı sağlama amaçlı yapılmış olabileceği düşünülmüştür. Bu kısmın cephesinde toplam 4 tane pencere vardır. Bahçe kapısının üstüne denk gelen pencerenin üstü okulun isminin yazılı olduğu panoyla kapatılmıştır. Diğer 3 pencerenin 2'si 40 x 60 cm ölçülerinde en soldaki pencere 40 x 40 cm ölçülerindedir (Şekil 3.146).

1. katın ana bina kısmında ise 6 tane çift kanatlı ahşap pencere bulunmaktadır. Pencerelerden 4'ü 1.75 x 2.57 m ölçülerinde diğer 2'si 1.10 x 2.48 m ölçülerindedir.

Cephenin 2. Kat seviyesinde 5 tane çift kanatlı ahşap pencere vardır. Ortadaki pencere 1.35 x 2.10 m ölçülerinde diğer pencereler 1.20 x 1.90 m ölçülerindedir. Özgün çatı katına yapılan müdahale sonrası buradaki pencerelerinde ölçü oranı ve yeri değiştirildiği düşünülmektedir.

Cephe yüzeyi sıvalı ve boyalıdır. Cephe yüzeyinde yer yer kılcal sıva çatlakları tespit edilmiştir. Ayrıca cephe yüzeyinde muhdes borular ve kablolar bulunmaktadır (Şekil

3.147). Kırma çatıyla sonlanan yapıda bu cepheye bakan 2 tane baca görünmektedir. Baca yüzeyinde kararmalar tespit edilmiştir.

Şekil 3.145: Doğu cephesi.

Şekil 3.146: Doğu cephesi.

Şekil 3.147: Doğu cephesi.

• Batı (Sol Yan) Cephesi

Yapının batı cephesi okulun bahçesine bakmaktadır. Cephede katları birbirinden ayıran 16 cm'lik çimento bazlı sıva ile oluşturulan kat silmesi bulunmaktadır. Zemin katla bodrum kat arasındaki silme cephenin kuzey yönünde yerden 2.40 m yüksekliğindeyken güney yönünde 1.70 m yüksekliğe sahiptir. Bu silmenin 3.50 m üstünde 1. Kat silmesi 5.15 m üstünde ise 2. Kat silmesi bulunmaktadır. 2. Kat silmesinden çatı saçağına kadar olan mesafe ise 3.20 metredir (Şekil 3.148).

Binanın merdiven kovası batı cephesinde 3 metre öne doğru çıkıntılıdır. Merdiven kovasının kuzey tarafında kalan baca çıkıntısı ise bodrum kattan çatıya kadar devam etmektedir. Merdiven kovasın üzerinde olan pencerelere merdivenin ara sahanlıklarından ulaşılması sebebiyle kattaki diğer pencerelere göre farklı kotta konumlanmıştır (Şekil 3.149).

Cephenin bodrum kat seviyesinde 2 tane pvc, 1 ahşap pencere ve 1 metal kapı bulunmaktadır. Pencereler 1.05 x 0.80 m ölçülerinde kemerli nişlerin içinde yer almaktadır. Muhdes pvc pencereler öğrenci tuvaletlerine, ahşap pencere ise kazan dairesine açılmaktadır. Pencerelerin boşlukları özgün doğramaları muhdestir. 1.24 x 1.88 m ölçülerindeki muhdes metal kapı ise bodrum kat koridoruna açılmaktadır.

Cephenin zemin kat, 1. ve 2. Kat seviyelerinde, 1'i merdiven kovasında olmak üzere 5'er adet demir korkuluklu ahşap pencere bulunmaktadır (Şekil 3.150). Merdiven kovasındaki pencerelerin ölçüleri zemin katta 1.37 x 1.95 m , 1. Katta 1.38 x 1.69 m, 2. Katta ise 1.35 x 2.40 metredir. Zemin kattaki diğer pencereler 1.27 x 2.27 m ölçülerinde, 1. Kattaki pencereler 1.74 x 2.50 m, 2. Kattaki pencereler ise 1.15 x 1.90 m ölçülerindedir.

Cephe genel olarak sıvalı ve boyalıdır. Yer yer cephe yüzeyinde sıva çatlakları tespit edilmiştir. Zemine yakın yerlerde rutubet ve bitkilenme oluşumları gözlenmiştir. Ayrıca cephede muhdes borular ve kablolar bulunmaktadır (Şekil 3.151).

Şekil 3.148: Batı cephesi.

Şekil 3.149: Batı Cephesi.

Şekil 3.150: Batı Cephesi.

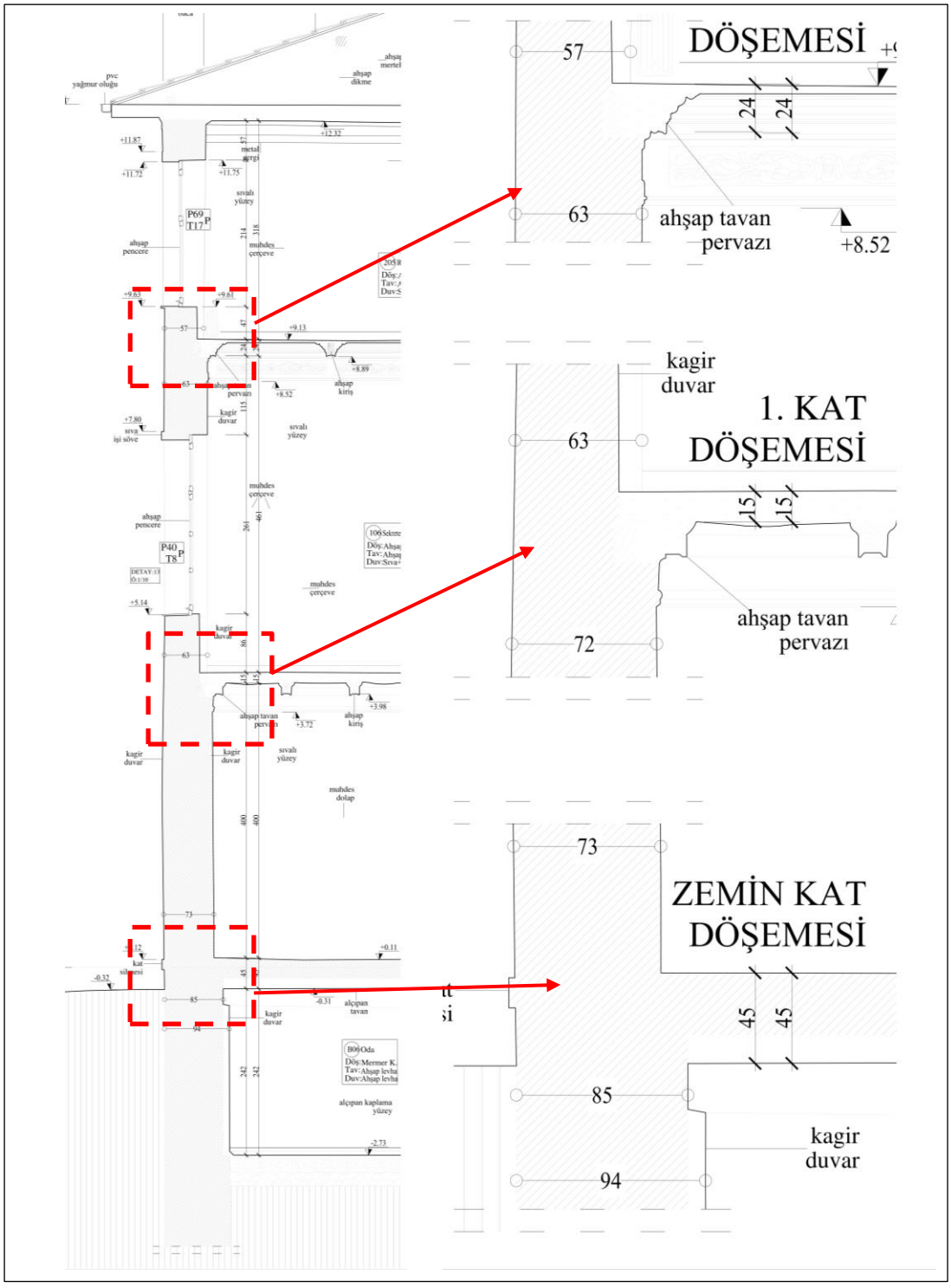
Şekil 3.151: Batı Cephesi.

3.3.3. Yapım Tekniği

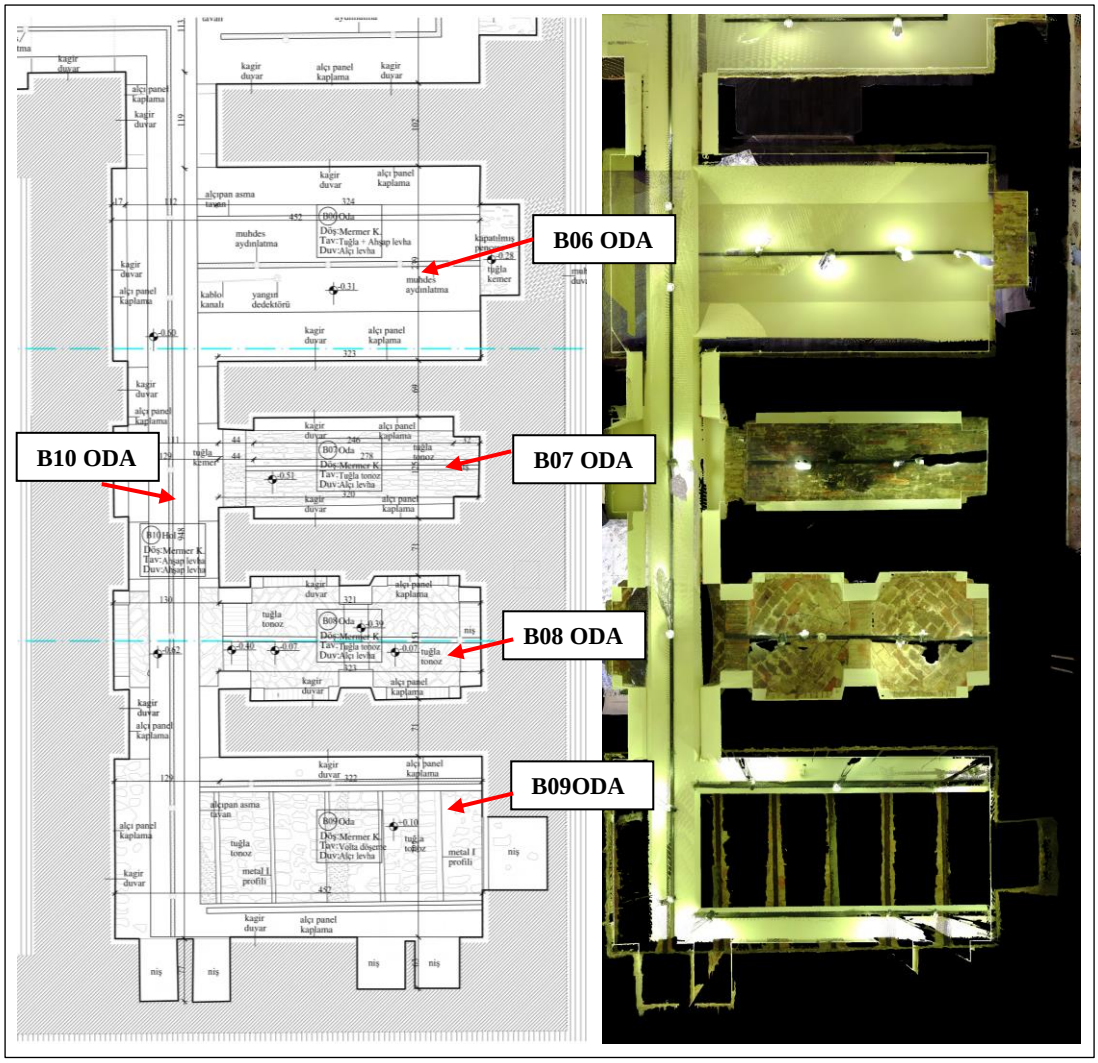
4 kattan oluşan yapının taşıyıcı duvarları taş ve harman tuğlası kullanılarak yığma tekniğinde örülmüştür. Yapının taşıyıcı duvarları kuzey güney 4, doğu batı yönünde ise 3 ana akstan oluşmaktadır. Kuzey güney yönündeki aksların ara mesafeleri, batıdan doğuya doğru sırasıyla 5.20 m, 6.30 m ve 5.35 metredir. Doğu batı yönündeki aksların ara mesafeleri ise, kuzeyden güneye doğru sırasıyla 6.60 m ve 10.25 metredir. Beden duvarlarının kalınlığı üst katlara doğru azalarak devam etmektedir. Bodrum kat dış duvarları ortalama 90 santimdir müdahale gören mahallerde 100 santime kadar kalınlaşmaktadır. Zemin kat duvarları 70 cm 1. Kat ve çatı katında ise duvar kalınlığı 60 santime kadar düşmektedir (Şekil 3.152). Ayrıca çatı katında sonradan örülen duvarların kalınlığı 30 santimdir ve yığma tekniğinde örülmüştür. Yapının temeliyle ilgili kazı yapılmadığı için, temelin mevcut durumuyla ilgili tespit yapılamamıştır.

Bodrum katın güney yönünde bulunan mahallerinin tavanları volta döşemeli ve tonozlu, kuzey tarafındaki mahallerin tavanı bağdadi sıvalıdır. Bu durumun sebebi yapının güney-kuzey doğrultusundaki eğimli araziye yerleşmiş olması olabilir. B11 ve

B12 no.lu tuvalet mahallerindeki volta döşeme, doğu batı yönünde 60 cm arayla atılan 6 cm genişliğindeki I profillerin arasına kemer biçiminde örülmüş tuğlalardan oluşmaktadır. B09 no.lu mekânda ise volta döşemenin yönü kuzey- güney aksındadır. B08 ve B07 no.lu mekanlarda ise doğu-batı aksında yerleşmiş beşik tonozlar yer almaktadır (Şekil 3.153)

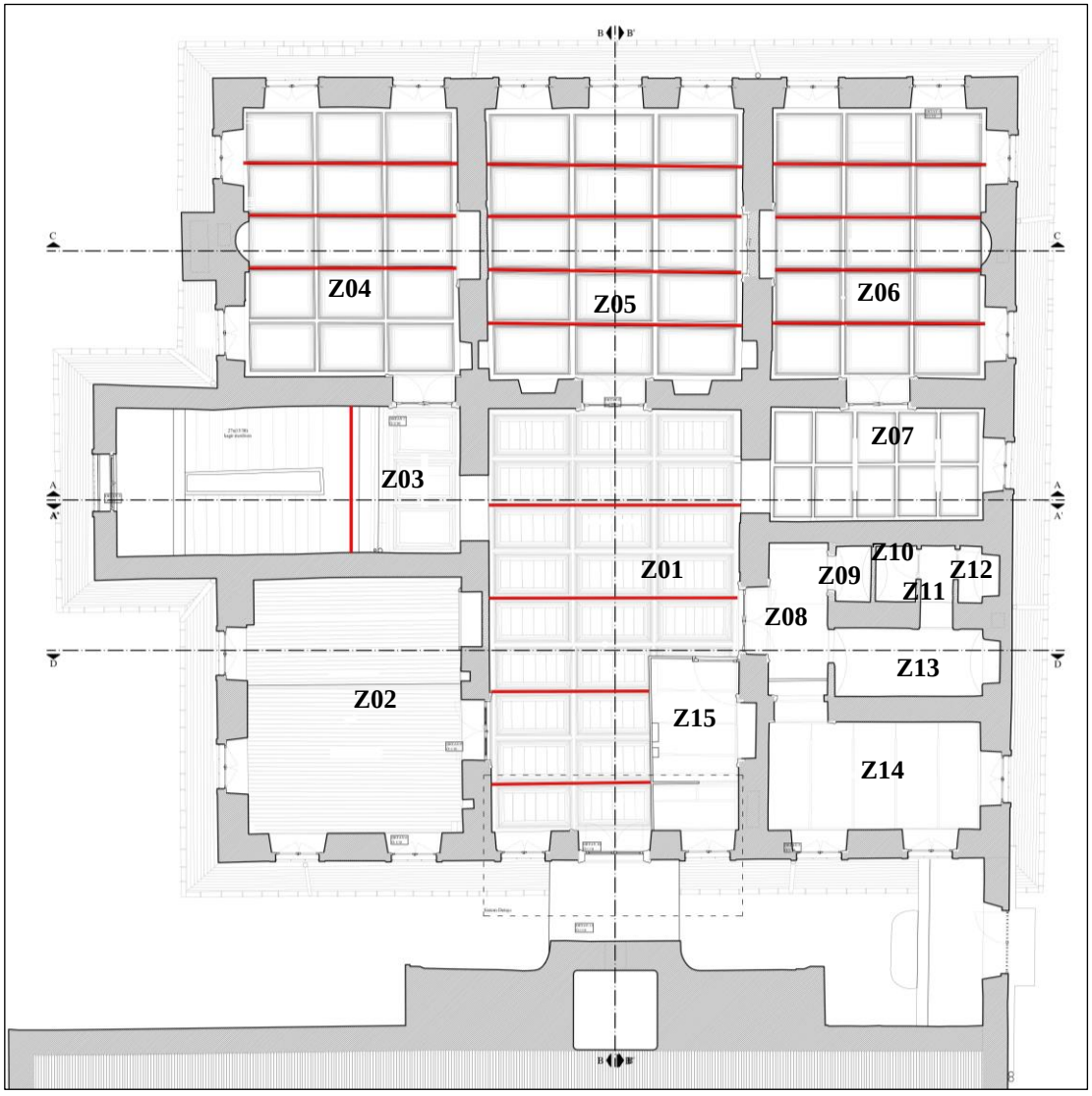
Şekil 3.152: Rölöve A'-A' kesiti duvar kalınlıkları ve duvar-döşeme ilişkisi.

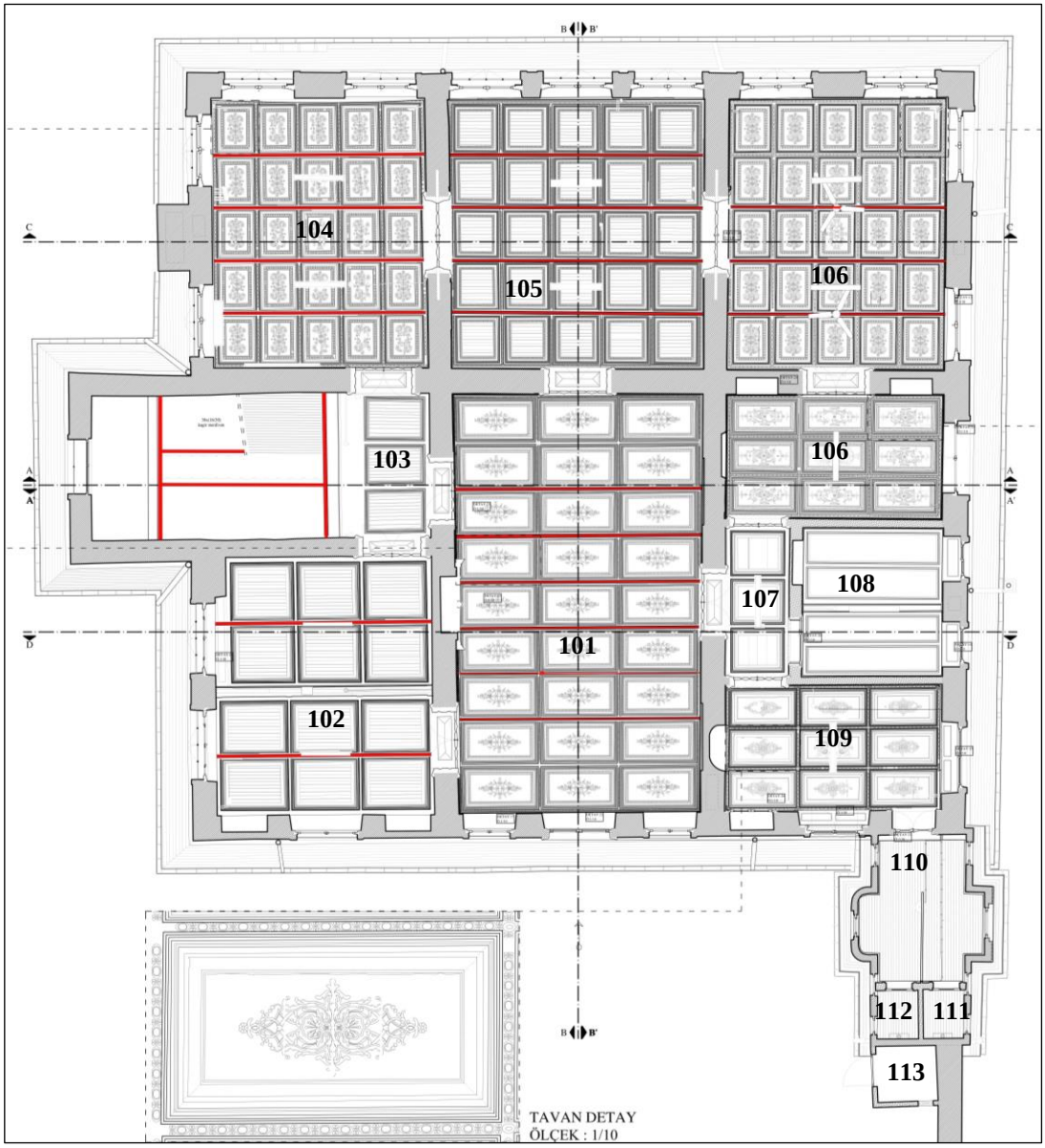
Şekil 3.153: B06, B07, B08, B09, B10 no.lu mahallerin tavan planı ve ortofotosu.

Bodrum kat dışındaki katlarda döşemeler ahşap kirişli ve kaplamalıdır. Sadece Zemin katta bulunan Z09 no.lu mahalin tavanı beşik tonozludur. Tavanlarda doğu-batı ve kuzey-güney aksında atılan 14 x 22 cm ölçülerindeki ahşap kirişlerle tavan kasetleri oluşturulmuştur. Yapının döşemeleri ve merdiveni doğu-batı yönünde 6 x 18 cm ölçülerinde çelik I profille desteklenerek güçlendirilmeye çalışılmıştır (Şekil 3.154). Güçlendirmenin 1999 yılında gerçekleşen Gölcük Depremi sonrası yapılmış olma ihtimali yüksektir (Şekil 3.155-3.157).

Yapı ahşap konstrüksiyonlu kırma çatı ile sonlanmaktadır. 21.10 x 21.60 m ölçülerindeki kareye yakın formlu çatıya %33 eğim verilmiştir. Merdiven kovası plan konturünde dışarıya doğru çıkıntılı olduğu için çatı kısmında da ana çatıya kırma çatı olarak eklemlenmiştir.

Şekil 3.154: 1. Kat tavan planı.

Şekil 3.155: 1. Kat tavan planı.

Şekil 3.156: Metal I profillerle yapılan güçlendirmeler.

Şekil 3.157: Metal I profillerle yapılan güçlendirmeler.

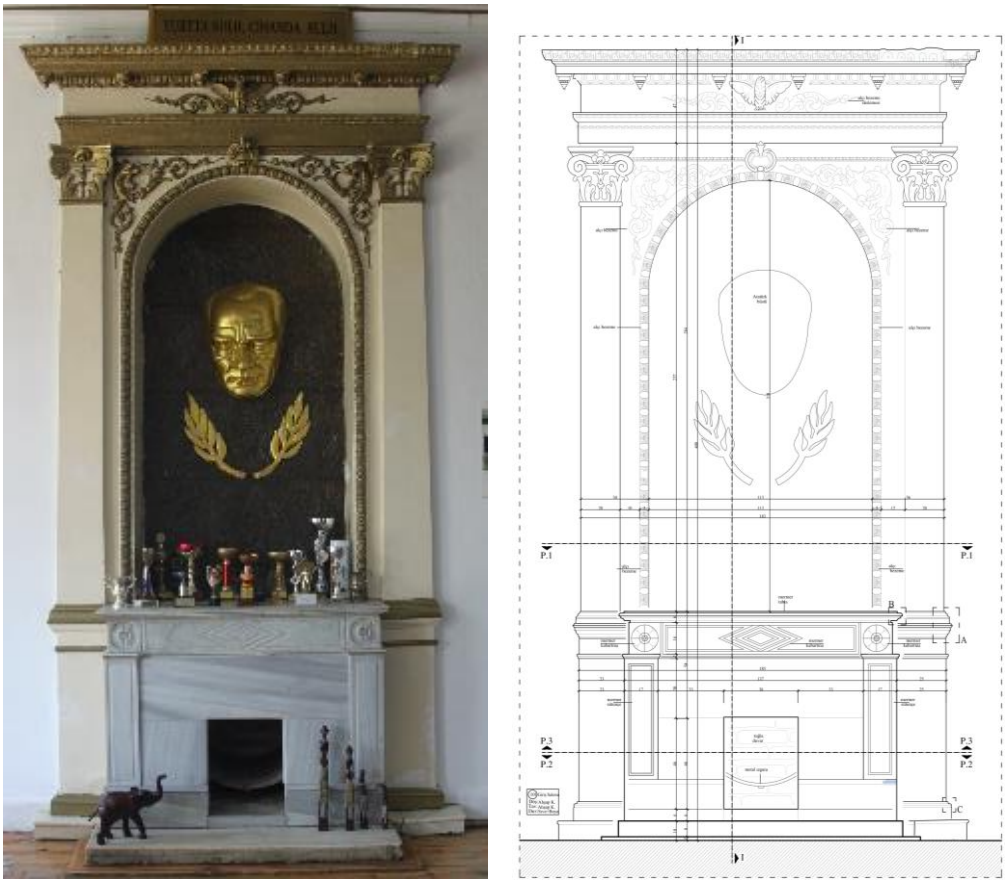
3.3.4. Malzeme Özellikleri

Yapının büyük bölümü taş, harman tuğlası, ahşap ve metal elemanlarla oluşturulmuştur. Tavan süslemelerinde ise alçı kullanılmıştır. Hazırlanan malzeme analiz paftalarında yapıda kullanılan özgün malzemelerin yanı sıra çimento harcı, pvc kaplama ve alçıpan gibi muhdes yapı malzemeleri tespit edilmiştir [Ek-F Malzeme Analiz Paftaları].

Yapının bodrum kat seviyesindeki 90-100 cm kalınlığındaki beden duvarları moloz taş ve harman tuğlası kullanılarak yığma tekniğinde yapılmıştır. Duvar kısımları moloz taş iken kapı pencere nişlerinin kemerleri ve tavanlarda tuğla kullanılmıştır. Özellikle bodrum katta mahallerin tavanlarında volta döşeme ve tonozlar görülmektedir. Duvarlara dokulu ve çimento bazlı düz sıva uygulanmıştır. Cephede pencerelere çimento bazlı 14 santimlik sıva ile oluşturulan söve yapılmıştır. Bodrum kat pencerelerinin parapetlerinde özgün doğal taş kaplamalar bulunmaktadır. Zemin kat salon kısmının zemini ve 70 x 70 cm ölçülerinde mermer kaplıdır ve zemininde 2 adet 60 cm çapında sütun kaidesi bulunmaktadır (Şekil 3.158). Zemin kat giriş kapısının karşısında 77 x 42 cm ölçülerinde mermer kurna bulunmaktadır. Yapının birinci kat salonunda bulunan 1.33 x 1.16 m ölçülerindeki şöminenin dışı mermer kaplamalıdır ve süslü sütun başlıkları yivli bir taç kısmı bulunmaktadır (Şekil 3.159-3.160).

Şekil 3.158: Zemin kat mermer kaplama.

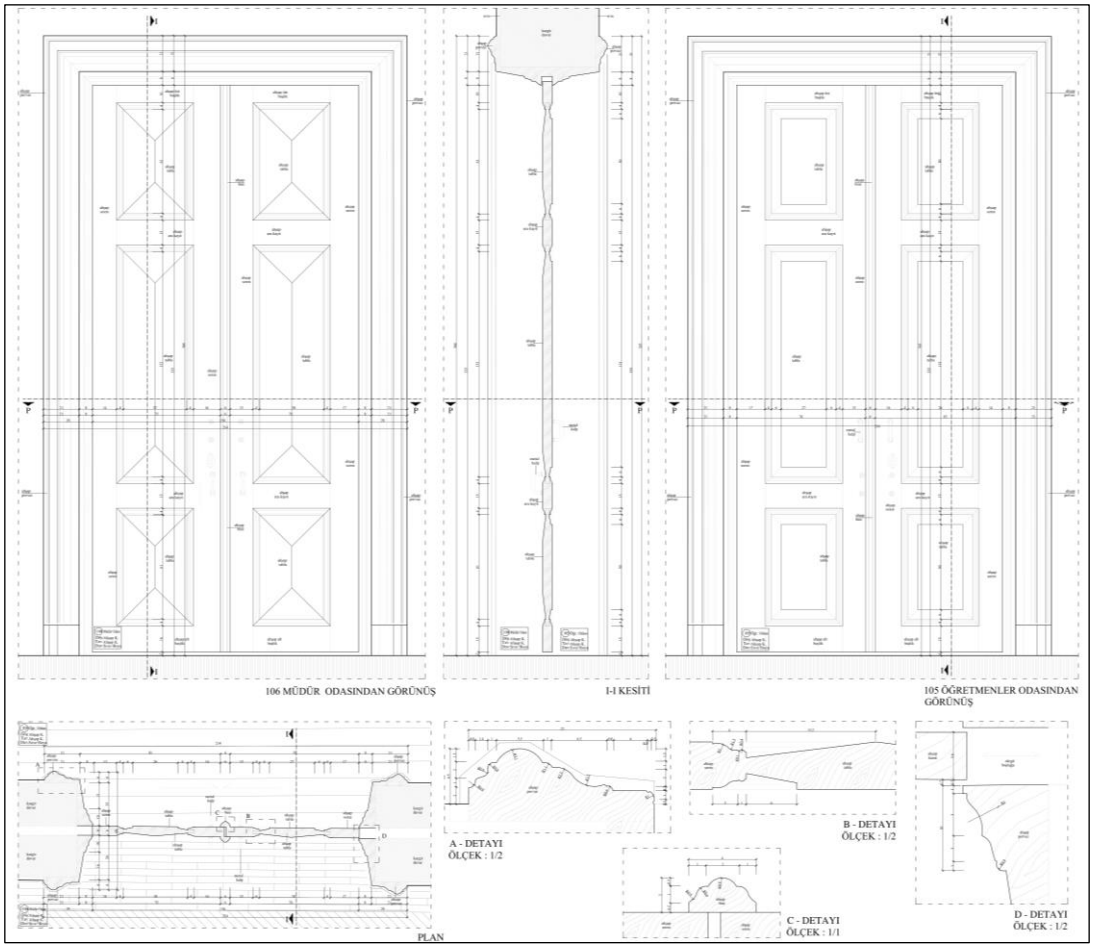

Şekil 3.159: Mermer şömine görünüşü ve rölöve çizimi.

Şekil 3.160: Şömine Süslemeleri.

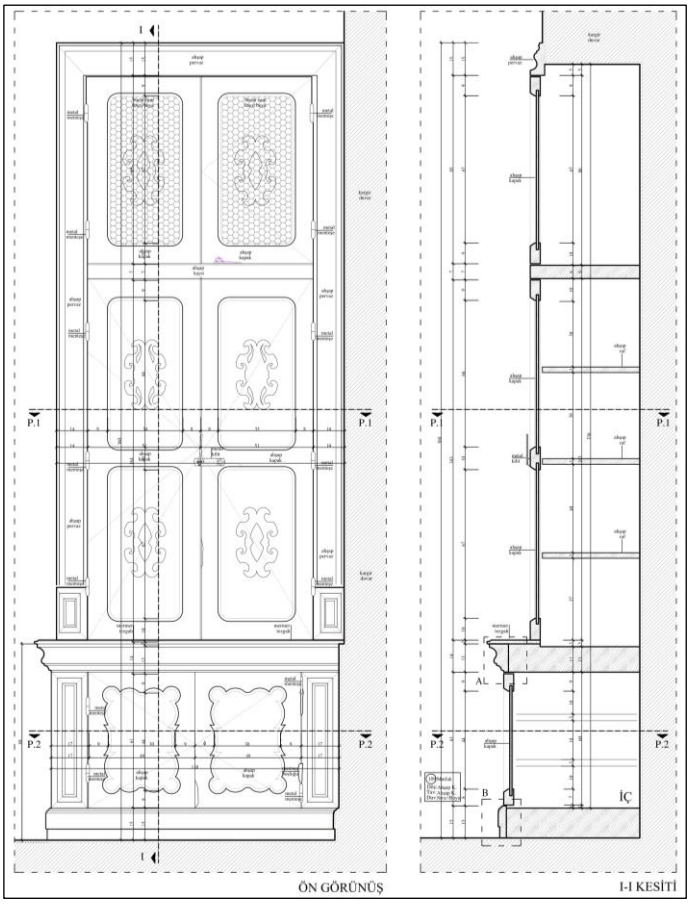
Ahşap malzeme yapıda özellikle kapı pencere doğramaları ve tavan ve döşeme kaplamalarında kullanılmıştır. Yapıdaki özgün ahşap kapı doğramaları tablalıdır ve mekana göre boyutlar değişse de kapı detayları benzerdir. Genel olarak çift kanatlı özgün kapıların 3 adet tablası bulunmaktadır (Şekil 3.161, 3.162). 1. Kat 109 no.lu mutfakta bulunan 1.30 x 3.60 m ahşap gömme dolap, dikey yönde 3 bölmelidir ve çift kapaklıdır (Şekil 3.163). Yapıdaki özgün ahşap pencereler çift kanatlı düz açılır tiptedir, bodrum kat ve 2. Kat pencerelerinde kemerli tipte pencereler bulunmaktadır (Şekil 3.164-3.167). Yapıdaki özgün döşeme kaplamaları 8 cm genişliğindedir ve kuzey güney yönünde kaplanmıştır. Sadece 1. Kattaki müdür odasında zemin balık sırtı biçimde kaplanmıştır (Şekil 3.168). Kaplamalar 4 x 30 cm ölçülerindedir.

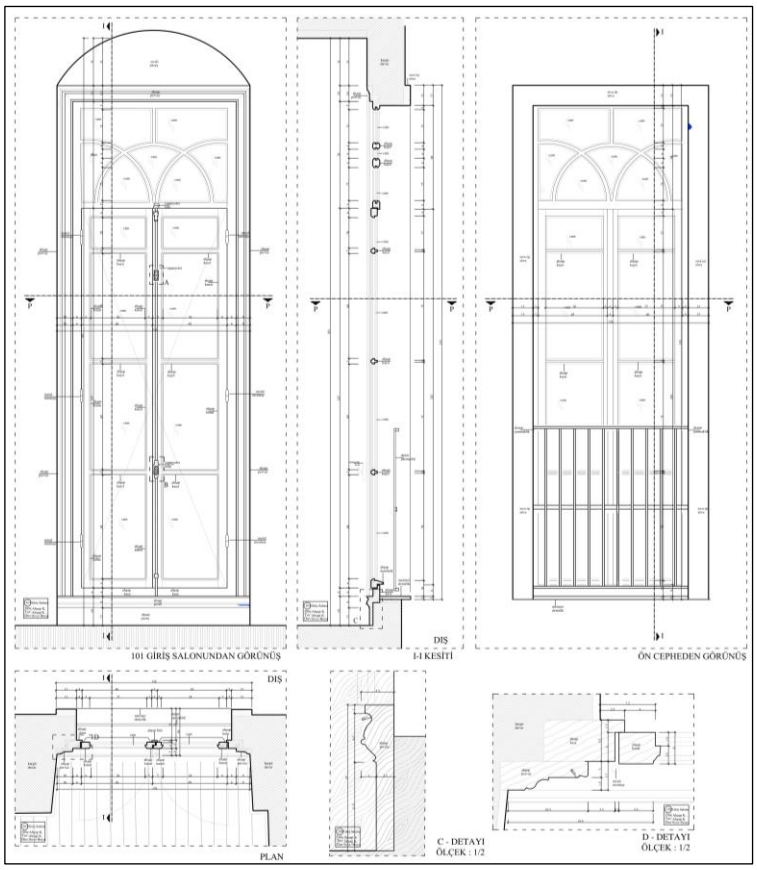
Şekil 3.161: 106 no.lu oda kapısı rölöve detay çizimi.

Şekil 3.162: Müdür odası kapısı.

Şekil 3.163: 109 no.lu mutfakta bulunan ahşap dolap rölöve detay çizimi.

Şekil 3.164: 101 giriş salonu ahşap pencere rölöve detay çizimi.

Şekil 3.165: Ahşap pencere örnekleri.

Şekil 3.166: 2. Kat pencere korkulukları.

Şekil 3.167: Zemin kat pencere korkuluk.

1. kat tavanlarında ahşap kirişlerle oluşturulan tavan kasetlerinin içine yumurta frizli alçı kabartmalar ile çerçeve yapılmıştır. Kaset tavanların merkezi yine alçı kabartmalı bitkisel motifli kıvrımlardan oluşan kompozisyonlar ile bezenmiştir ve aradaki yüzey krem renkli muşamba ile kaplanmıştır. Kirişlerin iç yüzeyinde profilli koltuk altı silmeleri bulunmaktadır (Şekil 3.169).

Yapıya ait cumba, balkon, payanda gibi ahşap detayların zaman içerisinde yok olduğu düşünülmektedir. Yapı çatısı ahşap konstrüksiyondur üzeri Marsilya tipi kiremit kaplıdır.

Şekil 3.168: Balık sırtı döşeme kaplaması.

Şekil 3.169: Alçı süslemeli tavan detayı.

Yapının giriş merdiveni korkulukları ve pencere korkulukları metal doğramadır. 90 cm yüksekliğindeki giriş korkuluklarının iç kısmı eğrisel motiflerle süslenmiştir. Pencere korkulukları genel olarak düz parmaklık şeklindedir, sadece çatı katındaki ve zemin kattaki pencerelerde farklılaşmaktadır. Çatı katında eğrisel motifli ve baklava dilimi şeklinde (Şekil 3.166), zemin katta ise dairesel motifli demir korkuluklar bulunur (Şekil 3.167). Ayrıca döşeme altlarına atılan 6 x 18 cm ölçülerinde metal I profiller bulunmaktadır. Kargir duvarların içine yatay yükler açısından duvarı stabil olmasını sağlayan metal kılıçların dış bağlantıları cephelerden tespit edilmiştir. Yapı duvarlarına sonradan uygulanan çimento bazlı harçlar ve muhdes boyalar sebebiyle yapının özgün sıva malzemesi tespit edilememektedir.

3.4. Bozulmalar ve Nedenleri

Yapıda meydana gelen bozulmalar hatalı müdahaleler ve doğal etkenler olarak iki alt başlıkta irdelenmiştir. Yapı statik açıdan büyük oranda stabil durumdadır fakat ahşap döşemelerinde düşük seviyede sehim, merdiven kovasının kuzey yönündeki duvarında düşeyden şaşma ve bazı yığma duvarlarda kılcal çatlaklar tespit edilmiştir. Yapı 1934 yılından itibaren ilkokul olarak kullanıldığı için dönem dönem basit

onarımlar geçirmiştir. Yapının kagir yapı elemanları ahşap yapı elemanlarına göre günümüze daha stabil ulaşmıştır.

3.4.1. Hatalı Müdahaleler

Yapı ilkokul olarak kullanılmaya başlanınca çeşitli müdahalelere maruz kalmıştır. Bunların en önemlisi, çatı katının duvarları yükseltilerek tam kat haline getirilmesidir. Bu sayede yapıdaki oda sayısı artırılmıştır fakat bu müdahale yapının özgün görünüşüne ciddi zarar vermiştir. Yapının 1907 yılına ait fotoğraflarında tespit edilen özgün ahşap çıkma ve balkonların, yapı ilkokula dönüştürüldükten sonra iptal edildiği düşünülmektedir (Şekil 3.170), [Genim, 2012]. Ayrıca yapının bodrum katına muhdes bölücülerle ıslak hacimler eklenmiş, bodrum katın büyük bir bölümünün zemini muhdes seramik ve mermerle, duvarları ise alçıpanla kaplanmıştır. Mekanların zeminlerine uygulanan muhdes laminant kaplamalar, özgün kapı pencere boşluklarına uygulanmış muhdes pvc ve metal doğramalar, duvarlara ve doğramalara uygulanan muhdes yağlı boyalar ve alçıpanla oluşturulmuş duvarlar başlıca hatalı müdahale örnekleridir. Yapının eski fotoğraflarında tespit edilen ahşap cumba ve balkonlar gerekli bakımlar yapılmayıp korunamayıp günümüze ulaşmadığı için hatalı müdahale olarak değerlendirilebilir.

Yapının Babanakkaş Sokağı'na bakan cephesindeki izlerden bodrum kat seviyesinde 2 pencerenin sonradan kapatıldığı anlaşılmıştır. Pencereler bodrum katta B05 ve B06 no.lu mahallere denk gelmektedir. B06 oda mahaline bakan pencere kaldırım kotunun zaman içerisinde yükselmesi sebebiyle sadece 25 santimlik kısmı görülmektedir. Sonradan eklenen muhdes bir boruyla havalandırma sağlanmaya çalışılmıştır (Şekil 3.171-3.172). Diğer kapatılan pencere kemerinin üst kotu cephe yüzeyinde tespit edilebilmektedir (Şekil 3.173-3.174).

Şekil 3.170: Marko Paşa Köşkü 1906-1907 yılı.

Şekil 3.171: Doğu cephesi kapatılmış pencereler.

Şekil 3.172: B06 Oda kapatılmış pencerenin içeriden görünüşü.

Şekil 3.173: Doğu cephesi kapatılmış pencere.

Şekil 3.174: B05 oda kapatılmış pencerenin içeriden görünüşü

Bodrum katta B03 Kazan dairesi mahaline eklenen ısıtma sisteminin bacası mahalin batı duvarından cepheye çıkarılıp çatıya kadar cephe yüzeyinden götürülmüştür. Bacayı dışarı çıkarmak için beden duvarı üzerinde yaklaşık 50 x 80 cm ölçülerinde boşluk açılmıştır. (Şekil 3.175-3.176).

Şekil 3.175: B03 Kazan dairesi.

Şekil 3.176: Kazan dairesinden dışarı çıkan muhdes baca.

Yapı cephelerinde muhdes pvc yağmur iniş boruları ve klima boruları bulunmaktadır. Borular cepheye düzensiz şekilde uygulanmıştır ve doğru sabitlenmediği için bazı noktalarda cepheden ayrılmıştır (Şekil 3.177-3.178). Ayrıca yapı cephelerinde kablo kanalları ve tesisat boruları bulunmaktadır (Şekil 3.179).

Şekil 3.177: Doğu cephesindeki düzensiz yağmur iniş boruları.

Şekil 3.178: Cephedeki düzensiz yağmur iniş boruları.

Şekil 3.179: Cephedeki muhdes kablo kanalları ve tesisatlar.

Yapının Z01 Sofa mahalinin içine muhdes pvc elemanlarla 2.14 x 4.17 m ölçülerinde kantin eklenmiştir. Mahalin güneydoğu köşesinde konumlanan kantin tavan 2.98 m yüksekliğindedir (Şekil 3.180).

Şekil 3.180: Z01 sofa mahalinin içindeki kantin.

Yapıdaki ahşap doğramaları zaman içerisinde defalarca boyanmıştır, hatalı boya uygulamaları sebebiyle doğrama üzerindeki ahşap profiller zarar görmüştür. (Şekil 3.181-3.182).

Yapının 2. kat tavanları 6 cm genişliğinde muhdes ahşap lambiri kaplıdır (Şekil 3.183). Ayrıca 205 no.lu rehberlik odasının duvarı da lambiri kaplıdır (Şekil 3.184). Mahallerde bulunan metal radyatörler muhdes ahşap kajların içine alınmıştır (Şekil 3.185). Yapı cephelerinin tamamına yalıtım, sıva ve boya uygulanmıştır.

Hatalı müdahaleler hasar analiz paftalarında niteliksiz onarım lejantıyla, muhdes yapı elemanları ise dönem analizi paftalarında gösterilmiştir [Ek-G Hasar Analiz Paftaları]. Hatalı müdahalelerin genel nedeni yapıdaki işlev değişikliği ve güncel ihtiyaçları karşılama kaygısıdır.

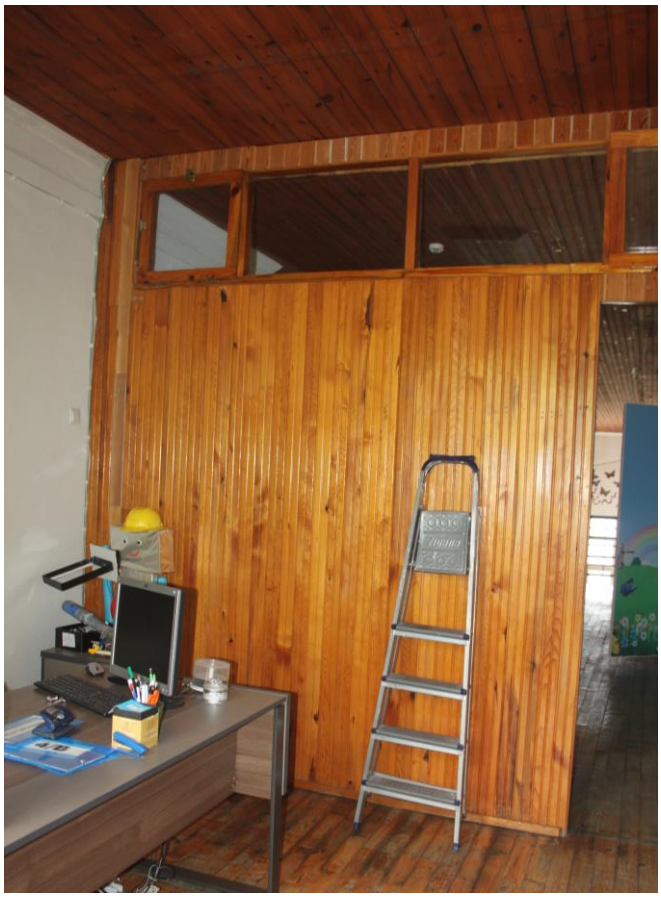
Şekil 3.181: Doğramalara yapılan hatalı boya uygulamaları.

Şekil 3.182: Ahşap pervaz üzerinde hatalı boya uygulaması.

Şekil 3.183: 2. katta bulunan lambiri kaplamalar.

Şekil 3.184: 205 no.lu rehberlik odası.

Şekil 3.185: Ahşap kaj.

3.4.2. Doğal Etkenler

Yapı denize yaklaşık 30 metre mesafede ve deniz seviyesinden yaklaşık 10 metre yüksekte konumlanmaktadır. Bu sebeple kuzeybatı rüzgarına ve deniz tuzuna maruz kalmaktadır. Yapı cephelerine sonradan uygulanan yalıtım, sıva ve boya uygulamalarıyla bu etkilerin önüne geçilmeye çalışılmıştır. Yapının bulunduğu arsanın doğal arazi eğimi sebebiyle bodrum katının büyük bir bölümü toprak kotunun altında kalmaktadır. Bu durum bodrum katta rutubet kaynaklı bozulmalara sebebiyet vermiştir.

Yapı cephelerinde sıva yüzeylerinde kılcal çatlaklar tespit edilmiştir. Yapının zeminle ilişkili olan cephe yüzeylerinde yer yer rutubet ve bitkilenme oluşumları tespit edilmiştir. Yapı bodrum katında tavan yüzeylerinde sıva dökülmeleri gözlemlenmiştir. Cephedeki ahşap elemanlarda aşınmalar ve boya dökülmeleri, metal elemanlarda paslanma tespit edilmiştir.

Yapının ahşap döşemelerinde yer yer sehimler oluşmuştur. Yapı okul olarak kullanıldığı için yoğun kullanılmaktadır bu durumda özellikle döşeme kaplamalarında yüzey aşınmalarına sebebiyet vermiştir. [Ek-G Hasar Analiz Paftaları]

Yapının merdiven kovasının kuzey duvarında oluşan düşeyden şaşmanın, yapının zaman içerisinde zemine oturmasıyla oluştuğu düşünülmüştür. Bu durumun iç duvarda yarattığı kılcal çatlaklar sıva ve boya onarımlarıyla giderilmiştir (Şekil 3.186). Plan düzleminde bakıldığında duvarda katlar arası değişkenlik gösteren 5-10 santimlik bir düşeyden şaşma gözlenmiştir.

Yapının bodrum katında B02 Hol mahal tavanındaki bağdadi sıvalarda rutubet kaynaklı sıva dökülmeleri, bağdadi çıtalarında kararmalar ve malzeme kayıpları oluşmuştur (Şekil 3.187). Bodrum kat B03 no.lu mahalde duvar diplerinde rutubet kaynaklı kararmalar oluşmuştur (Şekil 3.188). Bodrum kattaki tuğla örgü tonozlarda yer yer rutubet kaynaklı kararmalar ve yüzey kayıpları gözlenmiştir (Şekil 3.189). Zemin kat Z01 Giriş salonunun mermer zemin kaplamalarında yoğun kullanım ve bakımsızlık sebebiyle çatlaklar oluşmuştur (Şekil 3.190). Ayrıca mermerlerin tamamen kırılıp söküldüğü yerlerde boş kalan kısımlar niteliksiz onarımlarla tamamlanmaya çalışılmıştır (Şekil 3.191).

Şekil 3.186: Merdiven kovası niteliksiz onarım.

Şekil 3.187: B02 Hol bağdadi sıvalarda hasarlar.

Şekil 3.188: Bodrum kat zeminlerinde oluşan kararmalar.

Şekil 3.189: Bodrum kat B07 no.lu mahal tavanı.

Şekil 3.190: Zemin kat Z01 Giriş zemini.

Şekil 3.191: Zemin kat Z01 Giriş zemini.

Zemin kat ahşap kirişli tavanların orta kısımlarında sıva dökülmeleri tespit edilmiştir (Şekil 3.192-3.193). Zemin kat Z01 Giriş diğer mahallere açılan ahşap doğramalarda boya dökülmeleri, aşınmalar ve niteliksiz onarımlar tespit edilmiştir (Şekil 3.194).

Şekil 3.192: Zemin kat tavan kaplamaları.

Şekil 3.193: Zemin kat tavan kaplamaları.

Şekil 3.194: Zemin kat Z02 Sınıf kapısı.

Katlardaki döşeme kaplamaları yoğun kullanım ve bakımsızlık sebebiyle aşınmıştır. Ahşap elemanların yüzeyindeki cila katmanı kaybolduğu için bazı yerlerde malzeme kayıpları oluşmuştur (Şekil 3.195-3.196). Yapıdaki ahşap kapı ve pencerelerde boya dökülmeleri tespit edilmiştir. Bazı doğramalara niteliksiz boya onarımları yapılmıştır (Şekil 3.197). Zemin kat giriş kısmında bulunan mermer kurna yüzeyinde dış etkenler sebebiyle yüzey aşınmaları ve kararmalar tespit edilmiştir (Şekil 3.198). Yapı cephelerine uygulanan yalıtım ve boya uygulamaları sebebiyle beden duvarlarındaki hasar durumu dışarıdan anlaşılamamaktadır. Fakat özellikle bodrum katla temaslı olan kısımlarda rutubet sebebiyle kararmalar görülmüştür (Şekil 3.199).

Şekil 3.195: 1. kat 106 no.lu mahal zemini.

Şekil 3.196: Ahşap kaplamada malzeme kayıpları.

Şekil 3.197: Ahşap pencerede niteliksiz onarım.

Şekil 3.198: Mermer kurnadaki bozulmalar.

Şekil 3.199: Cephe yüzeylerinde kararma.

4. RESTİTÜSYON

4.1. Geç Dönem Osmanlı Sivil Yapılarına Dayalı Analojik Araştırma

19. yüzyıldan itibaren Barok ve Rokoko Osmanlı Mimarisi'nde önde gelen üsluplar halini almıştır. Ayrıca 19. yüzyıl mimarisi sadece Barok ve Rokoko üsluplarıyla sınırlı kalmamıştır. Neo-Klasik, Ampir, Oryantalizm, Neo-Gotik ve Art Nouveau gibi üsluplar Osmanlı Mimarlığı içinde kimi zaman tek başına, kimi zaman eklektik bir anlayışta ortaya çıkmıştır. 20. yüzyılın başlarında ise I. Ulusal Mimarlık akımıyla karşılaşılmaktadır [Saner, 1998].

Analoji araştırmalarında Kuzguncuk Marko Paşa Köşkü'ne benzer ölçekteki kargir yapılar ve sonradan eğitim yapısına çevrilmiş köşklere öncelik verilmiştir. Özellikle İstanbul Anadolu yakası ve Boğaziçi'ndeki örnekler üzerinde durulup Marko Paşa Köşkü'yle yakın dönemde yapılmış köşk ve konaklar ele alınmaya çalışılmıştır.

- Beykoz Marko Paşa Köşkü

Marko Paşa'nın dönem dönem ikamet ettiği Anadolu Kavağı'ndaki köşkü yapı ölçeği anlamında Kuzguncuk'taki köşküyle benzerdir. Yapı, Anadolu Kavağı'nın en ilgi çekici ve dikkate değer yapılarından biridir. Günümüzde mülkiyeti Boğaz Komutanlığı'na aittir. Köşkün hangi tarihte, hangi mimar tarafından yapıldığı konusunda kesin bir bilgi bulunmamakla birlikte 19 yüzyılda inşa edildiği düşünülmektedir. Yapı Marko Paşa'nın Kuzguncukta'ki köşküne nazaran çok daha süslü ve özenli bir binadır. "Eski Paşa dairesi" ve "Fakih Paşa Yalısı" isimleriyle de kaydedilmiştir. Köşkün üst kat sofasını aydınlatmak amacıyla yapılmış olan yayvan bir kubbeyle örtülü fener ve ön cephedeki çıkmanın üzerinde görülen eğrisel formlu geniş saçağı ilgi çekicidir (Şekil 4.1), [Arlite Mimarlık Arşivi, 2013].

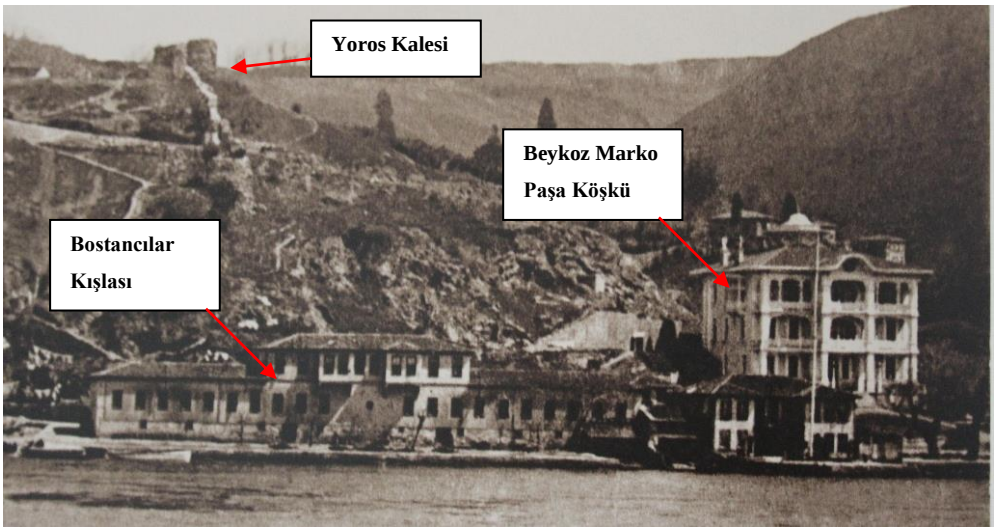
Marko Paşa Köşkü'nün 1. Dünya Savaşı sırasında bir dönem Enver Paşa tarafından karargah olarak kullanıldığına dair bir kartpostal da bulunmaktadır. 1930'larda yapılan Anadolu Ciheti haritasında köşkün içindeki binaların ''karantina'' yapıları olarak kullanıldığı kayıtlıdır. Yapının giriş aksı güneybatı-kuzeydoğu yönleri

doğrultusundadır. Yapı, neoklasik - eklektik üslup dekorasyonunda, yoğun bezemeli kurgulanmıştır [Arlite Mimarlık Arşivi, 2013].

Şekil 4.1: Anadolu Kavağı Marko Paşa Köşkü-ön cephe ve kubbe.

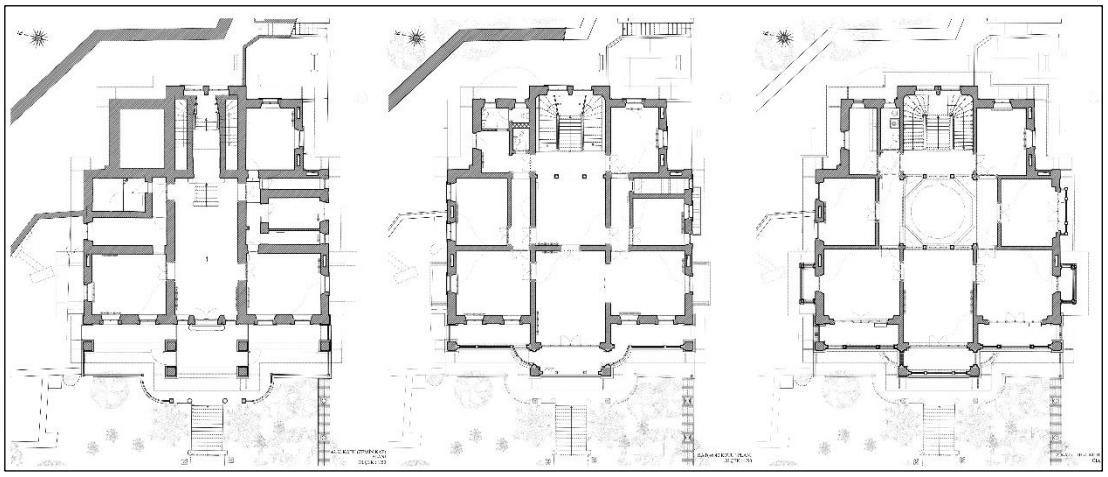
1914-1920 arasında çekilen Kavak Burnu ve Yoros kalesini gösteren fotoğrafta, Marko Paşa Köşkü de görülmektedir. Kavak Koyuna doğru, tabyaları takiben görülen kuzey ve güney tarafı 2 katlı, orta akstaki kısmı 3 katlı, kırma çatılı uzun bina, bostancılar kışlasıdır. Kışlanın önünde geniş bir rıhtım yer alır. (Şekil 4.2), [Arlite Mimarlık Arşivi, 2013].

Şekil 4.2: Anadolu Kavağı ve Marko Paşa Köşkü (1914-1920).

Köşk kıyıdan biraz içeride bahçeli ve üç katlı olarak yapılmıştır ve bu özelliği ile bir yalıdan çok sahilhane niteliği taşımaktadır. Planlama anlayışı orta sofaya açılmış odalardan oluşan düzendedir. Nitekim kapıdan girilince ilk karşılaşılan mekân, her iki yanda ikişer odaya geçişi sağlayan bir orta sofasıdır. (Şekil 4.3)

Üst kata, sofanın bitiminde yer alan on dört basamaklı ve çift taraflı merdivenle çıkılmaktadır. Merdivenin açıldığı birinci katta bir sofa ve bu sofaya birer kapıyla bağlı üç mekân bulunmaktadır. Bu katın en ilgi çekici mekânı merdivenin tam karşısına gelen ve bir balkonla ön cepheye açılan odadır, diğer odalara göre daha süslü bir odadır. Birinci kat merdivenden çıkıldıktan sonra ikinci katta karşılaşılan kapı, ikinci katın önemini vurgulayıcı nitelikte bir renklilik ve süsleme anlayışına sahiptir. Nitekim; bu süsleme tam karşıda bulunan üç odada da sürdürüldüğü gibi sofanın üzerini örten kasnaklı kubbe de, ikinci katı diğer katlardan ayıran en önemli ögeyi oluşturmaktadır (Şekil 4.3) [Arlite Mimarlık Arşivi, 2013]. Osmanlı sivil mimarlığında çok katlı köşk ya da konak gibi yapılar incelendiğinde, genellikle alt katlar genel hizmetler ve görevliler için ayrılırken üst katlar köşk sahibinin özel yaşamına ayrıldığı görülmüştür. Buna paralel olarak üst kata gösterilen özen diğer kat ve odalara oranla daha fazla tutulmuştur. Nitekim; Marko Paşa Köşkünde de aynı tutum egemen olmuş ve ikinci kat odalarının plan ve süsleme anlayışı diğer katlara oranla daha farklı olarak ele alınmıştır.

Şekil 4.3: Anadolu Kavağı Marko Paşa Köşkü – kat planları.

Marko Paşa'nın Beykoz ve Kuzguncuk'taki köşkleri karşılaştırıldığında; yapıların denizle olan yakınlık ilişkisi ve plan şemalarının benzerliği dikkat

çekmektedir. Beykoz'daki köşk denizden 45 m, Kuzguncuk'taki köşk denizden 65 m içeride konumlanmıştır (Şekil 4.4), [İBB, 2017]. 2 yapıda arazi eğiminden dolayı sahil şeridindeki yapılara göre daha yukarıdadır. Yapıların plan şeması, merkezde konumlanan ana sofa çevresine yerleştirilen odalardan oluşmaktadır. Bazı odalara erişim sofaya paralel koridorlarla sağlanmaktadır. Beykoz'daki köşkün duvar süslemeleri korunarak günümüze ulaşması sağlanmıştır. Kuzguncuk Marko Paşa Köşkü'nde ise duvar süslemeleri tespit edilememiştir. Okul olduktan sonra çeşitli niteliksiz müdahaleler gördüğü için özgün duvar süslemeleri bu müdahaleler sırasında kaybettiği düşünülmüştür.

Şekil 4.4: Beykoz ve Kuzguncuk Marko Paşa Köşkleri hava fotoğrafı karşılaştırması.

- Mahmut Muhtar Paşa Köşkü

Kuzguncuk Marko Paşa Köşkü gibi eğitim yapısına dönüştürülen Mahmut Muhtar Paşa Köşkü, Kadıköy'ün Moda semtinde denize yakın bir konumda yer almaktadır. Yapının kesin yapım tarihi ve mimarı belli değildir. Fakat yazılı-sözlü kaynaklar ile yapının mimari ve süsleme özelliklerine dayanarak, Levanten bir aile tarafından İtalyan bir mimara yaptırıldığı düşünülmektedir. İlk sahibi kesin olarak belli olmayan köşkün, Mahmut Muhtar Paşa ailesinden önce İngiliz Alfred Frederic James Barker tarafından kullanıldığı bilinmektedir. İngiliz Barker ailesi, 1894 yılındaki büyük depreme kadar yaklaşık 10 sene bu köşkte yaşamıştır. Ailenin depremden sonra Türkiye'den ayrıldıkları bilinmektedir [Altınkaynak, 2006]. Bu

veriler ışığında köşkün 1884'den önce inşa edildiği düşünülebilir. Yapının cephesi neo-klasik üsluptadır, yapının iç tezyinatı rokoko ve barok karışımı bir üslupla bezenmiştir (Şekil 4.5, 4.6).

Barker'lardan sonra köşk, Mısır Hıdivi İsmail Paşa'nın kızı ve Mahmut Muhtar Paşa'nın eşi Prenses Nimetullah tarafından 1897'de Rum asıllı Dimitri Velademi'den satın alınmıştır [Altınkaynak, 2006]. Bu tarihten sonra Mahmut Muhtar Paşa Köşkü adı ile anılan yapıda Paşa ve ailesi 1929 yılına kadar yaşamıştır. Köşk, 1956 yılına kadar ailenin mülkiyetinde kalmıştır [Altınkaynak, 2006]. Bu tarihten sonra köşk 1,5 milyon bedelle istimlak edilerek Milli Eğitim Bakanlığı'na devredilmiş ve 1957 yılında Kadıköy Kız Lisesi olarak eğitime başlamıştır [Ekdal, 2004]. 1960-1970 yılları arasında bahçe içinde bulunan ek binalar yıkılarak yeni okul binaları inşa edilmeye başlanmış ve Kadıköy Kız Lisesi adı ile eğitim kurumuna dönüştürülmüştür.

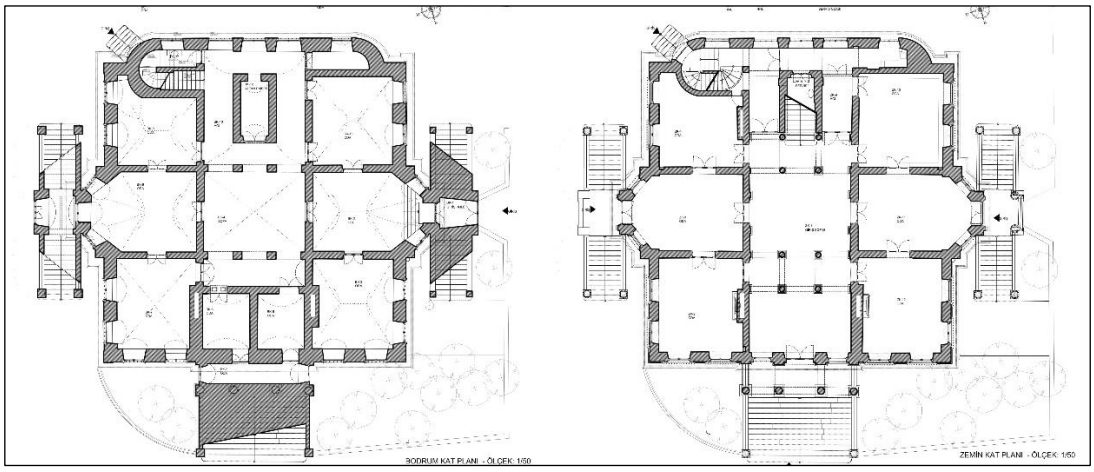
Mahmut Muhtar Paşa Köşkü, kareye yakın bir planı olan, tek kütleden oluşan kâgir bir yapıdır. Bodrum, zemin ve iki normal kattan oluşmaktadır. Katlarda orta sofalı, genellikle simetrik bir plan şeması kullanılmıştır. Yapının taşıyıcı duvarlarının çatı katına kadar kargir olması, kare plana yakın bir forma sahip olması açısından Kuzguncuk Marko Paşa Köşkü ile benzerlikler göstermektedir (Şekil 4.7), [Arlite Mimarlık Arşivi, 2017]. Yapının özellikle zemin ve 1. Kat duvar ve tavan süslemeleri açısından zenginken 2. Katında hem kat yüksekliği diğer katlara göre daha alçak hem de daha sade bir mimari dile sahiptir. Yapının özgün halinde 2. Katın hizmetliler tarafından kullanıldığı düşünülmektedir. Marko Paşa Köşkü'nde de özellikle 1. Kat tavan süslemeleri açısından en yoğun süslemeye sahip kattır. 2 yapının da zemin ve 1. katlarında dikdörtgen biçimli sofa mahali giriş cephesine bakmaktadır ve diğer mahallere hem sofadan hem de odaların ortak duvarlarındaki kapılardan ulaşılmaktadır. 2 yapının da 2. katında sofanın konumu diğer katlara göre farklıdır ve 2 yapıda da sofa etrafında 7 tane mahal bulunmaktadır (Şekil 4.8).

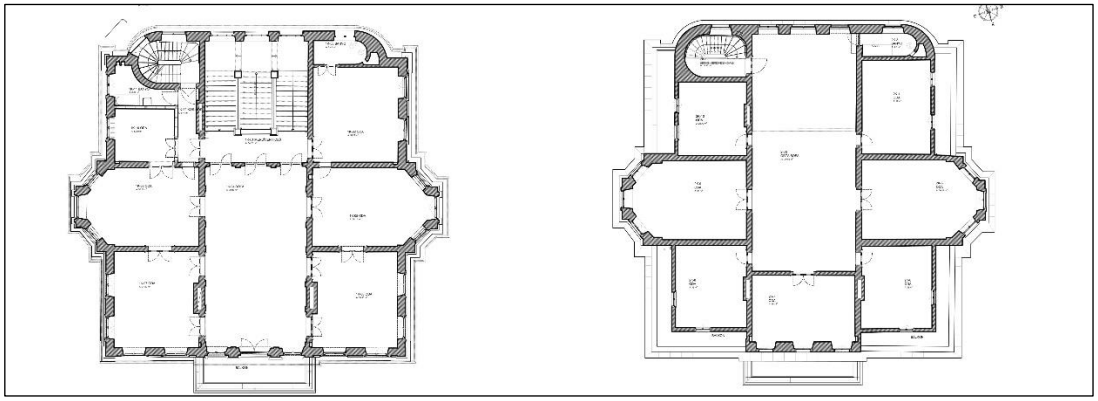
Şekil 4.5: Doğu cephesi.

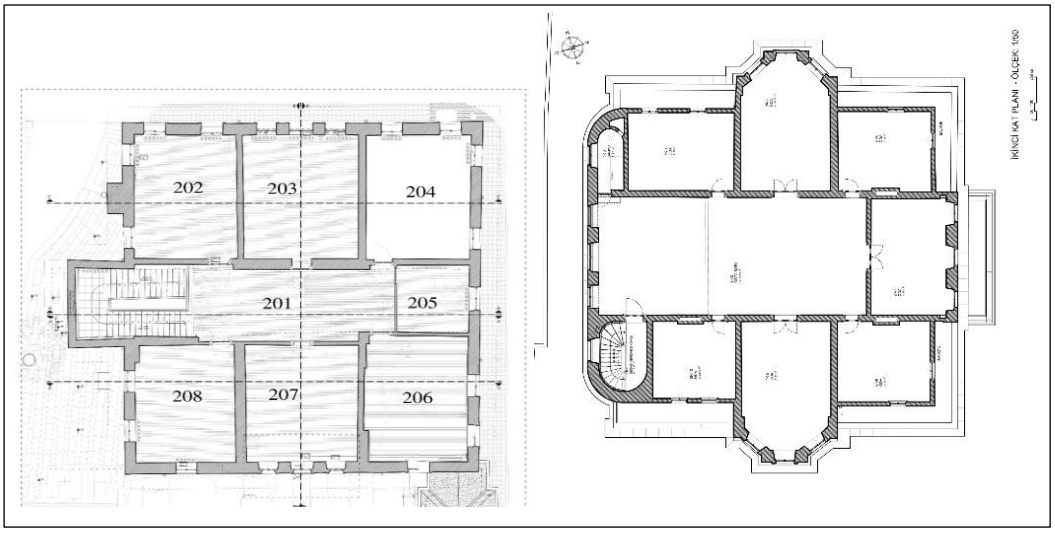
Şekil 4.6: Tavan süsleme örneği.

Şekil 4.7: Mahmut Muhtar Paşa Köşkü-kat planları.

Şekil 4.7: Mahmut Muhtar Paşa Köşkü-kat planları.

Şekil 4.8: Marko ve Mahmut Muhtar Paşa Köşkleri 2.kat plan karşılaştırması.

- Recaizade Mahmut Ekrem Yalısı

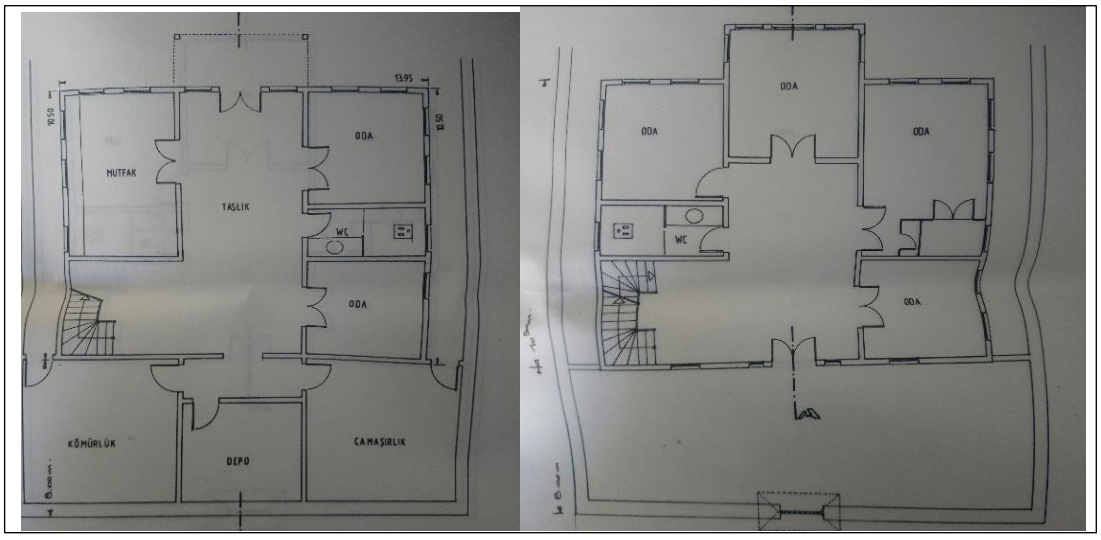
Üsküdar Vaniköy'de bulunan Recaizade Mahmut Ekrem Yalısı 3 katlı ve kargir bir yapıdır. Yapının yapım tarihi tam olarak bilinmese de Mahmut Ekrem Bey'in 1847 yılında bu yalıda doğduğu bilindiği için yalının 19. Yüzyılın ilk yarısında yapıldığı düşünülmektedir. Yalı, Recai Efendi'nin 1861 yılında ölümünden sonra Mısırlılar tarafından on bin altına satın alınmıştır. Ekrem Bey hatıralarında çokça bu yalıdan bahsetmiştir. Hatıralarda yalıda harem/selamlık olduğu ve hamamı olduğu belirtilmiştir. 1950 yılından sonra da yalının yanına büyük ilavelerle Vaniköy Mısırözü ve Glikoz Fabrikası yapılmıştır. 1988 yılı sonunda fabrikanın faaliyeti durulmuş; esas yalı restore edilmeye başlanmıştır [Şehsuvaroğlu, 1963].

1989 da kuzey bahçesindeki fabrika binası yıktırılmış; yalı aslına uygun şekilde

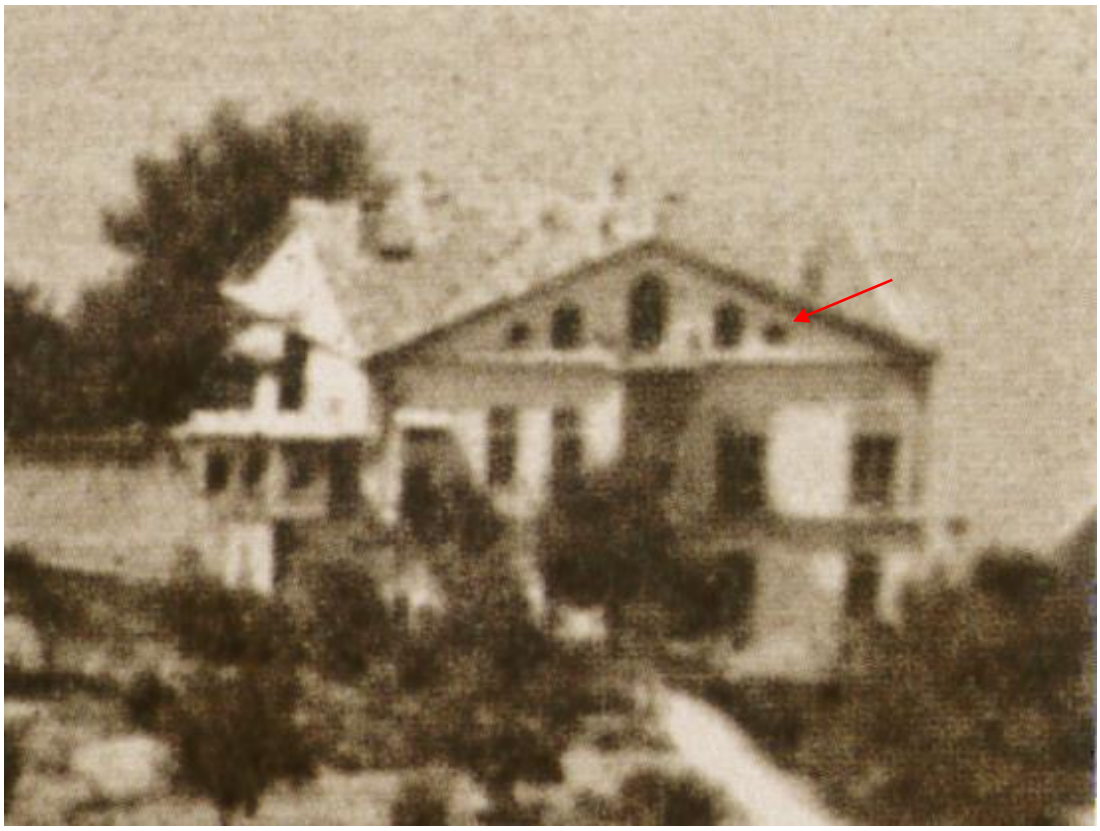
restore edilmiştir. Dört cephesi aynı planda ve çatı kalkanlı; ışık feneri de oda şeklinde ve kalkanlıdır [Erdenen, 2009]. Özellikle 4 cephede de alın yapan çatı formu, Kuzguncuk Marko Paşa Köşkü'nün 1907 yılı fotoğrafındaki çatı formuyla benzerlik göstermektedir (Şekil 4.9), [Dinç, 1965]. Üçgen çatı alınlığının ortasındaki 3'lü pencere düzeni de Marko Paşa Köşkü'nün özgün halindeki cephesine benzemektedir. Marko Paşa Köşkü'ndeki 3'lü pencere düzeninde ortadaki pencere diğer pencerelere göre daha yüksektir. Ayrıca Recaizade Yalısı'ndaki çatı katındaki yuvarlak pencere tipi, Kuzguncuk Marko Paşa Köşkü'nün çatı katında doğu batı cephelerinde de görülmektedir (Şekil 4.10), [Genim, 1987], (Şekil 4.11), [Genim, 2012].

Şekil 4.9: Recaizade Yalıcı deniz cephesi.

Şekil 4.10: Recaizade Yalıcı kat planları.

Şekil 4.11: Marko Paşa Köşkü doğu cephesi 1905-1915 Yılı.

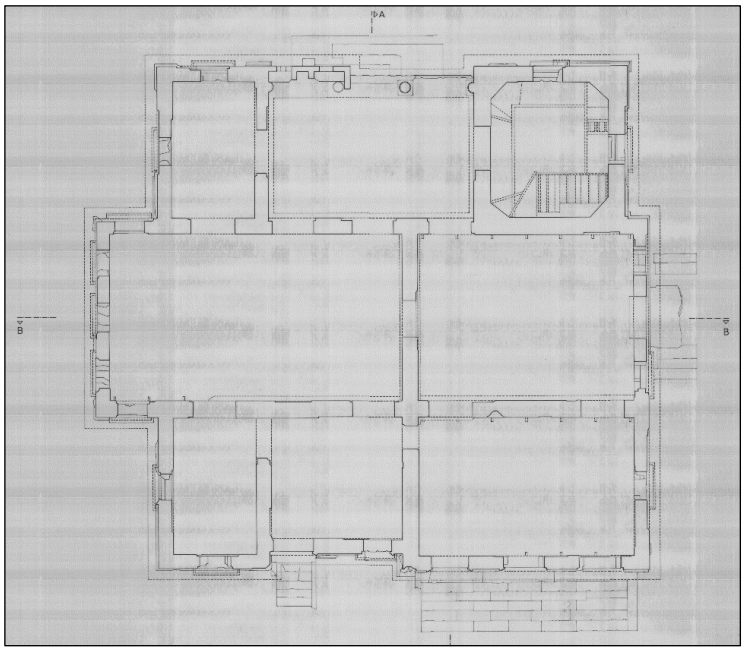
• Hekimbaşı Kasrı

Küçüksu-Ümraniye yolunda**,** Hekimbaşı Çiftlik Caddesi ile Okul Caddesi arasında yer alan Hekimbaşı Kasrı Sultan Abdülaziz'in Av Köşkü ya da Yusuf İzzettin Köşkü olarak da bilinir. Hekimbaşı Küçük Hayrullah Efendi **(**1817-1866**)** tarafından, mimar Sarkis Balyan'a yaptırılmıştır [Bilgili, 2019]. Köşk, Balıklı Dere ile Hekimbaşı Deresi arasında kalan yükselti üzerine, büyük bir çiftliğin ikamet yapısı olarak inşa edilmiştir (Şekil 4.12), [Web 8, 2022]. Kargir olan kasır toplam 347 m^2 alan üstün oturmaktadır. Subasman üzerine zemin+1.kat+çatı olarak inşa edilmiştir. Kuzeydoğu ve kuzeybatı cephelerinin kesiştiği bölgedeki kule dört kat yüksekliğindedir. Kareye yakın, asimetrik bir planı vardır ve plan şeması her iki katta da aynı şekilde uygulanmıştır. Zemin katta tek bir mekan hariç, tüm mekanların dış mekanla bağlantısı vardır (Şekil 4.13), [Bilgili, 2019]. Bina yığma tekniğinde yapılmış olup, sadece döşemeleri ve çatısı ahşaptır. Yapının üç yönden girişi vardır. Ana giriş kuzeybatı yönündedir ve ikisi gömme olmak üzere dört sütunun taşıdığı portikten girilmektedir. Katlar arası bağlantıyı sağlayan, aynı zamanda çevreyi gözetleme ve seyir amacıyla da kullanılan merdiven kulesinden başka, kasırda toplam 14 oda vardır.

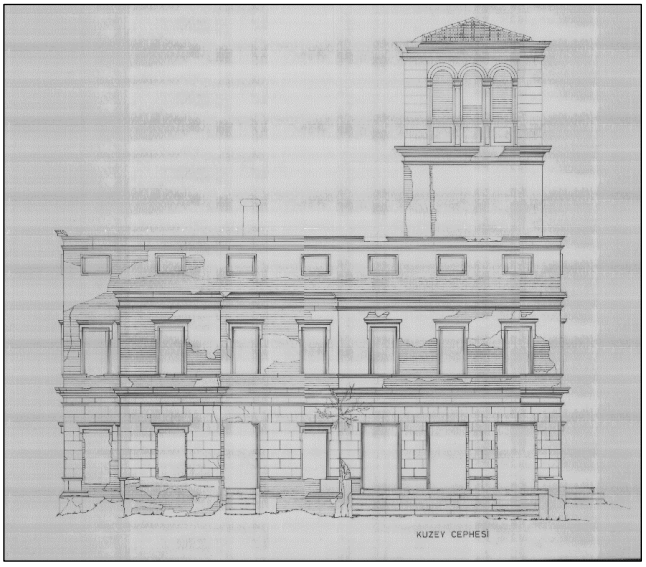
Koridor sistemi yerine odalardan bir diğerine geçebilen bir düzen uygulanmıştır. Marko Paşa Köşkü'nde de odalar arasındaki kapılarla geçişler sağlanmıştır. Yapının yalnız güneybatı cephesi simetriktir. Kule simetriyi büyük ölçüde bozmaktadır (Şekil 4.14) [Bilgili, 2019]. Hekimbaşı Kasrı ve Marko Paşa Köşkü yapıları Sultan Abdülaziz döneminde inşa edilmiştir. Yapılar yapım tekniği açısından benzerlik göstermektedir. İki yapının da duvarları tuğla ve taş kullanılarak yığma tekniğinde yapılmıştır. Döşeme ve çatıları ahşaptır.

Şekil 4.12: Hekimbaşı Kasrı.

Şekil 4.13: Hekimbaşı Kasrı zemin kat planı.

Şekil 4.14: Hekimbaşı Kasrı kuzey cephesi.

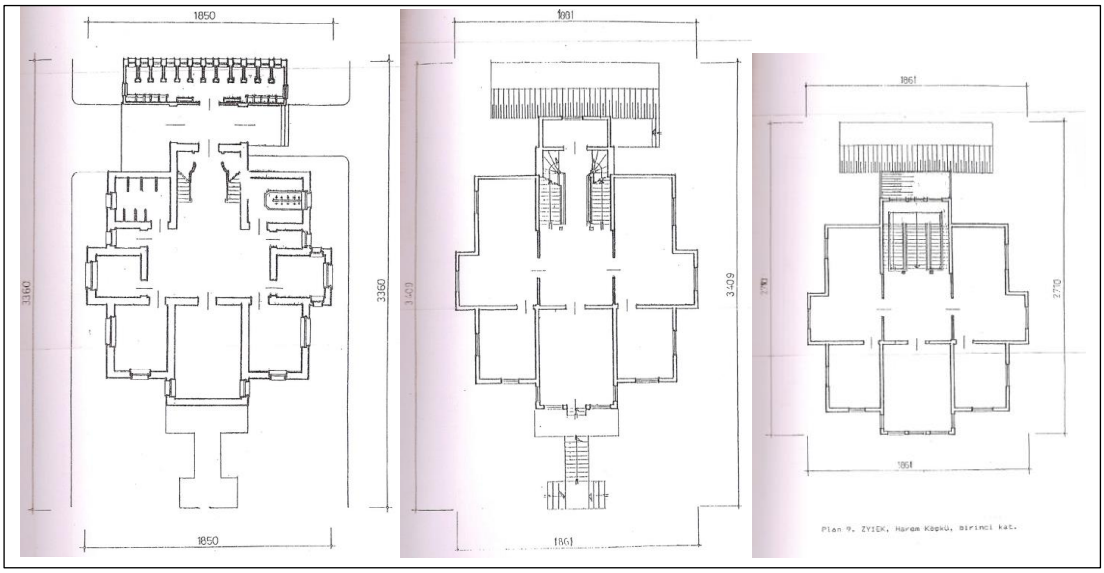
• Zincirlikuyu Yusuf İzzeddin Efendi Harem Köşkü

Zincirlikuyu Yusuf İzzeddin Efendi Köşkü, 1876-1880 yıllarında, II. Abdülhamid (1876-1909) tarafından, Yusuf İzzeddin Efendi için Sarkis Balyan'a inşa ettirilmiş olup, veliaht kış aylarını bu köşkte geçirmektedir [Göksoy, 1997]. Mabeyn, Harem, Bendegân köşkleri, Av Köşkü ve ahırlar yer almaktadır. Yusuf İzzeddin Efendi 1916 yılında Zincirlikuyu'daki köşkünde vefat edene kadar, yaşamının son günlerini daha çok bu köşklerde geçirmiştir [Saraç, 2008].

Zincirlikuyu Yusuf İzzeddin Efendi Harem Köşkü'ne Marko Paşa Köşkü'ndeki gibi güney cephesinden giriş yapılır (Şekil 4.15), [Saraç, 2008]. Yapı bodrum kat, zemin kat ve 1. Kat olmak üzere 3 kattan oluşmaktadır. Katlardaki mahaller plan merkezinde konumlanan orta sofa etrafında konumlanmıştır (Şekil 4.16), [Saraç, 2008]. Yapının merdiveni planın kuzey yönündedir. Yusuf İzzeddin Efendi'nin hayatını kaybettiği yapı olan Harem Köşkü; İSOV Yapı Meslek Lisesi'ne bağlı Restorasyon Bölümü olarak kullanıldıktan sonra uzun süre boş kalmıştır [Saraç, 2008]. Harem Köşkü de Marko Paşa Köşkü gibi bir süre eğitim yapısı olarak kullanılmıştır. Yığma tekniğinde yapılan iki yapının da plan şemalarında benzerlikler bulunmaktadır. 2 yapının da plan şemasında köşede kalan odalarına sofadan direk ulaşım yoktur. Bu odalara sofadan direk ulaşılabilen odalardan geçiş yapılarak ulaşılır. Eğitim işlevinde kullanılmaya başlandıktan sonra 2 yapının da bodrum katına ıslak hacimler eklenmiştir.

Şekil 4.15: Zincirlikuyu Yusuf İzzeddin Efendi Harem Köşkü – güney cephesi.

Şekil 4.16: Zincirlikuyu Yusuf İzzeddin Efendi Harem Köşkü – planları.

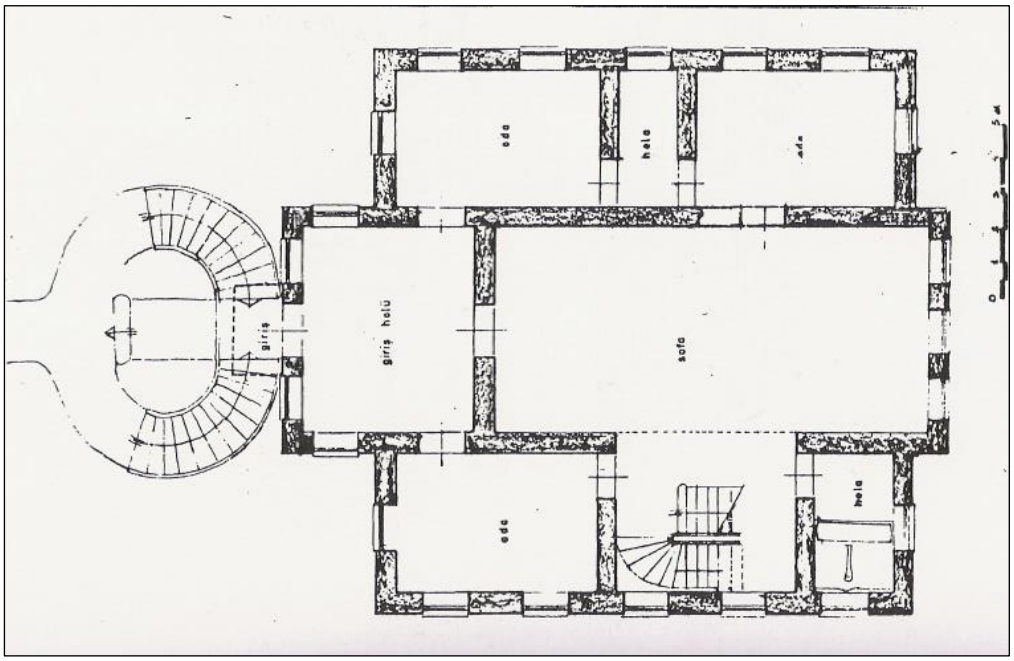
• Levent Kasrı

Levent Kasrı İstanbul Boğazı'nın Balta limanı sırtlarında ve Levent Konaklar Mahallesinde yer almaktadır. Büyükdere yolunun doğusundaki arazinin I. Abdülhamid tarafından Kaptanı Derya Hasan Paşa'ya irat olarak verilmesiyle, Hasan Paşa burada bahçeler, binalar kasırlar yaptırmış, buraya deniz leventlerinden oluşan bir muhafız bölüğü yerleştirmistir. III. Selim 'in padişahlığı döneminde (1789- 1807) bu çiftliğe çok sık uğradığı, buradaki kasırda dinlendiği bilinmektedir. Levent Kışlası içerisinde hünkar kasrı olarak yapılmış olan Levent Kasrı, restorasyonu yapılmış olup

halen Türkiye Futbol Federasyonu tarafından kullanılmaktadır [Saraç, 2008]. Türk evi planı özellikleri gösteren yapı, zemin, birinci kat, ikinci kat, ve çatı katından oluşmaktadır. Kagir olarak yapılmış olan yapının döşemeleri ahşaptır. Yapıya bahçe yönünden çift kollu merdivenler ile birinci kattan girilir (Şekil 4.17), [Saraç, 2008]. Birinci katta ulaşılan giriş sofası gerisinde orta sofa bulunmaktadır ve odalar ile servis hacimleri bu sofa etrafında konumlanmıştır (Şekil 4.18), [Saraç, 2008]. İkinci katta girişin üzerinde bulunan oda Baş odadır. Neoklasik cephe özellikleri gösteren cephede orta sofa duvarı ön ve arka cephelerde öne doğru tasma yapmıştır**.** Yapı cephelerindeki kat silmeleri, kemerli pencereler ve çatı katında orta akstaki üçlü pencere düzeni açısından Marko Paşa Köşkü'yle benzerlikler göstermektedir. Ayrıca 2 yapının da girişinde çift kollu mermer basamaklı merdivenler yer almaktadır.

Şekil 4.17: Levent Kasrı.

Şekil 4.18: Levent Kasrı zemin kat planı.

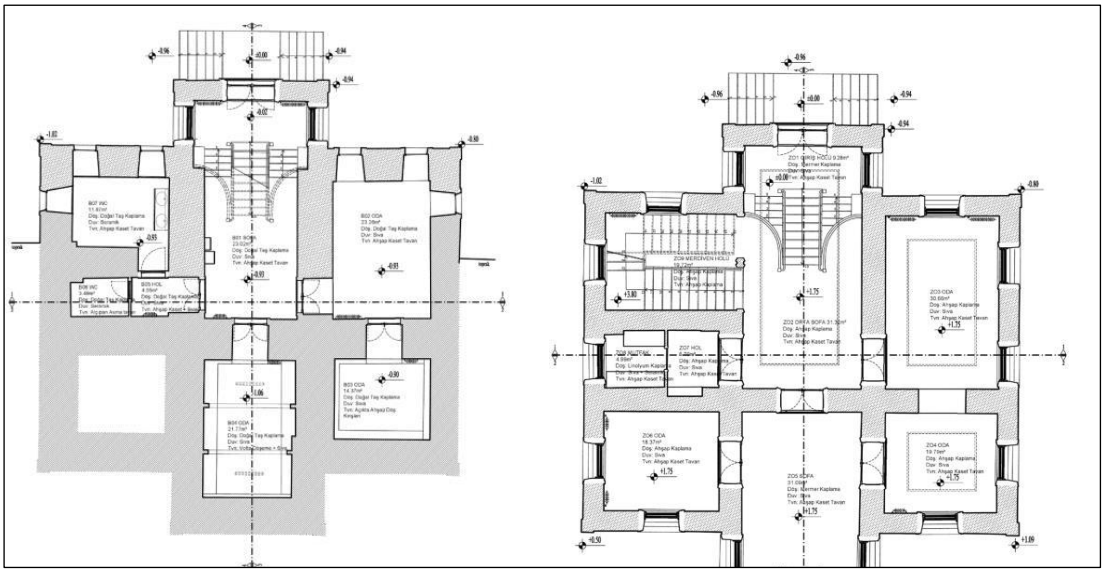
- Süvari Köşkü

İstanbul, Sarıyer'de Huzur mahallesi, Maslak Ayazağa Caddesi'nde yer alan yapı. Günümüzde MEF Üniversitesi Rektörlük Binası olarak kullanılmaktadır. Köşk Sultan Abdülaziz tarafından 1862'de Sarkis Balyan'a yaptırılmıştır [Dursun, 2019]. Yine Sultan Abdülaziz tarafından yaptırılan Kuzguncuk Marko Paşa Köşkü'nün yapım yılı da 1865'tir. Yapı bodrum kat, zemin kat ve 1. Kattan oluşmaktadır. Ahşap kırma çatı ile sonlanmaktadır (Şekil 4.19), [Dursun, 2019]. Yapı Marko Paşa Köşk'ü gibi iç sofalı plan tipine sahiptir. Zemin kata giriş kuzey yönünden dokuz basamaklı ahşap korkuluklu bir merdiven ile sağlanır. Bu merdivenin yanlarındaki beş basamaklı sağlı sollu merdivenlerle de bodrum kata inilir. Zemin katta, kuzey ve güney yönünde olmak üzere toplam iki giriş bulunmaktadır. Zemin katın kuzey-batı yönündeki merdiven holünün sofasında, birinci kattan itibaren dairesel bir forma dönüşen merdiven yer alır. Bütün katların plan şemaları benzerlik göstermektedir (Şekil 4.20), [Dursun, 2019]. Marko Paşa Köşkü'nde olduğu gibi plan ve cephelerinde simetri hakimdir. 2 yapıda da bodrum kattan diğer katlara çıktıkça duvar kalınlıkları azalmaktadır. Odalara geçiş hem sofadan hem de odalar arasındaki kapılardan sağlanmaktadır. Yapının köşelerinde, iki iç sofaya açılan dört oda bulunmaktadır. Güney yönündeki odalar kare ve daha küçük iken, kuzey yönündeki odalar dikdörtgen ve daha büyüktür. Kuzey-batı kısmında bulunan merdivenin güney tarafı küçük dikdörtgen bir bölme olarak

ayrılmıştır. Yapının döşemeleri ve zemin kaplamaları Marko Paşa Köşkü'nde olduğu gibi ahşaptır.

Şekil 4.19: Süvari Köşkü.

Şekil 4.20: Süvari Köşkü planları.

İncelenen yapılar planlama anlayışı, yapım tekniği, malzeme özellikleri açısından Kuzguncuk Marko Paşa Köşkü ile benzerlikler göstermektedir. Genel olarak örneklerdeki plan şeması, merdivene açılan orta sofayı çevreleyen mahallerden oluşmaktadır. Sofaya direk erişimi olmayan odalara diğer odalar içinden erişim sağlanmaktadır. Bazı örneklerde odalardan hem sofaya hem de yanındaki odalara kapılar açılarak erişim sağlanmıştır. Marko Paşa Köşkün'de de odalar arası kapılar

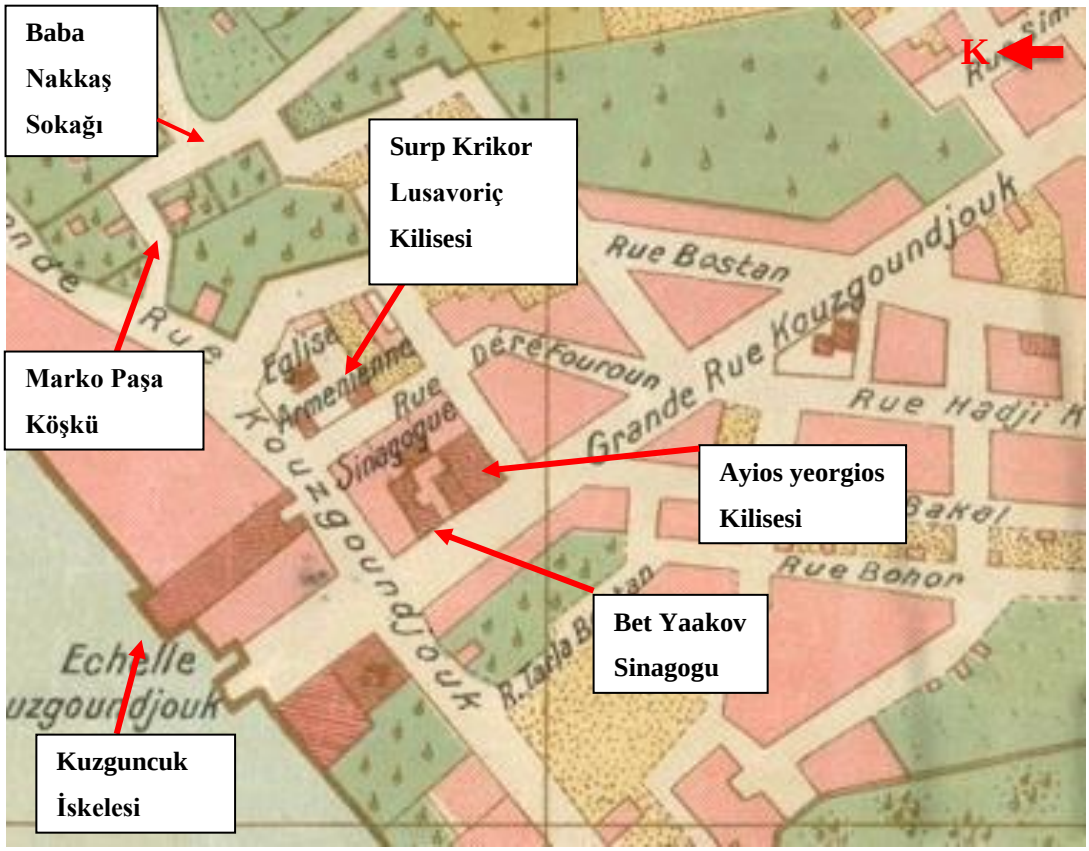
mevcuttur. İncelenen örnekler genelde 4 ana aksa sahiptir ve orta aksta genelde büyük bir sofa yer alır. Yığma beden duvarlarında, duvar kalınlıkları bodrum kattan diğer katlara çıktıkça azalmaktadır. Planlarda genel olarak simetri hakimdir. İncelenen örneklerin cephe düzenlerinde büyük oranda simetri hakimdir. Marko Paşa Köşkü'nün 20 yy. başlarında çekilen fotoğraflarından da tespit edilen çatı formu, çatı katındaki 3'lü pencere düzeni, kat silmeleri ve kemerli pencereler incelenen yapılarla da örtüşmektedir.

4.2. Restitüsyon Çalışması

Marko Paşa'nın vefatından sonra mülkiyeti el değiştiren yapı, 1934 yılından beri eğitim yapısı olarak kullanılmaktadır. Restitüsyon çalışmasında eğitim yapısı olarak kullanıldığı dönemde yapılan müdahaleler mevcut izler ve yazılı-görsel kaynaklardan yararlanılarak tespit edilmiştir. Bulunan belgeler arasında tarihi haritalar, binaya ait tarihi fotoğraflar, koruma kurulu arşivindeki plan şemaları ve yazılı belgeler yer almaktadır.

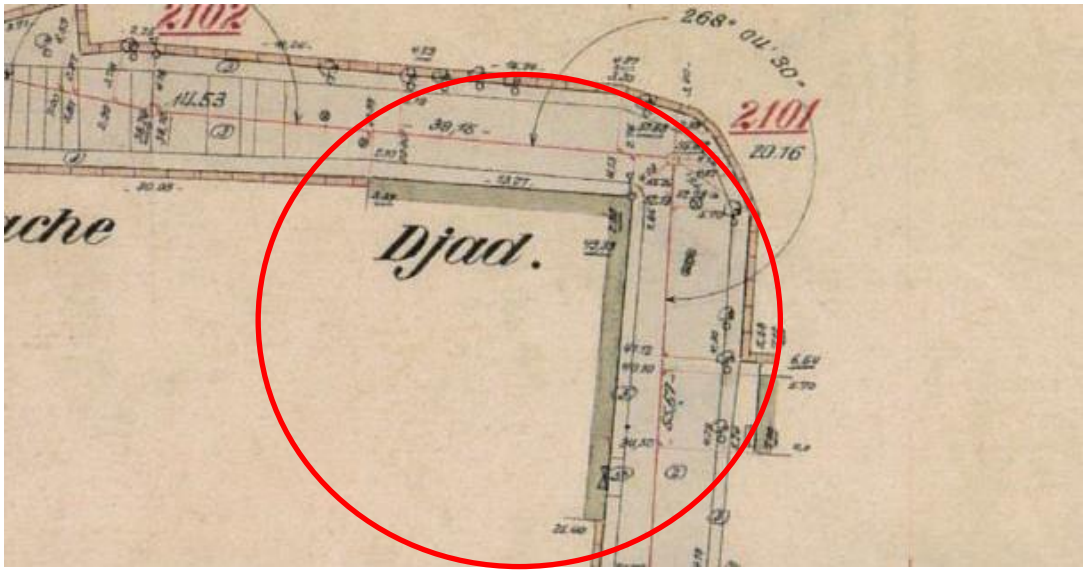
Yapı eğitim yapısı olarak kullanılmaya başladıktan sonra gördüğü hatalı müdahaleler sebebiyle özgün çatı formunu, ahşap balkon ve cumbalarını kaybetmiştir. Yapının 1907 tarihli fotoğrafından tespit edilen 4 yöne açılan üçgen alınlıklı çatı formu, ahşap cumba ve balkonlar fotoğraflara uyularak restitüsyon çalışmasında önerilmiştir.

Yapının tarihi araştırmasına alanla ilgili hazırlanmış haritaların kronolojik olarak incelenmesiyle başlanmıştır. 1914-1918 yılları arasında Necip Bey tarafından hazırlanan 1/5000 ölçekli haritada yapının konumu tespit edilmiştir. Haritada yapının çevresinde bulunan Kuzguncuk iskelesi, Ermeni Kilisesi ve Sinagog yapıları gibi önemli yapılar isimleriyle belirtilmiştir (Şekil 4.21), [İBB Atatürk Kitaplığı].

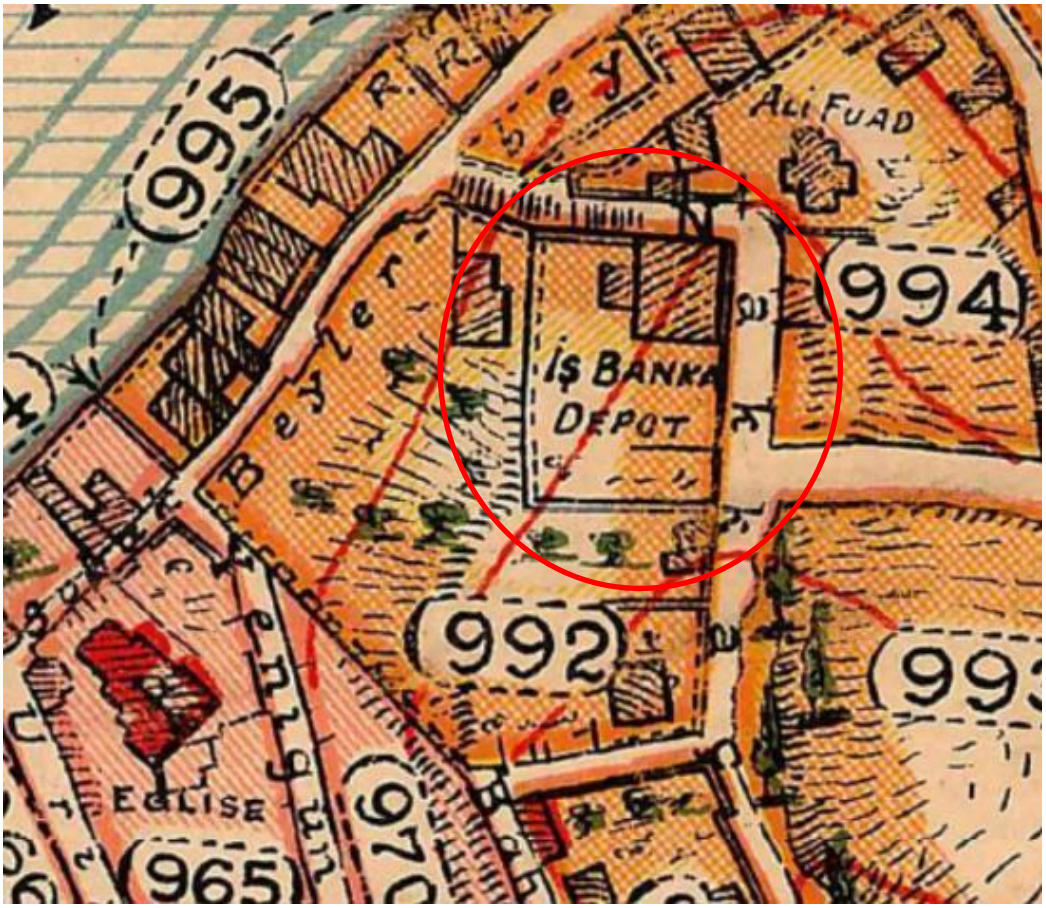
Şekil 4.21: Necip Bey haritalarında yapının konumu (1914-1918).

1914-1918 yılları arasında hazırlanan 1/500 ölçekli Alman Mavileri haritalarında yapının yeri görülmektedir. Bu haritanın detayında yapı sokağa bakan dış ölçüleri ve yol kotları görülebilmektedir (Şekil 4.22), [İBB Atatürk Kitaplığı].

Şekil 4.22: Alman mavileri haritaları (1914-1918).

1930 yılında hazırlanan Pervititch Sigorta haritalarında yapının bulunduğu kısım sadece 1/4000 ölçekli anahtar paftada tespit edilmiştir. Haritada bu kısmın daha detaylı ölçekte hazırlanmış bir örneğine rastlanmamıştır. Bu haritada yapının üzerinde ‘’İş Bankası Deposu’’ yazılıdır. Ayrıca yapının kuzey doğusunda Ali Fuat Paşa Köşkü olduğu görülmektedir. (Şekil 4.23), [Pervititch, 2000].

Şekil 4.23: Pervititch sigorta haritaları (1930).

Yapının bulunduğu bölgeye ait Hava Genel Komutanlığı’ndan alınan 1942,1946,1950 ve 1954 yılına ait hava fotoğraflarında çatı biçimindeki değişimin gözlemlenebilmektedir (Şekil 4.24, 4.25, 4.32, 4.33).

Günümüzde çatısı kırma çatı olan yapının , 1942-1946 yılı hava fotoğraflarında, 4 cephesinde de kalkan duvarlarının alın yaptığı 2 beşik çatının dik açıyla kesiminden oluşan bir formda olduğu tespit edilebilmektedir (Şekil 4.24, 4.25), [H.G.K. Arşivi]. Bu durum yapıya ait 1906-1915 yılları arasında çekilmiş fotoğraflarında da net bir şekilde tespit edilmiştir (Şekil 4.26, 4.27).

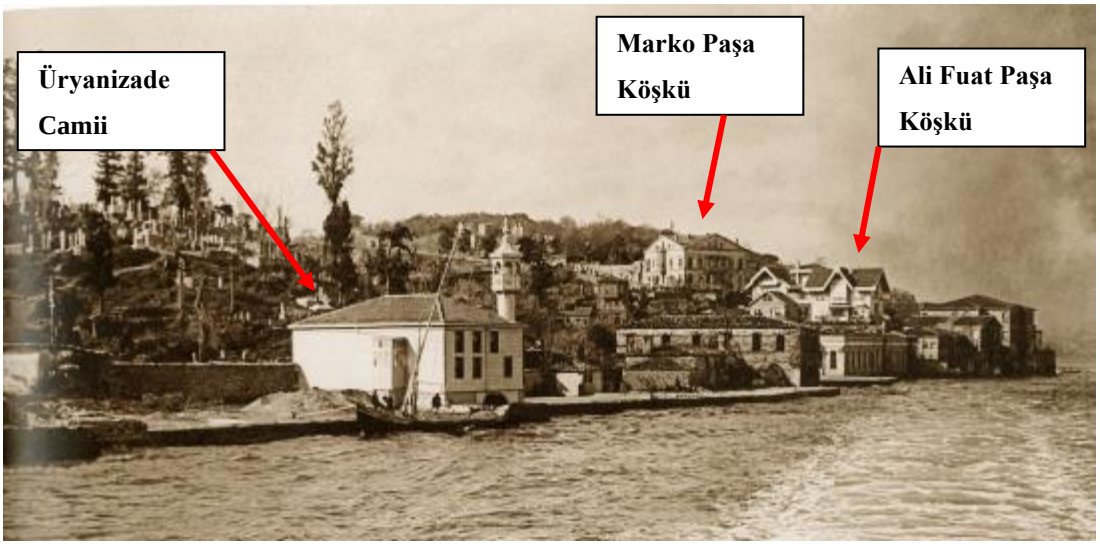
Şekil 4.24: Hava fotoğrafı 1942 yılı.

Şekil 4.25: Hava fotoğrafı 1946 yılı.

1906-1907 yılları arasında Maurice Meys tarafından çekilen, denizden Kuzguncuk'a doğru bakan bir fotoğrafta en önde Üryanizade Camii devamında Ali Fuat Bey Köşkü ve biraz tepede kalan Marko Paşa Köşkü görünmektedir[3]. Bu fotoğrafta Marko Paşa Köşkü'nün çatı formu ve cephe düzeniyle ilgili bilgi edinilebilmektedir (Şekil 4.26, 4.27), [Genim, 2012].

[3] Maurice Meys, 1853-1837 yılları arasında yaşamış Fransız fotoğraf sanatçısı (Genim,2012).

Şekil 4.26: Boğazdan Kuzguncuk'a bakış 1906-1907 yılı.

Şekil 4.27: Marko Paşa Köşkü 1906-1907 yılı.

1905-1915 yılları arasında çekildiği düşünülen, Beylerbeyi sırtlarından boğaza bakan anonim bir fotoğrafta Marko Paşa Köşkünün doğu cephesi görünmektedir. Fotoğraftan çatı tipi ve cephe düzeniyle ilgili bilgi edinilebilmektedir (Şekil 4.28-4.31), [Genim, 2012].

Şekil 4.28: Beylerbeyi sırtlarından boğaza bakış 1905-1915 Yılı.

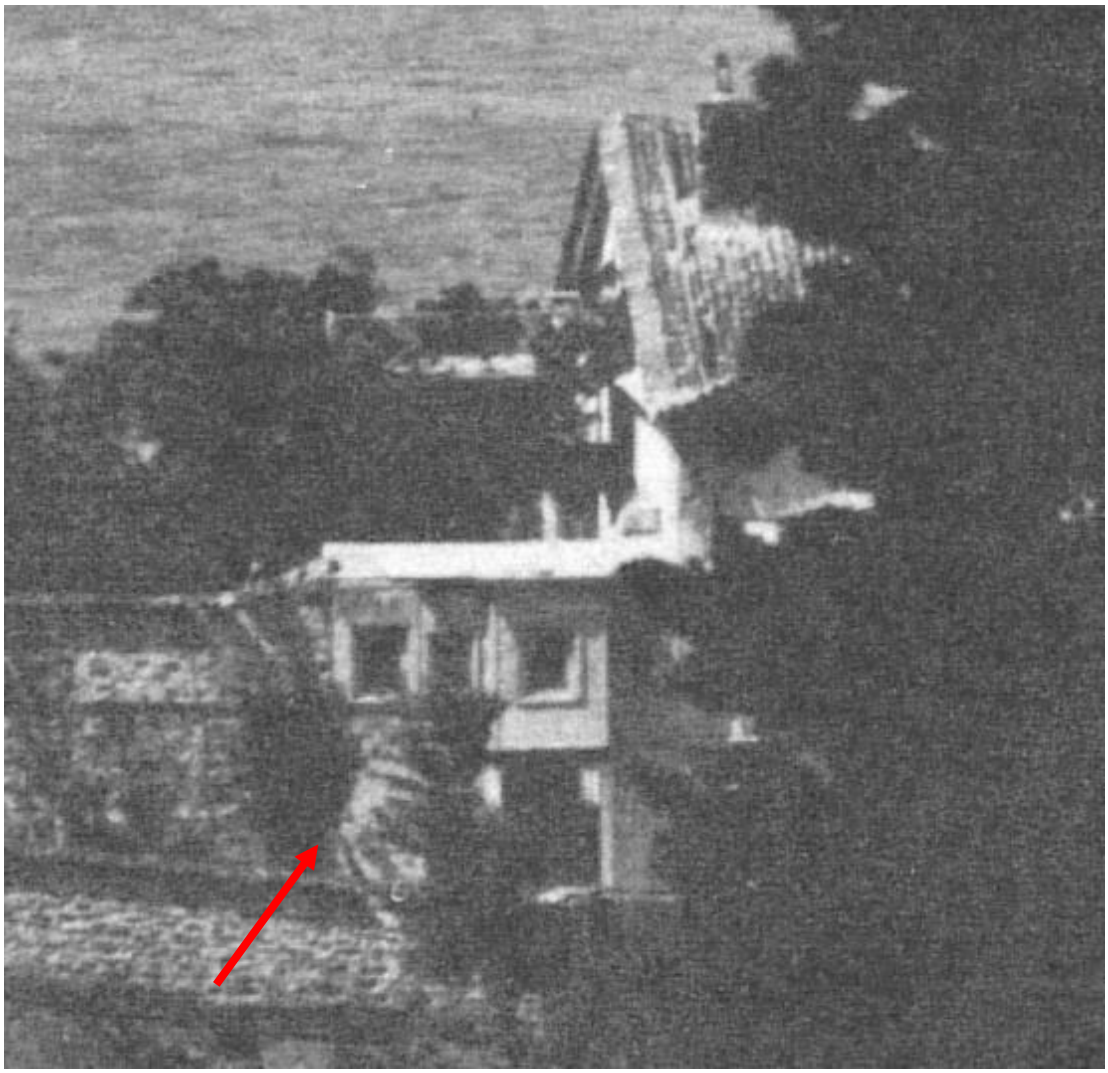
Yine Beylerbeyi sırtlarından çekilen başka bir fotoğrafta köşkün önünde bulunan ağaç sebebiyle cephenin geneli görünememektedir. Fakat fotoğraf kalitesinin eski fotoğrafa nazaran daha iyi olması sebebiyle fotoğrafta görünen kısımlarla ilgili daha net bilgiler alınabilmiştir (Şekil 4.18-4.19).

Şekil 4.29: Marko Paşa Köşkü doğu cephesi 1905-1915 yılı.

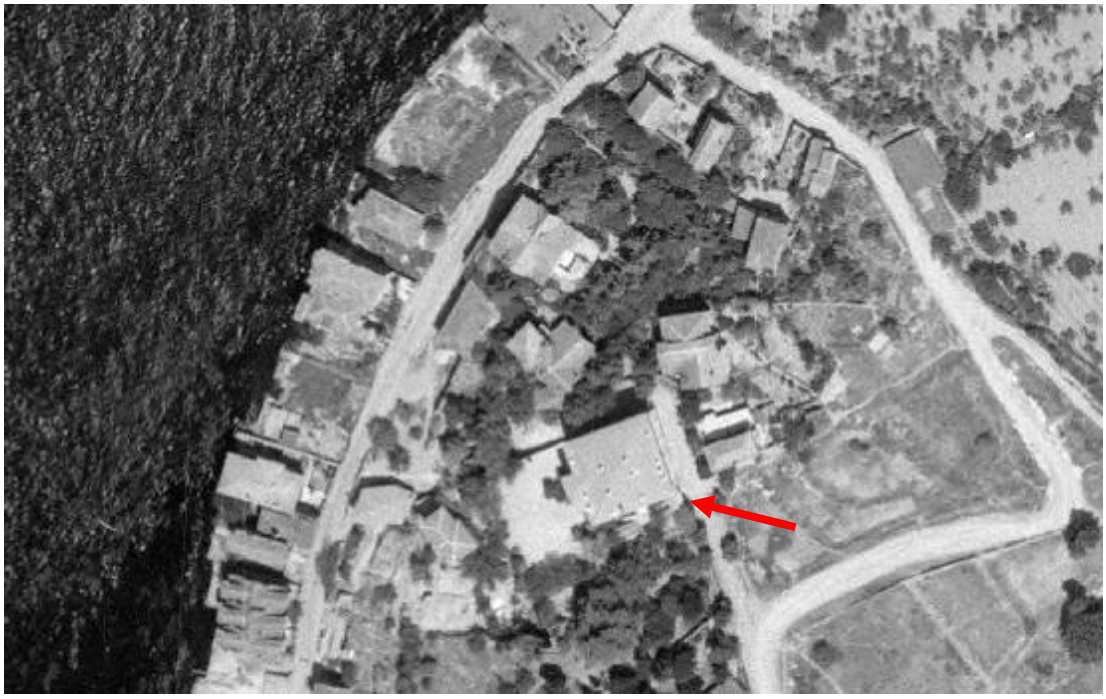

Şekil 4.30: Beylerbeyi sırtlarından boğaza bakış.

Şekil 4.31: Marko Paşa Köşkü doğu cephesi bahçe girişi.

Hava genel komutanlığından alınan 1950-1956 yılına ait hava fotoğraflarında yapının çatısının kırma çatıya çevrildiği görülmektedir. Bu dönemin, yapının çatı katının duvarları yükseltilerek tam kat haline getirildiği döneme denk geldiği düşünülmektedir **(**Şekil 4.32,4.33), [HGK Arşivi].

Şekil 4.32: 1950 Yılına ait hava fotoğrafı.

Şekil 4.33: 1954 Yılına ait hava fotoğrafı.

1950 yılında uçaktan çekilmiş bir fotoğrafta Marko Paşa köşkünün çatı katında yapılan değişiklik görülmektedir. Çatı kısmı kaldırılıp tam kat yapılarak üzerine yeni bir kırma çatı yapılmıştır (Şekil 4.34, 4.35).

Şekil 4.34: 1950 Yılına ait uçaktan çekilmiş fotoğraf.

Şekil 4.35: 1950 yılı Marko Paşa Köşkü.

1950 yılı sonrasında çekilen fotoğraflarda çatı tipinde bir değişiklik tespit edilmemiş olup sadece günümüzde eski fotoğraflardaki baca sayısında azalma olduğu görülmüştür. Yapının geçirdiği onarımlar sırasında bacalardan bir kaçının iptal edildiği düşünülmektedir (Şekil 4.36-4.38), [Üsküdar Belediyesi Arşivi], (Şekil 4.39, 4.40), [Çalıkoğlu M.E.].

Şekil 4.36: 1950 yılı sonrası boğazdan çekilmiş fotoğraf.

Şekil 4.37: 1950 yılı sonrası boğazdan Marko Paşa Köşkü'ne bakış.

Şekil 4.38: 1950 yılı sonrası boğazdan çekilmiş fotoğraf.

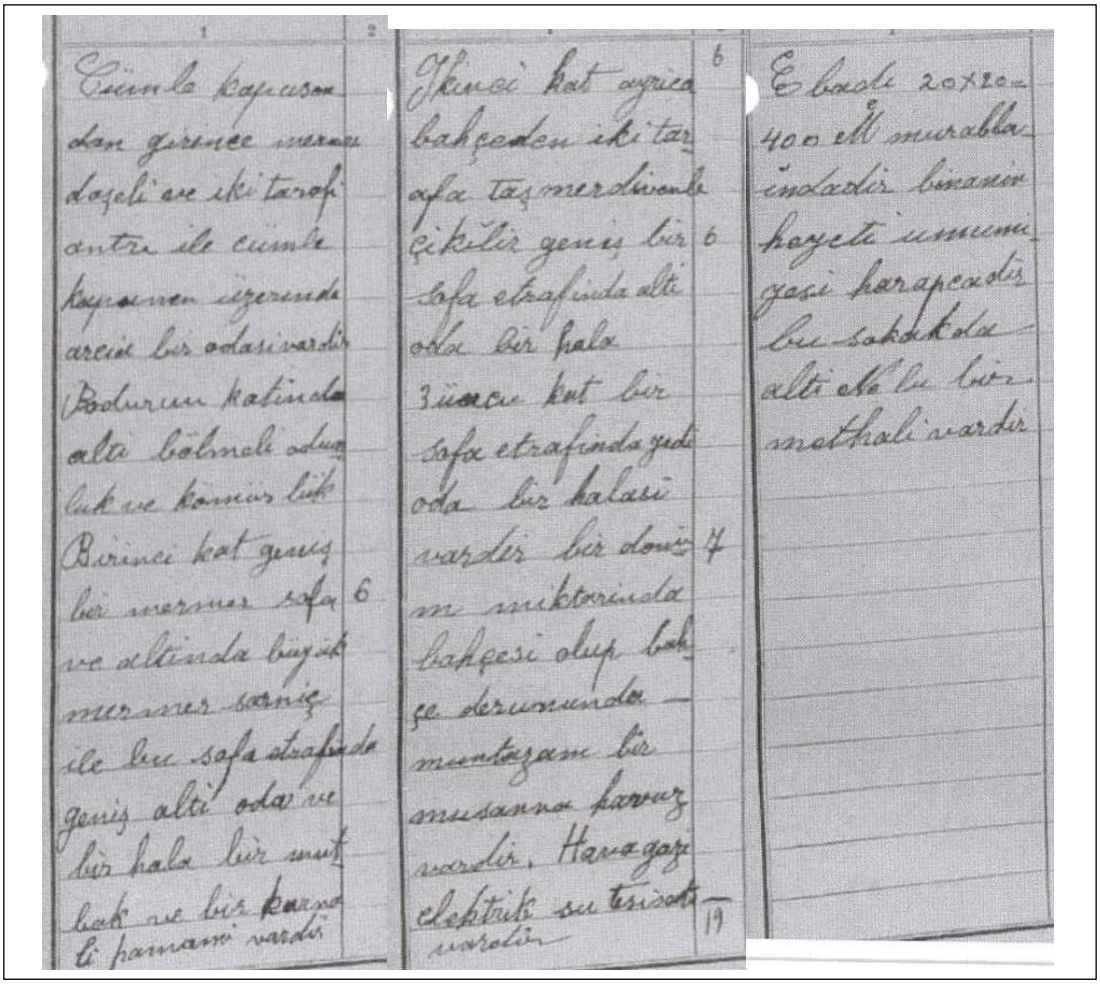
Şekil 4.39: Hava fotoğrafı.

Şekil 4.40: Hava fotoğrafının detayı.

Yapıya ait müsakkafat vergisi tahrir varakasında katlardaki mahal sayıları yazmaktadır. Bu kayıtlardaki mahal sayıları planlarla karşılaştırılmış ve restitüsyon çalışmasında belgeden yararlanılmıştır [Ek-C]**.** Köşk 1934 de okula çevrilmiştir. Müsakkafat vergisi tahrir varakası 1933 yılında tutulmuştur. El yazısıyla yazılmış olması ve evrakların yıpranmış olması sebebiyle bazı kısımları okunamamıştır.

Müsakkafat vergisi tahrir varakasının açıklamaları aşağıdadır; okunamayan kısımlarda boşluk bırakılmıştır (Şekil 4.41). *''Cümle kapısından girince mermer döşeli ve iki tarafı antre ile cümle kapısının üzerinde ____ bir oda vardır.''* Doğu yönündeki bahçe giriş kapsının üstünde 1. Kattan kullanılan 1 oda bulunmaktadır. Kayıtta bu odadan bahsedilmektedir. *''Bodrum katında altı bölmeli odunluk ve kömürlük.''* Bodrum katın doğu tarafında konumlanan B05-B10 no.lu mahallerden bahsedilmektedir. *''Birinci kat geniş bir mermer sofa ve altında büyük mermer bir sarnıç ile bir sofa etrafında geniş altı oda ve bir hela, bir mutfak ve bir kurnalı hamam vardır.''* Sarnıç zemin katın altında yer almaktadır. Bu maddede zemin kat anlatılmaktadır. *''İkinci kat ayrıca bahçeden iki taş sofa taş merdivenden çıkılır geniş bir sofa etrafında altı oda bir hela.''* Bu maddede birinci kat anlatılmaktadır. Birinci kata bahçeden mermer merdivenle ulaşılmaktadır. *''Üçüncü kat bir sofa etrafında yedi oda bir helası vardır.''* Bu maddede 2. Kat planı anlatılmaktadır. *''Bir dönüm miktarında bahçesi olup bahçe durumunda muntazam bir _____ havuz vardır. Hava gazı elektrik su tesisatı vardır.''*.

Şekil 4.41: Özel idare kayıtları.

Yapı günümüzde plan şeması olarak büyük oranda özgündür sadece sonradan yükseltilen çatı katında önemli farklar bulunmaktadır. Restitüsyon çalışmasında planlar oluşturulurken büyük oranda yapıdaki izlerden faydalanılmıştır. Müsakkafat vergisi tahrir varakasında belirtilen mahal sayıları da dikkate alınarak karşılaştırmalar yapılmıştır.

Restitüsyon cephelerinde hem günümüze ulaşan özgün kısımlar göz önünde bulundurulmuş hem de 1906-1915 yılları arasında çekilen fotoğraflar dikkate alınmıştır. Bu fotoğraflarda günümüze ulaşamayan cumba, balkon, özgün çatı formu ve cephelerdeki doluluk boşluk düzenleri net bir şekilde görülmektedir. Boşluklara uygulanan doğramalar yapının rölövesinde tespit edilen detaylar ve analojik araştırmalar sonucunda oluşturulmuştur.

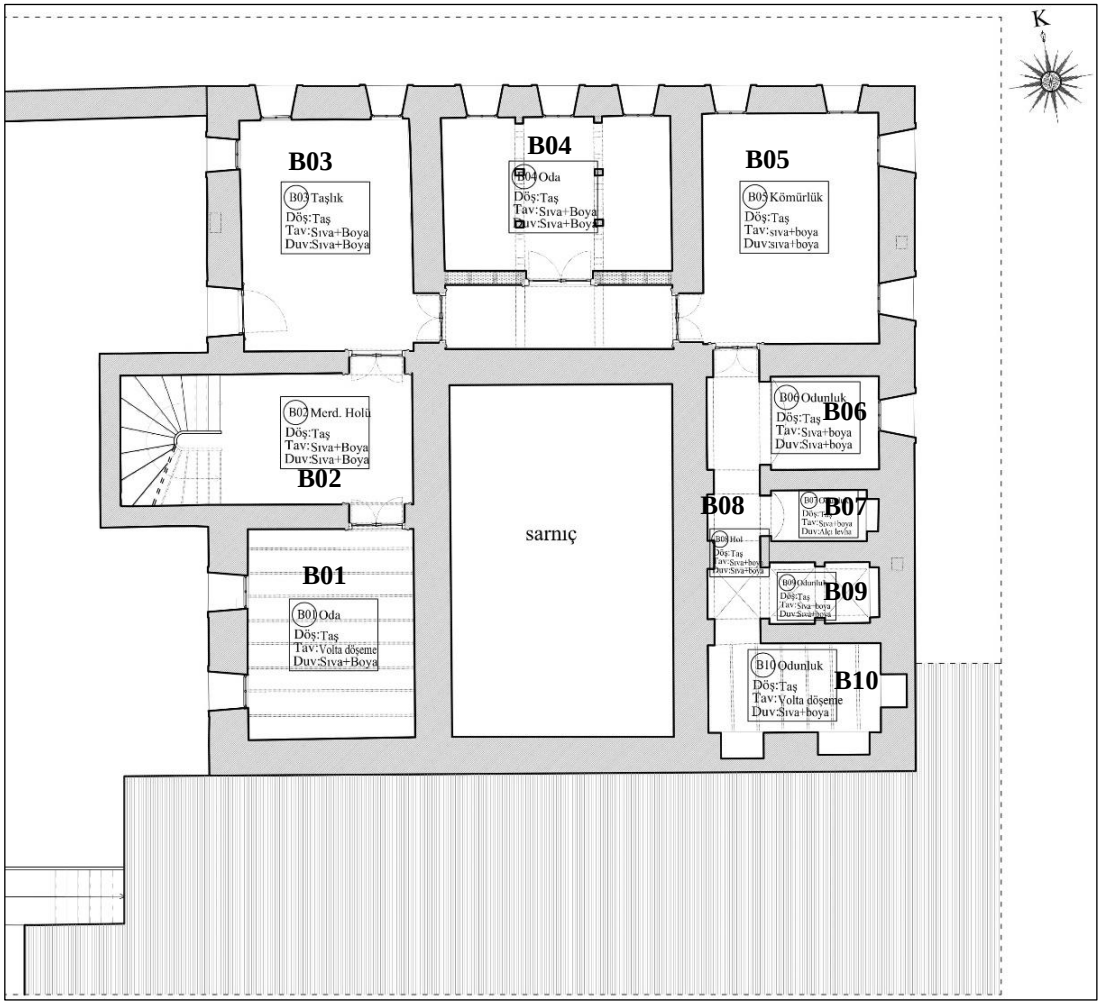
Restitüsyon çizimi bütün bu veriler ışığında hazırlanmış olup yapı özgün haline getirilmeye çalışılmıştır. Bu kısımda restitüsyon çizimi hazırlanırken kullanılan veriler sıralanmıştır.

Yapının vergi kayıtlarındaki mahal sayıları ve tavanlarda sarkan kirişlerden yola çıkarak günümüze ulaşamayan duvarlar tekrar oluşturulmuştur. Yapı okul olarak kullanılmaya başlayınca yükseltilip tam kat haline getirilen çatı katı özgün haline döndürülüp çatı formu 1906 yılındaki fotoğrafta görülen biçime getirilmiştir. Ayrıca hatalı müdahaleler sonucu günümüze ulaşamayan cumba ve balkon gibi yapı öğeleri de restitüsyon önerisinde gösterilmiştir.

4.2.1. Planlar

- Bodrum Kat Planı

Bodrum katta malzeme ve yapım tekniği açısından muhdes olduğu düşünülen duvarlar kaldırılarak özgün plan şeması oluşturulmaya çalışılmıştır. Yapının rölövesinde tespit edilen sehimler ve duvarlardaki düşük seviyeli düşeyden şaşmalar giderilmiştir. Zaman içerisinde yükselen yol kotu sebebiyle kot altında kalan bodrum kat pencereleri alman mavileri haritasındaki kot ve eğim ilişkisi göz önünde bulundurularak açılmıştır. Bodrum kattaki mahallerin zemin kaplamasının toprakla ilişkili olması sebebiyle taş kaplama olabileceği düşünülmüştür. Bodrum katın merkezinde bulunan hiçbir açıklığı olmayan mahalin vergi kayıtlarında da yazdığı üzere sarnıç olduğu bilinmektedir. Restitüsyon çalışmasında sarnıç olarak gösterilmiştir (Şekil 4.42).

Şekil 4.42: Restitüsyon bodrum kat planı.

• Zemin Kat Planı

Yapının zemin katının plan şeması oluşturulurken öncelikle rölövede tespit edilen özgün duvarlar referans alınmıştır. Sonrasında 1933 yılına ait vergi kaydında yazan ‘’ Birinci kat geniş bir mermer sofa ve altında büyük mermer bir sarnıç ile bir sofa etrafında geniş altı oda ve bir hela, bir mutfak ve bir kurnalı hamam vardır’’ ifadesine dikkate alınmıştır. Odalar günümüzde sınıf, mutfak kısmı günümüzde de mutfak olarak kullanılmaktadır. Hela ve hamam kısımları ise bölücü duvarlarla bölünerek öğrenci tuvaleti olarak kullanılmaktadır. Restitüsyon çiziminde sonradan eklenen bölücü duvarlar kaldırılıp vergi kaydındaki ifadelere göre düzenleme yapılmıştır (Şekil 4.46).

Rölövede Z02 no.lu sınıf mahalinin tavanındaki kademe ve duvarda kapatılmış diğer bir kapı olması sebebiyle bu mahalde önceden bir duvar olduğu düşünülmüştür (Şekil 4.43). Mahal ahşap bir duvarla ikiye bölünmüştür bu bölümlenme sonucunda

vergi kaydındaki oda sayısına da uyum sağlanmıştır. Ayrıca mahal tavanındaki muhdes ahşap kaplama kaldırılarak diğer mahallerde de bulunan özgün ahşap kirişli döşeme ortaya çıkacaktır.

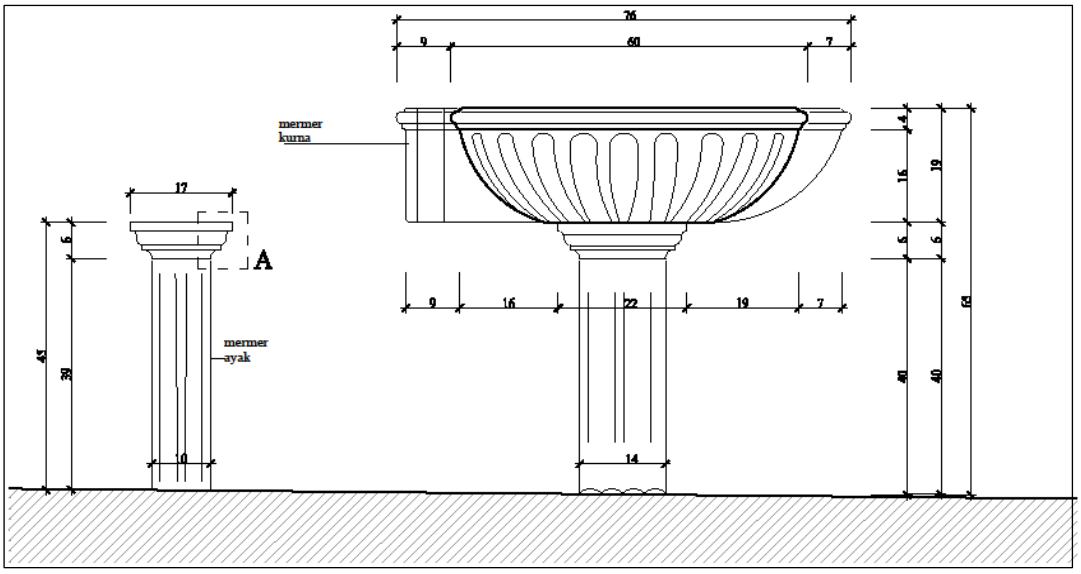
Şekil 4.43: Z02 no.lu Oda eklenen duvarın rölöve izleri.

Zemin kat giriş kısmında bulunan mermer kurna zemin kotunun yükseltilmesi sebebiyle bir kısmı zemin altında kalmıştır. Restitüsyon çiziminde açığa çıkartılarak yanında bulunan izlere göre 1 tane daha eklenmiştir (Şekil 4.44).

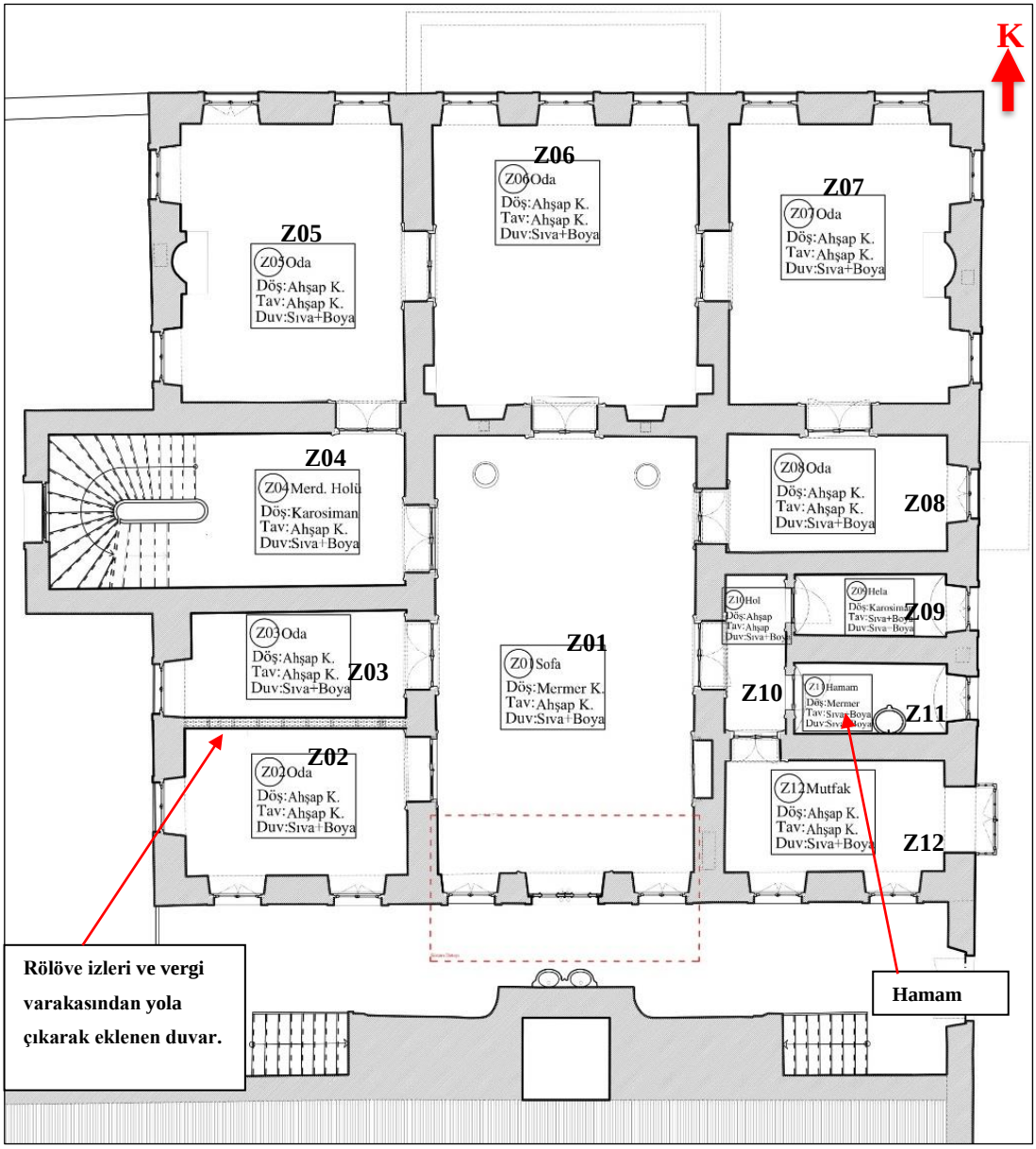
Zemin kat tavan kısmındaki süslemelerin bir kısmı hasarlıdır, eksik olan kısımlar özgün tavan süslemelerine göre tamamlanmıştır. Yapıda rölöve çalışmasında tespit edilen özgün kapı pencere doğrama detayları restitüsyon çalışmasında da kullanılmıştır. Özgün zemin kaplamlarındaki hasarlar giderilerek restitüsyon önerisinde korunmuştur. Muhdes ahşap zemin kaplamaları yerine özgün ahşap kaplamalar önerilmiştir.

Şekil 4.44: Zemin kat girişindeki kurna.

Şekil 4.45: Zemin kat girişindeki kurna.

Şekil 4.46: Restitüsyon zemin kat planı.

- 1. Kat Planı

Yapının birinci katında 1933 yılına ait vergi kaydında yazan ‘’ İkinci kat ayrıca bahçeden iki taş sofa taş merdivenden çıkılır geniş bir sofa etrafında altı oda bir hela.’’ ifadesine uyulmuştur. Birinci kat günümüzde de yapı plan şeması olarak özgün plan şemasına yakın durumdadır. Yapının kuzey tarafında kalan 106 no.lu oda ve doğu cephesine bakan 108 no.lu hol mahallerinin eski fotoğraflardan tespit edilen cumba ve balkonları restitüsyon çalışmasında yapıya eklenmiştir.

Günümüzde sınıf olarak kullanılan 103 no.lu oda mahalinin tavanında mevcut kirişlere göre daha alt kotta biten bir kiriş tespit edilmiştir, diğer kirişlerden alt kotta

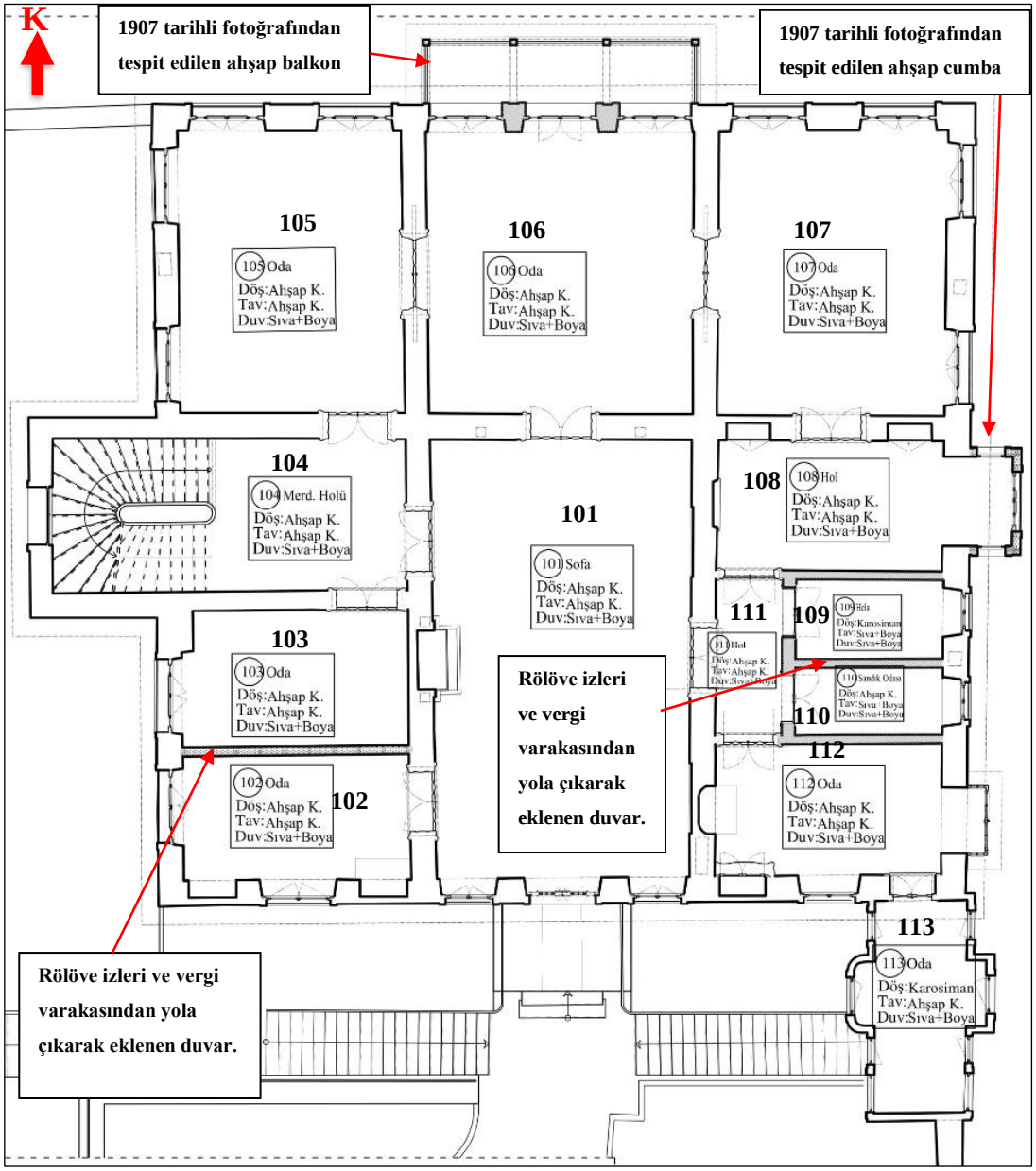
bitmesi sebebiyle bu kısımda bir ara duvar olduğu düşünülmüştür ve vergi kaydındaki oda sayısından da yola çıkarak oda ikiye bölünmüştür (Şekil 4.47). Aynı durum ayrıca 109 no.lu oda mahalinde de bulunmaktadır (Şekil 4.48). Bu odalarda karşılaşılan diğerlerine göre daha düşük kottaki kirişler öncelikle taşıyıcı sistemin bir gerekliliği olabileceği düşünülmüştür, fakat daha fazla açıklıkların geçildiği daha büyük odalarda bile bu kotta kirişlerle karşılaşılmaması sebebiyle ve vergi kayıtlarının da buradaki oda sayılarını desteklemesi sebebiyle restitüsyon çiziminde duvar yapılmıştır.

Şekil 4.47: 102 no.lu Oda eklenen duvar aksında tespit edilen kiriş.

Şekil 4.48: 109 no.lu Oda eklenen duvar aksında tespit edilen kiriş.

Şekil 4.49: Restitüsyon - 1. kat planı.

Günümüzde hasarlı olan tavan süslemeleri özgün tavan süslemelerine göre tamamlanmıştır. Yapının rölövesinde tespit edilen özgün ahşap kaplamalar ve kapı pencere detayları plan geneline yansıtılmıştır.

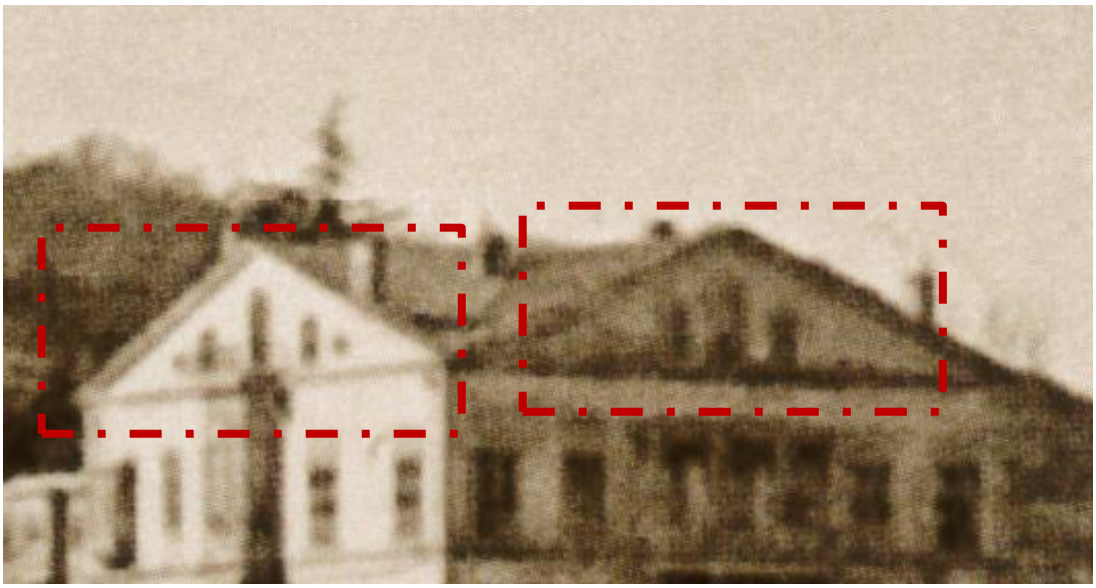
• Çatı Katı Planı

Yapının 1906 yılına ait fotoğraflarından özgün çatı formu tespit edilmiştir. Günümüzde ön cephede örneğini gördüğümüz üstü kemerli 3'lü pencere düzeni yapının eski fotoğraflarında da görülmektedir. Bu üçlü pencerenin boşlukları ve yüksekliklerinin özgün görünmesi sebebiyle, ortadaki yüksek pencerenin üst kotu

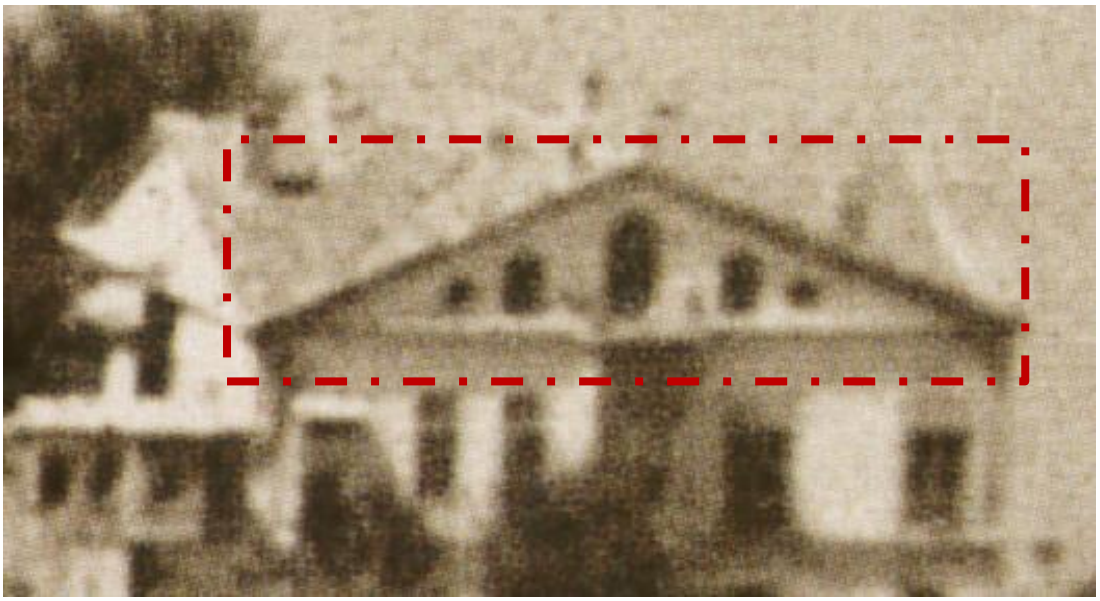
restitüsyonda da pencerenin üst kotu olarak kabul edilmiştir. Sonrasında eski fotoğraflar sayısal ortama aktarılıp pencere üstüyle çatı mahyası arasındaki mesafe oranlanarak özgün çatı formu oluşturulmuştur (Şekil 4.50, 4.52). 1933 yılına ait vergi kaydında yazan ‘’Üçüncü kat bir sofa etrafında yedi oda bir helası vardır’’ ifadesi değerlendirilmiştir. Fotoğraflardan faydalanılarak oluşturulan çatı formunun ve mevcut plan şeması doğrultusunda mekânsal kurgu oluşturulmuştur (Şekil 4.53).

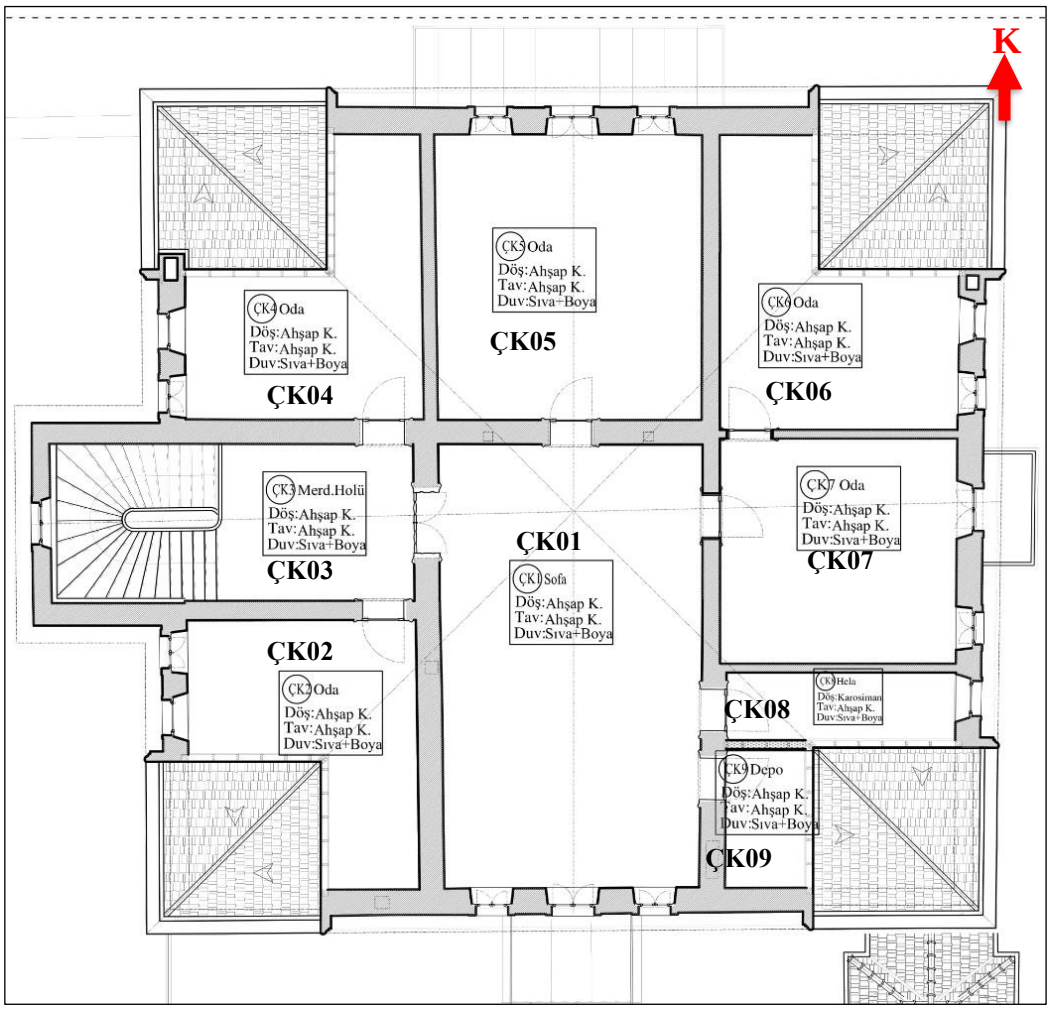
Şekil 4.50: Ön cephe çatı katındaki özgün pencereler.

Şekil 4.51: Eski fotoğrafta pencere düzenleri.

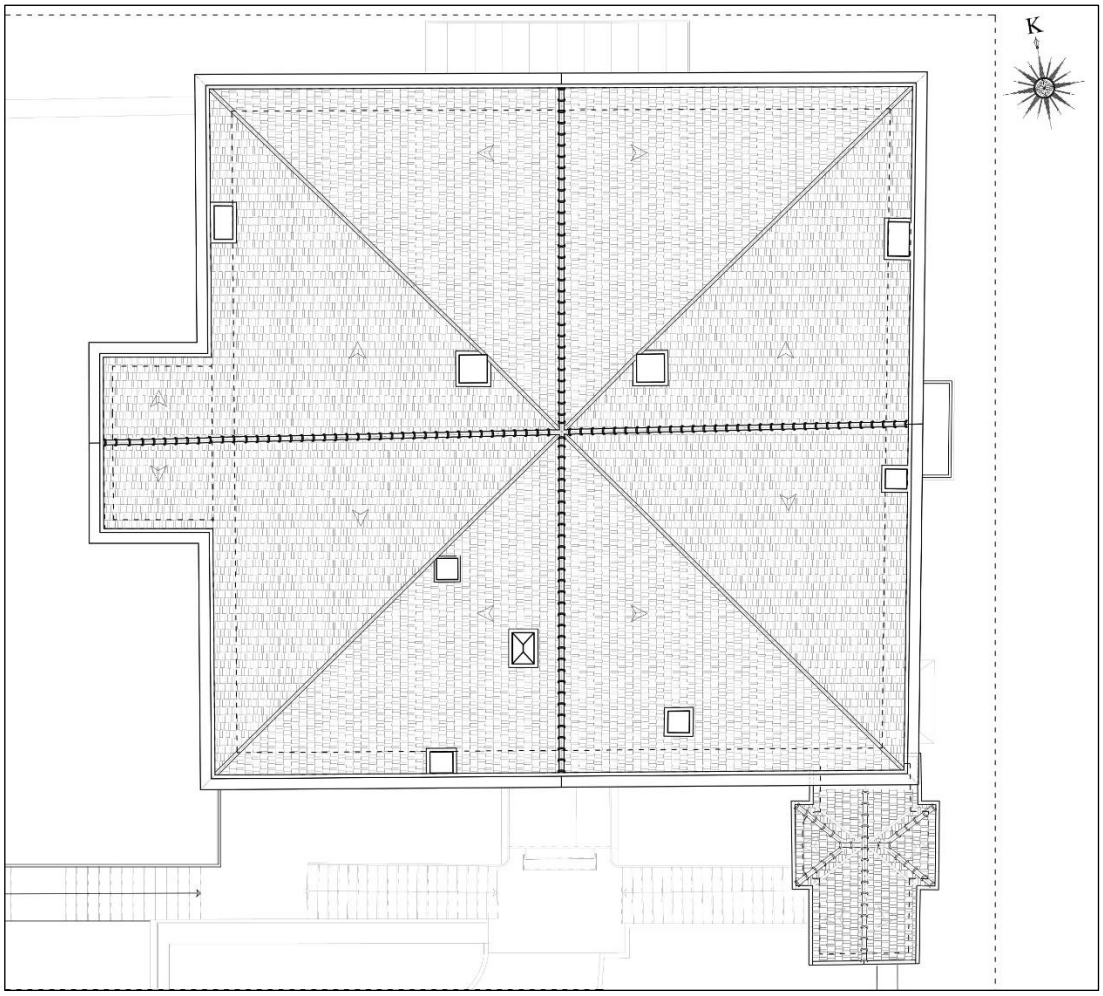
Şekil 4.52: Eski fotoğrafta pencere düzenleri.

Şekil 4.53: Restitüsyon - çatı katı planı.

• Çatı Planı

Yapının çatı planı oluşturulurken yapıya ait 1906-1915 yıllarında çekilen fotoğraflardan faydalanılmıştır. Günümüzde yükseltilmiş olan çatı beden duvarları fotoğraflardaki haline döndürülmüştür. Yapı fotoğraflarından yapılan oranlamalarla çatı yüksekliği tespit edilip her cephede üçgen alın oluşacak şekilde çatı oluşturulmuştur (Şekil 4.54).

Şekil 4.54: Çatı planı.

4.2.2. Cepheler

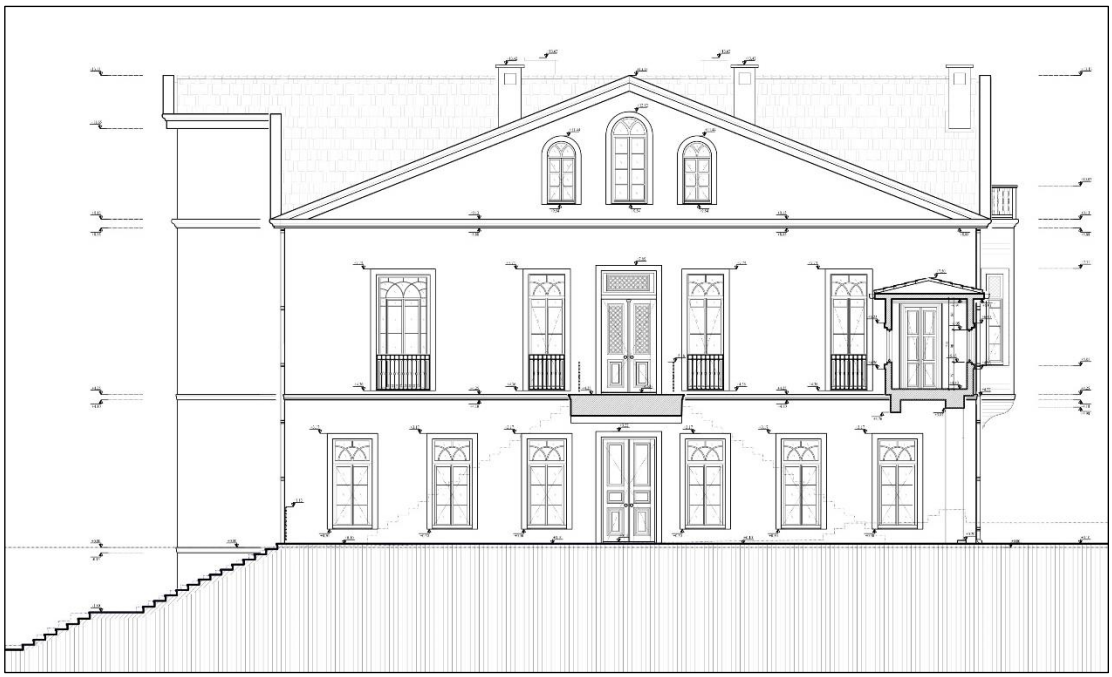
İlk işlevi konut olan Marko Paşa köşkü okul olarak kullanılmaya başladığı süreçte gördüğü müdahaleler sebebiyle özgün cephe görünümü tam anlamıyla günümüze ulaşamamıştır. Özgün çatı katına yapılan müdahaleyle çatı formu ve

pencere düzeni değişmiştir, cephede var olduğu eski fotoğraflardan tespit edilen cumba ve balkonlar günümüze ulaşamamıştır.

Restitüsyon çalışmasında eski fotoğraflardan tespit edilen yapı öğeleri tekrar yapıya eklenmiştir. Yapıya ait 1906-1915 yıllarına ait fotoğraflardan ve mevcut rölöve izlerinden yola çıkarak yapı cephelerinin özgün görünümü oluşturulmaya çalışılmıştır.

- Güney (Ön) Cephesi

Restitüsyon çiziminde öncelikle rölöve izlerindeki cephe boşlukları dikkate alınmıştır. Eski fotoğraflarda bu cephe net olarak görünmemektedir. Bu sebeple diğer cephelerde oluşturulan doğramalar ve pencere boşlukları rölöve izleri ile karşılaştırılarak uygulanmıştır. Cephelerdeki pencere doğramalarından rölöve de özgün olduğu düşünülenler korunmuştur. Özgün olmayan pencereler yerine yapıda örneği olan özgün doğramalar önerilmiştir.

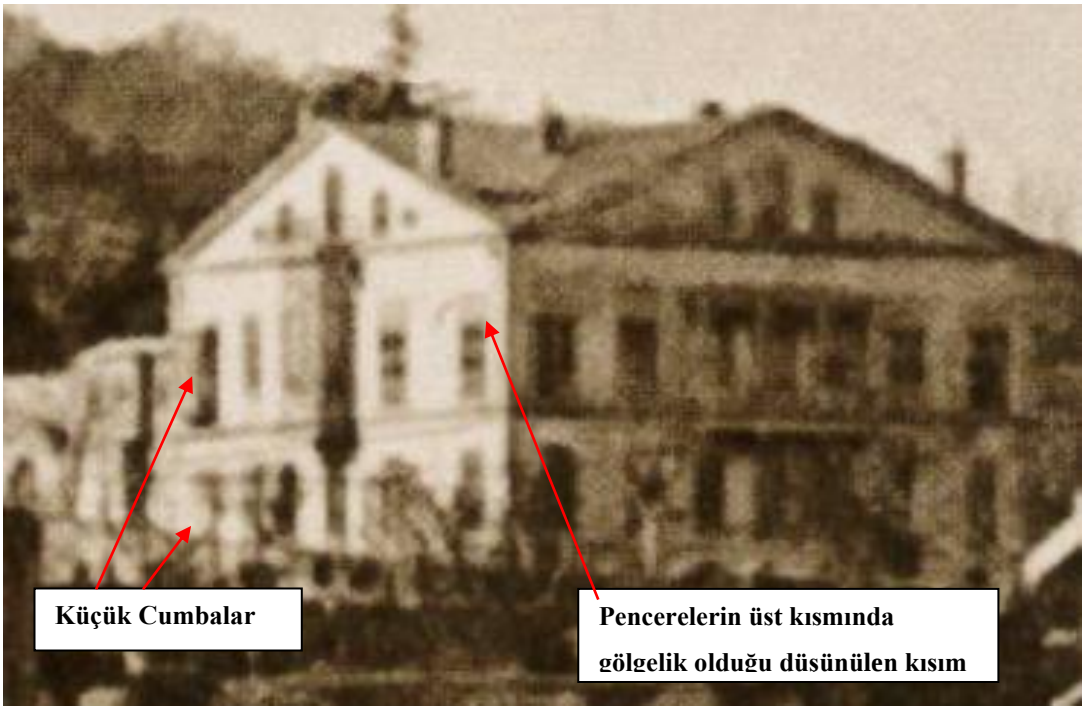
Şekil 4.55: Ön cephe.

- Doğu (Sağ Yan) Cephesi

Yapının doğu cephesi eski fotoğraflarda en net tespit edilen cephedir**.** Günümüzde ön cephede örneğini gördüğümüz üstü kemerli 3'lü pencere düzeni yapının eski fotoğraflarında doğu cephesinde görünmektedir. Bu 3'lü pencerenin boşlukları ve yükseklikleri özgün görünmesi sebebiyle, ortadaki yüksek pencerenin

üst kotu restitüsyonda da pencerenin üst kotu olarak kabul edilmiştir. Sonrasında eski fotoğraflar sayısal ortama alınıp pencere üstüyle çatı mahyası arasındaki mesafe oranlanarak özgün çatı formu oluşturulmuştur.

1905-1915 yılları arasında çekilen fotoğrafta; yapının birinci katındaki pencere düzeni cumba ve çatı katındaki pencereler ve çatı formu tespit edilebilmektedir. Bu fotoğraf doğrultusunda cepheye cumba ve balkon eklenmiştir, pencere oranlarına dikkat edilmiştir. Fotoğraflarda doğu cephesinin orta aksındaki cumbanın yanı sıra cephenin güney yönünde daha küçük cumbalar olduğu görülmüştür. Ayrıca fotoğraflarda cephenin 1. Kat seviyesinde kuzey tarafındaki 3 pencerenin üst kısmında gölgelik olduğu düşünülen bölümler görülmektedir (Şekil 4.56-4.58).

Şekil 4.56: Marko Paşa Köşkü 1906-1907 yılı.

Şekil 4.57: Marko Paşa Köşkü doğu cephesi 1905-1915 Yılı.

Şekil 4.58: Doğu cephesi.

• Kuzey (Arka) Cephesi

Yapının arka cephesi 1906 yılında denizden çekilen fotoğraftan tespit edilmiştir. Fotoğrafta yapının birinci kat seviyesindeki balkonu olduğu görülmektedir. Restitüsyon çalışmasında balkon kısmı fotoğrafa ve plandaki akslara göre oluşturulmuştur. Fotoğrafta tespit edilen pencere boşlukları, çatı formu ve bacalar restitüsyon çizimine eklenmiştir.

Şekil 4.59: Kuzey cephesi.

• Batı (Sol Yan) Cephesi

Yapının batı cephesine dair eski fotoğraf bulunamamıştır. Bu sebeple eski fotoğraflara göre oluşturulan diğer cephelerdeki kararlar rölöve izleriyle karşılaştırılarak bu cepheye de uygulanmıştır. Cephedeki pencere yükseklikleri fotoğrafı olan cephelerdeki oranlara göre çekilmiştir. Ayrıca mevcut rölöve pencere doluluk boşluk oranları dikkate alınmıştır.

Şekil 4.60: Batı cephesi.

5. RESTORASYON

5.1. Restorasyon Önerisi

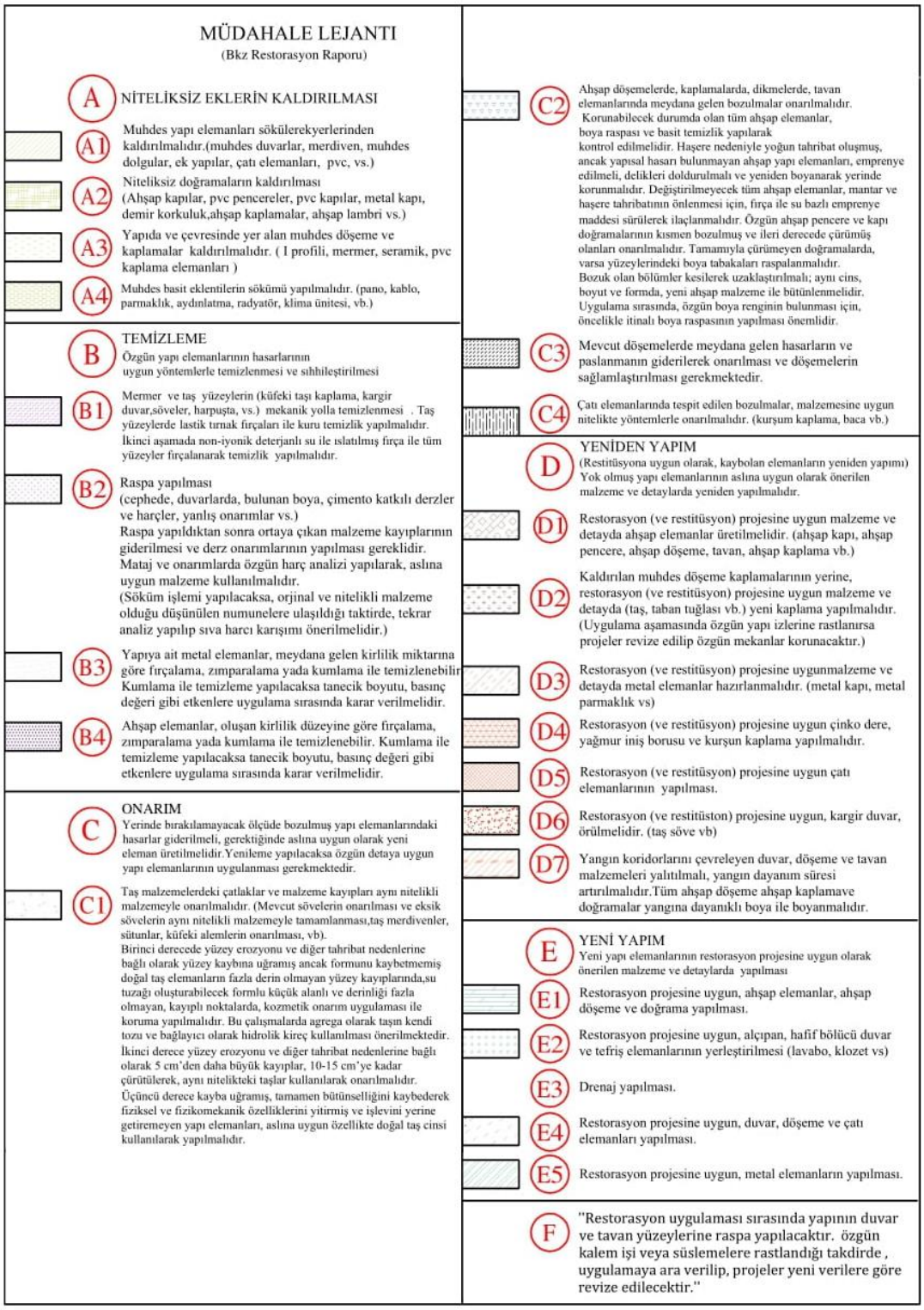
Yapının restorasyon önerisi hazırlanırken, mimari açıdan mümkün olduğu düzeyde restitüsyon çalışması esas alınmıştır. Restitüsyon çalışmasında tespit edilen çatı formu, balkon ve cumba gibi günümüze ulaşamayan kısımlar özgün malzeme ve yapım tekniğiyle yeniden oluşturulması önerilmektedir.

Yapı uzun yıllar eğitim yapısı olarak kullanılması sebebiyle bir konuttan ziyade akıllarda okul olarak yer almaktadır. Bu sebeple yapının restorasyonunda okul işlevinin devam ettirilmesi kentli hafızasının sürekliliği açısından faydalı olacağı düşünülmüştür. Ayrıca tarihi yapıları koruma bilincinin ilkokul çağındaki çocuklara eğitim aldıkları yapı üzerinden anlatılması, bu bilincin ilkokul çağından temelinin atılmasına fayda sağlayacaktır. Ayrıca yapının mülkiyet sahibi olan İstanbul İl Özel İdaresi de ‘’ilkokul’’ işlevinin devam etmesini istemiştir. Bu sebeple yapının günümüzdeki ‘’ilkokul’’ işlevi restorasyon projesinde de sürdürülmüştür.

Yapının restorasyonunda, kullanıldığı süreçte doğal sebeplerden oluşan bozulmalar, niteliksiz onarımlar giderilecek ve her türlü muhdes ek kaldırılacaktır. Yapının ahşap döşemelerinde tespit edilen düşük seviyeli sehimler 1999 depremi sonrası metal I profillerle yapılan güçlendirmeyle durdurulmuştur. Yapı duvarlarında oluşan düşük seviyeli düşeyden şaşmalar yapının statik durumuna zarar verecek boyutta değildir. Uygulama sırasında yapılacak sökümlerde hem döşemelerdeki hem de duvarlardaki taşıyıcı elemanların yapısal durumu kontrol edilmelidir. Yapılacak onarımlar özgün malzeme ve teknikte yapılacaktır. Yapılacak güçlendirmelerle yapı statik olarak stabil hale getirilecektir.

Yapının restorasyon projesinde yapılacak uygulamalar; ‘’niteliksiz eklerin kaldırılması, temizleme, onarım, yeniden yapım ve yeni yapım’’ olmak üzere 5 ayrı başlıkta ele alınmıştır. Bu başlıklarda kendi alt başlıklarında ayrıştırılarak detaya inilmiştir. Oluşturulan Restorasyon Müdahale Paftası’nda hangi mahale hangi uygulamanın yapıldığı kodlamalarla belirtilmiştir (Şekil 5.1). Yapıya dönem dönem yapılan sıva ve boya gibi onarımlar sebebiyle özgün kalem işlerinin günümüze ulaşamadığı düşünülmektedir. Bu sebeple uygulama sırasında yapılacak itinalı

raspalar sonucu özgün kalem işlerine rastlandığı takdirde, mevcut duruma göre projeler güncellenip anıtlar kuruluna sunulacak ve yapıya ait özgün yapı öğeleri korunacaktır.

Şekil 5.1: Restorasyon müdahale lejantı.

Restorasyon projesinde restitüsyon çalışmasına uyularak özgün plan şeması korunmuştur. Bodrum katta depolar, ıslak hacimler ve çok amaçlı salon bulunmaktadır. Normal katlarda kiriş izlerinden tespit edilen duvarlar tekrar eklenmiştir. Yapının çatı katı özgün haline döndürülerek çatı formu 1906 yılındaki fotoğrafta görülen biçime getirilmiştir.

5.1.1. Planlama Düzenindeki Öneriler

- Bodrum Kat Planı

Yapının bodrum katında çok amaçlı salon, kazan dairesi, ıslak hacimler, kantin ve depolar yer almaktadır (Şekil 5.2).

Bodrum kat planının orta kısmında bulunan sarnıç kısmının restorasyon projesinde çok amaçlı salon olarak kullanılması önerilmiştir. Sarnıç kısmının B03 no.lu Merdiven holüne bakan duvarına çift kanatlı ahşap kapı eklenerek mahale giriş sağlanmıştır. Restorasyon önerisinde oluşturulan Çok amaçlı salon mahalinin zemini için doğal taş kaplama önerilmiştir. Mahal duvarları ve tavanı sıvanıp boyanacaktır.

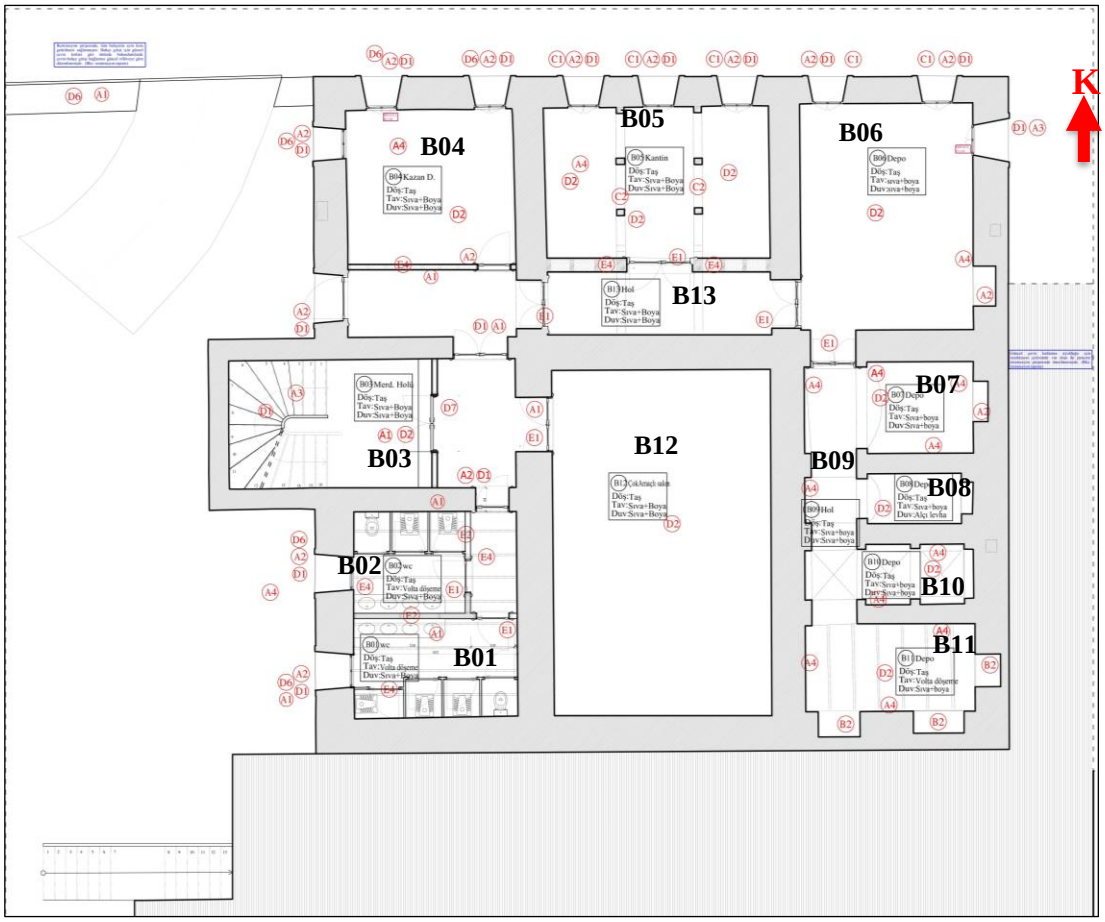
Rölövesinde öğrenci tuvaleti olarak kullanılan B01 ve B02 no.lu mahaller restorasyon önerisinde de öğrenci tuvaleti olarak önerilmiştir. Fakat plan çözümünde yapılan değişiklikle daha kullanışlı hale getirilip hem kızlar hem de erkekler tuvaletinin doğal havalandırması sağlanmıştır.

Yapının ısıtma sistemi B04 no.lu Kazan dairesi mahalindeki duvar tipi yoğuşmalı kazan vasıtasıyla sağlanacaktır. Rölövesinde yapı cephesinde açıktan götürülen alüminyum baca sökülüp yapının beden duvarı içindeki özgün baca kullanılacaktır. Bacanın dışarı çıkarılması için beden duvarında açılan boşluk özgün harman tuğlası ile tamamlanacaktır. Yapının rölövesinde Z01 no.lu Sofa mahalinin içinde muhdes yapı elemanlarıyla oluşturulan kantin kaldırılıp, bodrum katta B05 no.lu mahal kantin olarak önerilmiştir.

Genel olarak bodrum kat duvarı ve bağdadi sıvalı tavanlarında sıva dökülmeleri tespit edilmiştir. Sıva dökülmeleri özgün malzeme ile tamamlanacaktır. Bağdadi sıvaların döküldüğü kısımlarda bağdaki çıtalarının durumu kontrol edilip gerekli yerlerde çıtalar da yenilenerek yeniden sıva yapılmalıdır. Bodrum katta B02 ve B11 no.lu mahallerdeki volta döşemeli tavanlardaki metal I profiller kimyasallarla temizlenip yüzeydeki hasarlar giderilecek ve boyanacaktır. Onarılamayacak

seviyedeki metal elemanlar aynı ölçü ve detayda yenisiyle değiştirilecektir. Bodrum kattaki tonozlu tavan yüzeylerindeki kararma olan kısımlarda öncelikle fırçayla kuru temizlik yapılmalı sonrasında non-iyonik deterjanlı su ile ıslatılmış fırça ile yüzeyler fırçalanarak temizlik yapılmalıdır.

Kat genelinde bulunan pvc kapı pencereler, seramik kaplamalar gibi niteliksiz elemanlar sökülecek yerine restorasyon projesine uygun ahşap doğramalar uygulanacaktır. Bodrum kat zeminlerindeki muhdes kaplamalar sökülüp yerine restorasyon projesine göre taş kaplama yapılacaktır.

Şekil 5.2: Restorasyon projesi- bodrum kat planı.

• Zemin Kat Planı

Zemin katta bulunan Z02, Z04, Z05 ve Z06 no.lu mahaller sınıf olarak işlevlendirilmiştir. Restitüsyonunda hela ve hamam olarak kullanılan Z08-Z09 no.lu mahaller tuvalet olarak işlevlendirilmiştir. Yapının rölövesinde Z01 no.lu Giriş salonunun içinde muhdes pvc elemanlarla oluşturulmuş kantin kısmı kaldırılıp, bodrum kata alınması önerilmiştir.

Z01 no.lu Hol mahalini zemini mermer kaplamalıdır. Mermer kaplamalarda kılcal çatlaklar bulunmaktadır ve giriş kısmında çimento onarımları bulunmaktadır. Muhdes çimento onarımları sökülecektir özgün mermer kaplamalar onarılacak ve malzeme dokusuna zarar vermeyecek kimyasal temizlik malzemeleriyle temizlenmelidir.

Duvarlardaki muhdes boyalar, alt katmanlarında özgün kalem işleri olma ihtimaline karşı, raspa yapılarak kontrol edilmelidir. Sonradan eklenen muhdes metal doğrama kapılar sökülüp, yerine restorasyon projesine uygun ahşap kapılar uygulanacaktır.

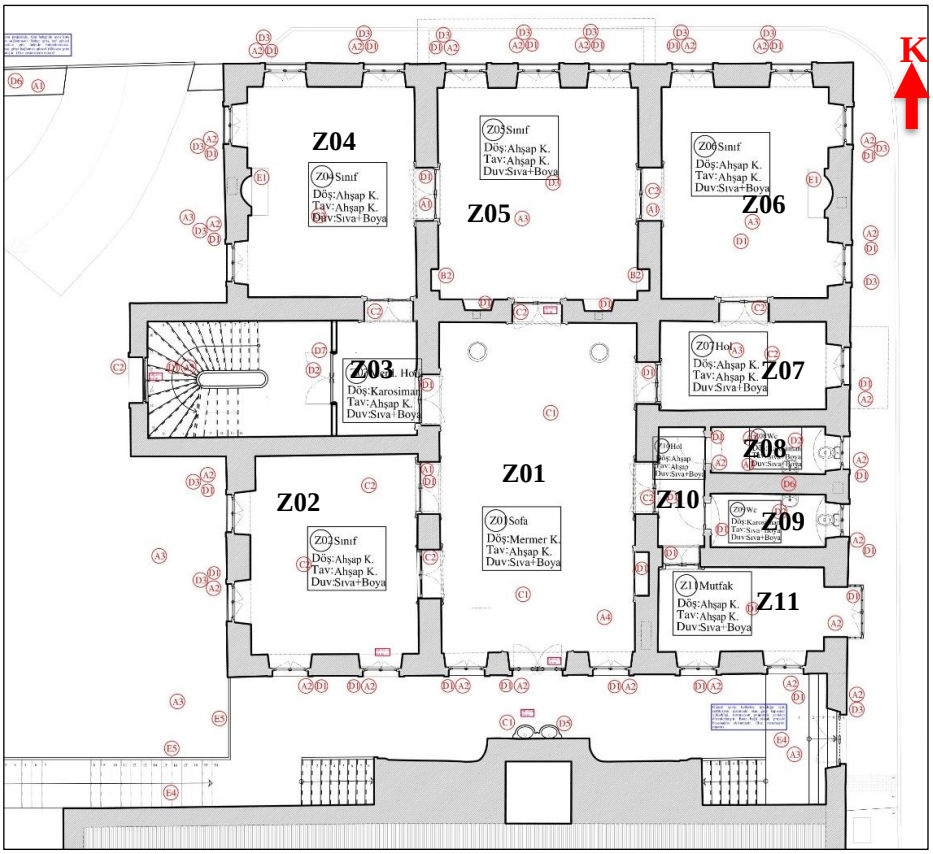
Zemin kat mahallerinin döşemelerinde kısmi sökümler yapılıp, ahşap döşeme kirişleriin fiziksel durumu kontrol edilmelidir. Ahşap tavan kaplamaları ve süsler onarılacak eksik kısımlar restorasyon projesine göre özgün malzemeyle tamamlanacaktır. Tavan ve duvar yüzeylerinde yapılacak itinalı raspalar sonucu özgün kalem işleri ve süslemeler çıkma durumunda çıkan verilere göre restorasyon projesi güncellenmelidir.

Ahşap tavanlardaki kılcal boya çatlakları bulunmaktadır. Üst üste yapılan boya uygulamaları malzeme yüzeylerinde bir katman oluşturmuştur. Muhdes boyalar sökülüp ahşap kaplamaların hasar durumu kontrol edilecektir.

Z02 no.lu Oda mahalinin kapısında niteliksiz onarımlar ve boya dökülmeleri görülmektedir. Niteliksiz onarımlar sökülüp kapılara zımparalanacak eksik kısımlar aynı malzemeyle yeniden üretilip kapı tamamlanacaktır. Zeminlerdeki muhdes pvc kaplamalar sökülüp özgün kaplama ortaya çıkarılacaktır. Özgün ahşap kaplamalara sistre yapılıp cilalanacaktır. Duvar yüzeylerinde özgün kalem işi süslemeler olma ihtimaline karşı itinalı raspa yapılmalıdır. Mahaldeki ahşap doğramalar restorasyon detay paftasındaki detaylara uygun şekilde yapılacaktır. Z02 no.lu oda mahalinin sonradan kapatılan kapısı açılacaktır. Z03 no.lu Merdiven holü zemini karosiman kaplama yapılacaktır. Yapının merdiveni restorasyon projesine uygun şekilde yapılacaktır.

Z05-Z06-Z07-Z08- Z10- Z12 no.lu mahallerin zeminlerindeki ahşap kaplamaların özgün olanları onarılacak, müdahale gören yerler yenilenecektir. Devamında ahşap kaplamalara sistre yapılıp cilalanacaktır. Mahallerin duvarlarında raspa yapılacaktır kalem işleri veya süslemeler çıktığı takdirde projeler güncellenmelidir. Raspalarda farklı bir detaya rastlanmadığı takdirde özgün sıva harcıyla duvarlar sıvanıp boyanacaktır. Mahal tavanlarındaki ahşap kaplamalarda

raspa yapılıp muhdes boya katmanları sökülecektir. Ahşap kaplamalar kontrol edilip hasarlı olanlar onarılacaktır. Onarılamayacak durumdaki ahşap elemanlar restorasyon projesine uygun şekilde yenilenmelidir. Mahallerdeki doğramalardan korunabilecek durumda olanlar onarılarak korunacak, fazla hasarlı olanlar restorasyon projesi detay paftasına göre yeniden yapılacaktır. Z08-Z09 no.lu tuvalet mahalindeki muhdes duvarlar kaldırılıp zemini karosiman kaplanacaktır. Duvarları ve tavanı sıvalı ve boyalı olacaktır. Zemin kat girişindeki eksik mermer kurna restorasyon projesine göre tamamlanacaktır.

Şekil 5.3: Restorasyon projesi – zemin kat planı.

- 1. Kat Planı

Birinci katta doğu cephesine bakan mahalleri okul yönetim birimleri konumlandırılmıştır. 106 no.lu Odası, 107 no.lu mahal Sekreter Odası, 108 no.lu mahal ise Müdür Yardımcısı odası olarak işlevlendirilmiştir. 102, 104, 105, 110 no.lu mahaller sınıf olarak işlevlendirilmiştir (Şekil 5.4).

101 no.lu Giriş salonu mahalinin zemini ahşap kaplamalıdır ve yüzeyinde aşınmalar gözlemlenmektedir. Ahşap kaplamalara sistre yapılıp cilalanacaktır.

Mahalin duvarları sıvanıp boyanacaktır. Duvarlardaki muhdes boya ve sıvalar raspa yapılarak dikkatli bir şekilde sökülecektir. Uygulama sırasında yapılacak raspa sonrası duvarlarda kalem işi çıktığı takdirde projeler revize edilmelidir. Mahalin tavan kısmı ahşap kirişli kaplamalıdır. Ahşap kirişlerle oluşturulan tavan kasetlerinin iç kısmında ahşap tavan pervazları dönmektedir. Yapı ahşap döşeme kaplamaları sökülerek döşemenin statik durumuna bakılacak ve gerekli güçlendirme yapılıp döşemeler ihya edilecektir. Ahşap kirişlerin altına Metal I profillerle yapılan güçlendirmeler restorasyon uygulamasında da korunmuştur. Yapı bu kirişlerle birlikte statik açıdan stabildir bu sebeple restorasyon projesinde de korunmuştur. Tavan yüzeyleri boyalıdır küçük boya çatlakları bulunmaktadır. Tavan kaplamalarındaki boyalar raspalanacaktır ahşap yüzeyler onarılacaktır. Mahalin batı yönündeki duvarının ortasında mermer kaplamalı ve süslemeli bir şömine bulunmaktadır. Şöminenin 2 tarafında bulunan kapıların birisi 102 no.lu sınıf mahaline açılmaktadır diğeri ise 103 no.lu Merdiven holüne açılır. Güney yönündeki duvarında 2 tane ahşap pencere bulunmaktadır. Pencerelerin orta kısmında dışardan girişi sağlayan metal bir kapı bulunmaktadır. Muhdes metal kapı sökülecek yerine restorasyon projesine uygun ahşap kapı uygulanacaktır. Mahalin doğu yönündeki duvarında bulunan ahşap kapıyla 109 no.lu hol mahaline geçişi sağlamaktadır. Ahşap kaplamaların üzerinde oluşan aşınmalar onarılarak giderilecektir. Kaplamalara sistre yapılıp cilalanacaktır. Tavan kaplamalarındaki çatlaklar giderilip motiflerdeki eksik parçalar restorasyon projesine göre tamamlanacaktır.

102 no.lu sınıf mahalinin zemin kaplamaları korunacak, korunamayacak durumda olan kaplamalar yenilecektir.

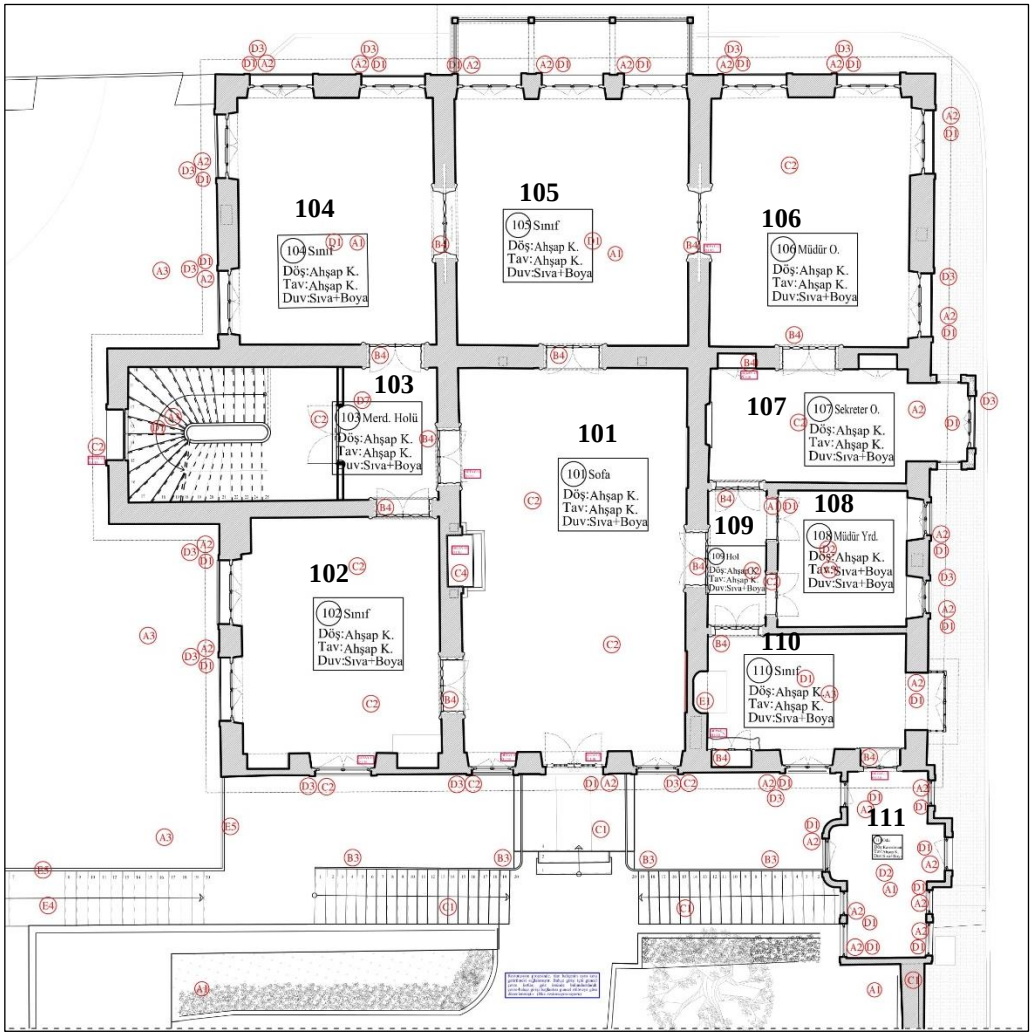
103 no.lu Merdiven Holü mahalinin zemini ahşap kaplanacaktır. Duvarları sıvalı tavanı ahşap kaplamalıdır. Duvarlarda raspa yapılacaktır, kalem işi çıktığı takdirde projeler revize edilecektir. Ahşap bir kapıyla 104 no.lu Sınıf mahaline ahşap bir kapıyla geçilir. Mahalin mevcut ahşap döşeme kaplaması sökülüp yerine restorasyon projesine göre ahşap kaplama yapılacaktır. Mahal duvarları sıvalı ve boyalıdır. Mahalin tavanı ahşap kaplamalıdır. Kattaki diğer oda tavanlarında çiçek motifli süsler bulunmaktadır. 105 no.lu mahalin zeminindeki muhdes laminat parke sökülüp özgün ahşap kaplama uygulanacaktır. Bu odanın, yapının denize bakan cephesinin orta aksında bulunması, eski fotoğraflarından tespit edilen ahşap balkonunun olması ve plan düzeni içerisinde merkezi bir noktada olması sebebiyle özgün halinde tavanının daha detaylı olduğu düşünülmüştür. Rölövesinde içi boş olan tavan kasetlerine, diğer

oda tavanlarındaki alçı bazlı bitkisel motifli süslemelerden analoji yapılarak süsleme önerilmiştir. Bu mahalde kuzey cephesine bakan ahşap taşıyıcılı bir balkon bulunmaktadır, restitüsyon çalışmasında tespit edilen bu balkon restorasyon uygulaması sırasında projesine uygun ölçülerde uygulanacaktır. Mahaldeki ahşap doğramalar restorasyon detay paftasına göre yapılacaktır.

107 no.lu Sekreter odasından 106 no.lu Müdür odası mahaline geçişi sağlanabilmektedir. Mahalin zemini ve tavanı ahşap kaplamalıdır. Tavandaki süsler onarılarak eksik kısımları tamamlanacaktır. Mahaldeki nişlerin üzerinde bulunan kalem işli süslemeler onarılarak korunacaktır. Restitüsyon çalışmasında tespit edilen, yapının doğu cephesine bakan ahşap cumba restorasyon projesinde önerilmiştir. Cumba restorasyon uygulamasında projesindeki detaylara uygun şekilde yeniden yapılacaktır. Cumbada 2 tanesi cumbanın dar yüzeylerinde bir tanesi de doğu cephesine bakmak üzere 3 adet ahşap pencere bulunmaktadır.

107 no.lu Sekreter odasından 106 no.lu oda mahaline geçilir. Mahalin zemini ahşap kaplamalıdır. Duvarları sıvalı ve boyalıdır. Mahalde duvar ve tavanlarıda raspa yapılacaktır, özgün süslemeler çıktığı taktirde projeler revize edilecektir. Mahalin tavanı ahşap kaplamalıdır. Mahaldeki ahşap doğramalar restorasyon detay paftasına göre yapılacaktır.

108-109-110 no.lu mahallerin zemin ve tavanları ahşap kaplamalı, duvarları sıvalı ve boyalı olacaktır. 110 no.lu oda mahalinin doğu cephesine bakan penceresi cepheye doğru çıkıntılıdır. Restitüsyon çalışmasında tespit edilen bu pencere, projedeki detaylara göre yeniden yapılacaktır. 111 no.lu oda mahalinin zemini karosiman, duvarları sıvalı ve boyalı, tavanı ise ahşap kaplamalı olacaktır. Kattaki bütün ahşap zemin kaplamalarına sistre yapılacak ve zeminler cilalanacaktır.

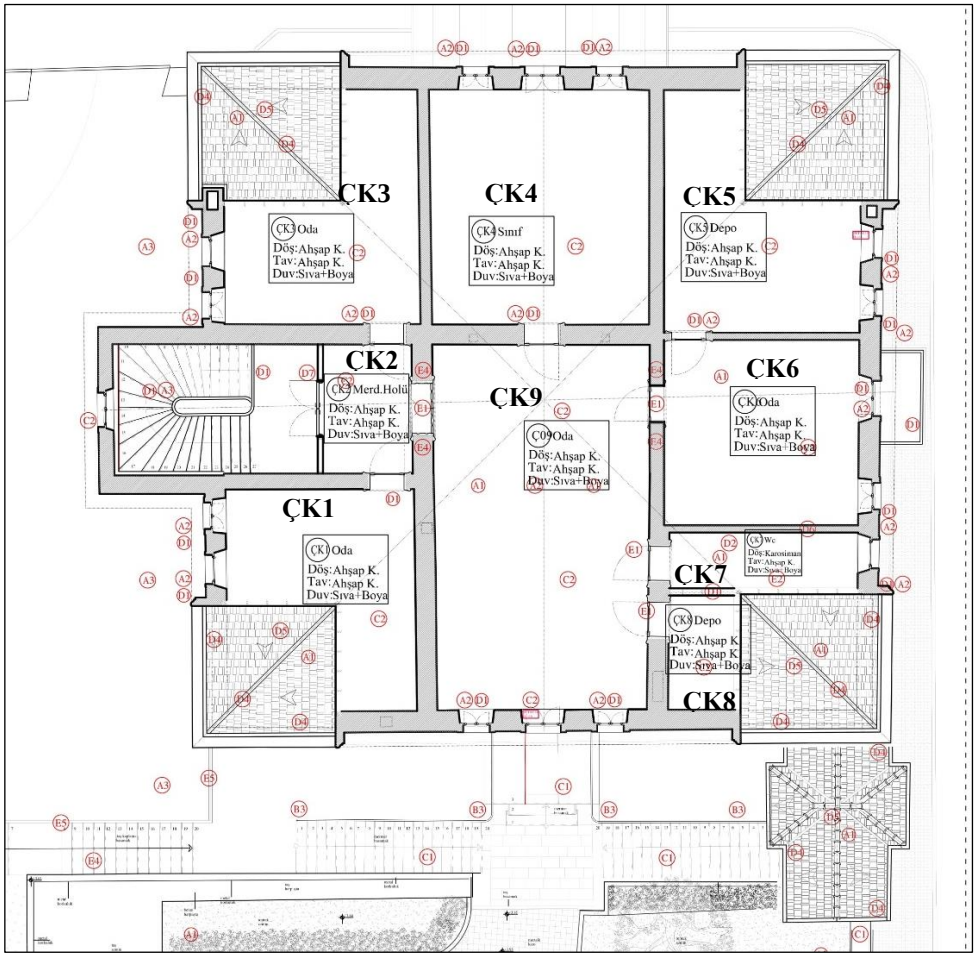
Şekil 5.4: Restorasyon projesi – birinci kat planı.

• Çatı Katı Planı

Yapı çatısına müdahale edilmiş olması sebebiyle çatı planı da günümüzde özgün plan şemasına uygun değildir. Restorasyon projesinde onaylı restitüsyon çalışmasına uyulmuştur. Bu sebeple günümüzde var olan muhdes duvarlar ve eklentiler kaldırılıp restitüsyon esaslı hazırlanan şekil 5.5'te yer alan restorasyon projesi planı uygulanacaktır (Şekil 5.5).

Yapının çatı katına 103 no.lu Merdiven holü mahalinden çıkış sağlanır. Çatı katında ÇK03 no.lu Merdiven holüne ulaşılır. Yapı ilkokul olarak kullanılacağı için her katta merdiven hollerine yangına dayanıklı duvar eklenip, merdiven kovası yangından korunur duruma getirilmiştir. Yapının tek merdiveni olduğu için ana merdiven gerektiğinde yangın merdiveni görevi görecektir. Mahalin zemini ve tavanı ahşap kaplanacak, duvarlarına sıva ve boya yapılacaktır. 103 Merdiven holü mahalinin doğu yönündeki duvarı özgün malzeme ile yeniden yapılacaktır. Mahalden ahşap

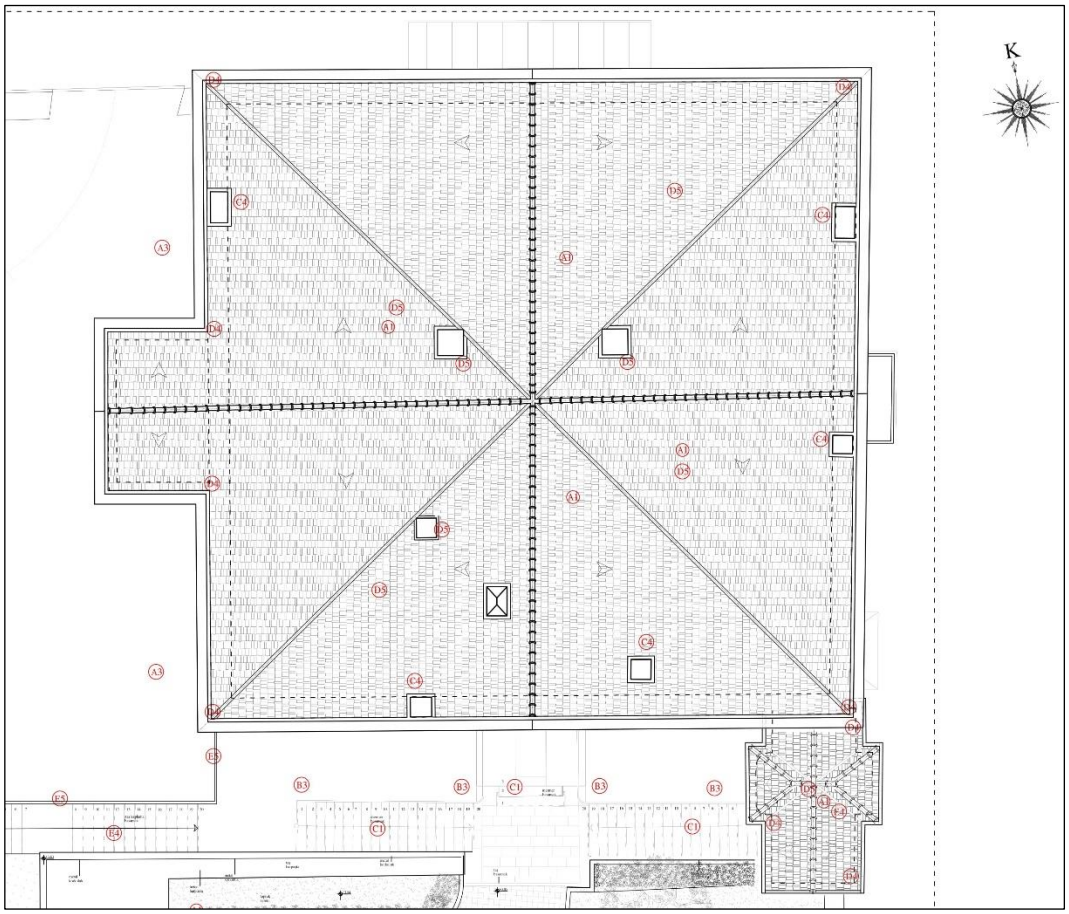
kapılarla kuzey ve güney yönündeki ÇK02-ÇK04 no.lu depo mahallerine ve doğu yönündeki ÇK01 no.lu depo mahaline geçiş yapılabilmektedir. Kattaki diğer mahallere ÇK09 no.lu Sofa mahalinden geçiş yapılır. Sofa mahalinin rölövesinde bulunan muhdes duvar kaldırılacaktır. Mahalin doğu yönünde günümüzde açık olan kısım aynı akstaki duvar devam ettirilerek, mahal dikdörtgen forma getirilecektir. Sofa kısmından ulaşılan ÇK08 no.lu tuvalet mahalinin zemini karosiman kaplı duvarları sıvalı tavanı ise ahşap kaplamalı olacaktır. Tuvalet kısmı dışındaki mahallerin zemini ahşap kaplamalı olacaktır. Çatı katındaki ahşap doğramalar restorasyon detay paftasındaki ölçülere uygun şekilde yapılacaktır. Çatı formu sebebiyle kat yüksekliği yapının köşe kısımlarına denk gelen mahallerde düşmektedir. Bu durum kullanılamaz alanlar ortaya çıkarmıştır. Bu kısımlar yüksekliğin 1.20 metreye düştüğü noktadan itibaren ahşap kapaklar konarak dolap olarak işlevlendirilmiştir.

Şekil 5.5: Restorasyon projesi – çatı katı planı.

• Çatı Planı

Yapı okul olarak kullanılmaya başladıktan sonra çatı katı duvarları yükseltilmiş ve yeni bir çatı yapılmıştır, öncelikle günümüzde var olan muhdes çatı sökülecektir. Yükseltilen beden duvarları restorasyon projesi seviyesine indirilecektir. 2 beşik çatının kesişiminden oluşan, 4 yöne açılıp , 4 cephede de üçgen alın yapan restitüsyon çizimindeki çatı formu restorasyon projesinde de aynı şekilde önerilmiştir. (Şekil 5.6). Çatının taşıyıcı sistemi ahşap olacaktır ve üzeri Marsilya tipi kiremit kaplanacaktır.

Şekil 5.6: Restorasyon projesi – çatı planı.

5.1.2. Cephe Düzenine Yönelik Öneriler

İlk işlevi konut olan Marko Paşa köşkü okul olarak kullanılmaya başladığı süreçte gördüğü müdahaleler sebebiyle özgün cephe görünümü tam anlamıyla günümüze ulaşamamıştır. Özgün çatı katına yapılan müdahaleyle çatı formu ve

pencere düzeni değişmiştir, cephede var olduğu eski fotoğraflardan tespit edilen cumba ve balkonlar günümüze ulaşamamıştır.

Yapı cephesindeki niteliksiz sıva, boya ve yalıtım uygulamaları sökülecektir. Sonradan değişen pencere boşlukları restorasyon projesine uygun şekilde değiştirilecektir. Muhdes kapı pencere doğramaları yerine restorasyon projesindeki özgün doğrama detayları uygulanacaktır.

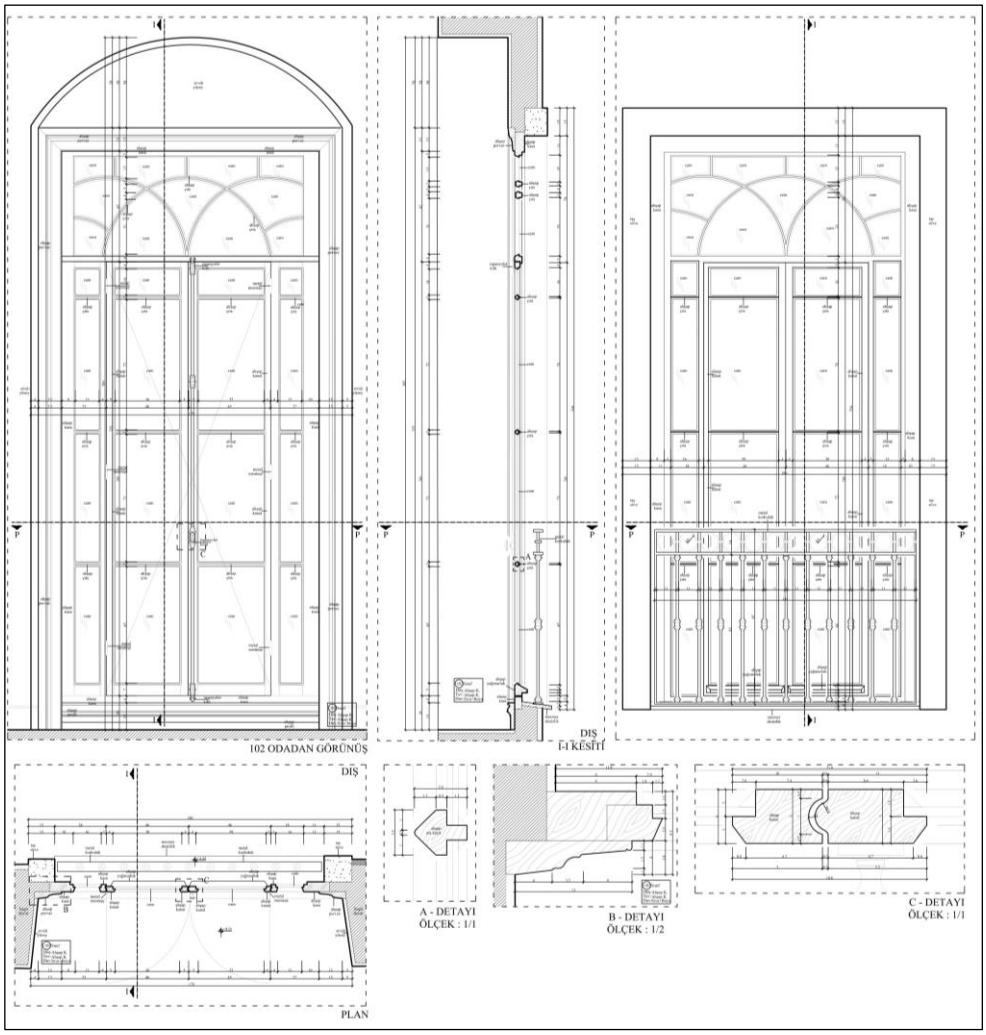
Restorasyon projesinde restitüsyon çalışmasındaki özgün cephe görünümü uygulanmıştır. Yapının zaman içerisinde yitirdiği özgün kısımları tekrar uygulanarak özgün cephe görünümüne kavuşacaktır.

- Güney (Ön) Cephesi

Yapıya giriş güney cepheden yapılmaktadır. Zemin kat ve birinci katta giriş kapıları bulunmaktadır. Zemin kat seviyesindeki özgün pencere doğramaları onarılarak korunacak, muhdes olanlar ve korunamayacak durumda olanlar restitüsyon esaslı restorasyon projesine göre yenilenecektir (Şekil 5.7). Zemin katta bulunan muhdes metal kapı sökülüp özgün ahşap kapı uygulanacaktır. Özgün haline göre günümüzde daha küçük olan pencereler büyütülerek restorasyon projesine uygun şekilde yeniden yapılacaktır. Günümüzde de bulunan çatı katı seviyesindeki pencereler onarılacaktır. Ayrıca yükseltilen duvarlar özgün seviyesine getirilecektir. Cephedeki korkuluklar restorasyon projesindeki detaylara uygun olarak yapılacaktır (Şekil 5.8).

Şekil 5.7: Restorasyon projesi – güney cephesi.

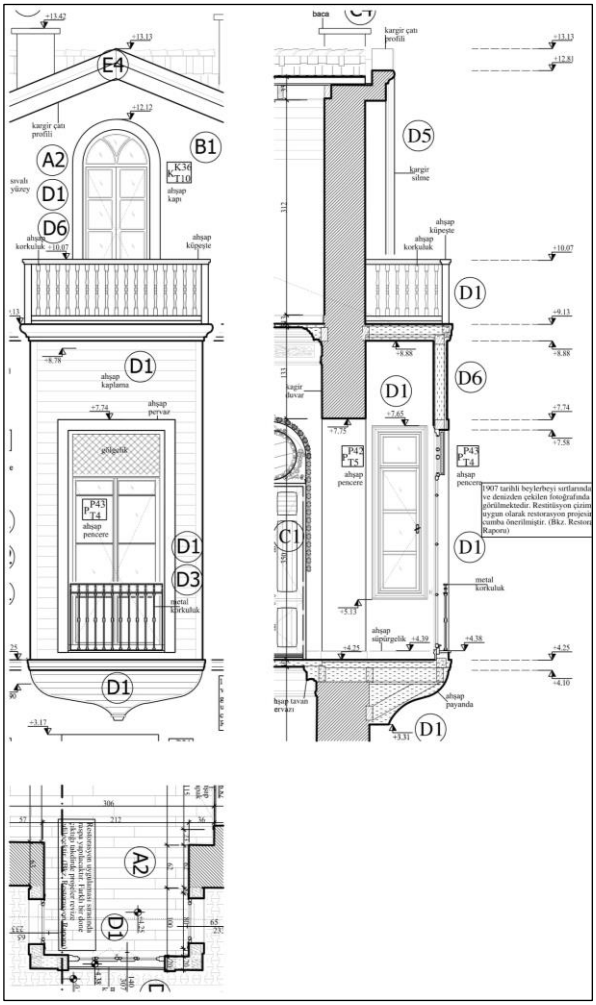
Şekil 5.8: Restorasyon Projesi – 102 no.lu sınıf pencere detay çizimi.

• Doğu (Sağ Yan) Cephesi

Yapının doğu cephesi Baba Nakkaş Sokağı'na bakmaktadır. Cephedeki pencereler eski fotoğraflardaki dolu boşluk düzeni ve mevcut rölöve izleri dikkate alınarak oluşturulmuştur. Bu sebeple küçültülen pencereler özgün boyutlarına getirilip özgün ahşap doğramalar uygulanacaktır. Günümüze ulaşamayan ahşap cumba kısmı özgün malzeme ile yeniden yapılacaktır (Şekil 5.10). Cephe yüzeylerindeki muhdes sıvalar raspalanacak ve özgün malzeme ile yeniden sıvanacaktır. Bodrum kat seviyesindeki sonradan kapatılmış olan pencere açılacaktır. Restitüsyon çalışmasında tespit edilen bazı bodrum pencereleri güncel yol kotunun yükselmesi sebebiyle restorasyon projesinde açılamamıştır.

Şekil 5.9: Restorasyon projesi – doğu cephesi.

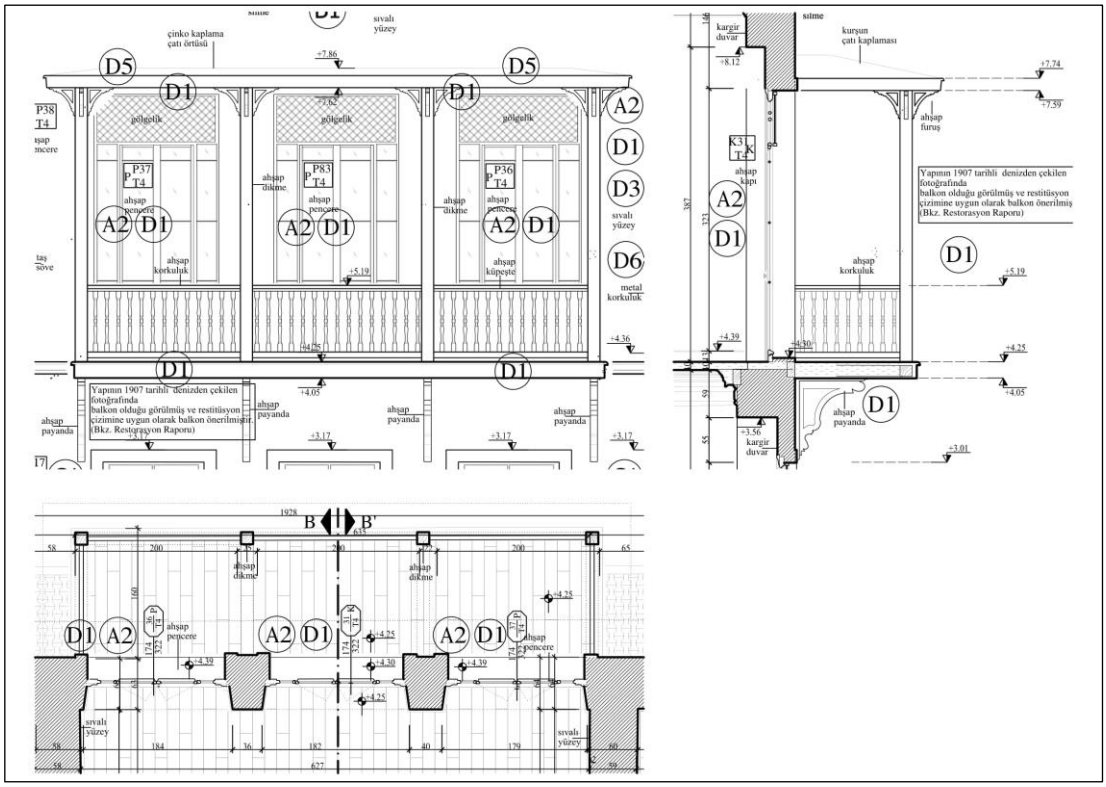
Şekil 5.10: Restorasyon projesi – ahşap cumba.

- Kuzey (Arka) Cephesi

Yapının kuzey cephesi de Baba Nakkaş Sokağı'na bakmaktadır. Zaman içerisinde yapılan onarımlarda kuzey cephesinin pencerelerinin bir kısmı küçültülmüştür. Restorasyon projesinde eski fotoğraflarından faydalanılarak oluşturulan restitüsyon cephesine uyulmuştur. Bu kapsamda pencereler özgün boyutlarına getirilecek ve özgün ahşap doğramalar uygulanacaktır (Şekil 5.11). Cephedeki mantolama türü niteliksiz onarımlar sökülerek özgün malzemeyle sıva yapılacaktır. Restitüsyon esaslı restorasyon cephe çiziminde, birinci katta görülen ahşap balkon özgün malzeme ile yeniden uygulanacaktır (Şekil 5.12).

Şekil 5.11: Restorasyon projesi – kuzey cephesi.

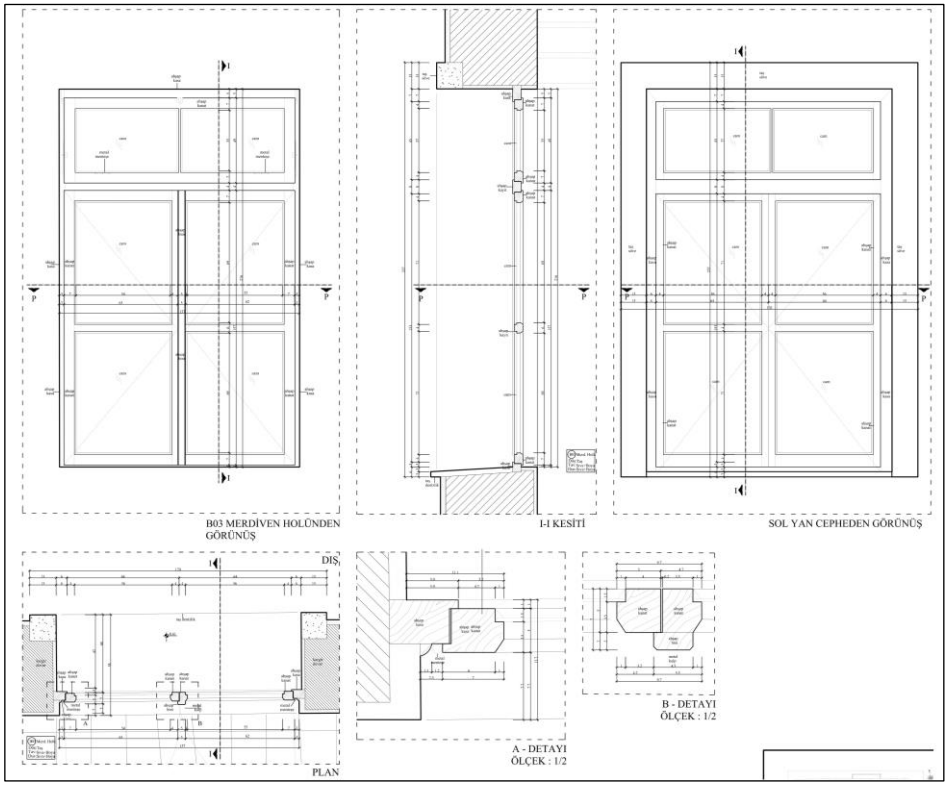
Şekil 5.12: Restorasyon projesi – ahşap balkon.

• Batı (Sol Yan) Cephesi

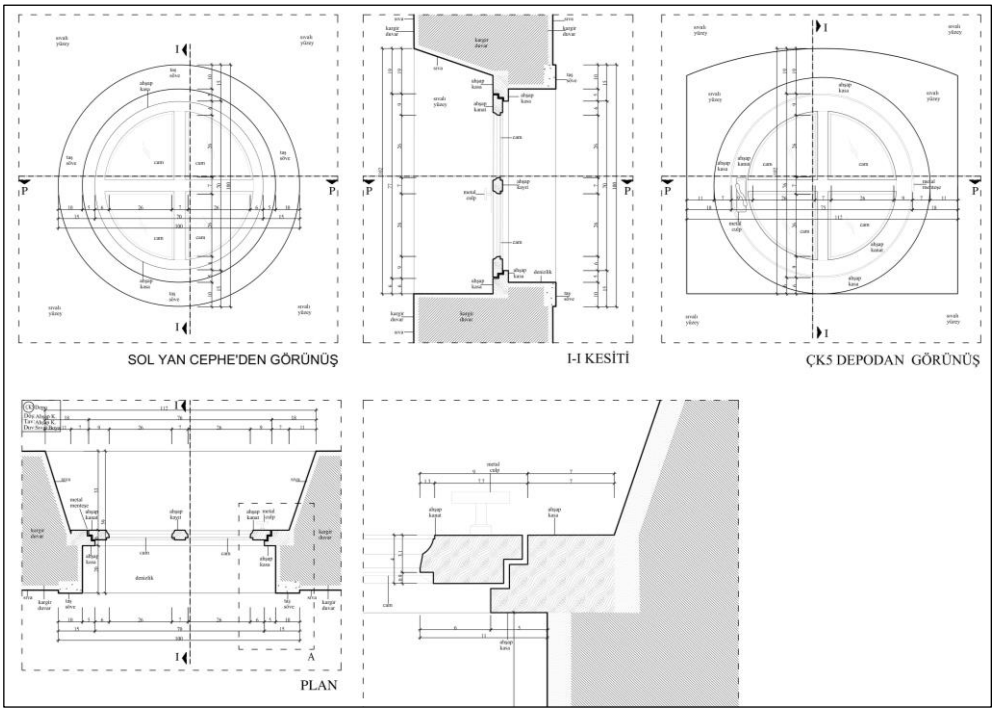
Yapının sol yan cephesi yapının batı yönündeki bahçesine bakmaktadır. Bodrum kat seviyesinde bir giriş kapısı ve 3 adet ahşap pencere bulunmaktadır. Pencereler günümüzde küçültülmüştür, restorasyon uygulamasında özgün boyutlarına getirilecektir (Şekil 5.13). Zemin kat ve birinci kattaki küçültülmüş pencereler özgün boyutlarına getirilecek ve restorasyon projesi detay paftasındaki ahşap doğramalar uygulanacaktır (Şekil 5.14, 5.15). Günümüzde 2.kat olan katın duvarların alçaltılarak özgün çatı formu ve kemerli ahşap pencereler uygulanacaktır (Şekil 5.16). Cephe yüzeyindeki sonradan yapılan sıvalar sökülecek ve özgün malzeme ile sıva yapılacaktır.

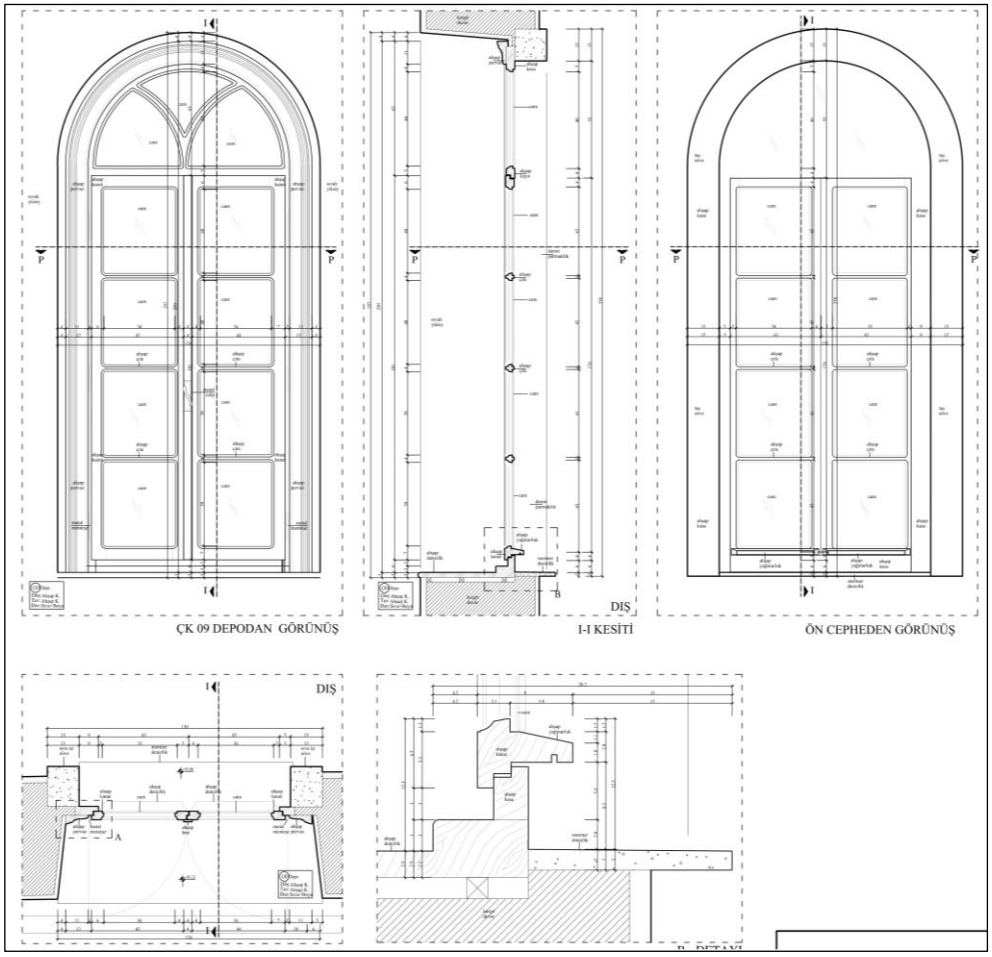
Şekil 5.13: Restorasyon projesi – batı cephesi.

Şekil 5.14: Restorasyon projesi – 103 no.lu merdiven holü - ahşap pencere detayı.

Şekil 5.15: Restorasyon projesi – çatı katı pencere detayı.

Şekil 5.16: Restorasyon projesi – ÇK09 no.lu depo -ahşap pencere detayı.

5.2. Müdahale Kararları

Yapının restorasyon projesinde müdahale kararları; ‘’niteliksiz eklerin kaldırılması, temizleme, onarım, yeniden yapım ve yeni yapım’’ olmak üzere 5 ayrı başlıkta ele alınmıştır. Oluşturulan Restorasyon Müdahale Paftası’nda hangi mahale hangi uygulamanın yapıldığı kodlamalarla belirtilmiştir (Şekil 5.1).

5.2.1. Niteliksiz Eklerin Kaldırılması

Yapı ilkokul olarak kullanılmaya başladıktan sonraki süreçte birçok hatalı müdahaleye maruz kalmıştır. Restorasyon önerisinde bu eklerin kaldırılması önerilmiştir. Yapının bodrum katında muhdes tuğlalar ile oluşturulmuş tuvalet duvarları kaldırılacaktır. Merdiven altına muhdes pvc elemanlarla oluşturulmuş depo

mahalinin duvarları sökülecektir. Kat genelinde mahal zeminlerinde bulunan muhdes çimento onarımları, seramik ve mermer kaplamalar sökülecektir. Kuzey cephesine bakan muhdes pvc pencereler sökülecektir.

Zemin kat sofa mahalinde muhdes pvc elemanlarla oluşturulmuş kantin kaldırılacaktır. Kattaki mahal zeminlerine sonradan yapılan muhdes ahşap ve pvc kaplamalar sökülecektir. Bodrum, zemin ve 1.katların girişinde bulunan muhdes demir kapılar sökülecektir. 1. Kat tuvalet mahalindeki muhdes seramik kaplamalar ve bölücü duvarlar sökülecektir. Günümüze ulaşamayan ahşap cumba ve balkon kısımları günümüzde muhdes doğrama ve duvarlarla kapatılmıştır. Restorasyon uygulaması kapsamında cumba ve balkonların olduğu kısımlara uygulanan müdahaleler sökülecektir. Yapının 2. Katındaki rehberlik mahalinin muhdes ahşap elemanlarla oluşturulan duvarı sökülecektir. Kütüphane mahalindeki muhdes pvc döşeme kaplaması da sökülecektir. Yapının dış duvarlarına uygulanan yalıtım ve sıva uygulamaları ve düzensiz yağmur iniş boruları ve kablo kanalları sökülecektir. Yapının 2. Kat duvarları sonradan yükseltilip çatı formu değiştirilmiştir. Bu sebeple mevcut çatı tamamen sökülecek ve 2. Kat beden duvarları restitüsyon çizimindeki üçgen alınlıklı hale getirilecektir. 2. Kat döşeme seviyesinden mahyaya doğru %40 eğimle yükselen 2. Kat beden duvarlarının üstüne ahşap kırma çatı uygulanacaktır (Şekil 5.6, 5.7, 5.9, 5.11, 5.13).

5.2.2. Temizleme

Yapıdaki özgün yapı elemanlarında oluşan kir ve kararma türündeki hasarlar malzemelerin özgün dokusuna zarar vermeyecek şekilde mekanik ve sulu temizlik yapılacaktır. Öncelikle mermer ve taş yüzeylerde mekanik yolla temizlik yapılacaktır. Taş yüzeylerde lastik tırnak fırçaları ile kuru temizlik yapılacaktır. İkinci aşamada non-iyonik deterjanlı su ile ıslatılmış fırça ile tüm yüzeyler fırçalanarak temizlenmelidir. Yapının zemin kat giriş kapısının karşısındaki mermer kurna ve sofa mahalindeki mermer zemin kaplamalarında oluşan kararmalar temizlenecektir. Bodrum kat benden duvarlarındaki kararmalar temizlenerek giderilecektir.

Yapının bodrum kat volta döşemelerindeki ve diğer katlardaki ahşap döşeme kirişleri altına atılan metal I profillerde tespit edilen kirler ver muhdes boyalar temizlenecektir. Kirlerin durumuna göre fırçalama, zımparalama ya da kumlama ile

temizlenecektir. Özellikle yapı iç duvarlarında tespit edilen muhdes boyalara raspa yapılacak, ahşap doğramalara uygulanan yağlı boyalara kimyasal temizlik yapılacaktır.

5.2.3. Onarım

Hasarlı özgün yapı elemanları onarılarak korunacaktır. Bodrum kat beden duvarları ve tavanlarındaki taş ve tuğla malzemelerde görülen çatlaklar ve malzeme kayıpları aynı nitelikli malzemeyle onarılmalıdır. Birinci derecede yüzey erozyonu ve diğer tahribat nedenlerine bağlı olarak yüzey kaybına uğramış ancak formunu kaybetmemiş doğal taş elemanların fazla derin olmayan yüzey kayıplarında su tuzağı oluşturabilecek formlu küçük alanlı ve derinliği fazla olmayan, kayıplı noktalarda, kozmetik onarım uygulaması ile koruma yapılmalıdır. Bu çalışmalarda agrega olarak taşın kendi tozu ve bağlayıcı olarak hidrolik kireç kullanılması önerilmektedir. İkinci derece yüzey erozyonu ve diğer tahribat nedenlerine bağlı olarak 5 cm'den daha büyük kayıplar, 10-15 cm'ye kadar çürütülerek, aynı nitelikteki taşlar kullanılarak onarılmalıdır. Üçüncü derece kayba uğramış, tamamen bütünselliğini kaybederek fiziksel ve fizikomekanik özelliklerini yitirmiş ve işlevini yerine getiremeyen yapı elemanları, aslına uygun özellikte doğal taş ve tuğla cinsi kullanılarak yapılmalıdır. Yapının bodrum kat duvarları ve pencere parapetlerindeki doğal taşlarda tespit edilen kılcal çatlaklar onarılacaktır.

Özgün ahşap döşemelerde, kaplamalarda, dikmelerde, tavan elemanlarında meydana gelen bozulmalar onarılarılacaktır. Yerinde korunabilecek durumda olan tüm ahşap elemanlarda genel temizlik ve bakım yapılarak elden geçirilecektir. Doğrama üstündeki muhdes boyalar sökülecek, haşere nedeniyle yoğun tahribat oluşmuş, ancak yapısal hasar bulunmayan ahşap yapı elemanlarına emprenye uygulanacak, delikleri doldurulacak ve yeniden boyanarak yerinde korunacaktır. Değiştirilmeyecek tüm ahşap elemanlar, mantar ve haşere tahribatının önlenmesi için, fırça ile su bazlı emprenye maddesi sürülerek ilaçlanacaktır. Ahşap elemanların bozuk olan bölümleri kesilerek ayrılacak, aynı cins, boyut ve formda, yeni ahşap malzeme ile bütünlenecektir.

5.2.4. Yeniden Yapım

Yapının günümüze ulaşamayan özgün yapı elemanları özgün malzeme ve detayda tekrar üretilecektir. Yapıda yeniden yapıma konu olan temel müdahaleler; Yapının 1907 tarihli fotoğrafından tespit edilen ahşap balkon, cumba ve yapının çatısıdır.

Yapının bodrum katındaki muhdes döşeme kaplamaları sökülüp yerine doğal taş kaplama yapılacaktır. Kuzey cephesine bakan muhdes pvc pencereler sökülüp yerine ahşap pencereler uygulanacaktır. Yapının zemin kat giriş kapısının karşısında bulunan mermer kurnanın eksik olan tekne kısmı özgün malzeme ile yeniden yapılacaktır.

1. Katta 105 no.lu sınıf mahalinden ulaşılan, kuzey cephesine bakan 1.60 x 6.55 m ölçülerindeki ahşap balkon özgün malzeme ile yeniden yapılacaktır. Döşemesi ahşap kirişli olan balkonun dış sınırı 15 x 15 cm ölçülerinde ahşap dikmelerle üçe bölünmüştür ve bu dikmeler balkonun ahşap kirişli üst örtüsünü taşımaktadır. Balkonun iç yüksekliği 3.40 metredir (Şekil 5.12).

Yapının 1. Katında 107 no.lu mahale açılan 1.20 x 2.50 m ölçülerindeki, ahşap cumbası restitüsyon çalışmasında eski fotoğraflardan tespit edilmiştir. Cumbanın uygulanacağı kısımda günümüzde parapet ve ahşap doğrama bulunmaktadır. Bu yapı elemanları sökülecek ve ahşap kirişlerle doğu yönüne 1.20 m çıkma yapılacaktır. 15 x 15 cm ölçülerinde ahşap dikmeler kullanılarak cumbanın dış duvarları oluşturulacaktır. Cumba cephelerine 15 cm yüksekliğinde ahşap kaplama uygulanacaktır. Cumbanın kuzey ve güney yönlerine bakan 0.65 x 2.30 m ölçülerinde 2 adet ve doğu cephesine bakan 1.40 x 3.05 m ölçülerinde 1 adet ahşap penceresi restorasyon projesi detay çizimleri uygun şekilde üretilecektir (Şekil 5.12). Yapının 2. Katında günümüze ulaşamayan duvarlar harman tuğlasıyla yeniden örülecek sonrasında sıvanıp boyanacaktır. Yapının çatısı restorasyon projesine uygun olarak yeniden inşa edilecektir.

5.2.5. Yeni Ekler

Restitüsyon çiziminde olmayıp güncel ihtiyaçları doğrultusunda restorasyon projesinde önerilen kısımlar bu başlık altında ele alınmıştır.

Yapının bodrum katındaki sarnıç mahali restorasyon önerisinde çok amaçlı salon olarak önerilmiştir. Bu sebeple sarnıcın merdiven holüne bakan duvarına kapı boşluğu açılıp çift kanatlı ahşap kapı uygulanacaktır. 6.04 x 9.57 m ölçülerindeki çok amaçlı salonun zeminine taş kaplama duvarlarına ve tavanına sıva ve boya uygulaması yapılacaktır.

Okulun ihtiyacı olan öğrenci tuvaletleri bodrum katta B01 ve B02 no.lu mahallerde çözümlenmiştir. Günümüzde de öğrenci tuvaleti olarak kullanılan mahallerdeki kullanışsız yapı elemanları sökülecek ve restorasyon projesine uygun şekilde bölücü duvarlar ve ıslak hacim vitrifiyeleri uygulanacaktır.

Yapının zemin katındaki muhdes pvc elemanlar oluşturulan kullanışsız kantin mahali iptal edilip, bodrum katta B05 no.lu mahale alınmıştır. B13 Hol mahalinden ulaşılan B05 no.lu mahalin, çok amaçlı salon, okul bahçesi ve öğrenci tuvaletleri gibi mahallere erişimi açısından kantin olarak kullanılmasının faydalı olacağı düşünülmüştür.

Binanın yapı içerisinde tek merdiveni olması sebebiyle yangın yönetmeliği gereği her katta merdiven holüyle merdiven arasına yangına dayanıklı bölücü duvarlar eklenerek yangın güvenlik holü oluşturulmuş. Bu kısımlarda yangına dayanıklı yapı elemanları kullanılarak merdiven aksı yangından korunur hale getirilecektir.

6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

İstanbul'un 19. Yüzyıl sivil mimarisinin değerli örneklerinden olan Marko Paşa Köşkü, yapılan detaylı rölöve çalışmalarıyla belgelenerek mimari açıdan analiz edilmiştir. Yapının günümüzdeki temel sorunları hatalı müdahaleler, niteliksiz onarımlar ve doğal etkenler sebebiyle oluşan hasarlardır.

Yapısal anlamda binanın özgün kimliğine zarar veren hatalı müdahaleler; cihannüma katının duvarlarının yükseltilip tam kat haline getirilmesi, yapının 1907 yılına ait fotoğrafında görülen ahşap konstrüksiyonlu balkon ve cumbaların iptal edilmesi ve cephelerde pencere oranlarının değiştirilmesi olarak sıralanabilir. Yapıya sonradan eklenen, tuvalet, kantin, rehberlik odası gibi mekanlarda kullanılan muhdes doğramalar ve kaplamalar da iç mekânda yapılan hatalı müdahalelerdir. Yapı cephelerine uygulanan yalıtım, sıva ve boya uygulamaları, beden duvarlarındaki hasar durumunun tespit edilmesine engel olmuştur. Bu sebeple restorasyon uygulamasında bütün yalıtım elemanları ve sıvalar sökülerek özgün cephe dokusu ortaya çıkarılmalıdır. Yapı ilkokul olarak kullanıldığı için iç mekân duvarları belirli aralıklarla plastik boya ile boyanmıştır. Özellikle 1. kat mahallerinin tavanlarındaki özgün alçı bezeme süslemeler, duvar yüzeylerinde de kalem işlerinin olma ihtimalini güçlendirmektedir. Restitüsyon çalışması sırasında yapılan analojik araştırmalarda benzer ölçekte ve yakın dönemde inşa edilen yapıların duvarlarında da süslemeler olduğu görülmüştür. Muhdes plastik boyalar sebebiyle duvarlarda süsleme olup olmadığı tespit edilememiştir. Yapı halihazırda ilkokul olarak kullanıldığı için iç mekanlarda kısmi dahi olsa raspa yapılamamıştır. Bu sebeple restorasyon uygulaması sırasında yapılacak itinalı raspalarla duvarlarda süsleme olup olmadığı tespit edilmelidir.

Restitüsyon çalışması; mevcut izler, dönem analizi, yapıya ait tarihi haritalar, fotoğraflar ve arşiv belgeleri ışığında oluşturulmuştur. 1933 yılına ait müsakkafat vergisi tahrir varakasında belirtilen mahal sayılarıyla, yapının mevcut durumundaki mahal sayıları benzerlik göstermektedir. Bu sebeple planlama anlayışının büyük oranda özgün kaldığı düşünülmüş fakat özgün cephesinin ve çatı tipinin korunamadığı görülmüştür. Yapının özgün kimliğini etkileyen müdahaleler göz önüne alınarak restitüsyon çalışmasında özgün plan şeması ve cephe düzeni oluşturulmuştur.

Yapının mülkiyet sahibi olan İstanbul İl Özel İdaresi yapının ilkokul işlevini sürdürmesini istemiştir. Yapının uzun yıllar eğitim yapısı olarak kullanılması sebebiyle bir konuttan ziyade akıllarda okul yapısı olarak yer aldığı görülmüştür. Bu sebeple yapının restorasyonunda okul işlevinin devam ettirilmesi kent hafızasının sürekliliği açısından faydalı olacağı düşünülmüştür.

Hazırlanan restorasyon önerisinde büyük oranda restitüsyon önerisine uyularak günümüze ulaşamayan özgün yapı elemanlarının yapıya tekrar eklenmesi önerilmiş, sonradan tam kat haline dönüştürülen cihannüma katı da özgün haline getirilmiştir. Restitüsyon kararlarına ek olarak ilkokul işlevinin ihtiyacı olan mimari gereklilikler özgün plan şemasına zarar vermeden çözümlenerek koruma ilkelerinden taviz verilmemiştir.

Okulun ihtiyaç programı doğrultusunda bodrum kattaki sarnıç çok amaçlı salon olarak işlevlendirilmiş, rölövesinde zemin katta bulunan muhdes elemanlarla oluşturulmuş kantin de bodrum katta B05 no.lu mahalde çözülmüştür. Ayrıca yapının bodrum katındaki mevcut ıslak hacimler için yapılan yeni plan çözümüyle alanın daha rasyonel kullanılması sağlanmıştır. Yapının rölövesinde kazan dairesi olarak kullanılan B04 no.lu mahale uygulanacak duvar tipi yoğuşmalı kazan vasıtasıyla binanın ısıtması mevcut peteklerle sağlanacaktır.

Yapının statik durumu incelendiğinde tuğla ve taştan oluşturulan kagir beden duvarlarında genel anlamda gözle görülür deformasyon saptanmamıştır. Sadece merdiven kovasının kuzey duvarında tespit edilen düşük seviyeli düşeyden şaşma görülmüştür. Düşeyden şaşmanın oluşturduğu kısmi sıva çatlağı günümüzde basit onarımla giderilmiştir. Mevcut durumunda dışarıdan bakıldığında statik açıdan problem görünmeyen bu tip yerlerde uygulama sırasında yapılacak sökümlerde taşıyıcı elemanların yapısal durumu kontrol edilmelidir.

Ahşap döşeme kirişlerinde düşük seviyede sehimler gözlenmiştir. Mevcut durumunda müdahale gerektirmemektedir. Fakat uygulamada yapılacak sökümler sırasında ahşap kirişlerin yapısal durumu incelenip, müdahale gerektiren kirişler, restorasyon çizimindeki ölçülere uygun şekilde özgün malzemeyle yenilenebilir. 1999 Gölcük depremi sonrası yapıldığı düşünülen çelik güçlendirmeyle döşeme kirişlerinde hareket durdurulmuş yapı statik açıdan stabil hale getirilmiştir. Restorasyon önerisinde de çelik güçlendirmenin mevcut haliyle korunması önerilmiştir.

Restorasyon uygulaması sırasında yapılacak sıva sökümleri sırasında taşıyıcı duvarlarda deformasyonlar tespit edilirse konunun uzmanları tarafından yerinde incelemeler yapılıp gerekli müdahale yöntemlerine karar verilmelidir.

Yapının eğitim yapısı olarak kullanılmasını öneren restorasyon projesi kapsamında hazırlanan müdahale kararları, temizleme, niteliksiz eklerin kaldırılması, onarım, bütünleme ve yenileme ana başlıklarının altında ele alınmış olup hazırlanan müdahale paftalarıyla sistematik şekilde ele alınmıştır.

Yapılan çalışma Marko Paşa Köşkü'nün gelecek nesillere aktarılması konusunda kültürel ve mimari koruma alanına önemli bir katkı koymaktadır. Yapının geleceğe aktarılabilmesi için gerekli onarım ve yenileme çalışmalarının ivedilikle uygulanması tavsiye edilir.

KAYNAKLAR

Akbıyık G., (2018), ‘’Boğaziçi Sahil Şeridinde Bulunan Sivil Mimarlık Örneği Yapıların Özgünlük Durumları Üzerine Analitik Bir İnceleme: Beylerbeyi ve Çengelköy’’, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi.

Akın N., (1994), ‘’Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi’’, 5. Cilt, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Ortak Yayını, İstanbul.

Aktaş U., (2011), ‘’İstanbul'un 100 Bahçesi’’, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İstanbul.

Altınkaynak D., (2006), ‘’Mahmut Muhtar Paşa Köşkü Restorasyon Projesi’’, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi.

Anaç D., (2019), ‘’Marko Paşa [Pitsipios] 1824-1888’’, Türk Kızılay Yayınları, İstanbul.

Arlite Mimarlık Arşivi, (2013), Anadolu Kavağı Marko Paşa Köşkü, İstanbul.

Artlite Mimarlık Arşivi, (2017), Mahmut Muhtar Paşa Köşkü, İstanbul.

Aydın B. N., (2020), ‘’19. Yüzyılda Osmanlı Kentlerinde Dönüşümün Üsküdar Üzerinden İncelenmesi’’, Meltem - İzmir Akdeniz Akademisi Dergisi, 53.

Baçaru V., (2017), ‘’Üsküdar Hamamları’’, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.

Banoğlu N. A., (2007), ‘’Tarihi ve Efsaneleriyle İstanbul Semtleri’’, Selis Kitaplar, İstanbul.

Batur A., (1985), ‘’Tanzimatdan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi’’, 4.Cilt, İletişim Yayınları, İstanbul.

Bektaş C., (2011), ‘’Kuzguncuk’’, Literatür Yayınları, İstanbul.

Bektaş C., Kuzguncuk Evleri – Rölöveler, Salt Arşivi.

Bilgili S. Ö., (2019), ‘’Sultan II. Abdülhamid Döneminde İstanbul'da Hazine-i Hassa Tarafından İnşa Ettirilmiş Köşkler Bağlamında Çamlıca Yusuf İzzeddin Efendi Köşkü Koruma Sorunları’’, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi.

Çalıkoğlu M.E., ‘’Kuzguncuk'un havadan görünümü’’, Salt Arşivi.

Çalıkoğlu M.E., ‘’Fethi Ahmet Paşa Yalısı’’, Salt Arşivi.

Çelebi E., (2003), ‘’Evliya Çelebi Seyahatnamesi:İstanbul’’, 1. Cilt, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

Denel S., (1982), ‘’Batılılaşma Sürecinde İstanbul'da Tasarım ve Dış Mekanlarda Değişim ve Nedenleri’’ ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları, Ankara.

Dinç Y., (1965), Recaizade Mahmut Ekrem Yalısı deniz cephesi fotoğrafı, Boğaziçi Sahilhaneleri.

Doğan A., (2020), ‘’Askerlik Terimleri Olarak Türkçe Sözlük'teki Rütbeler ve Unvanlar Üzerine’’, Sanal Türkoloji Araştırmaları Dergisi, 22.

Dursun G., (2019), ‘’Sultan Abdülaziz Dönemi Mimarlığı: İstanbul Örnekleri’’, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi.

Ebcim N., (2009), ‘’Kuzguncuk’’, İleri Yayınları, İstanbul.

Ekdal M., (2004), ‘’Kapalı Hayat Kutusu Kadıköy Konakları’’ Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

Erdenen O., (2009), ‘’Boğaziçi Sahilhaneleri’’, 1.Cilt, İBB Yayınları, İstanbul.

Ertuğrul A., (2006), ‘’Üsküdar Kentsel Dönüşümünde Batılı Etkilerle Oluşan Üç Semt Kuzguncuk, Bağlarbaşı, Selimiye’’, ‘’IV. Üsküdar Sempozyumu Bildirileri’’,70, Üsküdar Belediyesi Yayınları, İstanbul.

Genim S., (1987), ‘’Üsküdar Vaniköy 927 Ada 13 Parsel Restitüsyonu’’, İstanbul 6 Numaralı K.V.K.B.M. Arşivi.

Genim S., (2012), ‘’Konstantiniyye'den İstanbul'a Boğaziçi'nin Anadolu Yakası Fotoğrafları’’, İstanbul Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.

Göksoy C., (1997), ‘’Veliaht Yusuf Izzeddîn Efendi Köşklerinin XIX. Yüzyıl Türk Sanatı İçerisinde Değerlendirilmesi’’, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi.

Hammer K. E., (1786), ‘’ Kauffer İstanbul Haritaları’’, Salt Arşivi.

İBB, (2017), İBB Hava Fotoğrafları Arşivi, İstanbul.

Mills A., (2014), ‘’Hafızanın Sokakları İstanbul'da Peyzaj, Hoşgörü ve Ulusal Kimlik’’, Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Moltke H. V., (1839), ‘’Plan Constantinopel’’, İBB Atatürk Kitaplığı Arşivi, İstanbul.

Moltke H. V., (1852), ‘’Plan Constantinopel’’, İBB Atatürk Kitaplığı Arşivi, İstanbul.

Özcan K., (2006), ‘’Tanzimat'ın Kent Reformları: Türk İmar Sisteminin Kuruluş Sürecinde Erken Planlama Deneyimleri (1849-1908)’’ 2. Cilt, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Patacı S. ve Laflı E., (2012), ‘’Üsküdar'daki Osmanlı Dönemi Kiliseleri’’, ‘’Uluslararası Üsküdar Sempozyumu VII’’, 576-578,Üsküdar Belediyesi, İstanbul.

Pervititch J., (2000), ‘’Sigorta Haritalarında İstanbul’’, Tarih Vakfı ve AXA OYAK Yayınları, İstanbul.

Saner T., (1998), ‘’19. Yüzyıl İstanbul Mimarlığında "Oryantalizm", Pera Turizm Yayınları, İstanbul.

Saraç E., (2008), ‘’Zincirlikuyu Yusuf İzzeddin Efendi Harem Köşkü Restorasyon Projesi’’, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi.

Saraçoğlu N. T., (2017), ‘’Kültür Varlığı Yapıların Koruma Uygulamalarının Değerlendirilmesi: Kuzguncuk Örneği”, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi.

Şehsuvaroğlu H. Y., (1963), ‘’Hayat Mecmuası’’,8, İstanbul.

Şehsuvaroğlu H. Y., (1951), ‘’Üsküdar'ın Eski Yalıları’’, ‘’Tarihten Sayfalar’’,5, İstanbul.

Web 1, (2022), https://bianet.org/biamag/toplum/127966-kuzguncuk-bostani-nin-korunmasi-icinhukuki-gerekce, (Erişim Tarihi: 09/05/2022).

Web 2, (2022), https://www.tarihi.ist/uryanizade-ahmet-esat-efendi-cami/, (Erişim Tarihi: 09/05/2022).

Web 3, (2022), http://kizilaytarih.org/kurucular.html, (Erişim Tarihi: 11/01/2022).

Web 4, (2021), https://kulturenvanteri.com/yer/virane-sinagogu/#16/41.032986/29.03146, (Erişim Tarihi: 26/03/2022).

Web 5, (2019), earth.google.com, (Erişim Tarihi: 18/02/2019).

Web 6, (2022), https://www.kizilay.org.tr/kurumsal/tarihcemiz, (Erişim Tarihi: 11/01/2022).

Web 7, (2022), https://www.uskudar.bel.tr/tr/main/erehber/saraylar-kasirlar-koskler/47/marko-pasa-konagi/865, (Erişim Tarihi: 15/01/2022).

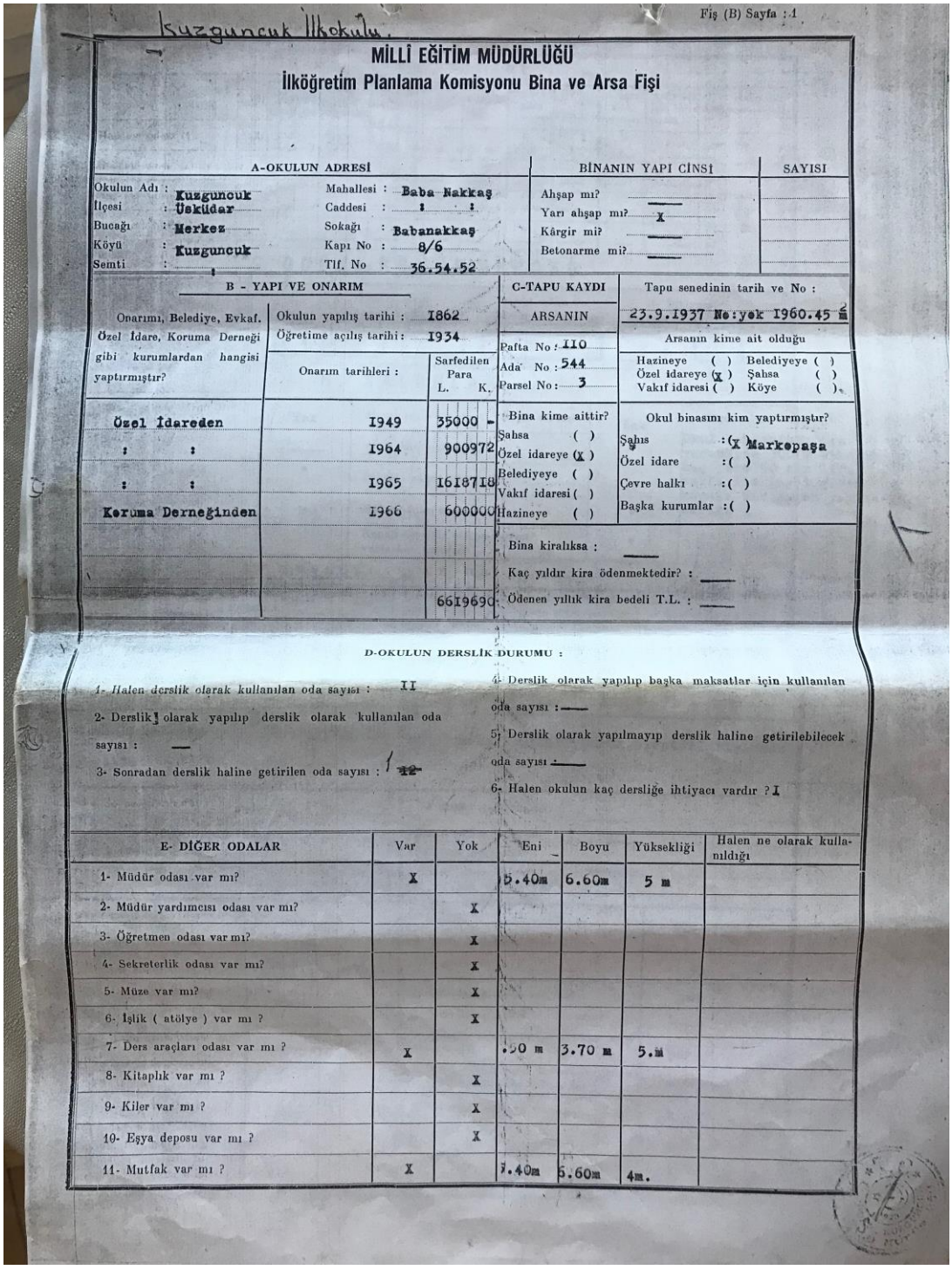
Web 8, (2022), http://www.umraniye.gov.tr/hekimbasi-av-kosku, (Erişim Tarihi: 09/05/2022).

ÖZGEÇMİŞ

Kadir BİLGİNER 2011 yılında başladığı Karadeniz Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü lisans eğitimini 2015 yılında başarıyla tamamladı. 2017 yılında Gebze Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalında yüksek lisans eğitimine başladı. 2009 yılından itibaren ağırlıklı olarak mimari restorasyon alanında hizmet veren firmalarla çalışma hayatını sürdürmektedir.

EKLER

Ek A: M.E.B. İlköğretim Planlama Komisyonu Bina ve Arsa Fişi – Fiş (B)

Kuzguncuk İlkokulu.

Fiş (B) Sayfa : 1

MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

İlköğretim Planlama Komisyonu Bina ve Arsa Fişi

A-OKULUN ADRESİ

Okulun Adı : Kuzguncuk
İlçesi : Üsküdar
Bucağı : Merkez
Köyü : Kuzguncuk
Semti :

Mahallesi : Baba Nakkaş
Caddesi :
Sokağı : Babanakkaş
Kapı No : 8/6
Tlf. No : 36.54.52

BİNANIN YAPI CİNSİ | **SAYISI**

Ahşap mı?
Yarı ahşap mı? X
Kârgir mi?
Betonarme mi?

B - YAPI VE ONARIM

Onarımı, Belediye, Evkaf, Özel İdare, Koruma Derneği gibi kurumlardan hangisi yaptırmıştır?

Okulun yapılış tarihi : 1862
Öğretime açılış tarihi : 1934

Onarım tarihleri :	Sarfedilen Para L. K.
Özel İdareden 1949	35000 -
: : 1964	900972
: : 1965	1618718
Koruma Derneğinden 1966	6000000
	6619690

C-TAPU KAYDI

ARSANIN

Pafta No : 110
Ada No : 544
Parsel No : 3

Tapu senedinin tarih ve No : 23.9.1937 No:yok 1960.45 ü

Arsanın kime ait olduğu

Hazineye ( ) Belediyeye ( )
Özel idareye (X) Şahsa ( )
Vakıf idaresi ( ) Köye ( )

Bina kime aittir?

Şahsa ( )
Özel idareye (X)
Belediyeye ( )
Vakıf idaresi ( )
Hazineye ( )

Okul binasını kim yaptırmıştır?

Şahıs : (X) Markopaşa
Özel idare : ( )
Çevre halkı : ( )
Başka kurumlar : ( )

Bina kiralıksa : —
Kaç yıldır kira ödenmektedir? : —
Ödenen yıllık kira bedeli T.L. : —

D-OKULUN DERSLİK DURUMU :

1- Halen derslik olarak kullanılan oda sayısı : II

2- Derslik olarak yapılıp derslik olarak kullanılan oda sayısı : —

3- Sonradan derslik haline getirilen oda sayısı : 1 ~~12~~

4- Derslik olarak yapılıp başka maksatlar için kullanılan oda sayısı : —

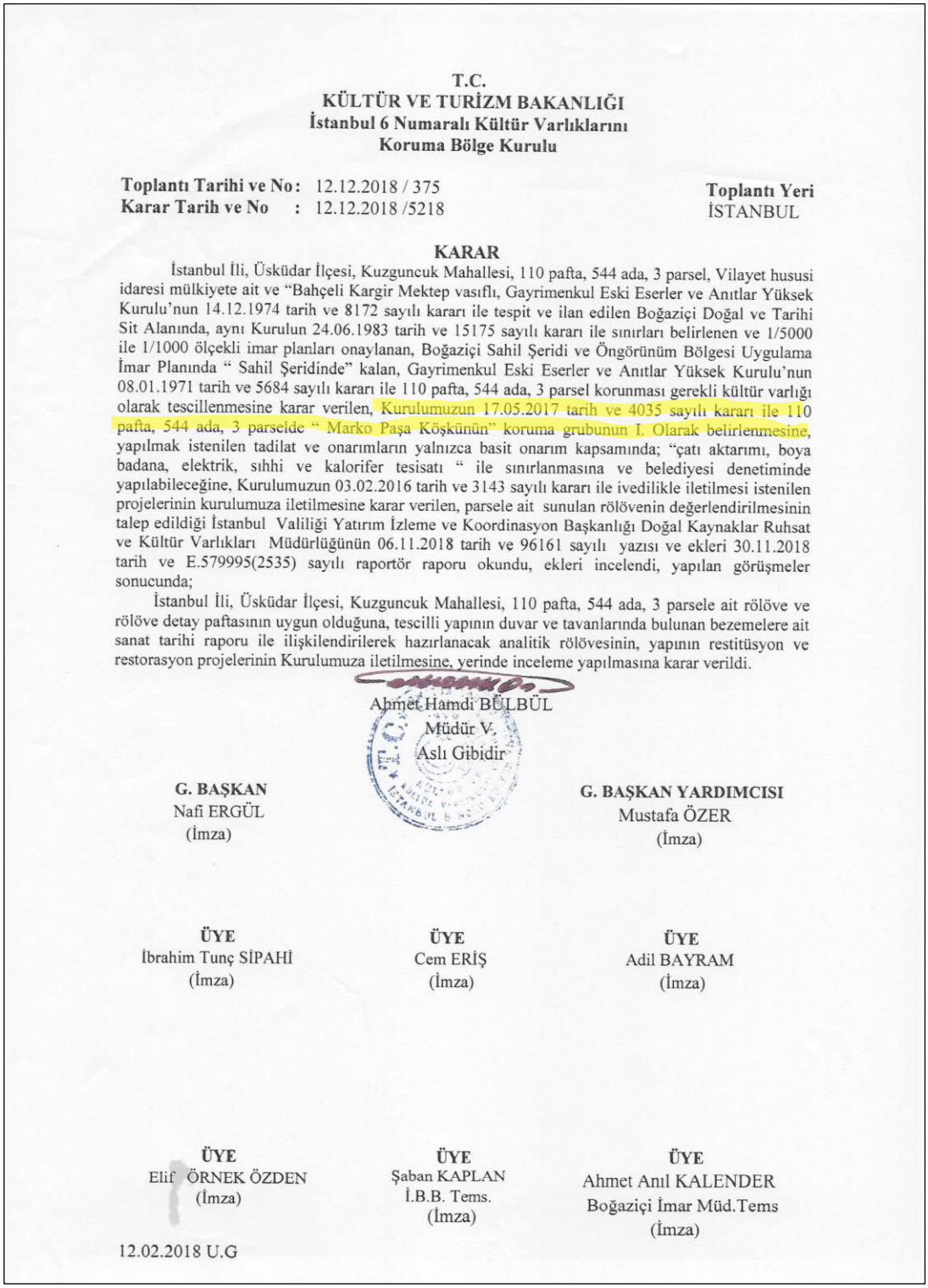
5- Derslik olarak yapılmayıp derslik haline getirilebilecek oda sayısı : —

6- Halen okulun kaç dersliğe ihtiyacı vardır ? I

E- DİĞER ODALAR	Var	Yok	Eni	Boyu	Yüksekliği	Halen ne olarak kullanıldığı
1- Müdür odası var mı?	X		5.40m	6.60m	5 m	
2- Müdür yardımcısı odası var mı?		X				
3- Öğretmen odası var mı?		X				
4- Sekreterlik odası var mı?		X				
5- Müze var mı?		X				
6- Işlik (atölye) var mı ?		X				
7- Ders araçları odası var mı ?	X		3.50 m	3.70 m	5.m	
8- Kitaplık var mı ?		X				
9- Kiler var mı ?		X				
10- Eşya deposu var mı ?		X				
11- Mutfak var mı ?	X		3.40m	5.60m	4m.	

Şekil A1.1.: M.E.B. İlköğretim Planlama Komisyonu bina ve arsa fişi – fiş (b).

Ek B: İstanbul 6 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Kararı

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul 6 Numaralı Kültür Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

Toplantı Tarihi ve No: 12.12.2018 / 375
Karar Tarih ve No : 12.12.2018 /5218

Toplantı Yeri
İSTANBUL

KARAR

İstanbul İli, Üsküdar İlçesi, Kuzguncuk Mahallesi, 110 pafta, 544 ada, 3 parsel, Vilayet hususi idaresi mülkiyete ait ve "Bahçeli Kargir Mektep vasıflı, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 14.12.1974 tarih ve 8172 sayılı kararı ile tespit ve ilan edilen Boğaziçi Doğal ve Tarihi Sit Alanında, aynı Kurulun 24.06.1983 tarih ve 15175 sayılı kararı ile sınırları belirlenen ve 1/5000 ile 1/1000 ölçekli imar planları onaylanan, Boğaziçi Sahil Şeridi ve Öngörünüm Bölgesi Uygulama İmar Planında " Sahil Şeridinde" kalan, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 08.01.1971 tarih ve 5684 sayılı kararı ile 110 pafta, 544 ada, 3 parsel korunması gerekli kültür varlığı olarak tescillenmesine karar verilen, Kurulumuzun 17.05.2017 tarih ve 4035 sayılı kararı ile 110 pafta, 544 ada, 3 parselde " Marko Paşa Köşkünün" koruma grubunun I. Olarak belirlenmesine, yapılmak istenilen tadilat ve onarımların yalnızca basit onarım kapsamında; "çatı aktarımı, boya badana, elektrik, sıhhi ve kalorifer tesisatı " ile sınırlanmasına ve belediyesi denetiminde yapılabileceğine, Kurulumuzun 03.02.2016 tarih ve 3143 sayılı kararı ile ivedilikle iletilmesi istenilen projelerinin kurulumuza iletilmesine karar verilen, parsele ait sunulan rölövenin değerlendirilmesinin talep edildiği İstanbul Valiliği Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı Doğal Kaynaklar Ruhsat ve Kültür Varlıkları Müdürlüğünün 06.11.2018 tarih ve 96161 sayılı yazısı ve ekleri 30.11.2018 tarih ve E.579995(2535) sayılı raportör raporu okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda;

İstanbul İli, Üsküdar İlçesi, Kuzguncuk Mahallesi, 110 pafta, 544 ada, 3 parsele ait rölöve ve rölöve detay paftasının uygun olduğuna, tescilli yapının duvar ve tavanlarında bulunan bezemelere ait sanat tarihi raporu ile ilişkilendirilerek hazırlanacak analitik rölövesinin, yapının restitüsyon ve restorasyon projelerinin Kurulumuza iletilmesine, yerinde inceleme yapılmasına karar verildi.

Ahmet Hamdi BÜLBÜL
Müdür V.
Aslı Gibidir

G. BAŞKAN
Nafi ERGÜL
(İmza)

G. BAŞKAN YARDIMCISI
Mustafa ÖZER
(İmza)

ÜYE
İbrahim Tunç SİPAHİ
(İmza)

ÜYE
Cem ERİŞ
(İmza)

ÜYE
Adil BAYRAM
(İmza)

ÜYE
Elif ÖRNEK ÖZDEN
(İmza)

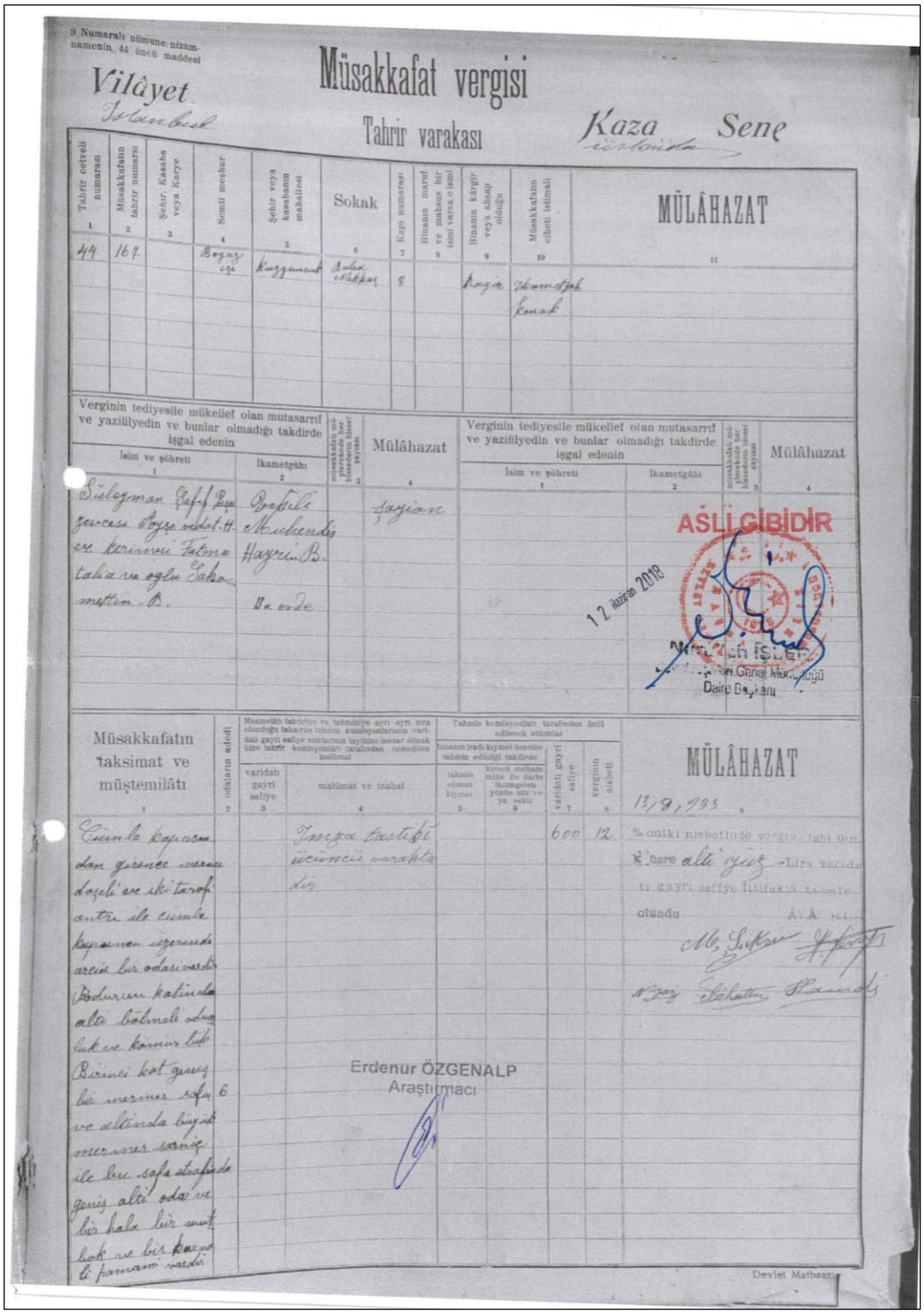
ÜYE
Şaban KAPLAN
İ.B.B. Tems.
(İmza)

ÜYE
Ahmet Anıl KALENDER
Boğaziçi İmar Müd.Tems
(İmza)

12.02.2018 U.G

Şekil B1.1.: İstanbul 6 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu kararı.

Ek C: Müsakkafat Vergisi Tahrir Varakası (1933)

9 Numaralı nümune nizamnamenin 44 üncü maddesi

Vilâyet İstanbul

Müsakkafat vergisi

Tahrir varakası

Kaza üsküdar Sene

Tahrir cetveli numarası 1	Müsakkafatın tahrir numarası 2	Şehir, Kasaba veya Karye 3	Semti meşhur 4	Şehir veya kasabanın mahallesi 5	Sokak 6	Kapı numarası 7	Binanın maruf ve mahsus bir ismi varsa o ismi 8	Binanın kârgir veya ahşap olduğu 9	Müsakkafatın ciheti istimali 10	MÜLÂHAZAT 11
44	167		Boğaz içi	Kuzguncuk	Bahçe Nakkaş	8		kagir	İkametgah Konak	

Verginin tediyesile mükellef olan mutasarrıf ve yazülyedin ve bunlar olmadığı takdirde işgal edenin İsim ve şöhreti 1	İkametgâhı 2	Müsakkafatı mütecaviz bir binadaki hissesinin ihtiva ettiği kıymet 3	Mülâhazat 4
Süleyman Çelebi Paşa zevcesi Hayriye videt-H- ve kerimesi Fatma Sakıa ve oğlu Sakıa mettin B.	Beşiktaş Muhtarlığı Hayrin B. Bahçe		Şayiandır

Verginin tediyesile mükellef olan mutasarrıf ve yazülyedin ve bunlar olmadığı takdirde işgal edenin İsim ve şöhreti 1	İkametgâhı 2	Müsakkafatı mütecaviz bir binadaki hissesinin ihtiva ettiği kıymet 3	Mülâhazat 4

ASLİ GİBİDİR

12 Haziran 2018

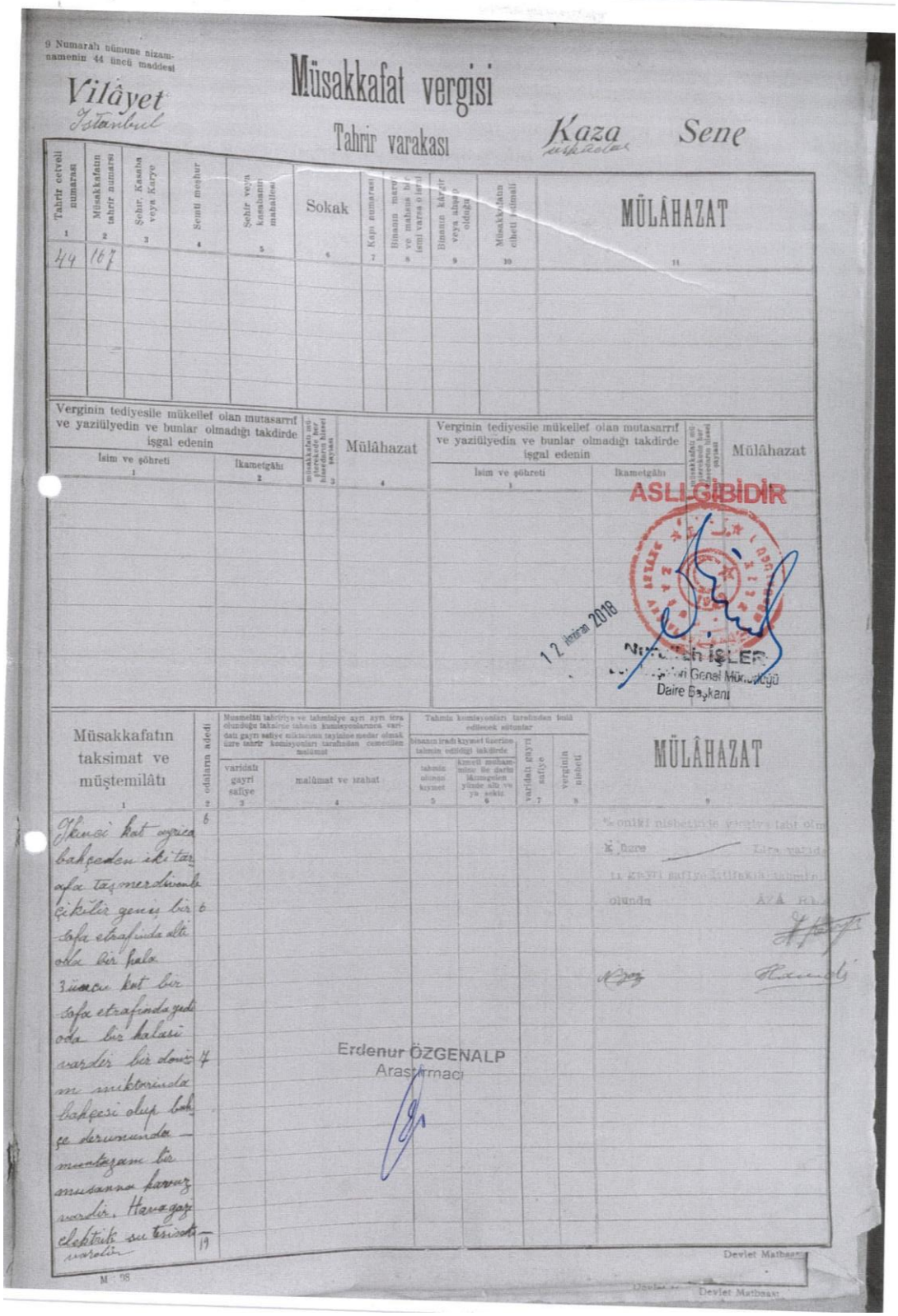
[illegible] İşleri Genel Müdürlüğü Daire Başkanı

Müsakkafatın taksimat ve müştemilâtı 1	Müştemilâtın adedi 2	Müsakkafatın tahririye ve tahminiye ayrı ayrı ihtiva olunduğu takdirde inhisa kumisyonlarınca varidatı gayri safiye miktarının tayinine medar olmak üzere tahrir komisyonları tarafından cemedilen malûmat		Tahmin komisyonları tarafından imlâ edilecek sütunlar: Binanın irâdı kıymet üzerine tahmin edildiği takdirde				MÜLÂHAZAT 9
		varidatı gayri safiye 3	malûmat ve izahat 4	tahmin olunan kıymet 5	kırmızı mahallerine ile darbı hesabı gelen yüzde altı ve ya sekiz 6	varidatı gayri safiye 7	vergisinin nisbeti 8	
Cümle kapısından girince merdivenli ve iki taraflı antre ile cümle kapısının üzerinde arzuhal bir odası vardır Bodrum katında alta bölmeli odalık ve kömürlük Birinci kat geniş bir mermer sofa ve altında büyük mermer taşlı ile bir sofa etrafında geniş altı oda ve bir hala bir mutfak ve bir kapalı [illegible] parmak vardır	6		İmza tastiki üçüncü varakadır			600	12	13/9/933 % onüki nisbetinde vergisi tahsil olunmak üzere altı yüz Lira varidatı gayri safiye İttifakla tahmin olundu A.Z.A. M. Şükrü Hayri Bey Efendi Ramadi

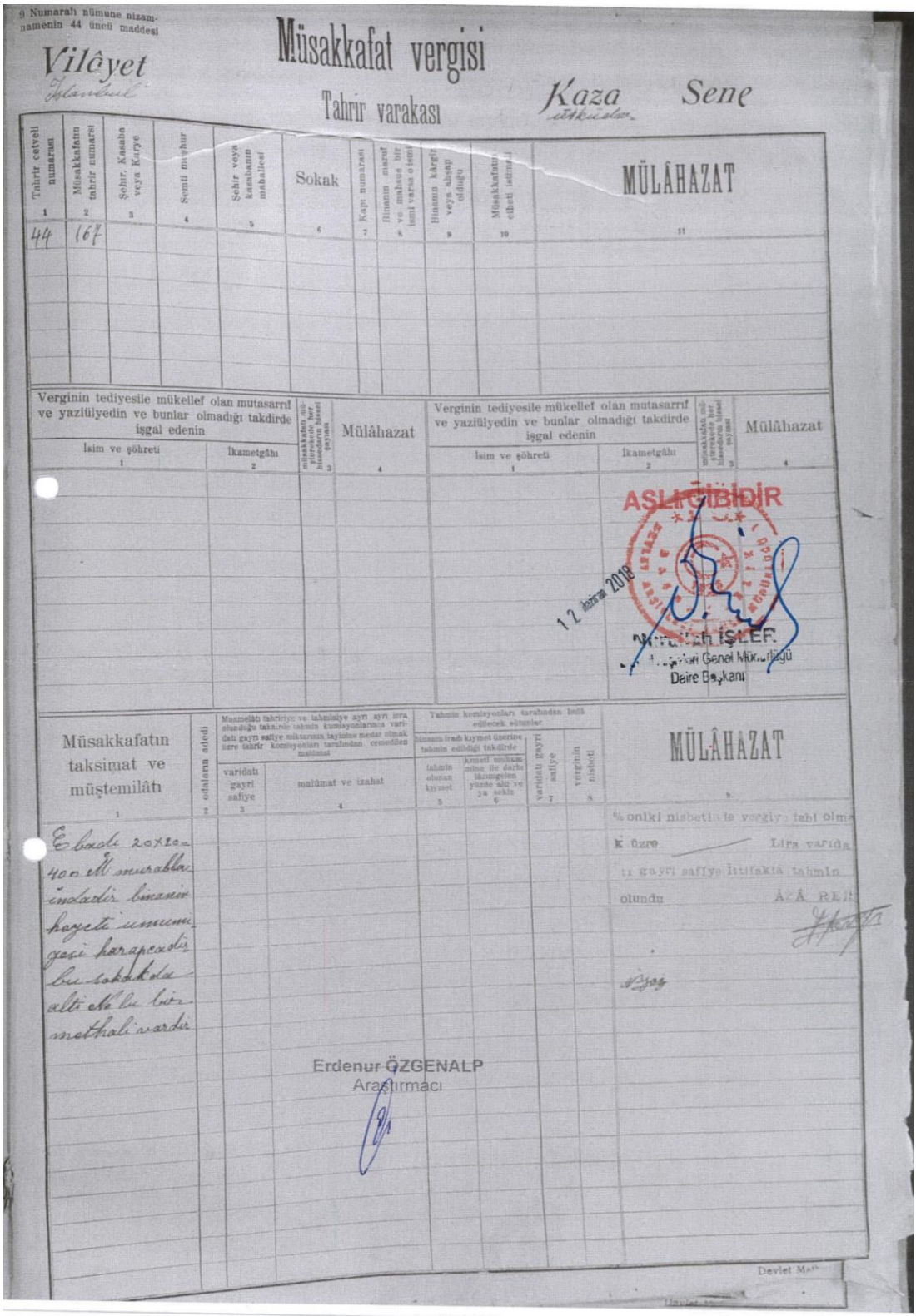
Erdenur ÖZGENALP
Araştırmacı

Devlet Matbaası

Şekil C1.1.: Musakkafat vergisi tahrir varakası.

Şekil C1.2.: Musakkafat vergisi tahrir varakası.

Şekil C1.3.: Musakkafat vergisi tahrir varakası.

Ek D: Diğer Ekler (CD)

Ek E: Rölöve Paftası (CD)

Ek F: Rölöve Malzeme Analizi (CD)

Ek G: Rölöve Bozulma Analizi (CD)

Ek H: Rölöve Dönem Analizi (CD)

Ek İ: Restitüsyon Çizimleri (CD)

EK J: Restorasyon Projesi (CD)

EK K: Restorasyon Müdahale Paftası (CD)